

2337
⊙ ⊙ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΥ

1927 ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΤΥΠΟΣ Η. Γ. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ

1927

⊙ ⊙ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΥ

1927 ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

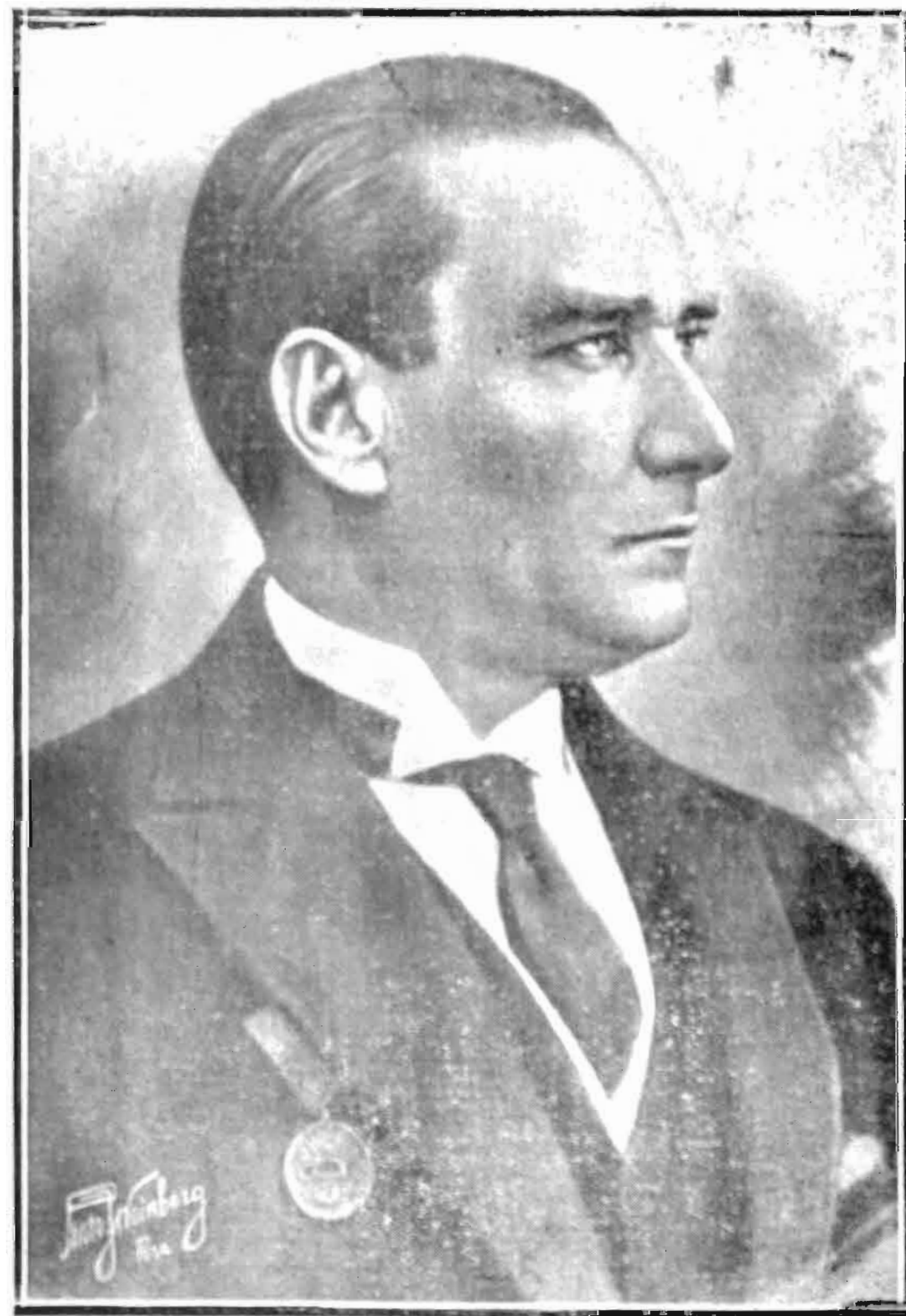
SISMANOGLIO
MEGARO

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Ν. Γ. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ

1927

SISMANOGLIO
FARFALLINO

Ο ΛΑΟΦΙΛΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΓΑΖΗ ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΚΕΜΑΛ ΠΑΣΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δεκαπέντε περίπου ἔτη παρήλθον ἀφ' οἷου διὰ πρώτην φοράν, τελειόφοιτοι τοῦ Ζωγραφείου, ἐξέδωκαν λεύκωμα. Ἡ ώραία αὐτὴ προσπάθεια δὲν ἤνρε δυστυχῶς μιμητὰς μέχρι σήμερον. Θέλοντες νὰ συνεχίσωμεν τὸ λησμονηθὲν αὐτὸ ἔργον προβαίνομεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος καὶ ἐλπίζομεν διὰ οἱ μέλλοντες τελειόφοιτοι θ' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμά μας.

Δὲν ἔχομεν τὸν ἐγωϊσμόν νὰ νομίζωμεν διὰ προσφέρωμεν κατὰ τὸ τέλειον εἰς τὴν κοινωνίαν, οὔτε δάφνας συγγραφικὰς ὀνειρενόμεθα. Τὸ πρόγραμμα τῆς σχολῆς μας καὶ ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων τὰ ὅποια ἠκούσαμεν, μᾶς κατέστησαν ἀρκετὰ πρακτικούς, ὥστε νὰ μὴ περιπίπτωμεν εἰς φαντασιοπληξίας.

Τολμῶμεν νὰ παρουσιάσωμεν τὰ πρωτόλειά μας εἰς τὸ κοινὸν διότι αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξωπηρεύσωμεν τὰς σκέψεις μας καὶ τὰ ἀποχαιρήσωμεν τὴν ἀγαπητὴν μας Σχολὴν μὲ ἐν ἀναμνησικὸν τεῦχος. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι αἱ ἐλλείψεις μας θὰ κριθοῦν μ' ἐπιείκειαν ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς ἀναγνώστας.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς ὅλους ὅσοι εἶχαν τὴν καλωσύνην νὰ πλουτίσωσι τὸ λεύκωμά μας διὰ τῆς πολυτίμου αὐτῶν συνεργασίας ἣ ὁπωσδήποτε συντελέσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου μας.

ΟΙ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΙ

ΤΟ ΖΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

Ὅτε περὶ τὸ 1804 διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ πανσέπτου Ναοῦ τῶν *Εἰσοδίων* τῆς *Παναγίας* συνέστη ἡ ἐν τῷ Πέραν Ὁμογενὴς Κοινότης, εὐθὺς τότε αἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλόμουσοι αὐτῆς ἐνορίται «πρόθω τῆς τῶν ὁμογενῶν ὠφελείας καὶ τῶν ἰδίων τέκνων καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῶν βελτιώσεως» ἐπροτιμοποιήθησαν νὰ συστήσωσι κατὰ τὴν ὁδὸν Παρμακαποῦ δύο κοινὸς σχολὰς «πρὸς διδασκαλίαν τῶν τε κοινῶν *λεξῶν γραμμάτων* καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων», καθὰ ἀναφέρει τὸ πρὸς τοῦτο τῷ 1808 ἀπολελυμένον σεπτὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλιωδες γράμμα. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ σχολὴ αὕτη ἀτετεφρώθη κατὰ τὴν τῷ 1831 γενομένην πυρκαϊάν καὶ ὁ ναὸς τῆς Παναγίας ἐπῆλθε τότε μόνος ἄρωγός, παρέχων εἰς τὰ τέκνα τῆς πυρποληθείσης ἐνορίας, ἐν τοῖς καλλίσις καὶ τῷ νάρθηκι αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐνόντων μικρὰν τινα πνευματικὴν τροφήν. Καὶ ἰδρύεται μὲν μετὰ διετίαν ἐν οἴῳ παρακειμένη Σχολὴ τῶν ἀρρένων, ἀλλὰ τῷ 1846 ἐγκαθίσταται αὕτη κατὰ τὴν ὁδὸν Σουτσερσί, ἐπωνυμιμένη Ἑφοριακὴ Σχολὴ τῆς Παναγίας καὶ

περιλαμβάνουσα τειραειτή δημοτικήν σχολήν και τετραετές σχολαρχεῖον.

Ἀλλὰ παρερχομένων τῶν ἐτῶν ἡ σαθρότης τοῦ κτιρίου καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνεπάρκεια ἐπέδρων ὀλεθρίως ἐπὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν τῆς σχολῆς ταύτης, μόνης τότε προωρισμένης παρὰ τὰς πολυειδεῖς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς παιδευτικὰς ἀνάγκας νὰ προπαρασκευάζῃ κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν μέλλουσαν ἐνεργὸν κοινωνίαν τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου. Διὸ καὶ ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1889 ἐφορεία τῆς Σχολῆς, πεπειθυῖα εἰς τὴν πρόθυμον συναντίληψιν καὶ συναρωγὴν τοῦ τε λαοῦ τῆς Κοινότητος καὶ τῶν διακρινομένων ὁμογενῶν, ἐπεχείρησε νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἐπίμοχθον ἀγῶνα τῆς ἀνιδρύσεως *Ἐκπαιδευτηρίου τῶν ἀρρένων*, ἀναλόγου πρὸς τὴν περὶ τὴν αὐξανόμενον πληθυσμὸν τοῦ Πέραν.

Ἡ Ὁρθόδοξος Κοινότης Σταυροδρομίου τυχούσα τότε πλὴν ἄλλων δωρεῶν καὶ τῆς δεκακισχιλίου λιρῶν χορηγίας τοῦ ἀειμνήστου *Χρηστάκη Ζωγράφου*, ὅπως *«ἀνοικοδομηθῇ ἡ Σχολὴ προαγομένη εἰς Γυμνάσιον Πραγματικόν»*, ἐν γενικῇ συνελεύσει τῆς 9ης Ἰουλίου 1890 εὐγνωμόνως ἀπεδέχθη τοὺς ὅρους τοῦ διαθέτου, κατοχυρωθέντας καὶ δι' ἐπισήμου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος καὶ ἐντεῦθεν προήλθε τὸ *καλλιπρεπὲς κτίριον τοῦ Ζωγραφείου*, οὗτινος τὰ ἐγκαίνια καθηγιασθησαν τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου 1893.

Παραλλήλως δὲ πρὸς τὴν πορείαν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ζωγραφείου ἐκανονίζοντο καὶ τὰ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατηρτίσθη πρόγραμμα φέρον μᾶλλον κλασσικὸν χαρακτῆρα. Ἀλλὰ μετὰ διετὴ ἐφαρμογὴν γενικῆ *ἐνοριακῆ* συνέλευσις ἀνέθηκεν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορείαν τῆς Κοινότητος νὰ ἐκλέξῃ ἰδίαν ἐπιτροπείαν. Αὕτη

δὲ καταρτιθεῖσα ὀκταμελὴς συνέταξεν *Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα* τοῦ τε Ζωγραφείου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτηρίων. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1895—96 μέχρι τοῦ 1902, ὅποτε ὑπὸ ἑτέρας δωδεκαμελοῦς ἐπιτροπείας ἐξεπονήθη *Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου καὶ τῶν ἑξαταξίων Δημοτικῶν σχολῶν ἀρρένων καὶ θηλέων*.

Καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1912 ἐπεχειρήθη διαρρυθμίσις τοῦ προγράμματος τοῦ Ζωγραφείου πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀπαιτήσεων τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων. Ἀλλ' ἡ τροποποίησις αὕτη δὲν ἐξετελέσθη ἕνεκα τῶν τότε ἐπελθουσῶν πολεμικῶν περιπετειῶν.

Τελευταίως δὲ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1923—24 ἡ ἀξιότιμος *Κεντρικὴ Ἐφορεία* ἐπιθυμοῦσα νὰ ἔχῃ τὴν γνώμην εἰδικῶν κατήρτισεν *ἐπιτροπείαν*, ἣτις διετύπωσε διαφόρους γνώμας περὶ διαρρυθμίσεως τῶν προγραμμάτων τῆς τε πρώτης καὶ τῆς μέσης παιδείσεως καὶ τῆς ἀρτιωτέρας διδασκαλίας τῶν σχετικῶν μαθημάτων τοῦ τε Ζωγραφείου καὶ τοῦ Λυκείου ἄνευ μεταβολῆς τοῦ χαρακτῆρος ἑκατέρου τῶν γυμνασίων. Ἐπὶ τούτοις δὲ ἐξετυλώθη πλήρες τὸ *Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα* τῶν μαθημάτων τῶν ἑξαταξίων σχολῶν τῆς πρώτης παιδείσεως ἀρρένων καὶ θηλέων μετὰ τῶν ἀναγκαίων *Μεθοδικῶν Ὁδηγιῶν*.

Δοτ. ΧΡ. Γ. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΒΥΣΣΟ

“Έχεις όρεξη για ταξίδι; Μή συλλογιέσαι. Δε θα βγάλεις διαβατήριο ούτε ναύλα θα πλερώσης. Πάρε ως μόνα έφόδια το λίγο μυαλό που δέ σου λείπει, τα αίσθητήριά σου όργανα και πρό πάντων τα μάτια και δεύρο άκολουθεί μοι.

Βλέπεις τη γαλανή θάλασσα που λούζει τα πλευρά της στερηάς. Στην ύγρą της επιφάνεια βάλανε σημάδια οί τετραπέρατοι δίποδες και τη μοίρασαν. “Άλλ’ ή έξουσία τους δέ φθάνει παρά σέ μικρά βάθη μέσα στην άβυσσο.

Ξεύρεις κολύμπι; Δέ σου χρειάζεται και πολύ για την έρευνά μας.

“Όσο καλός βουτηχτής και νάσαι, δέ θα μπορέσης νά

μείνεις πολλήν ώρα μέσα στο νερό. “Ο άέρας που είναι διαλυμένος εκεί δέν είναι για τα πλεμόνια σου. Βάλε τη ξεχωριστή αυτή στολή που σου έτοιμάσο. Φορτώσου κι’ αυτά τα βάρη. Μή φοβάσαι, παιδί μου, δέ θα πάθεις τίποτε. Σου φαίνεται άστεία ή φορεσιά. Μά έσύ τις άποκρυές είχες πιο γελοία περιβολή. Θυμάσαι τι χαριτωμένος μασκαράς ήσουν; Και σ’ έβλεπε και σέ καμάρωνε τόσος κόσμος. “Έδω είμαστε” έμεις κ’ έμεις. Τα πλάσματα που θα μάς δούνε δέν έχουν το έλάττωμα νά μιλούνε και δέ θα μάς κακολογήσουν. Νύθηκες κι’ όλας. Το κορτούμι αυτό το λένε σκάρανδρο. Είνε μονάχα για τους άνδρας. Και σου πηγαίνει θαυμάσια. Είνε καμωμένο από καουτσούκ και δέν πέρνει νερό. “Όταν άποφασίσης ν’ άνεβής ξανά στην επιφάνεια, θα το γεμίσης άέρα για ν’ αναπνής. Έμπρός λοιπόν. Είσαι έτοιμος; Μά το τρία θα βουτηξουμε... “Ένα... δύο... τρία...

Ψάρια, ψάρια, ψάρια! Μήν τά πειράζεις. Δέν έχουμε δώ ούτε σχάρα, ούτε τηγάνι. Θα τρώνε μόνον τα μάτια σου. Κ’ είναι όλα συνηθισμένα και γνωστά σου. Τα βλέπεις κάθε μέρα στα ψιράδικα. Πρόσεξε πιο καλά κείνα τα περίεργα πλάσματα που μοιάζουνε σάν άστρα και κουνούν τα χέρια τους. “Αστερίας τους λέμε, και μ’ όλη τη μιγρότητά τους είναι φοβερά άρπακτικά. Στην άκρη κάθε χεριού έχουνε κι’ από ένα μάτι. Κι’ ανάμεσα στα χέρια, στη μέση ακριβώς, ένα στόμα με δόντια. “Άλλοίμονο στο κοιλίδι που θα πέση στα δίχτυα του. Το πιάνει σφιχτά με τα χέρια κ’ έπειδή δέν ήμπορεί νά το καταπιή, αναποδογυρίζει το στομάχι του πάνω στο θήμα, χύνει το γαστρικόν υγρόν, διαλύει ό,τι του χρειάζεται και το παραλαμβάνει μέσα. “Έτσι αντί νά

κατεβή το φαγι στο στομάχι, πηγαίνει αυτό να συναντήσει την τροφήν. Οι ψαράδες που δέν τον χωνεύουν θαρρούν πως τον εκδικούνται όταν τον κόψουν σε δυό. Δεν ξέρουν που αντί ένα θ' αποκτήσουν δυό έχθρους. Το κάθε κομμάτι γίνεται ξανά τέλειο ζώον.

..

Γιατί τρώμαξες; Δεν είναι δράκος αυτός που περιά. Το φέρνεις τώρα για χέλι. Του μοιάζει μα δεν είναι παρὰ ο πρώτος του ξάδερφος. Μουγκρί το λέν αυτό. Στα έπισημα βιβλία είναι γραμμένο με τ' όνομα γόγγρος. Κ' είναι θηλυκό αυτό που βλέπεις. Γελᾷς με τη διάγνωσί μου εξ αποστάσεως. Το καταλαβαίνω από το μάκρος του. Τ' άρσενικά είναι πιά μικρά κ' έχουνε τραγικό κατάντημα. Όταν ή κυρίες τα θεωρήσουν άχρηστα για τίποτ' άλλο θα τα φᾶνε με τη μεγαλύτερη όρεξι. Ίσως να το κάνουν από τη μεγάλη άγάπη. Φαντάσου να συνέβαινε το ίδιο και μ' εμάς. Δεν θα ύπηρχαν ούτε αντιζηλίες, ούτε σκάνδαλα. Όταν δεν θα μάς χώνευαν ζωντανούς τα θηλυκά, θα μάς χώνευαν με την κυριολεξία μασημένους. Αδιάφορον αν θα καθόρισταν στο στομάχι τους.

..

Τι έπαθες και τινάζεις τα πόδια σου; 'Α! είν' ένα κολλητήρι που σου φορτώθηκε. Ξέρεις αυτούς που κρέμονται πίσω από τα τράμ, ή τις βάρκες που πιάνονται από τα ρυμουλκά. Αυτός ό αλιτήριος είναι τεχνίτης σε τέτοια δουλειά. Είν' ένα ψάρι με το έπισημον όνομα εχενί; ή ναυκρατίς. Πάνω από το κεφάλι, που μοιάζει με σᾶρα, έχει κάτι δίσκους και τούς κολιᾷ στα πλεύόμενα, είτε καρᾶβι

είν' αυτό είτε κανένα ζώον. Έτσι ταξιδεύει άναυλα και δίχως να κοιραοθή.

..

Όσο πάει και σκοτεινιάζει. Ακόμα δεν ένύχτωσεν άλλ' ή άχτίδες του Ήλιου δύσκολα περνούν το νερό. Μπορούμε ν' ανάψουμε τα ήλεκτρικά. Θα βλέπουμε πιο καλά μα θα μάς φεύγουν οι κάτοικοι της άβύσσου. Να μιᾷ άριστοκρατίσσα που θολώνει τα νερά. Είν' ή γνωστή σου σουπιά. Στίς φλέβες της τρέχει άληθινό γαλάζιο αίμα. Το δικό μας είνε κόκκινο γιατί έχει μέσα κάποιαν ένωση του σιδήρου. Αυτή χρωματεί το γαλάζιο της αίμα σε μιᾷν ένωση του χαλκού. Είμαι πολύ περ'εργο πλάσμα κι' αυτό κι' όλο του το συγγενολόι. Χέρια μακρινά και γεμάτα βεντούζες. Το ζώο που θα πιασθή, έστί άδύνατο να ξεκολλήση. Δέκα τέτοια έχει αυτή ή κυρά. Όχιῶ μικρά και δυό μεγάλα. Το χταπόδι που είναι κρυμμένο εκεί βαθειά κοντά στο βράχο, έχει όχτώ. Τα βλέπεις να κινούνται δεξιά κι' άριστερά. Γυρεύουνε κανένα θῦμα. Μή θελήσης να τα πλησιάσης γιατί δεν εύκαιροῦμε γι' άγῶνες. Ανάμεσα στα χέρια αυτά, έχουν ένα στόμα σαν το ράμφος του παπαγάλου. Μα που πάει εν τῷ μεταξύ ή σουπιά μας; Καθάρισε το νερό και πάλι δεν τη βλέπουμε. Πρέπει να ξέρης πως έχει αυτή όλα τα χαρίσματα της άριστοκρατίσσας. Θολώνει τα νερά χωρίς να φαίνεται. Χύνει από τη φοῖσκα που κρέβει μέσα στην κοιλιά της τη μαύρη μελάνη και πέρν' ή ίδια τη διαφάνεια του νερού. Μή θαρρείς πως δεν έχει χρώμα. Πολλά χρώματα μπορεί ν' αλλάξη κατά τας περιστάσεις. Στο δέρμα της ύπάρχουν κύτταρα με χρωματιστές σταγόνες μέσα. Όποιες θέλει απ'

εὐτὶς μαζεύει καὶ ὅποιος θέλει ἀφίνει. *Όταν θαλὴ νὰ γίνῃ ἀφαντὴ, μοζεύει ὅλες καὶ δὲν ξεχωρίζει ἀπὸ τὸ νερό. Σὲ πὶὸ μεγάλη βαθὴ καὶ σ' ἄλλες θαλάσσης πού δὲ μπορούμε τώρα νὰ ταξιδέψουμε, ζοῦνε μερικὰ εἶδη τῆς ἴδιας οἰκογένειας πού φέρουνε καὶ προβολικὲς μηχανές μὲ ἡλεκτρισμό. Μοιάζουνε μάτια, μὰ κάνουν τὴν ἀντίθετη δουλειά. Ἀντὶ νὰ δέχονται, βγάζουνε φῶς. Κ' ἔχουνε μπροστὰ στοῦς φακούς καὶ ἀπὸ τὰ χρωματοφόρα κύτταρα. Καὶ σὰν καρδία μαγικά πού συνοδεύουν τὶς νεράιδες τοῦ γυαλοῦ, σκορπίζουνε λογιῆς λογιῆς χρωματιστὰ φῶτα στὰ βάθη τῆς ἀβύσσου. Γλέντια καὶ πανηγύρια καθημερινὰ στὰ σκοτάδια, ὅπου δὲν φτάνει καμμιά ἀχτίδα τοῦ Ἡλίου. Ἀτέλειωτα συμπόσια, ὅπου τὰ πὶὸ ἀδύνατα πλάσματα ὁδηγοῦνται στὰ στομάχια τῶν πὶὸ γερῶν. Ὁ αἰώνιος νόμος τοῦ ἰσχυροτέρου κυριαρχεῖ καὶ στὸ βασίλειο τοῦ Ποσειδῶνος.

••

*Ἀλλὰ βλέπω ἓνα ξιφιδό νὰ πλησιάζῃ. Πάει νὰ τρυπήσῃ τὸ δελφίνι πού κάνει τοῦμπε. Δὲ θὰ κάνουμε ἀσχημα νὰ τὸ δίνουμε. *Όταν βλέπεις δυὸ νῶ μαλώνουν, μὴν ἔχεις ποτὲ τὴν περιέργεια νὰ τοὺς παρακολουθήσῃς. Ἴσως νὰ τὴν πάθῃς ἐσὺ χωρὶς καθόλου νὰ φταῖς. Κ' ἔπειτα κουρασθήκαμε ἀρκετά. Ἄφησε λοιπὸν τὸν ἀέρα νὰ φουσκώσῃ τὸ σκάφανδρο καὶ πᾶμε νὰ δοῦμε τί κάνουν οἱ στεριανοί.

25 Μαρτίου 1927

Ι. ΤΣΟΥΡΟΥΚΤΖΗΣ

ΕΚΡΗΚΤΙΚΑΙ ΥΛΑΙ

ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΣ ΤΩΝ

Η ιστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τὰς ἐριδας καὶ τοὺς διαπληκτισμούς, οἱ ὅποιοι κατ' ἀρχὴς ἐξεδηλοῦντο μεταξὺ μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, βραδύτερον δὲ μεταξὺ μελῶν διαφόρων οἰκογενειῶν καὶ εἴτα, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐπολλαπλασιάσθησαν, μεταξὺ δύο ἢ καὶ περισσοτέρων φυλῶν. Αἱ ἐριδες δὲ αὗται, οὐχὶ σπανίως, κατέληγον εἰς αἱματηρὰς συγκρούσεις, γιγνομένης σῶμα πρὸς σῶμα, κατὰ τὰς ὁποίας ἡτνοοῦντο πάντοτε καὶ ἀνεδεικνύοντο νικηταὶ οἱ ρωμαλαιότεροι, ἐνῶ οἱ ἀδυνατώτεροι ὑφίσταντο τὰς συνεπείας τῆς ἡττης των. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ τῆς ἐμφανίσεώς του ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ ἄνθρωπος, ἠναγκασμένος ἄλλωστε νὰ διεξαγάγῃ ἀμυντικὸν ἀγῶνα καὶ κατὰ τῶν διαφόρων ἀγρίων ζώων, τὰ ὅποια περιέμενον τὴν κατάλληλον στιγμήν, ἵνα ἐπιπέσωσιν ἐναντίον του καὶ τὸν χρησιμοποίησῃ διὰ τὴν διατροφήν των, ἐσκέφθη καὶ προσεπάθησε νὰ εὗρῃ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων εὐκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ νικήσῃ τὸν ἀντίπαλόν του, καὶ ἂν

ἀκόμη οὗτος ἦτο ὑπέρτερος αὐτοῦ κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν. Ἀφοῦ δὲ ἐπὶ σειρὰν ὅλων ἔτων μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο τὰ πρωτόγονα μέσα, ὥς τοὺς πελέκεις ἐκ ξύλου ἢ καὶ πέτρας, ἤρχισε βραδύτερον νὰ χρησιμοποιῇ διάφορα μέταλλα, μεταξὺ τῶν ὁποίων πρωτίστην θέσιν κατεῖχεν ὁ σίδηρος.

Ἡ πάλη καὶ ὁ ἀγὼν μὲ τὰ ἀτελῆ ταῦτα μέσα, διεξήγετο πάντοτε ἐκ τοῦ συστάδην, διότι ἡ ἐξ ἀποστάσεως ἀποτελεσματικὴ αὐτῶν χρῆσις ἦτο ἀδύνατος. Καὶ ἐφ' ὅσον παρήρχοντο οἱ αἰῶνες, τὰ ἐπιθετικὰ καὶ ἡμυντικὰ ταῦτα ὅπλα ἐτελειοποιοῦντο, ἀλλὰ πάντοτε ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐγίνετο ἐκ τοῦ πλησίον. Οἱ πόλεμοι τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἡ ἀρχαία ἱστορία ἐγίνοντο ἀκριβῶς διὰ ξιφῶν, δοράτων, πελέκεων, τόξων, ἀκοντίων, σφενδονῶν καὶ τοσούτων. Ἀλλ' ἡ χρῆσις τῶν ὁπλῶν τούτων προϋλέθετο πάντοτε καὶ σωματικὴν τινὰ ρώμην καὶ ψυχικὸν σθένος, καὶ δεξιότητα μεγάλην, διὰ τοῦτο καὶ ἡ πάλη ἡνύόει, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸν ἀνδρείότερον καὶ ἰσχυρότερον.

Τὰ ἀρχέγονα ταῦτα μέσα προσεπάθησεν ἐξ ἀρχῆς ὁ ἄνθρωπος νὰ τελειοποιήσῃ καὶ νὰ ἀνεύρῃ μάλιστα καὶ νέα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα καὶ φθορὰν μεγαλυτέραν νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἀντιπάλου, καὶ τὴν νίκην νὰ ἐξασφαλίσωσι κατ' ἐχθροῦ ἰσχυροτέρου καὶ ἀριθμητικῶς ὑπερτέρου. Μὲ ἄλλας λέξεις ἐπεζητήθη νὰ ἀντικατασταθῇ εἰς τὰς συμπλοκάς καὶ τὰς μάχας, ἡ βία καὶ ἡ δύναμις διὰ τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς δεξιότητος.

Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐχρησιμοποιήθησαν πυρσοὶ ἐμβαπτισμένοι εἰς εὐαναφλέκτους ὕλας, π. χ. τετηκὸς θεῖον, πίσσαν, ρητίνην, οἱ ὁποῖοι ἀναφλεγόμενοι προηγουμένως ἐρρίπτοντο εἰς τὸ μέσον τῶν ἐχθρικῶν στρατοπέδων, ὅπου ἐπέφερον τὴν πυρκαϊάν καὶ τὴν καταστροφὴν. Εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ

εὐφλέκτα μίγματα εἰσῆχθησαν κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Σύρου Καλλινίκου, ὁ ὁποῖος καὶ ἐδίδασκε τὴν παρασκευὴν καὶ χρῆσιν αὐτῶν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς. Χάρις δὲ εἰς τοιοῦτον ἐμπρηστικὸν μίγμα, καλούμενον *ὕγρὸν πυρ* ἢ *ὕγρὸν τοῦ Καλλινίκου*, καὶ ἀποτελούμενον κυρίως ἀπὸ παχὺ φυτικὸν ἔλαιον, νάφθην, ρητίνην, πίσσαν καὶ ἄλλας εὐφλέκτους ὀρυκτὰς ὕλας, κατάρθωσαν οὗτοι νὰ καταστρέψωσι τὸν Ἀραβικὸν στόλον, ὁ ὁποῖος ἐπολιόρκει τὸ Βυζάντιον. Τὸ μίγμα τοῦτο ἐτίθετο ἐντὸς δοχείου σιδηροῦ, καὶ ἀφοῦ ἀνεφλέγετο, ἐρρίπτετο, δι' ἰσχυροῦ τόξου, ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ, εἰς συμπλοκάς δὲ σῶμα πρὸς σῶμα ἐτίθετο εἰς τὸ ἄκρον μιᾶς λόγχης. Ἐνίοτε ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὑπὸ μορφήν ροκέτας, ἡ ὁποία ριπτομένη εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον ἐπέφερε μεγάλας ζημίας.

Ὁ Marco Polo ἀναφέρει ὅτι τὰς ροκέτας τὰς μετεχειρίζοντο, ἐνωρίτερον ἤδη, οἱ Κινέζοι, οἱ ὁποῖοι χάρις εἰς τὸ νίτρον, τὸ εὕρισκόμενον εἰς τὴν χώραν τῶν, τὰς καθίστων τρομερωτέρας. Φαίνεται δὲ ὅτι πρῶτοι αὐτοί, ἐχρησιμοποίησαν τὸ ἐκ νίτρου, θεῖου καὶ ἀνθρακος μίγμα διὰ τὰς ροκέτας τῶν. Ἀλλ' ὅπως οἱ βυζαντινοί, οὕτω καὶ οἱ Κινέζοι ἐχρησιμοποιοῦν τὸ μίγμα τοῦτο ὥς μέσον ἐμπρηστικόν, ἀγνοοῦντες ὅτι αὐτὸ τὸ μίγμα, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τὴν μαύρην πυρίτιδα, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἐξακόντησιν διαφόρων βλημάτων, εὕρισκομένων εἰς σωλήνας, διὰ τοῦτο καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς θεωρήσωμεν ὥς τοὺς ἐφευρέτας τῆς πυρίτιδος.

Καὶ οἱ Ἕλληνες ἀφ' ἑτέρου ἐγνώρισαν βραδύτερον τὸ νίτρον καὶ τὸ εἰσάγαγον εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ὕγρου πυρὸς καθιστῶντες αὐτὸ τρομερώτερον, δὲν ἐσκέφθησαν ὁμῶς, νὰ τὸ χρησιμοποιήσουν ὥς προωστικὸν μέσον, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς

ἐμπρηστικὴν οὐσίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ 6ος ὁ Σοφός, περιγράφει, εἰς ἓν ἔργον του, τοὺς σωλῆνας οἱ ὅποιοι ἐχρησίμευον διὰ τὴν ἐξακόντισιν τοῦ ὕγρου πυρός καὶ προσθέτει ὅτι τὸ τεχνητὸν αὐτὸ πῦρ ἐξηκοντίζετο μὲ κρότον ἀνάλογον πρὸς τὸν τοῦ κεραυνοῦ. Καθὼς λοιπὸν βλέπομεν, μολοντά καὶ οἱ Κινέζοι καὶ οἱ Ἕλληνες βραδύτερον ἐχρησιμοποίησαν τὰ συστατικὰ τῆς πυρίτιδος, ἠγνόουν ὁμῶς τὰς βλητικὰς ιδιότητας αὐτῆς καὶ περιορίζοντο εἰς τὸ νὰ χρησιμοποιῶσιν αὐτὰ μόνον ὡς μέσον ἐμπρησμοῦ, διὰ τοῦτο καὶ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν, ὡς οἱ ἐφευρέται αὐτῆς.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς πυρίτιδος, ἡ ὁποία ἀνεστάτωσε τὸν κόσμον, διότι δαμάζει τὴν βίαν καὶ τὴν δύναμιν καὶ καθιστᾷ ἴσας τὰς πιθανότητος τῆς νίκης διὰ τοὺς μαχομένους, δὲν εἶναι ἔργον τύχης, οὔτε ἐφεύρεσις ἡ ὁποία προήλθεν ἀπὸ ἓνα καὶ μόνον ἀνθρώπου, ἀλλ' εἶναι ἀποτέλεσμα πολυετοῦς ἐργασίας πολλῶν σοφῶν, οἱ ὅποιοι ἐπὶ αἰῶνας ἐνέτειναν τὰς προσπάθειάς των πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἀποβαίνει δὲ σχετικῶς δύσκολον νὰ καθορισθῇ, ποῖος πρῶτος ἔσχε τὴν μεγαλοφυᾶ ἰδέαν τῆς παρασκευῆς τῆς. Πολλὰ ἔθνη διεκδικοῦν τὴν προτεραιότητα τῆς ἐφευρέσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Κινέζοι, οἱ Ἰνδοὶ καὶ ἄλλοι.

Οἱ Ἀραβες, χάρις εἰς τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις των μὲ τοὺς Κινέζους, ἔμαθον παρ' αὐτῶν, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰῶνος, τὴν σύνθεσιν τοῦ μίγματος τοῦ νίτρου, θείου καὶ ἀνθρακός καὶ ἀφοῦ προσεκτικὰ ἐμελέτησαν τὸ φαινόμενον τῆς καύσεως, ἀνεκάλυψαν τὰς βλητικὰς ιδιότητας τοῦ μίγματος. Τὴν ἀνακάλυψιν δὲ αὐτὴν ἐφήρμοσαν κατασκευάσαντες πρωτογενῇ ευφρένεια, μὲ τὰ ὁποία ἐρριπτον εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀληθῆ βλήματα, σχήματος βελῶν.

Ἐν Εὐρώπῃ αἱ πρῶται πυρίτιδες ἐγνώσθησαν κατὰ τὰς

ἀρχὰς τοῦ 14ου αἰῶνος. Ἡ ἀνθρωπίνη ὁμῶς φαντασία, ἡ ὁποία ἀρέσκειται πάντοτε νὰ ἀποδίδῃ εἰς ἓνα καὶ μόνον ἀνθρώπου, τὸ ἀποτέλεσμα ἐργασίας πολλῶν αἰῶνων ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀνατρέξῃ μέχρι τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πυρίτιδος, διότι, ὡς ἀναφέρει ἡ ἱστορία, οὗτος ὑπερασπίζων τὰς Συρακούσας ἐναντίον τῶν Ρωμαίων, μετχειρίσθη ἰσχυρὰς μηχανάς, αἱ ὁποῖαι μὲ μέγαν θόρυβον ἐρριπτον ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ βλήματα προξενοῦντα μεγάλας καταστροφάς. Ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος δὲν φαίνεται τὸ αἷτιον τὸ προκαλέσαν τὸν θόρυβον τοῦτον, οὔτε δύνανται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἐχρησιμοποιήθη ἡ πυρίτις, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη παραδεχθῶμεν τοῦτο, εἶναι βέβαιον ὅτι ἐὰν παραγματικῶς ὁ Ἀρχιμήδης ἐγνώριζε καὶ ἐχρησιμοποίησε τὰς βλητικὰς ιδιότητας τῆς πυρίτιδος, πάντως ἡ ἀνακάλυψις του ἀπέθανε μαζὺ του καὶ ἔμεινεν ἐπὶ αἰῶνας ἄγνωστος. Ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ Καλιγούλας, εἶχε μίαν συσκευὴν μὲ τὴν ὁποίαν παρήγε ἀστραπὰς καὶ τὸν κρότον τοῦ κεραυνοῦ, πολλοὶ δὲ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς διηγοῦνται κατὰ τρόπον, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον ὑπερβολικόν, τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὕγρου πυρός.

Μερικοὶ ἱστορικοὶ ἀποδίδουν τὴν ἐφεύρεσιν τῆς πυρίτιδος εἰς τὸν Roger Bacon· περισσότερον ὁμῶς ἀπὸ κάθε ἄλλον ἡ ἐφεύρεσις τῆς πυρίτιδος ἀποδίδεται εἰς τὸν Φραγκισκανὸν καλόγηρον Berthold Schwartz.

Αἱ διάφοροι ὁμῶς πληροφορίες περὶ τούτου εἶνε συγκεχυμέναι καὶ ἀλληλοσυγκρουόμεναι, διότι ἄλλοι ἱστορικοὶ ἀποδίδουν τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην εἰς τὸν καλόγηρον Severinus, ἄλλοι εἰς τὸν Ἰουδαῖον Tibscis καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλους. Περὶ τοῦ Schwartz λέγεται, ὅτι ἀφοῦ ἀνεκάλυψε τὴν πυρίτιδα

επώλησε τὸ μυστικὸν του εἰς τοὺς Βεγγετοὺς καὶ ἐπέσυρεν οὕτω τὴν ὀργὴν τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος καὶ βασιλέως τῆς Βοημίας Βενσισλάου τοῦ 4ου, ὁ ὁποῖος διέταξε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς ἓν βαρέλιον γεμάτων μὲ πυρίτιδα, τὴν ὁποίαν καὶ ἤναψαν. Ἡ παράδοσις αὕτη δὲν φαίνεται ἀληθής, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸν 14ον αἰῶνα, ἐνῶ προηγουμένως ἤδη εἶχε γίνει χρῆσις πυρίτιδος διὰ τὴν βολὴν βλημάτων. Ὑπάρχει καὶ ἄλλη παράδοσις, μᾶλλον ἀληθοφανής, καθ' ἣν οἱ Γερμανοὶ λαβόντες γνῶσιν τῆς ἀνακαλύψεως τῶν Ἀρόβων, ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι οἱ ὁποῖοι παρεσκευάσαν τὸς πρῶτας πυρίτιδας καὶ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ κατόπιν μετεδόθη τὸ μυστικὸν ταχέως καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας.

Ἡ χρησιμοποίησις τῆς πυρίτιδος εἰς τὸν πόλεμον ἀνάγεται εἰς τὸν 13ον αἰῶνα· κατὰ δὲ τὸν 14ον ἀναφαίνονται καὶ τὰ πρῶτα τηλεβόλα εἰς πρωτόγονον κατάστασιν καὶ μικρῶν διαστάσεων. Εἰς τὰ 1314 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Ἑρρίκος μετεχειρίσθη διὰ πρώτην φοράν λιθοβόλον μηχανήμα κατὰ τὴν μάχην τοῦ Crécy τῷ 1343 μεταξύ Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων λέγεται, ὅτι ἐχρησιμοποιήθησαν καὶ δέκα μεγάλα τηλεβόλα.

Ὁ Μακιαβέλης ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ 1386 ἐξεργάγη πόλεμος, διὰ τὴν νήσον Τένεδον, μεταξύ Γενουαίων καὶ Βενετῶν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποιήθησαν καὶ πυροβόλα, νέα ὅπλα τὰ ὁποῖα ἐφεύρον οἱ Γερμανοί· ὁ ἴδιος δὲ εἰς τὸ ἔργον του «Ἐπὶ τῆς τέχνης τοῦ πολέμου» ἀναφέρει περὶ τυφεκοφόρων, οἱ ὁποῖοι τῇ βοήθειᾳ τοῦ πυρός, ἐπιτυχάνουν τὰ ἴδια ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἐπιτύγχανον προηγουμένως οἱ σφενδονισταὶ καὶ οἱ τοξόται. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ ὀπλισμοῦ, λέγει, ἐπενοήθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Εἰς αὐτοὺς λοιπόν, κατὰ τὰς περισσοτέρας μαρτυρίας, ἀποδίδονται αἱ

ἐν Εὐρώπῃ ἐμφανίσεις τῶν ὅπλων, τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιοῦν τὴν πυρίτιδα. Φαίνεται δὲ ὅτι, ὅπως εἰς πολλὰ ἄλλα, καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο οἱ Γερμανοὶ προηγέθησαν, κατὰ πολὺ, τῶν ἀντιπάλων των. Ὁ τελευταῖος δὲ πόλεμος ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ Γερμανικὸν πνεῦμα δὲν ἐστειρεύσεν εἰς ἀφενρώσεις πολεμικῶν ὀργάνων. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου αὐτοὶ ἐχρησιμοποίησαν τηλεβόλα τῶν 42 ἑκατοστομέτρων, ἐνῶ, οἱ ἀντίπαλοί των μόλις εἶχον τῶν 30. Ἐδέησε δὲ ἀρκετὸς νὰ παρέλθῃ χρόνος διὰ νὰ δυνηθῶσιν οἱ τελευταῖοι οὗτοι νὰ κατασκευάσωσι βαρὺ πυροβολικόν. Οἱ ἴδιοι δὲ Γερμανοί, κατ' οὐδὲν ὑπολειπόμενοι τῶν ἀρχαίων τοιούτων, κατέπληξαν τὸν κόσμον κατὰ τὸ Πάσχα τοῦ 1918 κατασκευάσαντες τὸ περίφημον τηλεβόλον, τὸ ὑπὸ τῶν Γάλλων ὀνομαζόμενον Bertha, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐξομβάρδισαν τὴν Γαλλικὴν Πρωτεύουσάν ἀπὸ ἀποστάσεως 120 χιλιομέτρων.

Ἡ μαύρη πυρίτις ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἐκρηκτικὴ ὕλη, ἡ ὁποία ἐχρησιμοποιήθη ἐπὶ πάντε ὁλοκλήρου αἰῶνας, καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο, ἐπηνέχθησαν εἰς τὴν σύνθεσίν της μεταβολαὶ καὶ ἐβελτιώθησαν τὰ μέσα τῆς παρασκευῆς της. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως δὲν ἤθύνετο νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸ γαταστρεπτικὸν τοῦτο μέσον, τοῦ ὁποῖου τὰ ἀποτελέσματα δὲν εὗρισκιν ἐπαρκῆ, καὶ ἐξηκολούθησε νὰ ἐπιζητῇ τὴν εὐρεσιν καὶ αἰλῶν, ἐλπίδοις μὲ ζήλον εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, αἱ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται οὐχὶ μόνον ἐν πολέμῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔργα εἰρήνης, ὁποῖα εἶναι: ἡ ἐκμετάλλεισις τῶν μεταλλείων, ἡ κατασκευὴ ὁδῶν συγκοινωνίας καὶ ἄλλα.

Πρῶτος ὁ Γάλλος χημικὸς Berthollet ἔδοκίμασε νὰ μεταβάλλῃ τὴν σύνθεσιν τῆς πυρίτιδος, θελήσας νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ νίτρον διὰ τοῦ χλωρικοῦ καλίου, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος διὰ

πρώτην φοράν παρασκεύασε· ήναγκάσθη όμως να εγκαταλείψη τὰ πειράματά του, διότι λόγω της ασταθείας του σώματος τούτου, ἐγένετο έκρηξις προξενήσασα πολλές ζημίας. Περί δὲ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, ὁ Ἄγγλος Howard παρασκεύασε νέαν έκρηκτικὴν ὕλην, δι' ἐπιδράσεως οἰνοπνεύματος καὶ νιτρικοῦ ὀξέος ἐπὶ τοῦ νιτρικοῦ ὕδραργύρου, ἡ ὁποία όμως ἐξεπυρσοκρότει διὰ τοῦ ἐλαχίστου κτύπου. Βραδύτερον όμως κατωρθώθη νὰ εὑρεθῇ τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιτρέπη τὴν χρῆσιν αὐτῆς, καὶ οὕτω ἡ οὐσία αὕτη, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ *κρυσταλλίνου ὕδραργύρου* χρησιμοποιεῖται σήμερον διὰ τὴν κατασκευὴν καψυλίων καὶ ἐναυσμάτων, τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τὴν ἀνάφλεξιν τῆς πυρίτιδος. Ἐνῶ ἄλλοτε ἐγένετο αὕτη διὰ θρυαλλίδων. Ἐπειδὴ δέ, μὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου, τὰ πολεμικὰ ὅπλα ὑπέστησαν πολλές βελτιώσεις, ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπον νὰ αὐξηθῇ ἡ ὁστικὴ δύναμις τῆς πυρίτιδος διὰ νὰ δύνανται τὰ βλήματα νὰ φθάνουν εἰς μεγάλας ἀποστάσεις, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπέβλεπον ὅλοι αἱ μετὰ ταῦτα ἐργασίαι τῶν διαφόρων χημικῶν. Ἐπετεύχθη δὲ οὗτος χάρις εἰς τὴν Ὁργανικὴν Χημείαν ἡ ὁποία μᾶς παρέχει νέας έκρηκτικὰς ὕλας μεγίστης δυνάμεως.

Οὕτω, πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι εὗρον νέας έκρηκτικὰς ὕλας, ὁργανικῆς φύσεως, εἶναι οἱ Γάλλοι Berconnot κατὰ τὰ 1832 καὶ Pelouse 1838, δι' ἐπιδράσεως πυκνοῦ νιτρικοῦ ὀξέος ἐπὶ ἀμύλου ἢ κυτταρίνης. Εἰς τὰ 1845 ὁ Dumas ἔλαβεν έκρηκτικὴν τινα οὐσίαν διὰ νιτρώσεως τοῦ χαρτου, ἀλλ' αἱ έκρηκτικαὶ αὗται οὐσίαι, ἔνεκα τῆς μεγάλης ασταθείας τῶν καὶ τῆς εὐκολίας μὲ τὴν ὁποῖαν ἀποσυντίθενται δὲν ἔδωκαν πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα. Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα, ἦτοι κατὰ τὸ 1846 ὁ Ἑλβετὸς Schenbein ἀνήγγειλε τὴν ἐφεύρεσιν

τῆς βαμβακοπυρίτιδος, ἡ ὁποία ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον ἑλῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Πανταχοῦ ἤρχισεν ἡ μελέτη τοῦ προϊόντος τούτου, μὲ τὸν σκοπὸν τῆς χρησιμοπορήσεώς του εἰς τὸ πυροβολικόν. Τὸ πρόβλημα δὲν ἦτο καὶ τόσο εὐκόλον νὰ λυθῇ, διότι καὶ τὸ σῶμα τοῦτο ἔχει τὸ μειονέκτημα νὰ εἶναι ἀσταθές, ἡ δὲ ἀστάθεια αὕτη ἐγένετο πρόξενος πολλῶν δυστυχημάτων. Παρ' ὅλα όμως ταῦτα, ἐξηκολούθησαν πολλοὶ τὰ πειράματα ἐπ' αὐτῆς καὶ τέλος, ἐν Αὐστρίᾳ, εὑρίθη τρόπος παρασκευῆς, διὰ τοῦ ὁποῖου τὸ λαμβανόμενον προϊόν ἦτο εὐσταθέστερον καὶ εὐχρηστότερον. Ἐνεκα δὲ τῶν ἱκανοποιητικῶν αὐτῶν ἀποτελεσμάτων, ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις ἱδρυσεν ἐργοστάσια διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς βαμβακοπυρίτιδος καὶ κατασκεύασε τριάκοντα πυροβολαρχίας τηλεβόλων, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο αὕτη. Δὲν παρήλθεν όμως πολὺς καιρὸς καὶ δύο τρομεραὶ έκρήξεις ἐπισυνέβησαν καὶ ἐδῶ, ἔνεκα τῆς αὐτομάτου ἀποσυνθέσεως τῆς βαμβακοπυρίτιδος.

Παρ' ὅλα όμως τὰ δυσάρεστα ταῦτα φαινόμενα, αἱ ἐρευναι καὶ μελέται ἐξηκολούθησαν, μέχρις οὗτο ὁ Ἄγγλος χημικὸς Abel ἔλυσεν ὀριστικῶς τὸ δυσεπίλυτον τοῦτο πρόβλημα τὸ προξενήσαν τόσα ἀνθρώπινα θύματα, εὐρὼν τὸ μέσον νὰ τὴν καταστήσῃ σταθερωτέραν καὶ νὰ ἀποφεύγωνται τοιοῦτοτρόπως αἱ αὐτόματοι αὐτῆς έκρήξεις. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς πλέον ταύτης, τὰ κυριώτερα κράτη ἤρχισαν νὰ παρασκευάζουν τὴν βαμβακοπυρίτιδα κατὰ μεγάλας ποσότητας διὰ τε τὸν πόλεμον καὶ τὰς ὑποβρυχίους τορπίλλας.

Κατὰ τὴν ἰδίαν σχεδὸν ἐποχὴν ὁ Ἰταλὸς χημικὸς Sobrero ἐφεῖρε τὴν νιτρογλυκερίνην (1847) ἡ ὁποία μεγάλως συνετέλεσε βραδύτερον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας τῶν μεταλλείων. Ἐπὶ μερικὰ όμως ἔτη ἡ ἐφεύρεσις αὕτη δὲν

ἔσχε πρακτικὰ ἀποτελέσματα, διότι πολὺ εὐλόγως ἡ νιτρο-
γλυκερίνη ἀποσυντίθεται μὲ τὸν παραμικρὸν κτύπον. Ἐ-
πρεπε λοιπὸν μὲ κάθε τρόπον νὰ εὗρεθῇ τὸ μέσον διὰ τοῦ
ὁποίου θὰ καθίστατο αὕτη σταθεροτέρα, καὶ πρὸς τοῦτο
πλέον ἱκανὸν αἱ γενόμεναι προσπάθειαι. Ἐναπέκειτο δὲ
εἰς τὸν Σουηδὸν μηχανικὸν Nobel νὰ εὗρῃ τὴν λύσιν
τοῦ προβλήματος τούτου. Ὁ Nobel μὲ μεγάλην δραστηριό-
τητα ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς νιτρογλυκερίνης, διὰ τὴν
παρασκευὴν τῆς ὁποίας ἱδρύσθη δύο ἐργοστάσια, τὸ ἓν εἰς
τὴν Στοκχόλμην καὶ τὸ ἕτερον εἰς Ἀμβούργον, κατώρθωσε
δὲ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὀλιγώτερον εὐλαθῇ εἰς τὸν κτύπον,
διὰ διαλύσεώς της ἐντός ξυλοπνεύματος, ὁποῦθεν κατόπιν
ἀπεχωρίζετο δι' ἀπλῆς προσθέσεως ὕδατος. Τὸ νέον τοῦτο
σῶμα ὠνομάσθη *ἐκρηκτικὸν ἔλαιον*, ἀλλὰ καὶ ἔδω συνέ-
βησαν δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα ὁμῶς δὲν ἀπῆλπισαν τὸν No-
bel, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τέλος κατώρθωσε νὰ υπερνικήσῃ ὅλας
τὰς δυσκολίας καί, χάρις εἰς τὴν ἐπιμονὴν του ἐν τῇ ἐρευνῇ,
νὰ τὴν καταστήσῃ ὀλιγώτερον ἐκπυρσοκροτικὴν ἀναμιγνύων
αὐτὴν μὲ ἀδρανὲς τι σῶμα πορῶδες, τὸ ὁποῖον ἀπορροφᾷ
αὐτὴν καὶ μὲ κανὲν μέσον δὲν δύναται νὰ ἀποχωρισθῇ. Ἡ
οὐσία αὕτη, ἣτις εἶναι ἡ *δυναμίτις*, δὲν ἐκπυρσοκροτεῖ πλέον
δι' ἀπλῆς κρούσεως, ἀλλὰ δι' ἐκπυρσοκροτήσεως ἐντός τῆς
μάξης τῆς καψιλίου ἐκ κροτοῦντος ὕδραργύρου. Καὶ οὕτως
ἡ δυναμίτις εἶχεν εὗρεθῇ ἐννοεῖται δὲ οἱ κατόπιν ἐπιγνήθη-
σαν καὶ ἄλλαι μεταβολαί, εἰς τρόπον ὥστε τὸ λαμβανόμενον
προϊὸν νὰ εἶνε τελειότερον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δύο φοβεραὶ ἐκρηκτικαὶ ὕλαι
προσείθησαν εἰς τὰς ἤδη ὑπαρχούσας: ἡ βαρβακοπυρίτις
καὶ ἡ *δυναμίτις* δὲν ἤρκεσαν ὁμῶς αὐταὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον
καὶ αἱ ἱστέοναι πρὸς ἀνέυρεσιν καὶ ἄλλων ἐσθλασθησαν

μὲ περισσοτέραν δραστηριότητα καὶ κατέληξαν ἐπὶ τέλος,
μετὰ πολιτεῖς ἐργασίας εἰς τὴν ἐφεύρεσιν ὅλης τῆς σειρᾶς
τῶν διαφόρων πυρίτιδων, αἱ ὁποῖαι εἶναι γνωσταὶ μὲ τὸ
γενικὸν ὄνομα *νιτροπαράγωγα* καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκρηκτιμο-
ποιήθησαν εἰς ὅλα τὰ πολέμικα ὅπλα. Αἱ πυρίτιδες αὗται
εἶναι αἱ λεγόμεναι *ἄκαπνοι* διότι δὲν παράγουν καπνόν,
πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ σπουδαῖον πλεονέκτημα ἐν
πολέμῳ. Οὐχὶ δὲ σπανίως εἰς τὸν πόλεμον, γίνεται χρῆσις
καὶ ἑτέρων εἰδικῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, αἱ ὁποῖαι παράγουν
εἰς τὸν ἀέρα εἰδός τι νέφους πυκνῶν καπνῶν, οἱ ὁποῖοι
ἀποκρύπτουν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ μετακινήσεις στρατευμάτων.
Ἡ ἐκρηκτικὴ δὲ δύναμις τῶν νιτροπαραγῶγων τούτων πυ-
ρίτιδων εἶναι μεγίστη, καὶ τὰ βλήματα ἀπωθοῦνται μὲ
δύναμιν τοιαύτην ὥστε νὰ ἔχουν μεγάλην ταχύτητα, τοιου-
τοτρόπως ἐλετεύχθησαν οἱ ἐκ μεγάλων ἀποστάσεων βομ-
βαρδισμοί, οἵτινες δὲν θὰ κατωρθοῦντο διὰ τῆς μαῦρης πυ-
ρίτιδος, ἡ ὁποία παρεχώρησε τὴν θέσιν της εἰς τὰς ὀργα-
νικὰς ταύτας ἐκρηκτικὰς ὕλας.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων καταφαίνεται ἡ εὐρεία καὶ εἰς
μεγάλην κλίμακα γενομένη χρῆσις τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν
εἰς τοὺς πολέμους, διὰ τῶν διαφόρων ὀπλῶν, τὰ ὁποῖα πρω-
τόγονα κατ' ἀρχὰς ὄντα, ὑλέστησαν σὺν τῷ χρόνῳ ἱκανὰς
βελτιώσεις, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀνταποκρίνονται ἐπαρκῶς
εἰς τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας τῆς πολεμικῆς τέχνης. Δὲν πρέπει
δὲ νὰ νομίσωμεν, ὅτι τῶν ἐκρηκτικῶν τούτων ὑλῶν χρῆσις
ἐγένετο ἀποκλειστικῶς διὰ σκοποῦς πολεμικοῦς, σκοποῦς ἁλ-
ληλοεξοντώσεως. Καὶ ὁ πολιτισμὸς ἔσχε καὶ αὐτὸς τὸ μερίδιόν
του ἐξ αὐτῶν, διότι ἡ ἐφεύρεσις τῶν οὐχὶ ὀλίγων προήγαγε
καὶ τὰ τεχνικὰ ἔργα. Χάρις εἰς αὐτὸς κατέστη δυνατὴ ἡ αὐ-
ξησις τῶν διαφόρων μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἡ ὁποία εἶναι

ἐκ τῶν κυριωτέρων παραγόντων τοῦ πολιτισμοῦ, διότι χάρις εἰς αὐτὴν παύει ἡ ἀπομόνωσις μιᾶς χώρας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι δύνανται νὰ ἔλθωσιν εἰς στενωτέραν ἐπικοινωνίαν καὶ συνάφειαν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς γείτονας, αἱ μετὰ τῶν ὁποίων φιλικαὶ σχέσεις δύνανται νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ καλλιεργηθῶσι, τὰ δὲ συμφέροντα τῶν διαφόρων χωρῶν καλύτερον νὰ ἐξυπηρετηθῶσι. Ἐνῶ προηγουμένως οἱ κάτοικοι τῶν γειτονικῶν χωρῶν ὀλίγιστα ἐγνωρίζοντο, ἕνεκα τῶν ὑπερβολικῶν φραγμῶν τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἡ φύσις ἀνέγειρε μετὰ τῶν. Αἱ ὁδοὶ δὲ αὗται τῆς συγκοινωνίας μεγάλως προάγουσιν καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, καὶ ἐπομένως συντελοῦσιν εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πλούτου μιᾶς χώρας καὶ εἰς τὴν εὐημέριαν τῶν κατοίκων. Χάρις εἰς τὴν πυρίτιδα τῶν μεταλλείων κατέστη δυνατὴ ἡ ἐξερεύνησις τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς, ἡ ὁποία ἔφερεν εἰς φῶς τόσα νέα καὶ χρήσιμα μεταλλεύματα κρυμμένα ἐκεῖ καὶ ἐπομένως ἄχρηστα.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ βλέπωμεν μόνον τὴν κακὴν ὄψιν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ θεωρῶμεν τὰς ἐκρηκτικὰς ὕλας ἀποκλειστικῶς ὡς μέσον καταστροφῆς καὶ ἐξοντώσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν καλὴν, ἥτοι νὰ ἀναγνωρίζωμεν καὶ τὰς μεγάλας ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας παρέσχον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ. Εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε κατάχρησιν τοῦ ἰσχυροῦ τούτου μέσου, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἀποκλειστικῶς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν ἔπεται ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι καὶ οἱ ἐφευρόντες τὴν πυρίτιδα καὶ τὰς ἄλλας ἐκρηκτικὰς ὕλας, ἦσαν ὅλοι φιλόπολεμοι καὶ ἄξιοι νὰ ἐφελκύσωσι τὰς κατάρτας μας. Ἀπλουστάτην περὶ τοῦ ἐναντίου ἀπόδειξιν, ἀποτελεῖ ὁ Σουηδὸς μηχανικὸς Nobel, ὁ ὁποῖος μολονότι ἐφευρε τὴν δυναμίτιδα, τὴν ἰσχυρὰν αὐτὴν ἐκρηκτικὴν οὐσίαν, ὅμως ὑπῆρ-

ξεν ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους φίλους τῆς εἰρήνης, ἀφοῦ μέρος τῆς περιουσίας του διέθεσεν εἰς τὴν ἐκάστοτε ἐπιβράβευσιν τῶν φιλειρηνικῶν διαθέσεων τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος περισσότερον παντὸς ἄλλου ἠθέλεν ἐξυπηρετήσῃ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου. Ἐκ τῆς πράξεως ταύτης τοῦ Nobel καταφαίνεται, ὅτι ἢ ἡ πυρίτις, ἢ δυνάμεις καὶ αἱ ἄλλαι ἐκρηκτικαὶ ὕλαι ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῶν διαφόρων κρατῶν εἰς σκοποὺς πολεμικοὺς, ἢ εὐθύνῃ πρέπει μᾶλλον νὰ ἀναζητηθῇ μετὰ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, διότι οὐσίας δυναμένας νὰ ἐξυπηρετήσωσι τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμόν, τὰς μετεχειρίσθησαν διὰ καταστρεπτικῶν σκοποῦς, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον μετὰ τῶν εὐαρίθμων ἐφευρετῶν, οἱ ὁποῖοι τὰς προσώριζον διὰ τὸν πόλεμον.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ σκεπτόμεθα γενικῶς περὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐκληροδότησαν τὰς ἐκρηκτικὰς αὐτὰς ὕλας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐσκέπτετο περὶ τοῦ ἀγνώστου ἐφευρέτου τῆς πυρίτιδος ὁ Σεβαστιανὸς Munster, ὁ ὁποῖος πραγματευόμενος περὶ αὐτῆς, ἔγραφε κατὰ τὰ 1550. «Ὁ χυδαῖος, ὅστις ἔφε-
ρεν εἰς τὴν γῆν ἕνα τόσον δεινὸν πρᾶγμα, δὲν εἶναι βεβαίως ἄξιος νὰ ἔχη τὸ ὄνομά του ἐγκυχαγαγμένον εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων».

ΑΛ. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητὴς

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ο ποιητής καθὼς καὶ ὁ καλλιτέχνης εἶναι ὁ θελημα-
στικὸς καὶ ὁ ψαλτικὸς τοῦ ὥραίου, τοῦ ἀληθοῦς, καὶ
τοῦ καλοῦ, εἶναι ἡ πλέον εὐγενής καὶ ἑψημένη ἐκ
φαντασιῶν τῶν ἀριστεπιδραματικῶν ἀνεργειῶν. Μὲ τὴν λαμπράδα
τῆς θείας τῶν ἐμπνεύσεως διατρέχουν τὴν χεῖρα, σκορπίζουσιν
τὸν ἐνθουσιασμόν, ἀπειθονοῦνται εἰς ὅ, τι εὐγενές καὶ ἀγνὸν
περικλείει ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ. Καὶ οἱ δύο ἀφομοιοῦνται εἰς
τὴν τέχνην, τὴν λατρεύουσιν καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀντλοῦσι τὴν
εὐτυχίαν τὴν ὑπερ-ῶσμον, αἰσθάνονται ἱερὸν συγκίνησιν,
βδελύσσονται τὸς μικρότητας καὶ ζῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν ἀε-
μόσφαιραν.

Τόσον ὁ ποιητὴς ὅσον καὶ ὁ καλλιτέχνης, ἴσω; νὰ μὴν
εἶναι καὶ δυνατὸν δὲν εἶναι, ἀντιληπτοὶ εἰς τοὺς πολλούς,
ἀρκεῖ ὁμως, ὅτι τοὺς αἰσθάνονται οἱ πνευματικοὶ τῶν ἀδελ-
φοί, ποιηταὶ καὶ αὐτοί, ἀλλὰ χωρὶς τραγοῦδι, καλλιτέχνην,
ἀλλὰ χωρὶς ὄργανον ἢ χρωστήρα, οἱ ὅποιοι εὐρίσκουν ὅμως
εἰς τοὺς πρῶτους, τοὺς ἑρμηνευτοὺς τῶν ἰδανικῶν τῶν.

Ἡ τέχνη δὲν ἔχει ἰδιαιτέραν πατρίδα, εἶναι διεθνής, ἢ
μᾶλλον πατρίς της εἶναι ἡ φύσις, ὅπου ὁ ἔναστρως οὐρανός,
ἡ γαληνιώσα θάλασσα, ἡ φλοισβίονσα ἀκτὴ ἢ μαγικὴ
ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, ἡ φαντασμαγορικὴ δύσις του, μὲ τὰς
ἀσασμύλλους ἀποχρώσεις της ὁμιλοῦν ἰδιαιτέρως εἰς τὴν
ψυχὴν τοῦ καλλιτέχνου, τὸν συγκινοῦν καὶ τὸν ἐμπνέουν.
Διὰ τῆς θείας αὐτῆς πνοῆς ὁ ἔραστής τοῦ ὥραίου λιχνίζει
τὴν φαντασίαν του, ἐμβαθύνει εἰς τὰ ἄδυστα τῆς ἰδίας του
ψυχῆς, μεταρριοῦται, ὁραματίζεται, πλέει εἰς ὠκεανούς ἐκ-
στάσεως καὶ τέλος γίνεται δημιουργός.

Καὶ τότε θαυμάζομεν ἕνα Μιχαὴλ Ἀγγέλων, τοῦ ὁποίου
δὲν εἶναι ὁ χρωστήρ ὁ ἐκτελὼν τὸ θαῖμα, ἕνα Παγανίνη,
τοῦ ὁποίου τὸ μαγικὸ δοξάρι δὲν εἶναι τὸ συγκλονίζον τὴν
καρδίαν, οὐδὲ οἱ ὀξύδερα κτεῖς ὀφθαλμοὶ τοῦ ποιητοῦ, οἱ ὅποιοι
διεισδύσαντες εἰς τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, εἶναι κατὰ ἄλλο
ῶσ; εἴπομεν, εἶναι ἡ θεία ἔμπνευσις, τὸ ἀνεκτίμητον δώ-
ρον προνομιούχων πνευμάτων.

Διὰ τὴν ὁμοίαν ἡ ἀρχαιότης ἀνέδειξε τόσους ὑπερόχους μύ-
στας εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς τὴν ποίησιν, ἐνθ' ἡ ἰδική μας
ἐποχὴ ὑπολείπεται καὶ ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς καὶ μό-
λις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀναφαίνονται ὥς διαίτηον-
τες ἀπέρρες, ἱεροφάνται τῶν μουσῶν καὶ ἀναρρυπίζουσιν κατὰ τι
τὸ καλλιτεχνικὸν οἶσθημα; Δὲν πταίει βέβαια ἡ φύσις, ἀφοῦ
μένει πάντοτε ὥραία! Τίς τότε ὁ αἴτιος;

Ἐάν πρὸς στιγμὴν θελήσωμεν νὰ σκεφθῶμεν, θὰ κατα-
λήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀφορμὴ τῆς παραγωγικῆς
ἐκλείψεως εἶναι ἡ πιεστικότητα τοῦ συγχρόνου βίου, ὁ ὅλον ἐν
αἰξάνων ἐλισμός, ἡ τάσις καὶ προστάθεια πρὸς ἀπόκτησιν
πλοῦτον, ὥς σκοπεῖ καὶ ὀχρῶς μέσῳ καὶ ὁ ἀχαλίνωτος ἡ-
δονισμός ὥστε ἡ πλεονεξία καὶ ἡ κατάρρευσις, ἡ θικῶν ἀρ-

χῶν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ θείου σπινθήρος
καὶ εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ προικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως ἔστω καὶ
μὲ μικρὸν τάλαντον ὀφείλει νὰ καλλιεργῇ κατὰ τὸ μέτρον
τῶν δυνάμεών του, ὅχι βεβαίως πάντοτε διὰ νὰ δημιουρ-
γήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ θαυμάζῃ τὰ ἀρι-
στουργήματα εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὴν τέχνην καὶ οὕτω διαρ-
κῶς νὰ ἀνέρχεται τὴν πνευματικὴν κλίμακα καὶ νὰ τείνῃ
πρὸς ἐξευγένισιν τῆς ψυχῆς του.

ΔΗΜ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

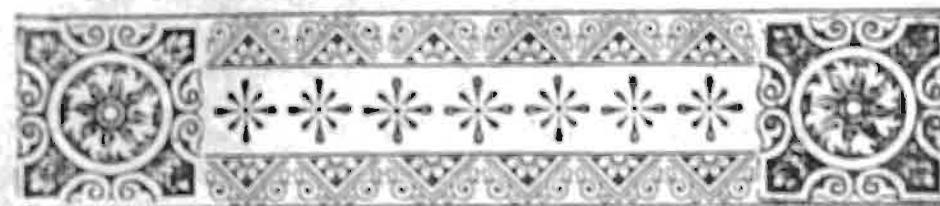
ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἦχοι ὄντισσφτέρωτοι, ὦ θεϊκὴ Παρθένα
Τῆς Σκέψης ψυχικὴ ἀνθέ, ὦ ἁρμονία τοῦ Νοῦ
Ἄραγμα ψυχοκάραβων σὲ γαλήνῳ λιμένα
Σὲ φόντο βαθυγάλαζου ἢ μαύρου οὐρανοῦ.

Ροδοπέταλων ἄρωμα, χειμάνανθων καὶ ἰσών,
Ἄνοιξες φθινοπωρινές, βαθεῖοι ἀνασασμοί,
Σκέψεις πρωτοφανέρωτες σοφώτατων βιβλίων
Καὶ χαλασμῶν ἀγάνταστων καινούργιοι λιτρώμοι,

Ἀγάπες πολυθρόλλητες καὶ ζωτικές καὶ πλάνες...
Στὸ θεῖο τοῦ Νοῦ ζωντάνημα ἢ ἀσκήμια ξεγυχνῶ
Καὶ παιηγῶρι στήνοντες ἢ ἰδέες σάν παιάνες
Σ' ἤχους ὄντισσφτέρωτους, νικητήρια ἢ Ὁμορφιά

ΘΑΛΕΙΑ ΚΕΣΙΣΟΓΛΟΥ

Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΛΞΕΩΣ

Ὁ Κοπέρνικο; εἶχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀνατρέψῃ τὸ περι-
πελεγμένον σύστημα, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἀρχαῖοι παρί-
στανον τὰς φαινομένας κινήσεις τῶν ἄστρον καὶ ἔθεσε τὸ
ἡλιοκεντρικὸν σύστημα, ὁρίσας τὴν ἀληθῆ θέσιν τῆς Γῆς
μεταξὺ τῶν πλανητῶν. Ὁ Κέπλερος στηριζόμενος ἐπὶ τῶν
παρατηρήσεων τοῦ Τύχωνος, ἀνεῖρε τοὺς τρεῖς νόμους τῆς
κινήσεως τῶν πλανητῶν περὶ τὸν ἥλιον, ἐργασθεὶς πρὸς
τοῦτο ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν. Μετὰ τοῦτον ὁ Νεύτων
κατάρθωσε νὰ συνενώσῃ τοὺς τρεῖς νόμους τοῦ Κεπλέρου
εἰς τὴν γενικὴν ἀρχὴν τῆς παγκοσμίου ἔλξεως, ἣτις ἀναμ-
φισβητήτως ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὑψηλοτέρων καὶ γονιμοτέ-
ρων ἀνακαλύψεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. «Προικί-
ζουσα αὐτὸν ἢ φύσις», λέγει ὁ Arago, «μὲ βαθὺ πνεῦμα,
ἐφρόντισε νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τὸν κόσμον κατὰ τὴν
μᾶλλον εὐνοϊκὴν ἐποχὴν». Μετὰ τὰς ἐπιστημονικὰς δηλονότι
ἐργασίας τοῦ Fermat, Wallis, Huygens, Γαλιλαίου καὶ
Κεπλέρου ἡ οὐρανία μηχανικὴ ἀνέμενε διὰ νὰ ἐκκολαφθῇ
ἐνα ἄνθρωπον ἰσχυροῦ πνεύματος, ὅστις γενικεύων τὰς
ἀνακαλύψεις τῶν προκατόχων, θὰ ἠδύνατο νὰ συναγάγῃ

ιδόν νόμον της εξέως. Τοῦτο δὲ κατώρθωσε νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ Νεύτων εἰς τὸ ἀθάνατον ἔργον αὐτοῦ Principia.

Γεννηθεὶς κατὰ τὸ 1642, εἰς Woolstrop τῆς Ἀγγλίας ὁ Νεύτων ἀνεκάλυψεν εἰς ἡλικίαν 27 ἔτων, τὸν ἀπειροσυνδόν λογισμόν καὶ τὴν θεωρίαν τῆς ἐκπομπῆς τοῦ φωτός. Καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Cambridge, ἐν ἔτει 1680 ἐκλεγείς, ἀναδείχθη κατὰ τὸ 1705 πρόεδρος τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας τοῦ Λονδίνου καὶ διετήρησε τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τοῦ θανάτου του ἐπισυμβάντος κατὰ τὸ ἔτος 1727.

Κατὰ τὸ 1609 ὁ Νεύτων, ἀποστρεφθεὶς εἰς τὴν ἱστορίαν, ἔστρεψε διὰ πρώτην φοράν τὴν σκέψιν αὐτοῦ πρὸς τὸ σύστημα τοῦ κόσμου. Παρατήρησεν, ὅτι ἡ βαρύτης τῶν σωμάτων εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων δὲν διαφέρει σχεδὸν τῆς βαρύτητος τῆς παρατηρουμένης ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς· τοῦτο δὲ παρέσχεν εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν νὰ σκεφθῇ, ὅτι ἡ δύναμις αὕτη ἐπεκτείνεται μέχρι τῆς σελήνης καὶ ὅτι συνδιοζομένη μετὰ τὴν ἀδρανείαν αὐτῆς εἰς ἑξαστον σημείον, τὴν ἀναγκάζει νὰ γράφῃ τὴν ἑλλειπτικὴν τροχίαν της περὶ τὴν γῆν. Μετὰ τοῦτο ἐσκέφθη, ὅτι εἴνε πιθανόν ἡ αὕτη δύναμις νὰ διέπῃ τὴν κίνησιν καὶ τῶν πλανητῶν κινουμένων περὶ τὸν ἥλιον. Διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν τῆς σκέψεως ταύτης ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ τὸν νόμον, καθ' ὃν ἡ βαρύτης ἑλαττοῦται μετὰ τῆς ἀποστάσεως. Ὁ τρόπος τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν εἰς τὰς σκέψεις του εἶνε περίττον ὁ ἑξῆς:

Ἄς φαντασθῶμεν τὴν Γῆν εἰς ἓν σημεῖον Γ* καὶ περὶ τὸ σημεῖον τοῦτο ἂς γράψωμεν περιφέρειαν ἔχουσαν ἀκτῖνα μήκους Α. Ἐπὶ τῆς περιφερείας ταύτης ὑποθέτομεν ὅτι κινεῖται ἡ σελήνη, εὐρισκομένη κατὰ τινα τοῦ χρόνου στιγμήν εἰς τὴν θέσιν Σ. Μετὰ τινα χρόνον, ἔστω δὲ μετὰ ἓν πρῶ-

τον λεπτόν, ἡ σελήνη θὰ ἀθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον Μ. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ὑποθετιμένη ἔλξις τῆς Γῆς ἐπὶ τῆς Σελήνης εἰς τὸ σημεῖον Σ, αὕτη θὰ ἐκινεῖτο μετὰ τῆς κεκτιμένης ταχύτητός της κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐπὶ τῆς ἐφαπτομένης εἰς τὸ σημεῖον Σ καὶ θὰ ἔγραφε ἐπὶ ἓν πρῶτον λεπτόν, τὸ ΣΙ τῆς ἐφαπτομένης. Ἄν τοῦναντίον, ἡ ταχύτης εἰς τὸ Σ ἦτο μηδενική, ἡ σελήνη θὰ ἔπιπτε πρὸς τὴν γῆν εἰς ἓν λεπτόν κατὰ τμήμα τι ΣΡ ἐπὶ τῆς ἀκτίνος ΓΣ. Τὸ τμήμα τοῦτο ΣΡ πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν. Ἡ στοιχειώδης γεωμετρία μᾶς δίδει ὁμίσως τὸ μῆκος τοῦ βέλους τούτου διὰ τοῦ τύπου:

$$\Sigma Ρ = \frac{\Sigma Μ^2}{2Γ Σ}$$

Τὰ ποσὰ τὰ ἐισερχόμενα εἰς τὸ δεύτερον μέλος εἶνε γνωστά. ΓΣ εἶνε ἡ ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τῆς σελήνης, ἣτις εἶνε 60 φορές ἡ γνωστὴ κατὰ προσέγγισιν ἀκτίς τῆς γῆς. Τὴν δὲ χορδὴν ΣΜ μὴ διαφέρουσιν αἰσθητῶς τοῦ τόξου της δυνάμεθα νὰ ἀντικαταστήσωμεν ὑπὸ τοῦ τόξου αὐτοῦ. Τὸ τόξον δὲ τοῦτο ὑπολογίζεται εὐκόλως, διότι εἶναι γνωστὴ ἡ ἀκτίς ΓΣ τῆς σεληνιακῆς τροχιάς, ὥς καὶ ἡ διάρκεια μιᾶς ὁλοκλήρου περιφορᾶς τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν. Εὐρίσκεται οὕτω, ὅτι ΣΡ εἶνε περίπου 15 πόδες εἰς ἓν λεπτόν.

Ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς σῶμα πίπτον διανίει 15 πόδας κατὰ τὸ πρῶτον δευτερόλεπτον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Γαλιλαῖος εἶχεν ἤδη ἀποδείξει, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν πιπτόντων σωμάτων διανυόμενα διαστήματα αὐξάνονται ὡς τὰ τετράγωνα τῶν χρόνων, ἔτεται ὅτι εἰς ἓν πρῶτον λεπτόν ἦτοι εἰς 60 δευτερόλεπτα θὰ διήνυσεν 15 πόδας $\times 60^2$. Εἰς δὲ τὴν σελήνην εὐρισκομένην εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ κέν-

*) Παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ κάμῃ ἐπὶ τεμάχιου χάρτου σχέδιον συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς παραγράφου ταύτης.

τρον τῆς γῆς ἐξηκονταπλασίαν ἢ τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς σώματα, ἡ βαρύτης πρέπει νὰ εἶνε ἀσθενεστέρα καὶ ἂν δεχθῶμεν, ὅτι ἐλλαιτοῦται κατὰ λόγον ἀντίστροφον τῶν τετραγώνων τῶν ἀποστάσεων ἢ ὑπὸ τῆς ἔλξεως τῆς γῆς προκαλουμένη πτώσις τῆς σελήνης θὰ εἶνε 60^2 φορὰς μικρότερα, ἢτοι $\frac{15 \text{ πόδ.} \times 60^2}{60^2}$, ἢ 15 πόδες, ὅπερ εἶνε ἀκριβῶς ἴσον πρὸς τὸ μῆκος ΣΡ τὸ προηγουμένως εὑρεθέν. Οὕτω δὲ οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἐπαληθεύουσι τὴν ὑπόθεσιν, καθ' ἣν ἡ βαρύτης ἐλαττοῦται κατὰ λόγον ἀντίστροφον τοῦ τετραγώνου τῶν ἀποστάσεων. Ἡ σελήνη δὲ συγκρατεῖται εἰς τὴν τροχίαν τῆς διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τῆς βαρύτητος. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, εὔρεν ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν πιπτόντων σωμάτων γραφομένη γραμμὴ εἶνε ἑλλειψις, τῆς τὴν ἐτέραν τῶν ἐστῶν κατέχει τὸ κέντρον τῆς γῆς. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν Κέπλερ οἱ πλανῆται γράφουν ὁμοίας ἑλλείψεις περὶ τὸν ἥλιον συνεπέραναν ὅτι ὁ αὐτὸς νόμος ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος. Γενικεύων δὲ τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ ἐτι μᾶλλον, ὁ μέγας γεωμέτρης συνήγαγεν ὅτι *ἕκαστον μόριον τῆς ὕλης ἔλκει πάντα τὰ ἄλλα κατ' εὐθὺν μὲν λόγον τῆς μάζης του κατ' ἀντίστροφον δὲ τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεώς του ἀπὸ ἐλκομένου μορίου.* Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς νεωτέρας μαθηματικῆς ἀστρονομίας.

Ν. ΚΑΛΑΜΑΡΤΖΗΣ

ΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΝ

Σπουδαιότης — Ὁ γενικὸς πόλεμος ἐγέννησεν πληθὺν προβλημάτων, αἵτινα ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν ὅλων τῶν κρατῶν. Ἐν τῶν προβλημάτων τούτων εἶναι καὶ ἡ χρῆσις τοῦ πετρελαίου, ἥτις σήμερον προκαλεῖ πλείστας ὁσας συζητήσεις καὶ ἀντιζηλίας.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἀντικατασταθῇ ὁ γαιάνθρωξ διὰ τοῦ πετρελαίου, εἰς τὴν μεγάλην βιομηχανίαν καὶ εἰς τὰ δημόσια ἔργα εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐπιβάλληται πρὸ τοῦ πολέμου, κατέστη ὁμως ἐπιβλητικώτερα κατὰ τὸν πόλεμον, ὅτε παρετηρήθη ἡ σπουδαιότης τῆς χρησιμοποίησεώς του, ἕνεκα στρατιωτικῶν λόγων, τὸ πετρέλαιον ἐγένετο ἀναπόφευκτον τοῦ πολέμου ὄργανον, ἕνεκα τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ εἰς τὴν κίνησιν τῶν ἀεροπλάνων, τῶν αὐτοκινήτων κτλ. Ἡ δὲ ἀξία αὐτοῦ δὲν ἡλιττώθη καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὅπως τὰ γεγονότα ἀποδεικνύουν ἐκ τῆς καθ' ἐκάστην αὐξανούσης κυκλοφορίας αὐτοκινήτων καὶ ἐκ τῆς παραλλήλως χρησιμοποίησεως ἀναριθμητῶν ἰδιαιτέρων μηχανῶν.

Τὸ πρόβλημα τοῦ πετρελαίου τίθεται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: τὸ πετρέλαιον, τοῦ ὁποίου ἡ χρῆσις ἐπὶ πολὺν καιρὸν ὑπῆρξε λίαν περιορισμένη διὰ τὸν φωτισμόν, κατέστη διὰ τῆς γενικευθείσης χρήσεως τῶν κινητήρων δι' ἐκρήξεως ἢ δι' ἐσωτερικῆς καύσεως μηχανῶν (εἰδοὶς Diesel καὶ ἄλλων),

μία πηγή ἐνεργείας ὅπως διόλου ἀπαραίτητος, τῆς ὁποίας οὐδὲν ἔθνος δύναται νὰ στερηθῇ ἐν καιρῷ εἰρήνης, πολὺ δὲ περισσότερον ἐν καιρῷ πολέμου. Τὸ ναυτικὸν πολλῶν κρα-
τῶν ἐφοδιάζεται διὰ καταλλήλων ἐγκαταστάσεων πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ γαιάνθρακος διὰ τοῦ πετρελαίου.

Ἡ σπουδαιότης τοῦ πετρελαίου ἀναδεικνύεται καὶ διὰ τῶν ἐξῆς χαρακτηριστικῶν, ἅτινα εἶπον ὁ λόρδος Κούρζων καὶ ὁ Γάλλος Γερουσιαστὴς Μπερανζέ—«Οἱ σύμμαχοι κατὰ τὸν μέγαν πόλεμον ἐπλευσαν πρὸς τὴν νίκην ἐπὶ κύματος πε-
τρελαίου» καὶ ὁ λαὸς ὅστις ἔχει τὸ περισσότερον πετρέλαιον εἰς τὴν διάθεσίν του, ἔχει ἐξησφαλισμένην τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου».—

Ἰδιότης. Εἰς τὴν πρακτικὴν διακρίνεται ἐπισταμένως τὸ πετρέλαιον, τὸ ἀπόσταγμα (essence), τὸ μαζούτ, χωρὶς νὰ γίνηται οὐδεμία διάκρισις μεταξὺ τῶν διαφόρων ποικιλιῶν, γαζολίνης, λουσιλίνης, κοιροζίνης, ὥς καὶ τῶν δευτερευόντων προϊόντων βενζίνης, παραφίνης κτλ.

Ἐξωτερικῶς, τὸ ἀκατέργαστον πετρέλαιον εἶναι ρευστόν, τοῦ ὁποίου τὸ χρῶμα, ἡ ὁσμὴ, τὸ εἰδικὸν βάρος, τὸ εὐφλε-
κτον, ἡ θερμογόνος δύναμις διαφέρουσι κατὰ πολὺ τὸ χρῶμα βαίνει ἐκ τοῦ ροδίνου πρὸς τὸ μέλαν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πρασινωπὸν, ὅπερ εἶναι τὸ σὺνηθες χρῶμα. Τὸ εἰδικὸν βάρος κυμαίνεται μεταξὺ 740 καὶ 1060.

Τὸ πετρέλαιον παρέχει ἀπὸ 9000 ἕως 11700 θερμίδας (calorics), ἀπέναντι 7 ἕως 8000 τοιούτων ἑνὸς καλοῦ γαι-
άνθρακος, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἐν χιλιόγραμμον πετρελαίου δύναται καϊόμενον νὰ αὐξήσῃ τὴν θερμοκρασίαν κατὰ ἓνα βαθμὸν μέχρι 11700 χιλ. ὕδατος, ἐνῶ τοῦναντίον ἐν χιλιό-
γραμμον γαιάνθρακος δὲν θερμαίνει παρὰ 8000 χιλγ. Τὸ τοιοῦτον εἶναι ὑπεροχή, ἥτις καθίσταται λίαν ἐπαισθητή,

ὅταν πρόκειται νὰ μεταφέρωμεν μακρὰν τὴν καύσιμον ὕλην.

Ἡ ποικιλία αὕτη ἐγκτεται εἰς τὸ ὅτι, ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα, συμπεριλαμβάνομεν προϊόντα γημικῶς διάφορα· ἐπομένως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἓν πετρέλαιον, ἀλλὰ πολλὰ πετρέλαια. Ὅλα τὰ πετρέλαια εἶναι ἐνώσεις ὕδρο-
γόνου καὶ ἀνθρακος ἢ μᾶλλον μίγματα κατὰ διαφόρους ἀναλογίας, διαφόρων ὕδρογαιανθράκων.

Πλεονεκτήματα.—Τὸ πετρέλαιον, εἰς ἴσον βάρος, παρέχει θερμογόνον δύναμιν ἀνωτέραν τῆς τοῦ γαιάνθρακος καὶ αἱ μηχαναὶ εἰς αἷς χρησιμοποιεῖται, χορηγοῦσι θερμικὴν δύνα-
μιν ἀνωτέραν τῶν δι' αἵματος κινουμένων μηχανῶν. Ἔνεκα τῆς ρευστότητός του, ἡ φόρτωσις εἶναι εὐκολωτέρα καὶ τα-
χυτέρα. Κατέχει μικροτέραν θέσιν καὶ λερόνει ὀλιγώτερον. Ἡ αὐξάνουσα χρῆσις τῶν βαρέων ἑλαίων συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόσφατον εὐημερίαν μεγάλων τινῶν πετρελαιοφόρων κοιτασμάτων, ἅτινα ἄλλοτε εἶχον τεθῇ εἰς δευτέραν μοῖραν, ἔνεκα τοῦ εἰδικοῦ βάρους τοῦ ἀκατεργάστου πετρελαίου, ὥς τὰ τῆς Καλλιφορνίας κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν τὰ τοῦ Μεξικοῦ.

Ἡ κατεργασία τοῦ πετρελαίου δύναται ἐπίσης νὰ παραγάγῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, εἰς μεγάλας ποσότητας, τὰς παρα-
φίνας, αἵνινες χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἡλεκτρικὴν καὶ χημικὴν βιομηχανίαν εἰς μεγάλην κλίμακα καὶ τέλος τοὺς ὀπτάνθρακας (coke) τοῦ πετρελαίου, τὰ τελευταῖα στερεὰ κατάλοιπα τῆς ἀποστάξεως, μέσθ τῶν ὁποίων κατασκευά-
ζονται τὰ κάρβουνα διὰ τὰς ἡλεκτρικὰς χρήσεις.

Τὸ ζήτημα τῆς μεταφορᾶς παρουσιάζει μεγάλην σπουδαιό-
τητα ἥτις εἶναι εἰδικὴ εἰς τὴν πρώτην ταύτην ὕλην, ἀλλὰ παρουσιάζει εἰδικὸν τινα χαρακτήρα. Τὸ πετρέλαιον δὲν δύναται νὰ φορτωθῇ ἐπὶ τῶν κοινῶν βιγόνιων ἢ αἰμο-
πλοίων, ὅπως ἐμπόρευμά τι, ἀλλ' ἐπὶ εἰδικῶν ἀποθηκῶν,

βαγονίων και δεξαμενών—ατμοπλοίων. Επίσης όταν τοῦτο εἶναι δυνατόν, ἡ μεταφορὰ ἐπιτυγχάνεται καλλίτερον διὰ διοχετεύσεων μὲ σωλήνας, ὀνομαζομένους pipe-lines, οἵτινες βαίνουνσι πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν καταναλωτῶν ἐπὶ πολλῶν χιλιάδων χιλιομέτρων. Ὡς γνωστόν, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ὑπάρχει τοιαύτη διοχέτευσις ἐπὶ μήκους 80.000 χιλιομέτρων, ὡς καὶ μεταξὺ Βακού και Βατούμ (25 000 χλμ.)

Ἀνταγωνισμός.—Σήμερον ὅλον τὸν κόσμον δὲν ἐπασχολεῖ τὸ ἐπιστημονικὸν ζήτημα τῆς γένεσεως, τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῆς κατεργασίας τοῦ πετρελαίου. Τὸ φλέγον ζήτημα εἶναι τὸ τῆς ἀναζητήσεως καὶ τῆς ἐξαντλήσεως αὐτοῦ, ἔνεκα τοῦ σχηματισμοῦ διαφόρων συνδικάτων διὰ τὴν παραγωγὴν καὶ οἰκιοποίησιν διαφόρων πετρελαιοφόρων κοιτασμάτων, εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Γερμανοὶ πρῶτοι ἀντελήφθησαν τὴν σημασίαν τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ πετρελαίου, ὡς κινητηρίου μέσου διὰ τὰ πολεμικά των πλοῖα. Εἶναι περίεργον ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ἀργὰ σχετικῶς ἀντελήφθησαν τὴν σημασίαν τοῦ ζητήματος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς Γάλλους οὐδόλως εἶχον ἐννοήσει τὴν σημασίαν τῆς πολυτίμου ταύτης οὐσίας.

Διάφοροι ἑταιρεῖαι ἰδρύθησαν, ἐξ ὧν αἱ σπουδαιότεραι εἶνε ἡ «Στάνδαρτ Ὁϊλ» ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1860 ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἣς ἡ παραγωγὴ κατὰ τὸ ἔτος 1920 ἀνῆλθεν εἰς 200 000.000 βαρέλια, ἡ «Ροιόλ Ντῶτσ», ἐν Ὀλλανδίᾳ διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐν ταῖς Ὀλλανδικαῖς Ἰνδίαῖς πηγῶν τῆς νάφθης καὶ ἡ «Σὲλ Τρανσπὸρτ Κόμπανυ» ἀγγλικὴ ἑταιρεία, ἣτις περιλαμβάνει 72 ἄλλας ἑταιρεῖας καὶ ἣτις ἔχει ὑπὸ τὸν ἐλεγχόν τῆς πηγᾶς εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν

κόσμον, παράγουσα ἑτησίως 15 ἑκατομμύρια τόννων νάφθης.

Πᾶσαι αἱ πηγαὶ νάφθης τῆς Ἑγγύς και Μέσης Ἀνατολῆς εὐρίσκονται σήμερον εἰς ἄμεσον ἢ ἑμμεσον ἑλεγχον τῆς Ἀγγλίας. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς πηγὰς τῆς Ρωσίας, ἡ συναφθεῖσα συμφωνία μεταξὺ τῆς ἑταιρείας Σὲλ και τῆς Ρωσικῆς κυβερνήσεως, παρέχει εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ δικαίωμα διατροφῆσεως εἰς ὅλας τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις τῆς Ρωσίας.

Ἐξάντλησις.—Ἡ παραγωγὴ τῶν βαρέων ἐλαίων, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται κατὰ μέγιστον μέρος ὑπὸ τῶν μηχανῶν Diesel, ἠϋξανεν ἀπὸ ἔτος εἰς ἔτος καὶ οἱ βιομήχανοι οὐδόλως ἐδίδον προσοχήν, ὅτε οἱ Γεωλόγοι ἐξέφρασαν μερικὰς ἀμφιβολίας διὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἡ ἀνθρωπότης θὰ εὕρισκε πετρελαῖον εἰς τὴν γῆν. Ἐν τούτοις, τὰ ἀποθέματα τῆς ὕλης ταύτης εἶναι λίαν περιορισμένα, τὰ ὁποῖα εἰς ἕκαστον πετρελαιοφόρον πεδῖον ἐξαντλοῦνται μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἔνεκα τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς ἡ ἐργασία γίνεται καὶ ἔνεκα τῆς φθορᾶς ἣτις ἀνέρχεται, μετὰ τὴν ἐξαγωγήν, εἰς τὸ τέταρτον καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ 9/10.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς ὅστις ἐξακολουθεῖ μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου πρὸς ἀπόκτησιν τῶν γνωστῶν πετρελαιοφόρων πηγῶν, ἐξηγεῖται εὐκόλως ἐὰν σκεφθῇ τις ὅτι ὁλόκληρος ὁ κόσμος θὰ στερηθῇ τοῦ πετρελαίου, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ καυστικὴ αὕτη οὐσία κατέστη ἐκ τῶν κυριωτέρων στοιχείων τῆς νεωτέρας βιομηχανίας.

Ἡ παγκόσμιος τοῦ πετρελαίου κατανάλωσις οὕσα κατὰ τὸ ἔτος 1860, 350.000 βαρέλια—τῶν 189 λιτρῶν ἕκαστον—ἀνῆλθεν εἰς διάστημα 60 ἐτῶν 2000 φορὰς περισσότερον εἰς 694.850.000 βαρέλια (110 ἑκατ. Τόννοι) κατὰ τὸ 1920. Ἡ ὑπέρογκος αὕτη παραγωγὴ ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι στάσιμος, καθότι κατὰ τὸ ἔτος 1924 ἀνῆλθεν εἰς 1012927000

βαρέλια (141544000 τόννους), με αύξησιν ενός τρίτου. Κατά τὸ διάστημα ὅμως τοῦ χρόνου τούτου, τὰ ἀποθέματα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ Μεξικοῦ, τῶν μεγαλειτέρων παραγωγῶν τοῦ πετρελαίου ἡλαττοῦντο κατὰ 57.000.000 βαρελίων, πρᾶγμα ὅπερ δεικνύει ὅρκετὰ σαφῶς ὅτι ἡ παραγωγή εἶναι μικροτέρα τῆς καταναλώσεως.

Αἱ δύο αὗται χῶραι ἐπρομήθευσαν τὰ 87,50 ο/ο τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς: ἡ Ρωσία, μετὰ τοῦ ἡμίσεως τῆς κανονικῆς τῆς παραγωγῆς τὰ 4,4: αἱ Βρεττανικαὶ Ἰνδίαι τὰ 2,8: ἡ Ρουμανία τὸ 1,1: ἡ Πολωνία 1 καὶ αἱ ἄλλαι χῶραι τὸ 1,4.

Γινώμαι ἐπὶ τῆς ἐξαντλήσεως.— Ἐνεκα τῶν πολυπληθῶν αἰτήσεων καὶ τῶν ἐπιβληθαισῶν ὑπερόγκων τιμῶν, αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι καὶ τὸ Μεξικὸν ἀνέλαβον συστηματικὰς ἐξερευνήσεις, αἵτινες ἔδωκαν λίαν μέτρια ἀποτελέσματα. Οὕτω ἡ Γεωλογικὴ ὑπηρεσία τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἠδυνήθη νὰ ἀνακεφαλαιώσῃ τὴν κατάστασιν διὰ τῶν ἐξῆς ἀπειλητικῶν γραμμῶν: Τὰ ἀποταμιεύματα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐξαντλήθησαν, κατ' ἀναλογίαν 40 ο/ο καὶ ἐάν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ σημερινὴ κατανάλωσις διατηρηθῇ, ἐκεῖνο ὅπερ μένει, θὰ ἐξαντληθῇ ἐντὸς 16 ἐτῶν.

Τὴν ἰδίαν γνώμην ἐξέφερε τελευταίως καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων προσκληθεὶς σοφὸς φυσικοχημικὸς Σουηδὸς κ. Arrhenius διὰ νὰ κάμῃ σειράν διαλέξεων ἐπὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων τοῦ κόσμου. Εἶπεν ὅτι μετὰ τὴν σημερινὴν κατανάλωσιν, τὰ κοιτάσματα τῶν πετρελαίων θὰ ἐξαντληθῶσιν ἐντὸς 15 ἐτῶν.

Ἄλλος γεωλόγος ἐρωτηθεὶς τί σκέπτεται διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀπήντησεν ὅτι ὅλοι οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι ἔκαμον ἐπὶ τῶν πηγῶν τῶν καυσίμων ὕλων τοῦ κόσμου, τῶν φαίνονται ὅτι στηρίζονται ἐπὶ σαθρῶν βάσεων.

Ἐν εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ κοιτάσματα τοῦ πετρελαίου ἐξαντλοῦνται, ἀλλὰ δὲν ἀνασχηματίζονται. Ἐπίσης τὰ φρέατα τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἐξαντλοῦνται λίαν ταχέως.

Ἀναζητήσεις νέων πηγῶν.— Ἐπιβάλλεται σήμερον ἡ ἀναζήτησις νέων πετρελαιοφόρων κοιτασμάτων ἕνεκα τῆς καθ' ἡμέραν ὑπερβολικῆς χρησιμοποιήσεως τῶν δι' ἐκρήξεων κινητηρίων μηχανῶν εἰς τὰ αὐτοκίνητα, τὰ ἀεροπλάνα, τὸ ναυτικόν, τὴν βιομηχανίαν. Ἀναμφιβόλως οἱ ἐξερευνηταὶ ἀναζητοῦν καὶ μελετοῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Εὐρον νέας πηγὰς εἰς τὰς Κορδιλιέρας, εἰς τὴν Ἀργεντινὴν, εἰς τὴν Κολομβίαν, εἰς τὴν Βενεζουέλαν, εἰς τὴν Κίναν, εἰς τὰς νήσους Σακαλίνης, εἰς τὴν Ἀλγερίαν καὶ ἄλλαχοῦ. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ καλλιτέρα ἀπόδοσις τῶν πηγῶν τούτων καὶ ἐκείνων αἵτινες θὰ ἀνακαλυφθῶσι, μόλις θὰ εἶναι ἀρκετὴ, ὥπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν κατανάλωσιν ἣτις δὲν προεβλέφθη ὑπὸ τῆς Γεωλογικῆς Ἀμερικανικῆς ὑπηρεσίας.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι βέβαιον ἐντὸς 50 ἢ τὸ πολὺ 80 ἐτῶν, ὁ κόσμος δὲν θὰ ἔχῃ πλέον πετρέλαιον ἢ βενζίνη, τὸ ἀπόσταγμα, τὸ πρὸς καυσὶν πετρέλαιον, τὰ μεταλλικὰ ἔλαια πρὸς λίπανσιν, τὰ ἔλαια διὰ τὰς μηχανὰς Diesel, τὰ πάντα θὰ ἔχουν ἐκλείψει.

Θὰ ἴδωμεν ἄρα γε τὸ τέλος τοῦ πετρελαίου; Ἡ ἐνέργεια ἣν παρέχει τὸ πετρέλαιον, εἶπεν ὁ κ. Arrhenius, εἶναι σχεδὸν μικρὰ ἀπέναντι ἐκείνης ἣν παριστᾷ τὰ φυτὰ, τὰ ρεύματα, αἱ παλίρροιαί, οἱ ἀνεμοί, ἡ ἡλιακὴ θερμότης κτλ. Ὅφειλομεν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν νὰ μεταχειρισθῶμεν, μετὰ πολλῆς φειδοῦς, τὰς πολυτίμους ιδιότητας τοῦ πετρελαίου καὶ νὰ προσπαθῶμεν μετὰ τῶν τεχνικῶν προσώπων, νὰ εὕρωμεν ἄλλας πηγὰς πρὸς ἀντικατάστασιν.

Τὸ πετρέλαιον μεθ' ὧν τῶν δευτερευόντων αὐτοῦ
προϊόντων θὰ ἔχη τὴν μεγαλειτέραν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς βιο-
μηχανικῆς καὶ οἰκονομικῆς ζωῆς τῶν ἐθνῶν. Ὁ δὲ παρὼν
αἶων θὰ ὀνομασθῇ ὁ αἶων τοῦ πετρελαίου.

Σ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
Μεταλλειολόγος μηχανικός.

ΡΗΤΑ

Ὅποιος ψεύτη ὄνομα βγάλει
Κι' ἂν εἰπῇ κατόπι ἀλήθεια
Οὔτε τὸν πιστεύουν οἱ ἄλλοι
Καὶ τοῦ λέγε: « - Τὰ ἴδια πάλι;
Ἄς τα πιά τὰ παραμύθια! »

Ἄν κοιμᾶσαι ἀπὸ νωρὶς
Καὶ ξυπνᾷς πρωὶ πρωὶ,
Ὅπως σ' ὁδηγεῖ κι' ἡ φύσις,
Τότε μόνο θὰ χαρῆς
Μὲ ὑγεία τὴ ζωὴ
Καὶ πολλὰ χρόνια θὰ ζήσης.

(Ἀπ' τὴ συλλογὴ μου)

UVR.

ΠΑΣΧΑΛΙΑΤΙΚΟ ΦΙΛΙ

(ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΗ)

Τοῦ ἀγαπημένου φίλου καὶ διαλεχτοῦ ἀνθρώπου
Δημητρου Σανθοπούλου.

Ἐλθεῖ τέλος πάντων τὸ Μεγάλο Σάββατο. Ἡ
δυναστεία τῶν νησιτίσιμων, τῶν φασιλιῶν, τῶν
ρεβιθιῶν, τῆς φακῆς μὲ τὸ ξεῖδι, καὶ τῶν ἄλλων
νερόβραστων, πού ἡ μητέρα μου εἶχε ἐγκαθιδρύσει τὴν
καθαρὴν ἐβδομάδα, ὅλες τὶς Τετάρτες καὶ Παρασκευές καὶ
σύψυχο τὸ Μεγαλοβδόμαδο, ξεψυχοῦσε ὀριστικά.

Στὸ σπῆτι μπαίναμε σὲ νέα ζωὴ.

Τὰ μοσκομύριστα τσουρέκια εἶχαν ζυμωθεῖ, τ' αὐγὰ εἶχαν
βαφεῖ κι' εἶταν ὅλα καλακλειδωμένα γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο
στὸ ντολάκι. Τὸ βράδυ εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ μαγαζί του ὁ
πατέρας φέρνοντας ἄρνι κι' ἄλλα πασχαλιάτικα φαγητά
καὶ σ' ἓνα τυλιγτάρι κηριὰ τῆς Ἀνάστασης. Τὰ εἶχε ψωνι-
σμένα ἀπὸ τὰ κεράδικο τῆς Πόλης κι' εἶταν τὸ δικό του
καὶ τῆς μητέρας ἀπλὸ ἄσπρο, ἐνῶ τὸ δικό μου καὶ τῶν

ἀδερφιδῶν μου πολυχρώματο βαμένο χτυπητά, κόκκινο πράσινο, μπιμπλωτό στις ἄκρρες καὶ στολισμένο μὲ χρυσὰ χαρτιά.

Κλείστηκαν κι' αὐτὰ στὸ ντολάπι καὶ περίμεναν τὴν πασκαλιάτικη λειτουργία.

Ἔτσι ἔκλεινε ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα.

Τὴν εἶχα περάσει εὐχαριστημένος Εἶμουν ἀπὸ τὸ πρωὶ τῆς Μεγ. Δευτέρας γλυτωμένος γιὰ κάμποσες μέρες ἀπὸ τὸ σκολεῖο κι' ἀπ' τοὺς δασκάλους, πρὸ πάντων ἀπὸ ἕνα, ποὺ δὲ θέλω νὰ πῶ τὸνομά του. Εἶσαν κάποιοι κοντακιανός, παχύς, μὲ μικρὰ μπράτσα καὶ κοντὰ μεριά ὅμως ποὺ ἔδερνε ἀλύπητα κι' ὅταν ἔπεφτε ἀπάνω στοὺς μαθητάδες του γιὰ ξύλο, ἔβγαζε τὸ σακάκι του γιὰ νὰ εἶνε πιὸ οβέλτος. Εἶχα γλυτώσει ἀκόμα κι' ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἅγιο Σχολάρχη (πήγαινα στὴ Μεγάλη Σχολὴ διευθυνόμενη τότε ἀπὸ ἕναν ἀρχιμανδρίτη) ὃ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ φοροῦσε καλιμαῦχι καὶ ράσο δὲν ἔδερνε λιγώτερο ἀπ' τὸν ἄλλο, πρὸ πάντων ἰμένα ἀφ' οὗ εἶχε μάθει πῶς μαλιάριζα καὶ μὲ εἶχε ἰδεῖ στὸ μητρώο γραμμένο ἄπορο.

— Μαλιαρὸς καὶ ἄπορος ξεφώνιζε καὶ δὸς του στὸ δυστυχισμένο μου κεφάλι.

Τοῦλάχιστο νὰ εἶμουν εὐπρεπὸς δὲ θὰ πείρουζε καὶ τόσο. Πολὺ σωστά.

Εἶχα λοιπὸν γλυτώσει γιὰ κάμποσες μέρες ἀπὸ τὸν κοντακιανὸ καὶ τὸν Ἅγιο Σχολάρχη.

Ἐπειτα διάβασμα λίγο, τὸ περισσότερο ἐκκλησία. Ὁ Νύμφιος, τὰ Δώδεκα Εὐαγγέλια, ὃ Ἐπιτάφιος Θρῆνος. Μεγάλη ἀπόλαυση.

Κάθε ἀπομεσήμερο βρισκόμην στὸ δεξιὸ Παρεκκλήσι τῆς Παναγίας τοῦ Στανροδρομίου.

Στεκόμουν στὸ μέρος τῶν ἀντρῶν, ὅμως τὸ μάτι μου στραμμένο πάντα πρὸς τὸ μέρος τῶν γυναικῶν. Ἐκεῖ ἔβλεπα τὴν Ἀννούλα μὲ τὴν μητέρα της.

Ἡ Ἀννούλα ἡ ἀγαπημένη μου! Μαθήτρια τοῦ Ζαλπείου. Κοντὸ φουστανάκι σκοῦρο χρῶμα, πρόσωπο αὐγουλάιο, μαῦρα μεγάλα μάτια, χεῖλια κατακόκκινα ἀπὸ αἷμα, πλεξούδες μαῦρες μακρυνές.

Ὅμορφιὰ γεμάτη ζωὴ, στρουμπουλή.

Μόλις χτυποῦσε ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας ἔμπαινα ἀπὸ τοὺς πρώτους καὶ παραμόνευα πλάι στὸ νοικιασμένο στασίδι τῆς μητέρας της.

Ἄκουα μὲ συγκίνηση τὸ «Ἐπακούσαι σου Κύριος ἐν ἡμέρα θλίψεως» ποὺ τῷψελνε ἕνας μαυροφωρεμένος διακὸς μὲ γλυκεῖα καὶ μελωδικὴ φωνὴ κι' ἀνοίγα τὴν ψυχὴ μου σὲ μιὰ μυστικόπαθη θλίψη (πόσες φορές ὕστερα στὴν ξενιτειὰ ἀκούοντας τὸ ἴδιο αὐτὸ τροπάρι διαβασμένο βιαστικά καὶ παπατροεχάτα, δὲ νοσταλγῆσα τὸ διακὸν ἐκεῖνο; Ποὺ νὰ τὸν ἀξιωθῶ!), ὑπόφερα ἔπειτα τὸ μάκρος τοῦ ἑξαψάλμου κατόπι ἔψελνα κι' ἐγὼ μουρμουριστὰ ἀκολουθώντας τοὺς χορούς.

Τέλος ἐρχόταν ἡ Ἀννούλα.

Ἀπὸ τότε ξεχνοῦσα τὸ κάθε ἄλλο. Τὸ μάτι μου καρφωμένο ἀπάνω της, κάποτε καὶ τὸ δικό της σὲ μένα.

Τὴν κοίταζα ὡχροφωτερῇ ἀπὸ τὸ κερί της μὲ σκυμένο τὸ κεφάλι στὴν ἀνοιχτὴ σύνοψη.

Κάποτε στρέφοντας μ' ἔστελνε κανένα χαμόγελο. Ἔτσι περνοῦσα τὶς ἀπέραντες ὥρες ποὺ διακοῦσε ἡ ἀκολουθία τὴ Μ. Πεντητη, τὴ Μεγ. Παρασκευή. Ἄν εἶταν μὲ τὴ μακρὰ ὀρθοστασία καὶ τὴν ὑπομονητικὴ διαμονὴ μέσα στὴν

ἐκκλησία νὰ πηγαινε κανένας στὸν Παράδεισο. Ἐγὼ θὰ τὸ ἀξιωνόμουν πρῶτος καὶ καλλίτερος.

Ὑπόφερα ἀγόγγυστα ὅλα τὰ σκουντοβροντήματα τοῦ πλήθους, ποὺ ἀγωνιζόταν μὲ σπρωξιές δυνατῶν μπράτσων νὰ μπῇ στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ, μύριζα ὅλη τὴ βρῶμα τῶν σκόρδων καὶ τῶν κρομμυδιῶν ὅσα εἶχαν φάει οἱ καλοὶ χριστιανοὶ γιὰ νὰ πᾶνε καθαροὶ καὶ νηστεμένοι στὴν προσευχή τους. Ὡς εἶταν ὅτι εἶταν, ἡ Ἀννούλα φτάνει νὰ στεκόταν ἀντίκρου μου στὸ βάθος τοῦ παρεκκλησιοῦ.

Ἔτσι, βρισκόμουν κι' ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ περνῶ μπροστὰ ἀπὸ τὸ σπῖτι της καὶ νὰ σηκώνω τὴν ὑπόψια τῆς μητέρας της κι' ὁλόκληρης τῆς γειτονιάς, τῆς νοικοκυρᾶς, τῆς μοδίστρας, τοῦ χασάπη, τοῦ μανάβη.

Εἶχα λοιπὸν περάσει εὐχαριστημένος τὴ Μιγ. Ἑβδομάδα, μὰ καὶ συγκινημένος ἀπὸ τὰ θλιβερὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Τώρα εἶχαμε φτάσει πιά στὴν παραμονὴ τῆς Ἀνάστασης καὶ μ' αὐτὴν θ' ἄλλαζαν ὅλα. Σκόπευα νὰ τὸ γλεντίσω τὸ Πάσχα.

Ξημέρωσε ἡ Κυριακὴ καὶ ντύθηκα τὰ καινούρια μου ροῦχα πρωτόβαλτα, ψωνισμένα τὴ Μ. Πέμπτη ἀπὸ τὰ ἔτοιμα τῆς Πόρτας τοῦ Μαμουτ Πασᾶ τοῦ Μεγάλου Τουραιοῦ. Ἐβαλα στραβὰ τὸ καπέλλο μου, λουστράρισα τὰ παπούτσιά μου πῆρα τὸ κερὶ μου κι' ἴσια στὴν ἐκκλησία.

Ἐκεῖ ἀτελείωτα Χριστὸς Ἀνέστη, Χριστὸς Ἀνέστη οἱ ψάλτες, Χριστὸς Ἀνέστη οἱ παπάδες, Χριστὸς Ἀνέστη ὁ κόσμος.

Περίμενα, περίμενα μὰ ἡ Ἀννούλα δὲ φαινόταν. Μέσα στὴν τόση χαρὰ, μιὰ ἀτελείωτη λύπη γιὰ μένα· ὅμως δὲν ἀπελπίζομουν.

Μέσα στὴν ἐκκλησία κηριὰ ἀναμένα ἀμέτρητα, πλήθος

ποὺ πηγαινες νὰ σκάσεις, ἔξω στὸν αὐλόγυρο κουμπουριές, πιστολιές ξεκουφαντικές. Ἀπὸ τὸ τράνταγμα τους ἔσπανε κάποτε κι' ἀπὸ κανένα τζάμι τῆς ἐκκλησίας. Συχνὰ ἡ φωνὴ τοῦ Δεσπότη ἢ τοῦ παπᾶ σκεπαζόταν ἀπὸ τὸ βρόντο καὶ τίποτε δὲν ἄκουες. Ὅμως ἡ Ἀννούλα δὲ φαινόταν.

Ἡ λειτουργία πηγαινε πιά νὰ τελειώσει. Διαβάστηκε κι' ἡ ἐγκύκλιο τοῦ Πατριάρχου ἀπὸ τοῦ ἁμβωνα. Ἡ Α. Παναγιώτητα συμβούλευε τὸ «Χριστεπώνυμον πλήρωμα ν' ἀπέχει τῆς ὁλεθρίας συνηθείας τοῦ πυροβολεῖν κλπ».

Βροντερές πιστολιές στεφάνωσαν τὸ διάβασμα ἔξω ἀπὸ τὸν αὐλόγυρο. Τὴν ἄκουσα κι' ἐγὼ μὲ προσοχὴ καὶ τὴν ξήγησα σὲ κάποιους, ὅσοι δὲ γνώριζαν ἀρχαῖα ἑλληνικά κι' ἔπειτα χαίδεψα κι' ἐγὼ τὸ γεμάτο πιστόλι μου στὴν τσέπη.

Μιὰ στιγμὴ βγῆκα ἔξω τὸ ἄδειασα καὶ τὸ ξαναγέμισα δυὸ τρεῖς φορές μαζὺ μὲ τοὺς ἄλλους.

Πῶς νὰ μὴν τὸ κάμω, ἀφοῦ κι' ὁ ἴδιος ὁ πατέρας μου τόχε σὲ καλὸ καθὼς ἔλεγε ν' ἄδειάζει κάθε Πάσχα τὸ περιστροφὸ του βάζοντας σημάδι τοὺς γειτονικοὺς ἀνεμοδείχτες.

Ὑστερα ξαναμπῆκε στὴν ἐκκλησία.

Ἡ Ἀννούλα δὲ βρισκόταν πάλι ἐκεῖ κι' αὐτὸ μὲ λύπησε κατάκαρδα.

Τελείωσε τέλος πάντων ἡ λειτουργία, κατέβηκε ἀπὸ τὸ θρόνο κι' ὁ Δεσπότης, ἐνῶ οἱ χοροὶ τοῦ ἔψελναν ἀργὰ ἀργὰ καὶ μεγαλόπρεπα «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα», εὐχή, ποὺ τοῦ τὴν εἶχαν δώσει δέκα εἴκοσι φορές, διαρκῶντας ἡ ἀκολουθία.

Ἐφυγα κι' ἐγὼ καὶ τράβηξα ἴσια γιὰ τὴ γειτονιά, τῆς Ἀννούλας. Ἐλπίζα νὰ τὴν ἰδῶ τοῦλάχιστο στὸ παράθυρο. Ἔτσι μὲ τὰ πρωτόβαλτα ροῦχά μου, τὸ στραβὸ μου καπέλλο θὰ τῆς ἄγγιζα χωρὶς ἄλλο πῶς δυνατὰ τὴν καρδιά.

Περιπλανήθηκα πολλήν ώρα εκεί κοντά, όμως τίποτα.
"Αξαφνα ή καρδιά μου χτύπησε δυνατά. "Η πόρτα του
σπιτιού της άνοιξε. Σταθηκα. Είταν εκείνη. "Ωραία, τρεις
φορές ωραία. Με φεγγερά μάτια μαύρα, μάγουλα κόκκινα
από αίμα, χείλια πορφυρά. Φορούσε ένα κόκκινο φουστάνι
στη μακριά μαύρη πλεξούδα κόκκινο φιδίγγο, στο χέρι
κρατούσε ένα αυγό κόκκινο.

Πασχαλιάτικα.

Χαμογέλασε, έπειτα μ' έγνεψε να την ακολουθήσω.
Προχώρησε στην αρχή μόνη, άμα στρέψαμε το δρόμο
σταμάτησε. Πλησίασα και τη χαιρέτησα.

— Χριστός "Ανέστη.

— "Αληθώς "Ανέστη.

"Αλλάξαμε ακόμα ένα δυο λόγια, ύστερα, με έδειξε το
αυγό. Τότε έβγαλα κι' εγώ από την τσέπη το δικό μου.

— Κουτρούμε είπα.

— Ναί.

Χτύπησα δυνατά κι' έσπασε το δικό της.

— Κέρδισες.

Τότε μια τολμηρή ιδέα μου ήρθε στο νοϋ.

Κάποια ιδέα δικαιώματος άπάνω της.

— Ναί κέρδισα ένα φιλί.

Την άρπαξα και πριν προφθάσει να τραβηχτεί, άδιαφο-
ρώντας αν μ' έβλεπαν ή όχι τη; Έσπασα ένα δυνατό, ήχερο
φιλι άπάνω στα κατακόκκινα πασχαλιάτικα χείλια.

— Χριστός "Ανέστη.

* *

Πέρασαν χρόνια και χρόνια. Φιλιά δέ μου λειψαν Δόξα
στο Θεό. "Ομως άπ' άλλα βγήκα ξαναμένος, γεμάτος επι-
θυμία και πόθο, άπ' άλλα πάλι με χείλια βαμένα από

κοκκινάδια και φτειασίδι τα θυμούνται με λαχτάρα, όμως
συγχισμένα, άνώδυμα, χωρίς προσωπικότητα σαν έναν ανα-
κατωμένον όχλο. Μαναχικό και ξέχωρο, άνιστορώ πάντα
το φιλι της "Αγνούλας σαν έναν ήλιο και καταλόρυφο
σαν τριαννάφυλλο του "Απρίλη.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΠΟΙΚΙΛΑ

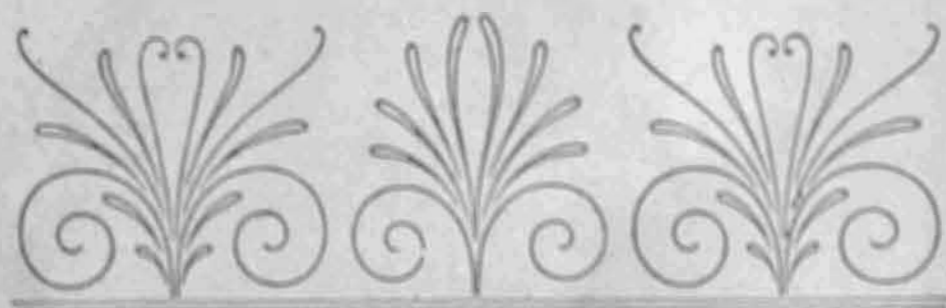
Η ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΑ ΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΟΥΔΑΣΩΝΟΣ

"Ο ποταμός Ούδσων, επί του στομίου του όποιου εύρίσκαται ή
Νέα "Υόρκη, ήτο έν σοβαρόν έμπόδιον διά την συγκοινωνίαν μεταξύ
τών βορειών και νοτίων επαρχιών των "Ηνωμένων Πολιτειών. Το
έμπόδιον τοϋτο εξέλιπε από δύο έτών, με την άνέγερσιν μιας γιγαν-
τιαίας γεφύρας παρά το Bear Mountain εις απόστασιν 72 χιλιομέτρων
από της Νέας "Υόρκης. Το όλικόν μήκος της γεφύρας αυτής είναι
680 μ. Οί κίονες από των όποιών κρέμαται έχουν ύψος 106 μ. και
έχρειάσθησαν διά την κατασκευήν των 4650 τόννοι χάλυβος. Τα
καλώδια τά όποια υποβασταζουν την γεφυραν έποτελούνται από
7252 χαλύβδινα σύρματα έκαστον.

ΚΙΝΗΤΗΡ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΥΣΕΩΣ 15000 ΑΤΜΟΙΠΠΩΝ

Διαρκής συναγωνισμός έφίσταται μεταξύ των άτμομηχανών και
των πετρελαιομηχανών έσωτερικής καύσεως (Diesel). Οί τελευταίου
τύπου άτμοστρόβιλοι χάρις εις ύψηλές τάσεις και εις υπερθέρμανσιν
κατορθώνουν να δίδουν λίαν ικανοποιητικήν πρακτικήν απόδοσιν.
Αυτό λέν ήμπόδισε την "Ηλεκτρικήν "Εταιρίαν του "Αμβούργου να
έγκαταστήση εις τό κέντρον της του Neuhf ένα πετρελαιοκινητήρα
15000 ΑΤ. "Ο κινητήρ είναι δ' χρόνος με έννέα κυλίνδρους συνηρ-
μοζμένους άνά τρεις ή διαδρό, ή του έμβολου είναι 1 μ. 50 ή δε
ταχύτης 94 στροφών κατά λεπτόν. Το ρεύμα τό όποιον περάγει ή
συνδεδεμένη εις τόν κινητήρα δυναμοηλεκτρική μηχανή, είναι ένα-
λοσσομένων τάσεως 6000 - 6300 βόλτ.

Γ. Κ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Μιά απ' τις μεγαλύτερες φιλολογικές μορφές της σύγχρονης Ελλάδος είναι κι' ο Γρηγόριος Ξενόπουλος. Γεννήθηκε στο Φανάρι, το 1867 από πατέρα ζακυνθινό, τον Διονύσιο Ξενόπουλο και μητέρα φαναριώτισσα την Εὐθαλία Θωμά. Μικρός πέρασε στη Ζάνκινθο όπου τέλειωσε το Γυμνάσιο. Κατόπιν ήλθε στην Ἀθήνα όπου σπούδασε φυσικομαθηματικά, μὰ γρήγορα παράτησε μηχανές του Atwood και τριώνυμα και παραδόθηκε ολότελα στη φιλολογία χωρίς ν' αλλάξει από τότε απασχόλησι κι' ιδέες.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους σχεδὸν νεοέλληνας συγγραφεῖς δὲν ἔχει ὡς βιοποριστικὸ μέσο παρὰ τὸ τάλαντό του καὶ δὲν ζεῖ παρὰ ἀπ' τὸν κάλαμό του.

Ἡ ζωὴ του εἶναι γιομάτη ἀπὸ φιλολογικὴ δημιουργία. Ἄν. κι' ἔχη ἀρχίσει νὰ γράφῃ ἀπὸ 15 χρονῶ μόλις ταῦτα ἐξακολουθεῖ νὰ βρίσκεται σὲ πλήρη παραγωγὴ. Τὸ πρῶτο ἔργο πῶγραψε, μαθητὴς ἀκόμη, εἶναι τὸ «Θαῦμα τοῦ Διαβόλου».

Δὲν ἔχει γράψῃ ποτὲ ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἔχει ἐκδόσει ποι-

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

(Τελευταία φωτογραφία)

ήματα είναι πεζογράφος μόνον. Έχει καλλιεργήσει όλα σχεδόν τὰ εἴδη τοῦ πεζοῦ λόγου. Έγγραψε μυθιστορήματα καὶ διηγήματα, δράματα καὶ κωμωδίες καὶ εἴδους, σοβαρὲς κ' ἑλαφροῦς, μικρὲς καὶ μεγάλες. Έπιδόθηκε στὴν ἱστορία τῆς φιλολογίας καὶ στὴν κριτικὴν καθὼς ἐπίσης στὴν αἰσθητικὴ καὶ τὴν παιδαγωγικὴ. Έχει γράψει πολλὰ ἄρθρα σὲ διάφορα περιοδικὰ κ' ἑφημερίδες, πάνω σὲ διάφορα θέματα.

Τὸ εὐστροφὸ μάτι του βλέπει κάθε πρᾶγμα ἀπ' τὴ φιλολογικὴ του ἄποψι. Δημιουργεῖ μυθιστορήματα ἀπ' τὰ διηγήματά του, χωρὶς νᾶχη φόβο καὶ γιὰ τ' ἀντίθετο. Έφαρμόζει μὲ πολλὴ ἐπιτηδειότητα καὶ χάρι στὴν «Ἀδελφοῦλα μου» τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα «Mon oncle et mon Curé» μακραίνει, κονταίνει κι' ἀλλάζει μὲ δεξιότητα καὶ καλωσύνη κάθε ὕλη φιλολογίσημη.

Ἄπειροι εἶναι οἱ φιλολογικοὶ ἐχθροὶ του. Έχει πιασθεῖ πολλὲς φορές μὰ ποτὲ μὲ ἀκέραιη ἀπρόσωποληψία, συχνὰ δὲ στὰ χαμένα. Οἱ τελειωτικὲς του ἀπογοητεύσεις δὲν διαρκοῦν παρὰ μόνο μιᾷ μέρᾳ. Παροργισμένος κάποτε γιὰ μιὰ παράτολη κι' ἀδίκη κρίση, ἔσπασε τὸν κονδυλόφορό του μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ τὸν ξαναπιάσῃ, μὰ δὲν ἔκανε τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ πάρῃ, ὕστερ' ἀπὸ λίγο, ἓνα καινούργιο.

Οἱ ἀντίπαλοί του δὲν ἐμποδίζονται ν' ἀναγνωρίζουν ὅτι εἶναι ἓνας ἀπ' τοὺς ποιοὺς διαλεκτοὺς καὶ τοὺς ποιοὺς ἐκτιμώμενους νεοέλληνας συγγραφεῖς. Εἶνε τιμημένος μὲ τὸν Ἄργυρὸ Σταυρὸ καὶ τὸ Ἐθνικὸ Ἀριστεῖο τῶν Γραμμάτων. Εἶναι ἐπίσης ἓνας ἀπ' τοὺς ποιοὺς γόνιμους τῶν συγχρόνων του: ἔχει γράψει ὥς τώρα 40 μυθιστορήματα, 35 θεατρικὰ ἔργα κι' ἄπειρα ἄλλα διηγήματα καὶ φιλολογικὰ ἄρθρα. Στὸ 1913 ὁ ἐκδότης Ἰωάννης Κολυάρος ἀνέλαβε τὴν ἐκ-

δοσι τῶν «*Ἀπάντων*» του ποῦ θάποτελέσουν 50—60 τόμους.

Κατοικῶν στήν Ἀθήνα, ἀπὸ 40 χρόνια, ξέρεי αὐτὴν θαυμάσια. Γνωρίζει καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, τὸ πνεῦμα τῶν συμπατριωτῶν του. Γιὰ νὰ προσελκύσῃ κανεὶς τὸ κοινὸ, πρέπει πρῶτα νὰ νοιώθῃ καλὰ αὐτό. Βλέποντας λοιπὸν πῶς τὰ πρῶτα ἔργα του περνοῦσαν πάνω ἀπ' τὴν διάνοια τοῦ κοινοῦ, ἄλλαξε μέθοδο κ' ἔγραψε τὴν «*Φωτεινὴ Σάντρη*» (βγαλμένη ἀπ' τὸν «*Κόκκινο Βράχο*»), ὅπου ὁ ἀπατημένος ἔρωσ τῆς νεαρῆς κόρης ἔχει κάθε τι ποῦ θὰ μπορούσε νὰ προσελκύσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ προκαλέσῃ τὴν συγκίνησι τῶν θεατῶν ποῦ ποίότερο αἰσθάνονται παρὰ κρίνουν καὶ σκέπτονται.

Γράφει σὲ μιὰ γλῶσσα προσιτὴ σ' ὅλους. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι γνωστὸς ἀπ' ὅλους: γράφει στὴ ζωντανὴ ἑλληνική, στὴ γλῶσσα ποῦ τόσον ἄτεχνα ὀνομάζουν «*μαλλιάρη*». Ὅσο κι' ἂν ζῇ στὸς Ἀθήνας, ὅσο κι' ἂν εἶν' Ἀθηναῖος, ἔχει μείνει καθαρὸς Ζακυνθινός. Μᾶς δείχνει ὅμως πάλι ὅτι γνωρίζει θαυμάσια τὰ ἥθη τῆς πρωτεύουσας, καθ' ὅτι μᾶς παρουσιάζει τὸ μυθιστόρημα «*Τρίμορφη γυναῖκα*», καθὼς ἐπίσης τὴν «*Τιμὴ τοῦ ἀδελφοῦ*», τὴν «*Ἀφροδίτη*», παίρνοντας χώρα στήν Ἀθήνα.

Ἀλλὰ πάλι γινὸς ἐνὸς Ζακυνθινοῦ, κι' ἔχοντας περάσει ὅλη του τὴν νεότη, στὸ ὠραῖο νησί τοῦ Ἰονίου, ἔχει λάβει, ἔχει ἀποκτήσει, τὰ ἥθη κι' ἔθιμα, τὸν χαρακτήρα τοῦ τόπου. Εὐχαριστιέται νὰ μᾶς παρουσιάζει τὰ κάτω στρώματα τῆς ζακυνθινῆς κοινωνίας, τὴν βουβὴ ἀντιπολίτευσι μετὰ τὸ τῶν ἀπλῶν μπουρζουὰ καὶ τῶν φανταγμένων ἀρχόντων τοῦ νησιοῦ.

Ἐχει ἀποδόσει πιστὰ στὰ ἔργα του ὅλες τὶς συνήθειες κι'

ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς πατρίδας του. Μπορεῖ κανεὶς, χωρὶς νάχει διττὴ καθόλου τὴν Ζακυνθο, νὰ τὴν γνωρίσῃ διαβάζοντας τὰ ἔργα τοῦ Ξενοπούλου. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς κι' ὁ κ. Μ. Σιγοῦρος ἔχει γράψῃ κάπου: «Ἄν ὑποθέσουμε πῶς ἓνας φοβερός σεισμός, δυνατώτερος ἀπ' ὅσους ἔγιναν ὡς τὰ σήμερα, καταστρέψῃ τὸ πιὸ χαριτωμένο νησί τοῦ Ἰονίου, οἱ Ζακυνθινοὶ δὲν φοβοῦνται νὰ χαθοῦν σὰν τοὺς κατοίκους τῆς Ἀτλαντίδος, γιατί θὰ ζήσουν ἀποδομένοι πιστὰ στὸ ἔργο τοῦ Ξενοπούλου».

Μέσ' στὸν πληθυσμὸ τῶν νησιώτικων ἔργων του, πληθυσμὸ ἑλληνο-ιταλικὸ κυρίως, συναντοῦνται τὰ θερμότερα αἰσθήματα, ἰδιαίτερα δὲ στὶς γυναῖκες. Κι' ἔχει πραγματικὰ δημιουργήσει, ὁ Ξενοπούλος, τύπους κοριτσιῶν ἢ γυναικῶν, ποῦναι ἴσως ἢ καλλίτερες δημιουργίες του: Ἡ Φωτεινὴ, στὸν «*Κόκκινο Βράχο*», ἡ ἀθώα ἐκείνη παρθένα, ποῦ μαθαίνοντας τὴν ἀπιστίαν τοῦ ἀγαπημένου της, πετιέται πάνω ἀπ' τὸν κόκκινο βράχο· ἡ Ραχήλ, στὸ ὁμώνυμο δράμα, ἀγνοεῖ, παραβλέπει καὶ παίρνει κάτω ἀπ' τὰ πόδια της κάθε ἐμπόδιο ποῦ τὴν προβάλλει ἢ διαφορὰ τῆς θρησκείας· ἡ Στέλλα, στὴν «*Στέλλα Βιολάντη*», χωρισμένη ἀπ' τὸν δικό της, πολεμοῦμενη ἀπ' ἓνα μισητὸ πατέρα, ἀλλὰ ἀδάμαστη, πεθαίνει στὸ σερβανὶ τοῦ σπητιοῦ της, ποῦναι συνάμα καὶ φυλακὴ της. Τέλος ἡ Φιοροῦλα στὸν «*Κόσμον καὶ Κοσμᾶ*» ποῦ χωρὶς νάναι τέλεια διαφθαρμένη, βασανίζεται ν' ἀπαριθμήσῃ ὅλους ἐκείνους, μὲ τοὺς ὁποίους ἔχει ἀπατήσῃ τὸν ἄνδρα της.

Ὅσο διαφορὲς κι' ἂν εἶναι ἡ ἡρωΐδας του ἔχουν ὅλες κατὰ τὸ κοινόν: τὴν πολὺ αἰσθηματικότητά. Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀφίνει νὰ μᾶς διαφύγῃ, ὅτι καὶ στὶς πενὶ σεμνὲς ἀπ' ὅλες τους, τὸ αἶσθημα ἔχει κατὰ τὸ καθαρὰ φυσιολογικό. Χωρὶς

νά καθιστερῇ στήν βαθύτερη ἀνάλυση τῶν ψυχικῶν ἐκδηλώσεων πού κυβερνοῦν πάντα κάθε πράξη τῆς ζωῆς, προσέχει πολὺ στή ρυθμική μεταμόρφωση τοῦ ἔργου, στήν ἀναλογία τῶν γραμμῶν σύμφωνα μέ τίς παλαιότερες δοξασιές. Ἀπό τὰ ἔργα του ὁμως δέν λείπουν οὔτε ἡ ἀνησυχίες μπροστά στό αἶνιγμα τοῦ βίου, οὔτε ἡ ἡρωϊκές στιγμές πού μποροῦν νά χαρακτηρίζουν καί μιὰ ἀσήμαντη καθημερινή ὑπαρξη.

Γι' αὐτό τὰ πρόσωπα τῶν διηγημάτων του δέν εἶναι ποτέ ἀκαθόριστα καί οβυσμένα, ἀλλά καλοσχεδιασμένα, ψυχολογημένα μέ συνειδήσι τοῦ σκοποῦ των, τῆς προσπάθειάς των στήν μάταιη πάλη τοῦ κόσμου.

Βρίσκει κανεῖς στὰ ἔργα του ἰδέες βαθιές φιλοσοφικές σάν: «Ἡ σκληρότης τῶν ἀδελφῶν στό ζήτημα τῆς τιμῆς δέν εἶναι κατά βάθος παρὰ ζηλοτυπία ἀγνώριστη, μετεμφισμένη» (Στέλλα Βιολάντη).

Μερικές τολμηρές περιγραφές του, μποροῦν ν' ἀποτελέσουν στούς ἐχθρούς του ἕνα ὄπλο, πάντως ὁμως ὄχι πολὺ ἐπίφοβο. Εἴν' ἀλήθεια πῶς ἡ «Τρίμορφη Γυναίκα», παραδείγματος χάριν, περιέχει περισσότερες ἀπ' ὅσες πρέπει λεπτομέρειες μά, ὅσο γιά μένα, ἔχουν κι' αὐτές τοῦ τόπου τους. Μερικοὶ κριτικοὶ παραβάλλουν τὸ ἀθηναϊκὸ αὐτὸ μυθιστόρημα μέ τὸ «La Garçonne» τοῦ V. Margueritte. Καί πράγματι ἡ Νίτσα-Γαζέλη, εἶναι μιὰ ἀθηναῖα γκαρσόνα ἂν κι' ἔχη διῆ τὸ φῶς ὅτιώ χρόνια πρὶν ἀπ' τὴ παριζιάνα ἀδελφή της.

Χωρὶς κατὰ βάθος νά εὐαρεστίεται ὁ κ. Ξενόπουλος ἐπιτηδεύεται θεληματικά σὲ κάθε πρᾶγμα πού ἀναφέρεται σιὸ φυσικὸ πάθος. Καί σ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν «νατουραλισμό» του χρωστάμε καί τὸ τέλος τῆς «Ἰσαβέλλας» ὅπου οἱ δύο ἐρωτευμένοι μαθαίνουν, πολὺ ἄργά ὁμως, πῶς ἔχουν τὸν

ἴδιο πατέρα. κι' ἀκόμα τὴν βαναυσότητα μερικῶν χαρακτήρων, τίς βιοπραξίες πούναι τὸ ἰδίωμα ἑνὸς πλυθησμοῦ ἀρκετὰ μορφωμένου, μὰ καί τοῦ ὁποίου ἡ λατινικὴ παραγωγή, στηρηγμένη κι' ἀπ' τὴν πελοποννησιακὴ βαναυσότητα ὀδηγεῖ, χωρὶς κόπο, ἀπ' τὸν ἐρεθισμό ὡς στίς ὁρμές. Τέλος χωρὶς νά χάνη, οὔτε τὴν ἐνότητα ἀλλ' οὔτε καί τὴν ἀγνότητα τοῦ λεξιλόγιου του ὁ κ. Ξενόπουλος ξέρει νά μεταχειρίζεται στίς κατάλληλες περιστάσεις λέξεις καί ἰδιώματα παρμένα ἀπ' τὴν ζακυνθιανὴ διάλεκτο τῆς ὁποίας ἡ καλὴ χρῆσις ἔχει γιά ἀποτέλεσμα μιὰ εἰκόνα πρώτης γραμμῆς.

Κι' αὐτὸ τὸ ὠραῖο, τὸ εἰκονικὸ style, πού δέν βρίσκει ποτὲ τέλος στὸν Ξενόπουλο, τονίζει μονάχα ἐκεῖνο πού προέρχεται ἀπ' τίς συνηθεισμένες του περιγραφές, τίς διακεκομμένες, κ' ἀπ' τὴν ἐπιτυχημένη ἐκλογή τῶν χαρακτηριστικῶν λεπτομερειῶν του. Μαζὺ μ' αὐτὰ ὁ κ. Ξενόπουλος διαπρέπει καί στήν σύνθεση μιᾶς ἀτμόσφαιρας, στό χάραγμα ἑνὸς decor κι' ἀπ' αὐτὸ κανεῖς καταλαβαίνει πῶς τὸ τάλαντό του τὸν ἐσπρωξε πολὺ γρήγορα στὸ θέατρο. Τὰ δραματικά του ἔργα μποροῦν νά περάσουν γιά τὸ luxe τῆς décoration: μποροῦμε νά τοῦ ἀποδώσουμε τὸν ἴδιο ἔλαινο πού ἀποδίδουν στὸν Racine.

Κι' ἂν ἀκόμα προσθέσουμε ὅτι καί στὰ θεατρικά του ἔργα, κυριαρχοῦν τὰ ἴδια χαρίσματα πού ἔχουν καί τὰ μυθιστορήματά του φανερὴ ἡ αἰτία τῆς μεγάλης του ἐπιτυχίας ὡς δραματικοῦ συγγραφέα. Αὐτὸς εἶν' ἐκεῖνος πού πρῶτος ἔδωσε τὸ ἀναγεννητικὸ φύσηγμα στὸ νέο ἑλληνικὸ θέατρο μέ τὸν «Ψεχοπατέρα» του (1895) ὅπου ὁ χαρακτήρας τοῦ πατέρα εἶναι ζωγραφισμένος μέ μιὰ τέτοια δύναμη, πού κάνει τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου μεγαλύτερη ἴσως ἀπ' ὅτι θὰ πρεπε. Τὴν ἴδια χρονιά ὁ κ. Ξενόπουλος ἔδιδε καί τὸν «Τρίτο»

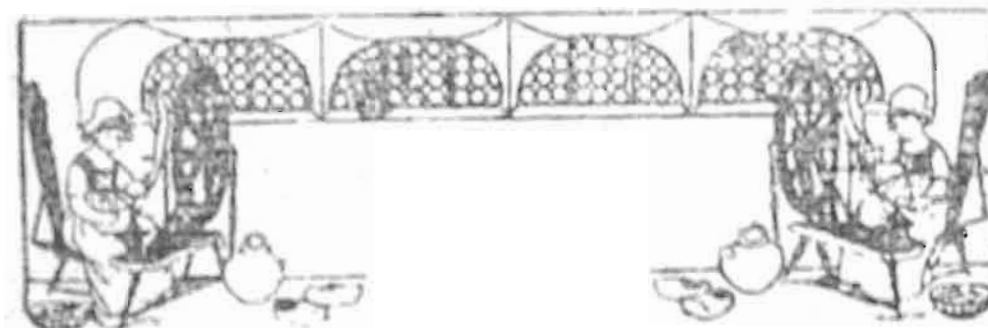
δπου ὁ *τρίτος* δὲν εἶναι ὁ ἐραστής ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ σύζυγος πού εἶναι πολὺ περισσότερο ἡλικιωμένος ἀπ' τὴ γυναῖκά του. Κατόπι ἔρχεται ἡ «Φωτεινὴ Σάντρη», «ὁ Πειρασμός», «Δὲν εἶμ' ἐγώ», «Τὸ φῶρε τοῦ Λεβάντε», «Πολυγαμία», «Μονάκριβη», «Μαριτάνα» κί' ὁλόκληρη μιὰ σειρά ἀπὸ ἔργα σοβαρὰ κι' ἐλαφρά.

Τὴν 24 Αὐγούστου 1925 συμπληρώθηκε ἡ θεατρικὴ του τριακονταετία (1895 — 1925). Ἡ ἐταιρεία τῶν Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων εἶχε τὴν πρωτοβουλία νὰ γιορτάσῃ τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ γεγονὸς μὲ μιὰ ἀναμνηστικὴ παράσταση τοῦ «Ψυχοπατέρα» — πού εἶχε πρωτοπαιχθῇ τότες στίς 24 Αὐγούστου 1895 στὸ «Ἀθήναιο» ἀπ' τὸν μεγάλο ἠθοποιὸ Λεκατσᾶ — στὸ θέατρο «Κυβέλης» τὴν 31 Αὐγούστου 1925 μὲ εἰσήγηση τοῦ κ. Ν. Ι. Λάσκαρη, καὶ μὲ ἔκδοση ἀναμνηστικοῦ Τεύχους, εἰκονογραφημένου, ὅπου συνεργάστηκαν οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἑλλήνων Συγγραφέων. Ἡ μορφή του, ἡ πιὸ συμπαθητικὰ ἴσως ἀπ' ὅλες τὶς σύγχρονες φιλολογικὲς μορφές ἔχει κατὰ πού ἰδιαίτερα προσελκύει τοὺς νέους — ἀματέρ — τῆς φιλολογίας. Σ' ὅλους φέρεται, καὶ στοὺς ἐχθροὺς του ἀκόμα, καλὰ: σὰν πατέρα στοὺς νέους καὶ σὰν παλιὸς φίλος στοὺς πιὸ ἡλικιωμένους.

Ἄλλ' ἐμᾶς — τὰ διαπλάσπαιδα — συνδέει ἀκόμα μὲ τὸν κ. Γ. Ξενόπουλο μιὰ σχέσι ἰδιαίτερη καὶ περισσότερο τρυφερή: μέσα ἀπ' τὶς σελίδες τῆς «Διαπλάσεως» ἀπὸ τὸ χέρι του πήραμε τὰ πρῶτα μαθήματα, τὴ γνώση ἐκείνη τῶν στοιχειωδῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ὠραίου· ὑπῆρξε γιὰ μᾶς, ὁ πρῶτος ὁ καλοκάγαθος καὶ ὑπομονητικὸς καὶ συγκαταβατικὸς δάσκαλός μας, ὅχι μόνον γιὰ τὴν αἰσθητικὴ μας πρῶτη συγκρότηση, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ἠθικὸ μας σταθερὸ φρόνημα.

Πέραν, 7 Μαρτίου 1927.

Α. Ν. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

ΝΕΚΡΟΚΡΑΒΒΑΤΟΠΟΙΟΥ

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

(Διήγημα ὑπὸ Ἀντωνίου Φ. Χαλᾶ).

ταν πέθανε ὁ πατέρας του, ὁ Κώστας ὁ Φιλήσυχος ἦτο εἴκοσι ὀκτὼ χρονῶν. Εἶχε περάσῃ ὅλη του τὴν ζωὴ σὲ μιὰ μικρὴ, ἐπαρχιακὴ πόλη. Ἀπὸ τὰ πρῶτά του χρόνια καταγινόντανε ὁ Κώστας μὲ τὰ γράμματα καὶ μὲ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς. Εἶχε δηλαδὴ γεννηθῇ γιὰ νὰ γίνῃ φιλόσοφος.

Ὡσὰν καλὸς υἱός, πού ἦτο, ἐξετέλεσε μὲ εὐλάβεια τὰ πρὸς τὸν πατέρα του τελευταῖα καθήκοντα, διέταξε νὰ κατασκευασθῇ ἓνα σεμνὸ μνημα, ἐφύτευσεν ὁ ἴδιος ἀπάνω στὸν τάφο ἄνθη καὶ θάμνους, καὶ ἐξώδευσεν ἓνα σεβαστὸ μέρος τῆς περιουσίας, πού τοῦ ἄφηνεν ὁ πατέρας του, γιὰ τοὺς φτωχοὺς, τὶς χῆρες καὶ τὰ ὀρφανὰ, καὶ ὕστερα — μὲ ἡσυχὴ τὴ συνείδησή του ἀπὸ τὴ συναίσθησι, πὼς εἶχε

κάμει, ὅτι ἦτο ἀνθρωπίνως δυνατόν γιὰ νὰ διψήτην ἀγάπη καὶ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὸ γεννήτορά του, τὸ μόνο στενὸ συγγενῆ, ποὺ τοῦ ἔμενε σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ἀπεσύρθη τρεῖς μέρες σ' ἓνα μοναχικὸ ἐξοχικὸ σπίτι γιὰ νὰ σκεφθῇ γιὰ τὸ μέλλον του. Δὲν ἦτο ἄνθρωπος τῶν ταχέων ἀποφάσεων. Οὔτε νόμιζε, πῶς τὰ ἤξευρ' ὅλα. Μὲ μεγάλη λοιπὸν προσοχὴ ἄκουσε τὸ Δεσπότη τῆς πόλης, στὴν ὁποίαν ἔμενε, τὸ Δήμαρχο, τὸ Γυμνασιάρχη, καὶ κάποιον ἰδιώτη, ποὺ φημιζέτο γιὰ πολὺ σοφὸς ἄνθρωπος.

Τέλος, ἓνα πρωῒ, ἀποχαιρέτησε ὅλους τοὺς γνωστούς, δὲν ἔλησμόνησε νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλους, ὅσοι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ ζωῆς του τὸν εἶχαν εὐεργετήσῃ μὲ λόγους ἢ ἔργα, ἔπεσκέφθη γιὰ τελευταία φορὰ τὸν τάφο τοῦ πατέρα του καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς πόλεως, ποὺ τὸ δέχθηκε στὴν ἀγκαλιά της, καὶ τὸν ἀνέθρεψε, καὶ ἔφυγε πρὸς ἀγνωστον διεύθυνσιν. Εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ ξακάμη ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἔτσι — ἔκτος τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὰς παιδικὰς καὶ νεανικὰς σκηνάς τίποτε πιά δὲν τὸν συνέδεε μὲ τὴν πατρίδα του.

Τριάντα χρόνια πέρασαν ἔκτοτε.

Μιά μέρα, ἓνας παλῆς τοῦ συμμαθητῆς, πέρασε ἀπὸ τὴν Λεωφόρον τῶν Ἀθανάτων (ἔτσι εἶχαν μετωνομάσῃ τὴν Ὁδὸν τοῦ Κλαυθμῶνος), ποὺ ὡδηγοῖσε σιὸ νεκροταφεῖο τῆς πρωτεύουσας. Ἐξαφνα τὸ μάτι του ἔπεσε στὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφή ἐνὸς Νεκροκραββατοποιείου.

Φερετροποιεῖον Κώστα Φιλησύχου

καὶ μέσα στὴν προθήκη τοῦ καταστήματος ἔβλεπε κανεῖς ὅλα τὰ ἐξαρτήματα γιὰ τὴν κατασκευὴ καὶ διακόσμηση φε-

ρετρῶν, καθὼς καὶ πέντε ἔξ ἔτοιμα νεκροκράββατα, ποὺ θὰ τὰ . . . ζήλευε καὶ βασιλιάς. Ἐπάνω στὰ γιαλιὰ ἀνεγίνωσκεν ὁ περίεργος παράδοξα γνωμικά, ποὺ ἔκαμαν τὸν καθένα νὰ σκέπτεται, μὲ παράδοξες ὁμοιοκαταληξίες καὶ μέτρα.

Ὁ γαῖδαρος, πῶς ἔχει ὑπομονὴ μεγάλη

ἀκούουμε συχνά·

ξεχνοῦμ' ὅμως τὸν τάφο· αὐτὸς . . . τὴν ξεπερνᾷ
μᾶς περιμένει ὅλους, μέσα του νὰ μᾶς βάλῃ,
ἡμέρες, μῆνες, χρόνους . . . ποτέ του δὲν ξεχνᾷ . . .

Κι' ἂν τσαροῦχι φορᾷς,
σὲ μετάξι κι' ἂν εἰσαί ντυμένος,
σιὸ χρυσάφι ἢ στὴ φτώχεια βουτηγμένος
ἂν τὸν κόσμο στὰ χέρια κρατᾷς,
μὴν ξεχνᾷς πῶς καὶ ζῶντας ἀκόμα
ἁπάνω στὸ χῶμα
πατᾷς . . .

Στὴν ἀπέραντη τοῦ κόσμου ἀγκάλη
ὅλα βρίσκονται σὲ μιὰ ἀνεμοζάλη
τῆς ζωῆς ἀπὸ τᾶγριον κῆμα
βρίσκει κανεῖς ἀνᾶπανση μονάχα μέσ' στὸ μνήμα . .

Στὸν κόσμο αὐτὸ τὸ μάταιο τῶν βαρυστεναγμῶν,
τῆς φτώχειας, τῆς ἀτελπισιᾶς, καὶ ὅλων τῶν κακῶν,
ὑπάρχει ἓνας μὴνυμὸς τῆς ἡσυχίας φάρος,
πρὸς οἱ βλάκες τὸν τρομάζουνε, κα' αὐτὸς εἶναι ὁ χάρος .

Διαλέξτε από τώρα αναπαντικό κρεβάτι,
—είναι ακόμη ώρα— πού χαρά δίνει στο μάτι.
φέρετρο ταιριαστό θά σᾶ; ζηλεύουν κάτω οἱ αἱμοῖροι νεκροί,
λουσαῖτο, σκαλιστό. ἀπὸ τοὺς ζῶντας μόνον οἱ ἐκλεκτοί...

Ὁ παλαιὸς συμμαθητὴς τοῦ Κώστα, ἀφοῦ διάβασε μὲ προσοχὴ καὶ μεγάλο ἐνδιαφέρον τοὺς στίχους αὐτοὺς, μπήκε μὲ συγκίνηση στὸ φερετροποιεῖον. Ἐκεῖ, στὸ βάθος, διέκρινε τὸν Κώστα, πού τὰ χρόνια τὸν εἶχαν τώρα γεράσει. Τὸ ὄλο του ὁμῶς παρουσιαστικὸ εἰδειχνεν ἄνθρωπο, πού εἶχε περάσει τὴ ζωὴ του μὲ μετριοπάθεια καὶ σωφροσύνη. Γύρω τὸν ἦσαν τρία παλληκάρια καὶ δυὸ χαριτωμένα κορίτσια, πού θὰ ἦσαν χωρὶς ἄλλο παιδιὰ του. Τὸ ἓνα μάλιστα ἀπ' αὐτὰ εἶχε στὴν ἀγκαλιά του καὶ ἓνα μωρό.

— Σὺ, λοιπόν, εἶσαι Γιάννη; ἠρώτησεν ὁ Κώστας, μόλις τὸν εἶδε φαντάζεσαι μὲ τί χορὶ σὲ βλέπω. Ὅστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια λυποῦμαι μόνο, πού σὲ ὑποδέχομαι μέσα στὸ φερετροποιεῖόν μου...

— Κ' ἐγώ, Κώστα μου, χίλιες φορές σὲ σκεπτόμουνά. Τριάντα χρόνια τώρα, κανεῖς μέσ' στὴν πατρίδα μας ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς δὲν ἔχει πάρη εἰδήσεις σου. Ὅλοι μας ἀπορούσαμε τί εἶχες γίνει. Πολλοὶ μάλιστα ὑπέθεταν πῶς εἶχες πεθάνῃ. Ποτέ μου ὁμῶς δὲν ἤλτιζα, γιὰ νὰ εἶμαι εἰλικρινής, ὅτι θὰ σ' εὑρίσκα μέσα σὲ φερετροποιεῖον. Περίμενα ν' ἀκούσω, πῶς εἶχες γίνει κανένας μεγάλος συγγραφεὺς ἢ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου...

Ὁ Κώστας ὑπεδέχθη τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ φίλου του μὲ ἓνα ἐκφραστικὸ μειδίαμα καὶ κατόπιν, ἀφοῦ ἐσκέφθη μερικὰ λεπτά, ὥσάν νὰ κατέπνιγε μερικὲς παραξενεὲς σκέψεις

γιὰ τοὺς συγγραφεῖς καὶ γιὰ τοὺς καθηγητὰς πανεπιστημίων; ἔξεμυστηρεῦθη τὰ ἀκόλουθα στὸ Γιάννη.

— Ὅταν ἀπέθανε ὁ πατέρας μου, καὶ ἔμεινα μόνος στὸν κόσμος, εὐρέθηκα στὴν ἀνάγκη νὰ σκεφθῶ, πῶς θὰ μπορούσα νὰ περάσω τὴ ζωὴ μου πρὸς ὠφέλιμα καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό μου, καὶ γιὰ τὴν κοινωνία, χωρὶς νὰ θυσιάσω τίποτε ἀπὸ τὰ ἱδανικά, πού εἶχα καὶ ἀπὸ τὶς εὐγενικὲς τάσεις καὶ πόθους, πού εἶχαν γεννήσῃ στὴν ψυχὴ μου τὰ γράμματα. Ἀμέσως μοῦ ἤλθεν ἡ ἰδέα, πῶς ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ὄχι μόνο ἀπὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πνεῦμα. Ἐπομένως ἔπρεπε νὰ εὕρω ἐργασία, πού νὰ τρέφῃ ὄχι μόνο τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα. Ἐδιάλεξα, ἐζύγισα ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα· τέλος κατέληξα στὸ συμπέρασμα νὰ γίνω φερετροποιός. Θὰ μὲ παρεξηγοῦσαν ὁμῶς οἱ φίλοι μου, ἂν ἀρχίζα αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα μέσα στὴν πατρίδα μας. Ἀπεφάσισα λοιπόν νὰ φύγω, καὶ νὰ ἔλθω ἐδῶ, μακριὰ ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς, ἐλεύθερος νὰ κάμω ἐκεῖνο, πού ἔκρινα ὥς τὸ περισσότερο σύμφωνο μὲ τὰ ἱδανικά μου.

Ὅσο μεγαλειτέρα ἡ πόλις, τόσο καὶ καλείτερα θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ὁ σκοπὸς τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος. Καὶ ἔτσι, εὐρίσκομαι τώρα, ἐπὶ τριάντα ἔτη, μεταξὺ θανάτου καὶ ἀθανασίας, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Τὸ ἐπάγγελμα μου εἶναι τὸ μεγαλειότερο Πανεπιστήμιο, πού θὰ ἠδύνατο κανεῖς ποτὲ νὰ ἐπιθυμήσῃ. Δὲν διδάσκομαι τὴν ψυχράν, νεκράν φιλοσοφίαν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν λόγων. Δὲν ἀκούω διδασκάλους καὶ καθηγητὰς, πού ἄλλα ἔχουν στὰ χεῖλη καὶ ἄλλα στὴν ψυχὴ. Ἐγὼ ἐσπούδασα καὶ σπουδάζω εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Φερετροποιείου, τὴ ζωντανή, ἀληθινή φιλοσοφία. Ἐμένα μὲ διδάσκουν αἱ τραγωδίαί τῆς ζωῆς, καθὼς καὶ αἱ κωμωδίαί.

Πόσες φορές δὲν εἰσῆλθα, ὥς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός μου εἰς τὰ μέγαρα τῶν πρηνήτων, τῶν μεριστάνων καὶ τῶν πλουσίων. Τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς δόξης. Καθὼς καὶ στὸ σπῖτι τοῦ φτωχοῦ καὶ καταφρονεμένου. Στὸ σπῖτι τῆς χήρας καὶ τῶν ὀρφανῶν. Τοῦ κακούργου καὶ τοῦ ἁγίου. Τοῦ πραγματικοῦ σοφοῦ, καὶ τοῦ ψευτοπροφήτου... "Ὅλα ἔχουν περάσῃ ἔμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια μου ναί, ὅλες οἱ κωμωδίες καὶ ὅλες οἱ τραγωδίες...

Πόσες φορές δὲν εἶδα τὰ ψεύτικα τὰ κλάματα τῶν ἀνέψιων, νὰ κλαίουں δηθεν καὶ νὰ ἀναστεναίνουν γιὰ τὸν θάνατον πλουσίου θείου. Ἀλλὰ καὶ πόσες φορές δὲν συνήντησα τὸ ἅγιο τὸ δάκρυ, τὸ ἀνυπόκριτο, ποὺ καρμιά παρηγοριά δὲν μπορούσε νὰ τὸ σταματήσῃ καὶ νὰ τὸ στεγνώσῃ, ποὺ ἔχινε ἡ μητέρα γιὰ τὸ μονάκριβο παιδί της, ποὺ ἀσπλάχνα ὁ χάρος ἀρπαξιστὴν ἀπίστευτη ἀγκαλὴ του. Εἶδα τὸν ἀσπλάχνο, τὸν ἀλύγιστο μπροστὰ στὸ θάνατο· εἶδα καὶ ἐκεῖνον, ποὺ ἡ ἀπώλεια προσφιλοῦ νεκροῦ ἀναστατώνει τὰς ἀντιλήψεις του, καὶ ἀπὸ κακοῦργο τὸν ἔκαμε ἄνθρωπο.

"Ἐτσι, ἀπὸ τὰ τόσα, ποὺ εἶδα, κατέληξα στὸ συμπέρασμα, πὼς ὁ θάνατος εἶναι τὸ μεγαλειότερο καλὸ, ποὺ ὁ Θεὸς μπορούσε νὰ δώσῃ. Ἡ ἀσθένεια καὶ τὰ γερατιά εἶναι τὸ φάρμακον τῆς ἀλαζονείας καὶ τῆς ἀδικίας. Τὴν ὥρμια, ποὺ ὑπερήφανη γιὰ τὴν ἐμορφιά της, περνᾷ ἀλύγιστη ἔμπρὸς ἀπὸ τὸν τίμιον λατρευτὴ της γιὰ νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν ἀκάθαρτη ἀγκαλιὰ τοῦ πλουσίου, τὰ γερατιά τὴν κάμουν νὰ ντρέπεται νὰ ἰδῇ στὸν καθρέφτη καὶ οὐτε ἀναγνωρίζει κανεὶς στὸν καταφρονεμένο ἀπ' ὅλους γέρο (καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀκόμη τὰ παιδιά του), τὸν παλαιὸν ἐμορφωλὸ, ὁ ὁποῖος, βασιζόμενος στὴ δύναμή του, ὅπου καὶ ἂν ἐπέρασε ἐσπείρε ἀδικίες.

"Ἐτσι, μὲ τὸν καιρὸ, βλέποντας πόσα μοῦ ἐδίδασκε τὸ ἐπάγγελμά μου, σκέφτηκα πὼς ἔπρεπε νὰ ὑπανδρευθῶ, γιὰ νὰ σχηματίσω οἰκογένεια, ποὺ θὰ τὴν ἀνέτρεφα στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Φερετροποιείου. Κύττοξε γύρω σου ὅλα αὐτὰ τὰ παιδιά εἶναι δικὰ μου· ποτέ τους δὲν ἐπάτησαν σὲ σχολεῖο· γνωρίζουν ὅμως τὴν κοινωνίαν καλεῖτερα ἀπὸ τὸν σοφώτερο κοινωνιολόγο, καὶ τοὺς χαρακτηρὰς τῶν ἀνθρώπων τελειότερα καὶ ἀπὸ τὸν Θεόφραστο, τὸ μαθητὴ τοῦ Ἀριστοτέλους. Γιατὶ ἔχουν μῆν, ὅπως καὶ ἐγώ, σ' ὅλα τὰ σπῖτια, καὶ εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους τοῦ καθενὸς τὴ καρδιά...

Ὁ παλαιὸς φίλος τοῦ Κώστα ἄκουε μαγευμένος καὶ ἐκστατικὸς τὰ παρ' αὐτοῦ λόγια. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε:

— "Ἐχεις δίκιο, εἶπε μὲ ἔχεις κατακτήσῃ λυποῦμαι ποὺ δὲν εἶμαι νεώτερος. νὰ τὰ ξέκαμα ὅλα καὶ νὰ ἀνοίξω καὶ ἐγὼ ἓνα Πανεπιστήμιον τοῦ Φερετροποιείου· τοῦλάχιστον θὰ ἦμοιν ἡσυχος, πὼς τὰ παιδιά μου, θὰ ἀνετρέφοντο σύμφωνα μὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν πραγματικότητα· ἐνῷ σήμερ' ἡ νεολαία ἀνατρέφεται γιὰ νὰ εἰσέλθῃ, ὅταν τελειώσῃ τὸ Σχολεῖον, στὸ Πανεπιστήμιον Πάσης Διαφθορᾶς... δηλαδή στὸ χοροδιδασκαλεῖον. Ἐκεῖνος ὅμως, ποὺ ἔχει ἐνώπιόν του πάντοτε τὸ Φέρετρον, θὰ δώσῃ περισσοτέραν προσοχὴν εἰς τὴν ψυχικὴν του προαγωγὴν. χαλιναγωγῶν τὰ πάθη καὶ τὰς ψυχοφθόρους ἐπιθυμίας...

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Φ. ΧΑΛΑΣ

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΑΡΕΩΣ

Ἦταν ἐν τῷ μέσῳ αἰθρίας νυκτός, μεταξύ τῆς σιωπῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, τὸ τηλεσκόπιον φωτισθῇ μὲ τὸν μικρὸν ἐρυθρὸν δίσκον τοῦ Ἄρεως, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντιβῇ εἰς ἐν ἰσχυρὸν αἰσθημα περιεργείας. Πρέπει νὰ ἔχη ἴδῃ κανεὶς τὸ ὑπέροχον αὐτὸ θέαμα, νὰ ἔχη παρατηρήσῃ τὴν περιστροφὴν τῆς σφαίρας αὐτῆς, κρεμαμένης ἐν τῷ ἀπείρῳ καὶ ἐξελισσούσης πρὸ τῶν ἐκστάτων ὀφθαλμῶν μας τὸς μυρίας λεπτομερείας τῆς τοπογραφίας τῆς, διὰ νὰ ἐννοήσῃ μὲ ποίαν ὀξύτητα παντὸς εἶδους προβλήματα καὶ ἀπορίαι ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου.

Ποίαν ἐννοίαν νὰ δώσωμεν εἰς τὰς ποικίλας αὐτὰς χροιάς, εἰς τὴν τόσον περιέργον δι' ἡμᾶς χαρτογραφίαν; Ὁ Ἄρης ἔχει ἄρα γε ἀτμόσφαιραν, καὶ ἐὰν ἔχη, εἶναι ἀναπνεύσιμος; Ἐπὶ τῆς σφαίρας ταύτης ὑπάρχει ζωὴ ἢ εὐρισκόμεθα πρὸ ἐσβεσμένου πλανήτου, ὅπως ὁ δορυφόρος μας, ἡ Σελήνη; Ὁ γείτων αὐτοῦ κόσμος ἔχει θαλάσσας καὶ ὠκεανούς ἀναλόγους πρὸς τοὺς ἰδικούς μας; Αἱ ποικίλαι αὐταὶ γραμμαῖ, τὰς ὁποίας βλέπομεν, κυρταί, παχεῖαι, λεπταί καὶ καλλιτεχνι-

καὶ εἶναι ἄρα γε τὰ παράλια ἡπείρων κατοικουμένων ἴσως ἀπὸ φαντασιώδη ὄντα;

Πρὸς τὸ παρὸν οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ λύσῃ τὸ αἶνιγμα τοῦτο καὶ θὰ ἀρκεσθῶ τώρα νὰ ἐκθέσω ἐν συντόμῳ τὴν τοπογραφίαν τοῦ Ἄρεως καὶ τὰς συνθήκας κατοικήσεως.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἄρεως ἀποτελεῖται ἀπὸ σημεῖα, εὐθείας, καμπύλας, ἐκτάσεις σκοτεινάς, λευκάς ἢ χρωματιστάς, περιέργως συμπλεγμένας μετὰ τῶν, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἐν σύνολον ποικίλον καὶ ἰδιόρρυθμον.

Πρῶτος ὁ Schiaparelli ἐμελέτησε συστηματικῶς τὸν πλανήτην καὶ παρουσίασε σχέδιον αὐτοῦ, ὅπου ἐπροόκισε μὲ ὀνόματα ἐκ τῆς μυθολογίας τὰς διαφόρους θαλάσσας, τὰς ἡπείρους, τὰς νήσους καὶ τοὺς ποταμούς. Ἀργότερον ὁ Secchi ἔδωκε εἰς τοὺς ποταμούς τὸ ὄνομα τῶν «διωρύγων» ὅπερ ὅλως ἀτόπως φέρουσι μέχρι σήμερον. Τὸ κυριώτερον ὅμως εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ Ἄρεως παρατηροῦνται συνεχεῖς μεταβολαί. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους καὶ κυρίως κατὰ τὴν τῆξιν τῶν παγετῶνων, τὸ θέρος, παρατηροῦνται ἐπὶ τοῦ πλανήτου πλείσται ὅσαι μεταβολαὶ χροιάς, σχήματος, ἐκτάσεως, ἀκόμη δὲ καὶ θέσεως τῶν ἡπείρων καὶ τῶν θαλασσῶν.

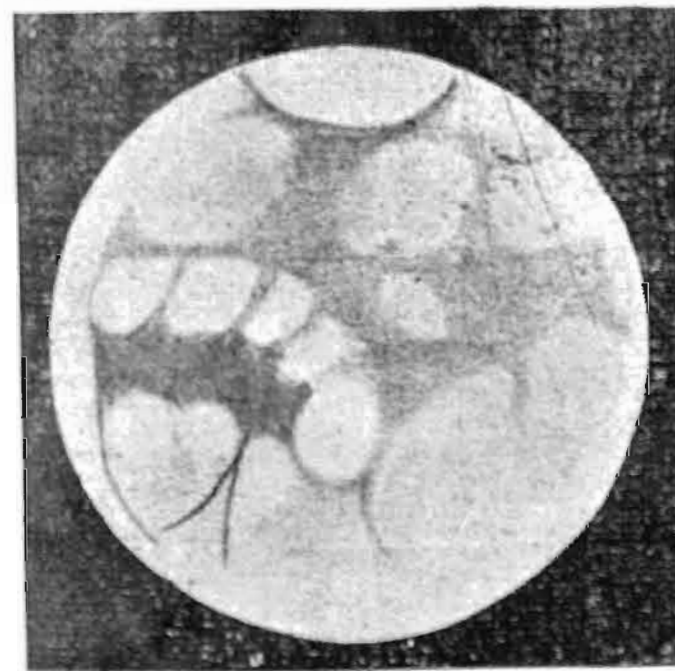
Ὁ κ. Jarry-Desloges ἔκαμε, κατὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ 1924, ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Στείφ, σπουδαιοτάτας παρατηρήσεις ἀναφερομένας κυρίως εἰς τὰς Πολικὰς χώρας, αἵτινες ἀποτελοῦν ἀναμφισβητήτως τὰς πλέον σαφεῖς καὶ χαρακτηριστικὰς [τοπογραφικὰς παραδοξότητας τοῦ πλανήτου. Ἀπὸ τοῦ 1672 ὁ Huygens παρ' ὅλον τὸ ἀσθενὲς τοῦ τηλεσκοπίου τὸ ὅλοϊον διέθετε, εἶχε παρατηρήσει ὅτι εἰς τὸν Νότιον πόλον τοῦ Ἄρεως ἀντιστοιχεῖ μία λευκὴ κηλὶς, περίπου κύκλική, καὶ ἡ ὁποία περιέβαλλε τὸν πόλον τοῦτον μὲ

λευκὸν καὶ σιελτὸν περίβλημα Μετ' ὀλίγον ὁ Maraldi παρατήρησε τὸ ἴδιον φαινόμενον καὶ εἰς τὸν Βόρειον πόλον. Ἀμφότεροι αὐτοὶ οἱ ἐπιστήμονες δὲν ἔδιστασαν νὰ ἀποδώσουν τὰς δύο κηλίδας εἰς σωροὺς χιόνων καὶ πάγων, ἀναλόγους πρὸς ἐκείνους οἵτινες σκεπάζουν τὰς πολικὰς χώρας τῆς Γῆς. Ὅλοι σχεδὸν οἱ μεταγενέστεροι ἀστρονόμοι ἀπεδέχθησαν τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Huygens καὶ Maraldi. Ἡ ἀποψὴς αὕτη, ἐπικυροῦται μέχρι βεβαιότητος σχεδόν, ἐκ τῶν παρατηρουμένων μεταβολῶν τῆς ἐκτάσεως τῶν λευκῶν ἐπιφανειῶν. Ὅταν πλησιάζωμεν πρὸς τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον τοῦ Ἄρεως, οἱ παγετῶνες τοῦ Βορείου ἡμισφαιρίου ἀποσύρονται πρὸς τὸν πόλον, ἐνῶ τοῦ Νοτίου ἡμισφαιρίου ἐξαπλοῦνται πρὸς τὸν ἰσημερινόν, συμβαίνει δὲ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον κατὰ τὸν χειμῶνα. Ὁ κ. Jarry Desloges παρατήρησεν ὅτι κατὰ τὸ 1924 οἱ παγετῶνες εἶχον φθάσει μέχρι 60°.

Μεταβολαὶ ὁμοῦ παρατηροῦνται ὅπως εἴπομεν, ὅχι μόνον εἰς τοὺς πόλους, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πλανήτου.

Ὁ Camille Flammarion, ὅστις ἠσχολήθη πολὺ μὲ τὸ ζήτημα, γράφει τὰ ἑξῆς (1): « Ἡ ἀπλουστερά ὑπόθεσις εἶναι νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἄρεως εἶναι ἐπίπεδος καὶ ἀμμώδης, ὅτι αἱ λίμναι καὶ οἱ ποταμοὶ δὲν ἔχουν οὕτως εἰπεῖν κοίτην, εἶναι ἀβαθεῖς καὶ περιέχουν ἐλάχιστον ὕψος ὕδατος, δύνανται δὲ εὐκόλως ἀναλόγως τῶν ἀτμοσφαιρικῶν περιστάσεων, τῶν βροχῶν, ἴσως τῶν παλιρροιῶν νὰ σμικρυνθοῦν, νὰ ἐξαπλωθοῦν, νὰ ἐκχειλίσουν καὶ νὰ ἀλλάξουν ἀκόμη θέσιν. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι ἀραιὰ καὶ εὐκόλος ἡ ἐξάτμισις καὶ συμπύκνωσις τῶν ὑδάτων ».

(1) Camille Flammarion, Mars et ses conditions d'habitabilité.

ΔΥΟ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ

Ἄνω: τὴν 14ην Ἰουλίου 1924, 22ω 45λ.

Κάτω: τὴν 17ην Αὐγούστου 1924, 20ω 0λ.

(Σχέδια τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν)

Εἰς τὸν πλανήτην τὴν τῶρα αὐτόν, ὅπου ἡ φύσις εἶναι τόσον εὐμετάβλητος, ὑπάρχει ἄρα γε ζωή; αὐτὴ εἶναι ἡ ἐρώτησις ἣτις ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ὅλων μας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁμῶς οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ ἀπαντήσῃ σαφῶς. Ἐὰν ἀφήσωμεν τὴν φαντασίαν μας μόνην νὰ ἐργασθῇ, εἶναι βέβαιον ὅτι θ' ἀπομακρυνθῶμεν πολὺ τοῦ ζητήματος, ἴσως δὲ νὰ τοποθετήσωμεν ζωικά ὄντα καὶ εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην. Θὰ μειδιάσωμεν ὁμῶς ὅταν ἀκούσωμεν ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ μὲν ἥλιου εἶναι περίπου 8000 βαθμῶν, τῆς δὲ Σελήνης 273 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν! Ἐὰν τοῦναντίον βασισθῶμεν ἐπὶ ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένων θεωριῶν, θὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ζωὴ δύναται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς ἓνα πλανήτην, μόλις πραγματοποιηθοῦν ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἀναγκαῖαι διὰ τὴν ὑπαρξίν της συνθῆκαι, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ μορφολογία τῶν ὄντων εἶναι διάφορος τῆς ἰδικῆς μας. Ἡ φύσις εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ ὅπως ἐργάζεται ἐδῶ, οὕτω ἐργάζεται καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κόσμους, καὶ τὸ ζήτημα ἔγκειται ἐὰν αἱ συνθῆκαι τοῦ περιβάλλοντος ἐπιτρέπουν εἰς τὰ ἄτομα — ἅτινα εἶναι πανταχοῦ τὰ αὐτὰ — νὰ δώσουν γένεσιν εἰς ὀργανωμένας ἐνώσεις. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ Ἄρεως εἶναι κατ' ἐλάχιστον κατωτέρα τῆς θερμοκρασίας τῆς Γῆς, ἀφοῦ κατὰ τὸ θέρος τήκονται, κατὰ μέγα μέρος οἱ παγετῶνες. Ἐξ ἄλλου ὁ Slipher, τῷ 1905, ἐβεβαιώθη, διὰ τοῦ φασματοσκοπίου ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἄρεως περιέχει ὀξυγόνον καὶ ἀτμοὺς ὕδατος· ἄλλωστε καὶ οἱ παγετῶνες εἶναι μία ἀρκετὴ ἀπόδειξις ὅτι ἐπὶ τοῦ γείτονος πλανήτου ὑπάρχει τὸ ἀπαραίτητον ὕδωρ. Ἡ ἀτμόσφαιρα ὁμῶς τοῦ Ἄρεως εἶναι πολὺ ἀραιότερα τῆς γηίνης· ἡ πίεσίς της εἶναι περίπου 65 χιλιοστών ὑδραργυρικῆς στήλης, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν πίεσιν στρωμάτων τοῦ ἀέρος τῆς Γῆς ὕψους εἴκοσι περίπου χιλι-

μέτρων. Εἰς τὸ ὕψος ὅμως αὐτὸ τὸ ὀξυγόνον εὐρίσκεται εἰς ἐλαχίστην ποσότητα, ἥτις δὲν ἔπαρκει εἰς πολυπλόκους ὀργανισμούς, ὥς ὁ ἄνθρωπος. Ἐξ ὅλων τούτων συνάγομιν ὅτι αἱ φυσικαὶ συνθήκαι ἐπιτρέπουν ζωὴν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως, ζωὴν ὅμως φυτῶν καὶ ζώων στοιχειωδῶν καὶ ἀτελεσιτάτων. Αὕτη εἶναι ἡ ζωὴ ἡ ὁποία δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἐάν ὅμως ὑπάρχει ἡ ὅχι εἶναι πρόβλημα τὸ ὁποῖον δὲν ἔλυσεν ἀκόμη ἡ ἐπιστήμη.

Γ. Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝΣΤΑΝΤΑΝΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ

Ο ΑΝΕΜΟΣ

Θάπρεπε νὰ τὸν κυτᾶν κανέναν γιοτρός: Ὅλο φουσαεῖ, διαρκῶς λαχανιασμένος εἶνε καὶ θὰ πάθῃ κανένα ἄσθμα. Εἶνε πολὺ παρά-ξενος, φαίνεται, καὶ γαρινιάζει γιὰ τὸ τίποτε. Μὴν τὸν πλησιάζῃς ἅμα εἶνε θυμωμένος: Θὰ σοῦ πετάξῃ τὸ καπέλλο, θὰ σοῦ ἀναποδο-γυρίσῃ τὴν ὀμπρέλλαν, θὰ σοῦ ρίξῃ χόματα στὰ μάτια... Τὸ βέ-βαιον ὅμως εἶνε ὅτι σὲ λίγο θὰ μετανοήσῃ καὶ θάρσῃ ν' ἀναστεινά-ξῃ πάλιν τὴ νύχτα ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα σου. Στὸ τέλος, ἅμα κουρασ-θῇ στήν καμινάδα καὶ ἀποκοιμῆται. Καὶ τότε ἀκοῖς τὸ ροχα-λητὸ του.

ΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ

Εἶνε κουτά σάν τὰ πρόβατα: μάλιν ἓνα ἀπ' αὐτὰ βγῇ σιὸν οὐρανὸν, ὅλα τ' ἄλλα τὸ ἀκολουθοῦν, δίχως νὰ ξέρουν γιατί. Σὲ λίγο εἶνε τόσο στριμωγμένα ὥστε δὲν τὰ ξεχωρίζεις τὸ ἓνα ἀπὸ τ' ἄλλο.

Συχνὰ μαλώνουν μεταξύ τους: καθὼς τρέχουν μαζί, τὰ μεγάλα σύννεφα θέλουν νὰ περάσουν μπροστὰ καὶ τσαλαπατοῦν τὰ μικρά. τὰ μικρά ἀντιστέκονται καὶ τότε ἀρχίζει ἕνας καυγᾶς τρικουβερτος, πὺν τὸ ἀλαλητὸ του φτάνει σάν βροντὴ ὡς τὴν γῆ. Στὸ τέλος ἀρ-χίζουν ὅλα μαζί νὰ κλαῖνε καὶ τὰ δάκρυά τους πέφτουν βροχή. Τί κουτά!

Η ΞΕΛΗΝΗ

Ἡ τροπιέζα τ' οὐρανοῦ. Ἀδιόρθωτη ξενόχτισσα. Γι' αὐτὸ εἶνε καὶ ἔτσι κτρινιάρρα.

Μάρβα

ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

ΛΥΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΞΟΧΗΣ

ὑπὸ Ι. Α. Ἰωαννίδου, Ἱατροῦ

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους καθ' ἅπασαν τὴν Εὐ-ρώπην μεγάλαι ἐγείναν πρόοδοι εἰς τὰ Σχολεῖα τῆς πρώτης παιδεύσεως διὰ τῆς δημιουργίας τῶν Σχο-λείων τῆς ἐξοχῆς. Ἐν Γαλλίᾳ ἐγένοντο ἐργασίαι μᾶλλον διὰ τὴν ἀνέγερσιν λαμπρῶν οἰκημάτων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. Δυστυχῶς ἡ ὑπερφόρτωσις τῶν προγραμμάτων ἀποτελεῖ ἀπειλὴν διὰ τὴν υἰεῖαν τοῦ νέου ἢ τῆς νέας εἰς ἡλικίαν ὁπότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποβοηθῆσθωμεν τὸν ὀργανισμόν των ν' ἀναπτυχθῇ δεόντως ἐν ᾧ διὰ συστήματος τῶν ποικίλων μαθημάτων ὑποβάλλομεν τὸς τρυφεροὺς ὑπάρχεις εἰς ὑπερ-κόπωσιν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν. Ὅταν εἰσέρχεται τις τυχαίως εἰς τᾶς Λυκεῖον τῶν ἀνωτέρων Κύκλων καὶ ἰδίως κατὰ τὴν τρίτην τριμηνίαν τοῦ Σχολικοῦ ἔτους καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐκπλήξεως λέγει ὁ ἐπιθεωρητὴς Weigert ἀπὸ τὴν ὥχρᾴν ὄψιν μερικῶν μαθητῶν, μὲ λαμπυρίζοντας ὀφθαλμούς με σκληρωτικούς ὑλοκυάνους μὲ τὴν αἰξουσαν

ωχρότητα ἐπὶ τῷ ἐλαχίστῳ καμᾶτῳ. Ἐγγένει οἱ τοιοῦτοι μαθηταί εἶναι δειλοί, εὐαίσθητοι, μὲ ἄτακτον καὶ ἀνώμαλον σφυγμόν.

Ἡ παρατήρησις τῶν παιδίων τούτων φανερώνει γενικὴν κόπωσιν. Ὁ διδάσκαλος παρατηρεῖ ὅτι ὁ δεῖνα μαθητὴς ὁ ὁποῖος ἕως τότε ἦτο ἐπιμελέστατος πλήρης θελήσεως, ἐργάζεται μετὰ κόπον καὶ δύσκολα παρακολουθεῖ τὴν παράδοσιν· τὰ μαθήματα ἀτελῶς γνωρίζει καὶ ὁ μαθητὴς μόλις ἤρξατο μιᾶς ἐργασίας γίνεται πλέον ὀκνηρός, φοβεῖται τὸν σωματικὸν κόπον καὶ τὸν διανοητικόν. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ χωρίσωμεν τοὺς ὀκνηροὺς μαθητὰς εἰς τὰς ἑξῆς κατηγορίας· εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἱατρικῆς περιθάλψεως, εἰς τοὺς διαλείποντας ὀκνηροὺς κατὰ περίοδον τῆς ἡβῆς, τῆς ἀναπτύξεως, εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ νευρικὰ νοσήματα.

Ἡ Ἑλβετία εἶναι ἡ χώρα ἐν Εὐρώπῃ ἡ μᾶλλον προηγμένη εἰς τὸ σύστημα τὸ Ἐκπαιδευτικόν. Ἐκαστον Καντόνιον (δήμος) διοργανώνει τὰ τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ μετὰ φροντίδος ἐπιβλέπει ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ διδασκαλία τῶν ἀναιμικῶν καὶ ἀδυνάτων γίνεται εἰς ἰδιαίτερα Σχολεῖα.

Εἰς τὰ διάφορα Σανατόρια (θεραπευτήρια) ὅπως εἰς τὸ Teufen, Trogen, Danos, Andren ὑπάρχουσι τοιαῦτα Σχολεῖα.

Πρόγραμμα διδασκαλίας.— Εἰς τὰ ἐξοχικὰ Λύκεια τὰ προωρισμένα δι' ἀσθενῆ παιδιά ἡ διδασκαλία δέον νὰ ᾖ σύντομος καὶ περιεκτικὴ ἱκανὴ νὰ παρασκευάζῃ μαθητὰς δι' ἀνωτέρας σπουδᾶς. Νομίζομεν ὅτι δὲν εἶναι ἡ πληθὺς τῆς διδακτέας ὕλης, οὔτε τὸ πολυποίκιλον, τὸ ὁποῖον δίδει τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα. Δύναμαι νὰ διαπιστώσω ἐξ ἰδίας πείρας, ὅτι εἰς τὰ Σχολεῖα τῆς ἐπαρχίας μου Πρεμετῆς κατὰ

τοὺς χρόνους τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας ὅποτε μόνον τρεῖς ἢ τέσσαρες διδάσκαλοι ὑπῆρχον εἰς πλήρη Ἀστικὴν Σχολὴν μετὰ ἡμιγυμνασίου ὑπῆρχον τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα.

Ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν εἶναι νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητὰς ἐγκυκλοπαιδικούς, ἀλλὰ νὰ διδάξῃ αὐτοὺς νὰ ᾔναι φίλεργοι, εὐφυεῖς, ἠθικοί, ἱκανοὶ νὰ παλαίωσιν ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως.

Οἱ διδάσκαλοι δέον νὰ φροντίζωσιν ὅχι μόνον νὰ ἔχωσι μερικοὺς καλοὺς μαθητὰς ἐν ἑκάστη τάξει, ἀλλὰ νὰ παρασκευάζωσι μαθητὰς μέσης δυνάμεως εἰς ὅλας τὰς γνώσεις.

Κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ Λυκείου.— Οὐδὲν παρελείφθη εἰς τὰ Σχολεῖα τῶν Ἀλπεων διὰ νὰ καταστήσῃ τὴν διαμονὴν τῶν μαθητῶν ἄνετον καὶ εὐχάριστον. Ἀποτελοῦσι μικρὰν Κοινωνίαν ἔχουσαν ὡς βάσιν τὴν ἀλληλεγγύην καὶ τὴν φιλίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν ὅλα τὰ παιδιά, ἐν διαιτώμενα ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην κατὰ τὰς ὥραιότερας ἡμέρας τῆς νεότητος. Προσφέρουσιν οὕτω ἑράνους ἐκ τοῦ μικροῦ των ταμείου διὰ παίγνια, δι' ἐκδρομὰς, διὰ ταξείδια, διὰ λέσχας μετὰ βιβλιοθήκης, διὰ θεατρικὰς παραστάσεις. Ἀπαρτίζουν οὕτω δημοκρατίαν σχολικὴν. Διδάσκονται ἐκεῖ τὴν ὑπακοήν, τὴν πειθαρχίαν, τὴν τάξιν, αποκτῶσιν ὑγιᾶ κρίσιν καὶ ὅλας τὰς ἀρχὰς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι θὰ εἰσαγάγωσιν αὐτοὺς κατόπιν εἰς τὴν ζωὴν.

Φυσικὴ ἀγωγή.— Αἱ ὑπὸ τὸν ἐλεύθερον ὀρίζοντα ἀσκήσεις δέον νὰ ᾔναι μεμετροημέναι, ὥστε νὰ μὴ ἐπιφέρωσι κάματον. Ὁ ὕπνος δέον νὰ ᾖ κανονικὸς, ὥστε νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν διανοητικὴν καὶ σωματικὴν κόπωσιν τῆς ἡμέρας. Αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τὰ ὄρη μὲ βραδύ βῆμα ἀποτελοῦσιν ἀσκήσιν ὠφέλιμον, ἀναπτύσσουσιν ὅλους τοὺς μῦς τοῦ σώματος.

Σπόρ.— Δὲν θὰ κάμωμεν τὰ παιδιά μας ἀθλητὰς, ἀλλὰ

διὰ μεθοδικῆς γυμναστικῆς θὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν των, ὥστε ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ των νὰ ἐπανθίξῃ ἡ ρώμη καὶ ἡ ὑγίεια. Ἐγκαταλείποντες τὰς βιαίας ἀσκήσεις, ὡς τὸ Φουτβόλ, τὸ Βόξ, θὰ ἀπευθυνθῶμεν εἰς τὰς ἀναπνευστικὰς ἀσκήσεις, τελουμένας ἐν πλήρει ἀέρι, εἰς τοὺς περιπάτους καὶ εἰς τὰ παίγνια ἐν ἀναπεπταμένῳ ὀρίζοντι... Δύο ὥραι ἡμερησίως δεόν νὰ ἀφιερῶθῃσι εἰς τὰς ἀσκήσεις.

Διαιτολόγιον.— Ἡ τροφή των μαθητῶν των συχνάζόντων τὰ ἐξοχικά Λύκεια δεόν νὰ ᾖ ἀφθονωτέρα. Αἱ λευκοματοειδεῖς οὐσαὶ καὶ πρὸ πάντων τὸ κρέας δεόν νὰ χορηγῇται ἀφθόνως εἰς τὰ ἀναιμικά παιδιά, αἱ βιταμῖναι τοῖς δίδονται διὰ των λαχανικῶν, τοῦ ἄρτου ἐκ σιτηρῶν μὴ ἀποβαλλόντων των φλοιόν, καὶ διὰ των ὀπωρῶν.

Ἐν γένει ἀκολουθοῦμεν τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν: Κρέας κατ' ἔτος ἡλικίας 12 γραμμάρια ἢ ἰχθὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἀναλογίᾳ μετ' αὐξήσεως 20 ο/ο ἡμερησίως.

Ξηρά λαχανικά καὶ πᾶσαι 30 γραμμ. κατ' ἔτος καὶ ἡμερησίως. Ἄρτος 25 γραμμ. κατ' ἔτος ἡλικίας καὶ ἡμερησίως. Γάλα 1/2 λίτρα ἡμερησίως καὶ 25 γραμμ. βουτύρου.

Θάλαμοι.— Ἐκαστος μαθητῆς ἔχει τὸν ἰδιαίτερόν του κοιτῶνα. Ὁ ἀερισμὸς θὰ ᾖ συνεχής, τὰ παράθυρα δεόν νὰ ᾖ ἀνοιχτά καὶ τὴν νύκτα ἢ κεκλεισμένα διὰ παραθυροφύλλων διατρήτων. Δίς τῆς ἐβδομάδος λαμβάνουσι θερμὸν λουτρόν.

Πρὸ τῆς ἀποστολῆς των ἀδυνάτων παιδίων εἰς τὰ ἐξοχικά Λύκεια γίνεται ἱατρικὴ ἐξέτασις τούτων διὰ νὰ ἀποκλεισθῶσιν οἱ φθισιῶντες καὶ οἱ πάσχοντες ἀπὸ μεταδοτικὰ νοσήματα. Οἱ μαθηταὶ οἱ ἀποστελλόμενοι εἰς τὰ ἐξοχικά Λύκεια εἶναι οἱ ἀναρρωννύοντες ἀπὸ μολυσματικὰ νοσήματα, οἱ λυμφατικοί, οἱ ἀναιμικοί, οἱ νευρικοί, οἱ πάσχοντες ἀπὸ

νοσήματα μὴ φυματιώδη των πνευμόνων, ἀσθματικοί, παλαιοὶ πλευριτικοί.

Οὕτω λοιπὸν διὰ τῆς δημιουργίας Λυκείων τῆς ἐξοχῆς καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν περίφημον ἔκφρασιν τοῦ Καθηγητοῦ Mathieu «ἀὴρ εἰς τὰ Σχολεῖα», «ἀὴρ εἰς τὸ στήθος», «ἀὴρ εἰς τὰ προγράμματα των Σχολείων», θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς τὰ παιδιά τὰ καταδικασμένα εἰς τὴν νόσον καὶ εἰς τὴν ἀδράνειαν νὰ γίνωσι πάλιν ὑγιέστατα, δραστήρια καὶ ἱκανὰ νὰ ἐκκληρώσωσιν ἐνεργῶς τὸν κοινωνικόν των προορισμόν.

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

Λυποῦμαι κείνους πού ὁ πόθος σὲ κάθε τους κίνηση καὶ σὲ πρόσσωπο τὴν ἀσβύστη σφραγίδα του ἔχει ἀφίσει· μὰ σκύβω ἀπὸ θάνασμο τὸ κεφάλι σὲ κείνον πού κάτω ἀπὸ τὸ προσωπεῖο τῆς χαρᾶς κρύβει τρικυμία θλίψης.

Τὸ ποτήρι τῆς ζωῆς θὰ ἦταν γλυκὸ ὡς τὸν πάτο· ἀν πότε καὶ πότε δὲν ἔπεφταν μέσα μερικά πικραμένα δάκρυα.

Κανεῖς δὲν μετανόησε πού φύλαξε ἓνα μυστικό, μὰ πολλοὶ μετετανόησαν, πού τὸ φανέρωσαν.

Ἡ εὐτυχία εἶναι ὄνειροπόλημα. Ζωὴ εἶναι ἡ ὑπομονή.

ΜΑΡΒΑ

ΕΥΓΕΝΗΣ ΨΥΧΗ

Παραμονή πρωτοχρονιάς.
Μέλανα καλύπτουν τὸν οὐρανὸν νέφη, ὀλολυζει ὁ βορρᾶς καὶ ὑπὸ τὴν πνοήν του τὴν παγερὰν τρέμουν οἱ διαβάται. Τὸ πλῆθος συνωθεῖται ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ συναντᾷ ἡ λύπη τὴν χαρὰν, ἡ ἀπόγνωσις τὴν ἐλπίδα.

Σπεύδει ὁ πατὴρ εἰς τὰ μικρὰ του ἀγγελούδια καὶ μὲ βῆμα κλονούμενον βαδίζει πρὸς τὴν οἰκίαν του ὁ πτωχὸς οἰκογενειάρχης.

Νικᾷ ὁμῶς σήμερον ἡ χαρὰ· μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἡλεκτροφώτιστοι ὑψοῦνται αἱ βιτρίναι τῶν καταστημάτων καὶ ἐκ παρακειμένου ζυθοπωλείου ὁ ἦχος τῶν κρουομένων ποτηρίων ἀναμιγνύμενος μετὰ τῶν ἡχηρῶν γελώτων ὠραίων κυριῶν καὶ κομψῶν κυριῶν, πνίγει τὸν ἀναστεναγμὸν παρατυχόντος πτωχοῦ διαβάτου.

Μακρὰν ἀκούεται ἡ φωνὴ τῶν μικρῶν ποῦ ψάλλουν τὰ κάλαντα. Ναί! σήμερον εἶναι ἡ νύξ παραμονῆς τοῦ Νέου Ἑτους, ἡ νύξ τῆς χαρᾶς, φεῦ καὶ τῶν δακρύων!

Ἐντὸς τῆς κοσμοπλημμύρας ἐκείνης εἰς νέος μὲ ἄτονον βῆμα προχωρεῖ. Κατέβαλε ἡ πενία τὸ ἡγεμονικόν του παράστημα. Πτωχικὴν φέρει ἐνδυμασίαν, ἀλλὰ τὸ εὐρὺ μέτωπόν του ὡς μυροβόλον ἄνθος στολίζει ἡ τιμιότης.

Πτωχὸς ζωγράφος ὡς μόνην σύντροφον τῆς ζωῆς του εἶχε τὴν δυστυχὴ του μητέρα. Εἰς τὴν γλυκεῖαν τῆς μορφῆς εὗρισκε τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν ἀνακούφισιν καὶ μόνον αὐτῆς ἡ φωνὴ τοῦ ἔδιδε θάρρος διὰ τὸν σκληρὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ πρὸ ἐβδομάδος ἀσθενῆς ἔπεσε ἡ μήτηρ του καὶ ἠναγκάζετο νὰ ἐργάζεται μέχρι πρωΐας διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ πολυπληθῆ ἐξοδα τῆς ἀσθενείας τῆς. Κατέβαλεν ὁμῶς ὁ Χάρων τὸ ἀσθενές τῆς σῶμα καὶ μίαν πρωΐαν νεκρὰν εὗρεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς κλίνης.

Σήμερον μαίνεται πέριξ του ἡ χαρὰ. Ἀγνοὶ γέλωτες καὶ ἡλίθιοι καγχασμοὶ προσβάλλουν τὰ ὦτά του, ἀλλ' οὕτως εἰς οὐδὲν φαίνεται προσέχων. Κάπου ἀλλαχοῦ φέρεται τὸ πνεῦμά του, εἰς κοιτητὸν τι ὄν τοῦ ὁποίου ἡ ἐνθύμησις ταράττει τὴν διάνοιάν του. Ἐνίοτε αὐτομάτως φέρει τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον καὶ αἰσθάνεται αὐτὸ καῖον, σείει τὴν κεφαλὴν ἵνα ἐκδιώξῃ λυπηρὰς ἀναμνήσεις καὶ ἐπισπεύδει τὸ βῆμα.

Ἦδη ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν του πωλήσας ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων τὴν τελευταίαν του εἰκόνα παριστάνουσαν τὴν μακαρίτιδα μητέρα του.

Αἴφνης ἔστη, θέαμα συγκινητικὸν ἐτάραξε ἐκ τῶν μυχιῶν τὴν καρδίαν του, ἡσθάνθη αὐτὴν νὰ πάλῃ σφοδρῶς μέχρι διαρρήξεως. Θεῖον αἶσθημα ἐπλημμύρισε τὰ στήθη του καὶ δάκρυ ἀδάμαντος πολυτιμώτερον ἔρρευσε ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν παρειῶν του.

Πτωχὴ κορασὶς σύρουσα ἐκ τοῦ ἐνδύματος τὸν τυφλὸν

πατέρα της σταματᾷ ἔμπροσ εἰς μίαν βιτρίναν, ἡ βιτρίνα εἶναι πλουσιωτάτη καὶ τὸ ρακένδυτο παιδί ρίπτει ἀπληστα βλέμματα εἰς τὰ διάφορα παιγνίδια, στεναγμός δὲ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ κρύα χεῖλη του.

Πόσον ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχη καὶ αὐτὸ ἓν ἀπὸ τὰ ὠραῖα αὐτὰ «τζιτζάκια».

Ἀποφασιστικὸς προχωρεῖ πρὸς αὐτὸ ὁ νέος· λησιμονεῖ τὴν πενίαν του καὶ σύρων τὸ δυστυχὲς ἐκ τῆς χειρὸς τὸ εἰσάγει ἐντὸς τοῦ καταστήματος.

Μετά τινα λεπτὰ τὸ παιδί ἐξέρχεται καινούργη φέρων ἐνδύματα καὶ μὲ παιγνίδια εἰς τὴν ἀγκαλιά.

Τώρα τὸ χαμόγελο στολίζει τὰ χεῖλη του καὶ καταφιλεῖ τὴν χεῖρα τοῦ ἀγνώστου εὐεργέτου του, ὅστις μετ' ὀλίγον ἔχασθη ἐντὸς τῆς ἀνθρωπίνης μυρμηκιᾶς.

Ἀνέτειλε ἡ πρωΐα τοῦ νέου ἔτους καὶ μετ' αὐτῆς νέαι ἐλπίδες, νέα ὄνειρα ἐφώτισαν τὰς ἀνθρωπίνους ψυχάς. Πυρφόρος ὁ ἥλιος διαλύσας τὰ νέφη ἦλθε νὰ θέσῃ τέρμα εἰς μίαν χαρμόσυνον, ἀλλὰ φοβερὰν νύκτα.

Ἐξηπλωμένος εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς στονωδὸνς κλίνης τῆς μητρὸς του ὁ ταλαίπωρος νέος.

Ἡ πενία καὶ ἡ συγκίνησις κατέβαλον τὸ πρὸ πολλοῦ ἐξησθετισμένον σῶμα του.

Περιφρονήσας τὸν θάνατον ἔχασσε τὸ χαμόγελο εἰς τὸ πτωχὸν ὄρφανόν καὶ ἤδη καίται νεκρός.

Ἀόρατος περιβάλλει τὴν κεφαλὴν του ὁ ἱερώτερος τῶν στεφάνων ἐνῶ μακρὰν, πολλὴ μακρὰν πτερυγίζει ἡ ψυχὴ του.

Ὡ εὐγενὴς θυσία! Ἦτο ἄγγελος καὶ οἱ ἄγγελοι δὲν ζοῦν ἐπὶ τῆς γῆς.

Τῇ 22 Μαρτίου 1927

Γ. ΜΑΣΤΙΧΟΠΟΥΛΟΣ
(Προτελειόγραφος).

Η διαμόρφωσις τοῦ χαρακτήρος εἶναι τὸ ἐπὶ αἰῶνας ἀπασχολῆσαν τοὺς παιδαγωγοὺς θέμα. Διατρέχοντες τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας τῶν ἀνθρώπων βλέπομεν σαφῶς ὅτι τὸ ποῖόν τοῦ χαρακτήρος καὶ τὰ ἰδεώδη αὐτῶν διμορφοῦντο ἀναλόγως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν διέθετον τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των. Τὸ σύνθημα τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων εἶναι: «Νοῦς ὑγιὲς ἐν σώματι ὑγιεῖ». Σκοπὸς τῆς παρούσης μου διατριβῆς εἶναι νὰ στρέψωμεν τὴν διάνοιαν ἡμῶν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς πρὸς τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος τούτου καὶ νὰ μελετήσωμεν πῶς ὁ χαρακτήρ ἀναπτύσσεται διὰ τῶν παιδιῶν.

Πρέλει νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ ἀνθρώπινος χαρακτήρ εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ ἔκφρασις τῶν ἐκδηλουμένων ἐμφύτων ὁρμῶν. Αἱ παιδιαὶ παίζουν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν κληρονομικῶν τούτων χαρακτηριστικῶν καὶ ἐνστίκτων διότι διὰ τῶν παιδιῶν δίδεται ἡ εὐκαιρία εἰς τὸ παιδί νὰ ἐκδηλώσῃ τὰς ὁρέξεις καὶ τοὺς τρόπους του. «Χαρακτήρ εἶναι ὁ συνδιασμός τῶν σωματικῶν συνηθειῶν μας μετὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ νοῦ, αἱ δὲ παιδιαὶ ἀναπτύσσουν τὸν συνδυασμὸν τούτον καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο».

Τὸ παιχνίδι εἶναι τὸ οὐσιώδες διὰ τὴν κανονικὴν ζωὴν

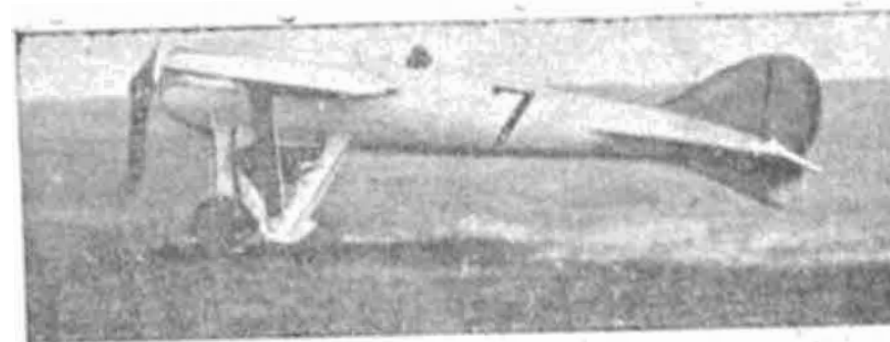
τοῦ παιδιοῦ. Ὅπου δὲν ὑπάρχουν παιχνίδια, ἐκεῖ εὐρίσκομεν παιδικὰ ἐγκλήματα καὶ παραπτώματα. Οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ γνωρίζουν ν' ἀποδίδουν τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὰ παιχνίδια τῶν τέκνων των καὶ νὰ φροντίζουν ὥστε αὐτὰ νὰ ἔχουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παίζουν ἐντὸς ἠθικοῦ ὁρίζοντος καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καταλλήλων ἀρχηγῶν. Μόνη διανοητικὴ ἀσκήσις δὲν ἀναπτύσσει ἐξαίρετον πόλιν. Τὰ παιδικὰ γυμναστήρια εἶναι ἐξ ἴσου σπουδαῖα ὅσον καὶ αἱ αἰθουσαὶ τῶν παραδόσεων.

Ἐλλειψις καταλλήλου γυμναστηρίου ἀπὸ σχολείου τι, σημαίνει παραμέλειαν σπουδαίου μέρους τοῦ βίου ἐνὸς μαθητοῦ πρὸς καλλιτέραν ἀνάπτυξίν του.

Τι λοιπὸν πρέπει νὰ πράξωμεν διὰ νὰ διατεθῶσι καλῶς αἱ ὥραι τῆς σχολῆς μας; Θὰ συνίσταν νὰ ἰδρυθῶσι γυμναστήρια συμφώνως πρὸς τὰ ἐν ἄλλαις χώραις ἀριστα ὑποδείγματα. Τὰ γυμναστήρια εἶναι ἀσφαλὲς τοποθέτησις κεφαλαίων. Δὲν εἶναι ἀτλῶς κέντρα διασκέδασις, ἀλλὰ κέντρα ζωηρότητος. Ἐναι σχολεῖα δημιουργίας χαρακτηροῦ. Διδάσκουν εἰς τοὺς νέους πῶς καὶ τί νὰ παίζουν καὶ παρέχουν εἰς αὐτοὺς τὴν καλυτέραν ἀρχηγίαν, τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ λάβουν. Οἱ ὑπεύθυνοι, ἅς τείνωσι ἀρωγὸν χεῖρα πρὸς ἰδρυσιν τῶν ἀπαραιτήτων τούτων κέντρων εἰς τὰ σχολεῖα μας χάριν τῆς ὑγείας τῆς νέας γενεᾶς.

Πέποιθα ὅτι οἱ πρωτοστατοῦντες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παίδων δὲν θὰ παρίδουν τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἀτενίζω πρὸς τὸ μέλλον τῆς νέας γενεᾶς μὲ στερεὰν τὴν πεποίθησιν, ὅτι θὰ γεννηθῇ σοβαρὰ κίνησις πρὸς καταπολέμησιν τῶν μαστιζόντων τὴν κοινωνίαν δεινῶν, κινήσεις ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐπιδιώξει τὴν ἐφαρμογὴν καλῶς κατηρτισμένου προγράμματος γυμναστικῆς.

Β. Α.

ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΝ

Ἦν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀκόμα πού τὸ ἀνθρώπινο μάτι κύτταζε μὲ φθόνον τοὺς μόνους κυριάρχους τοῦ ἀέρος τὰ πτηνὰ, πού πετοῦν χωρὶς νὰ συναντήσουν στὸ δρόμο τους κανένα ἐμπόδιο, στὸν ἀπέραντό τους δρόμο, τὸν πιὸ ὁμαλὸ ἀπ' ὅλους πού μ' ὅλη του τὴν τέχνη μποροῦσε νὰ κατασκευάσῃ ὁ ἀνθρώπος ἐπάνω στὴν γῆ.

Κί' ἄρχισε ὁ ἀνθρώπος νὰ ἐργάζεται ἐντατικὰ γιὰ νὰ ξεκολλήσῃ ἀπ' τὴν γῆ, ὅπου ἦταν κορφωμένος, καὶ ν' ἀνέβῃ καὶ αὐτὸς σὰν τὰ πτηνὰ.

Καὶ πρῶτα πρῶτα ἀνέβηκε μὲ τ' ἀερόστατα, ἀλλὰ μέσα σ' αὐτὰ ἦταν αἰχμάλωτος σ' τὸν ἀνεμὸ πού τὸν πηγαινε ὅπου ἤθελε χωρὶς νὰ μπορῇ ν' ἀντισταθῇ σ' αὐτόν. Τὸ δαιμόνιό του πνεῦμα ἔδωσε λίγο πιὸ ὕστερα πλήρη ἱκανοποίησιν στὸν πόθο του, τὸν ἔδωσε μιὰ ἐλευθερίαν νὰ πετᾷ στὸν ἀέρα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις χωρὶς νὰ φοβᾶται οὔτε ἀνεμὸ οὔτε καμμιὰ ἄλλη μεταβολὴ τοῦ καιροῦ: ἐφεῦρε τὸ ἀεροπλάνο.

Στὸ σχῆμα τοῦ μηχανήματος αὐτοῦ μιμήθηκε ὁ ἀνθρώπος

τὸ σχῆμα τῶν πουλιῶν, γιὰ τὴν κίνησί του ὅμως ἐπενόησε ἓνα μηχανισμό ὅπως διόλου διάφορο ἀπ' τὸν δικό τους.

Ἄς διαῶμε τώρα ἀπὸ τί ἀποτελεῖται αὐτὸ τὸ θαυμασιὸν ἀεροπλάνο, καὶ πῶς γίνεται καὶ πειρᾷ καὶ ἰσορροπεῖ μεσ' τὸν ἀέρα ἐν ᾧ εἶναι τόσες φορές βαρύτερο ἀπ' αὐτόν.

Αὐτὰ λοιπὸν τὰ μέρη διακρίνουμε στὸ ἀεροπλάνο:

1ον Τὸ κύριον σῶμα, ἔχει συνήθως σχῆμα ἰχθύος. Μέσα σ' αὐτὸ καὶ στὸ ἐμπρόσθιο μέρος του εὐρίσκονται τὰ διαμερίσματα ὁδηγῶν, ἡ βενζίνη καὶ τὸ λάδι διὰ τὴν τροφοδότησι τοῦ κινητήρος, τὸ διαμέρισμα ἐπιβατῶν, ταχυδρομείου καὶ ἐμπορευμάτων, ἂν τὸ ἀεροπλάνο εἶναι ἐπιβατικόν, οἱ πυροβοληταί, οἱ ἀσφυματισταὶ καὶ οἱ ὀβίδες ἂν εἶναι στρατιωτικόν.

2ον Τὸ ὑποβαστάζον ἐπίπεδον ἢ πτέρυγες τοῦ ἀεροπλάνου, ἓνα δύο ἢ τρία ζεύγη πτερῶν, τοποθετημένα στὰ πλαῖνα τοῦ κυρίου σώματος λίγο πρὶν πρὸς τὸν ἔλικα τοῦ κινητήρος. Τὰ πτερὰ δὲν εἶναι ὅπως διόλου ὀριζόντια, ἀλλὰ παρουσιάζουν κάποια κλίσι μετὰ τὴν διεύθυνσι κινήσεως τοῦ ἀεροπλάνου. Στὶς ἄκρες τὰ πτερὰ ἔχουν κάτι μικρὰ κινητὰ ἐπίπεδα, αὐτὰ εἶναι τὰ πτερύγια καὶ χρησιμεύουν γιὰ τίς στροφές τοῦ ἀεροπλάνου, διότι χάρις σ' αὐτὰ ὁ ὁδηγὸς δίνει μιὰ μικρὴ κλίσι στὸ ἀεροπλάνο πρὸς τὸ μέρος πού θέλει γὰρ τὸ στρέψῃ καὶ ἔτσι ἀποσοβῇ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς φυγόκεντρον δυνάμεως.

3ον Ὁ κινητήρ, βενζινοκίνητος πού δύναται νὰ κάμῃ πολλὰς στροφές στὸ δευτερόλεπτον καὶ πού θέτει σὲ ταχεῖα περιστροφικὴ κίνησι ἓνα...

4ον Ἐλίκας. Ὁ ἔλικας αὐτός δίνει τὴν κίνησι στὸ ἀεροπλάνο, καὶ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν ἔλικα τοῦ πλοίου μέσα στὸ νερό διότι ἡ ἰδιότητες ὕδατος καὶ ἀερίων εἶναι ἴδιες.

5ον Τὰ πηδάλια: εἶναι ἐπίπεδα κινητὰ γύρω σὲ ἄξονας. Τὸ ὀριζόντιον ἢ πηδάλιον βάθους πού ἐπιτρέπει τὴν ἄνοδο ἢ τὴν καθοδο τοῦ ἀεροπλάνου καὶ τὸ κατακόρυφον ἢ πηδάλιον διευθύνσεως χάριν στὸ ὁποῖο δίδουμε τὴν ζητούμενη διεύθυνσι στὸ ἀεροπλάνο. Καὶ τὰ δύο εὐρίσκονται στὸ ὀπίσθιο μέρος τοῦ ἀεροπλάνου καὶ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὰ πηδάλια τοῦ πλοίου.

6ον Τὸ φορεῖον ἀπογειώσεως, δύο ἢ περισσότεροι τροχοὶ στηριγμένοι στὸ κύριον σῶμα καὶ πού ἐπιτρέπουν στὸ ἀεροπλάνο νὰ κυλίστα πάνω στὸ ἔδαφος κατὰ τὴν προσγείωσι καὶ ἀπογείωσί του.

Ἄς ἐξηγήσουμε τώρα πῶς ἀνεβαίνει καὶ κρατιέται τὸ ἀεροπλάνο μέσα στὸν ἀέρα.

Ὅταν ὁ ἔλικας τεθῇ σὲ περιστροφικὴ κίνησι παράγει ἓνα ρεῦμα ἀέρος πού ὠθεῖ τὸ ἀεροπλάνο πρὸς τὰ ἔμπροσ, ρεῦμα ἀνάλογο πρὸς τὸ ρεῦμα πού παράγει ὁ ἔλικας τοῦ πλοίου μέσα στὸ νερό, καὶ τὸ δίνει μιὰ ἀρκετὰ μεγάλη ταχύτητα. Ἀλλὰ ἐπειδὴ καθὼς εἴπαμε τὰ πτερὰ τοῦ ἀεροπλάνου ἔχουν κάποια κλίσι μετὰ τὸν ἄξονα διευθύνσεως του, παρουσιάζουν κάποια ἀντίστασι R στὸ ἀέρα, αὕτη λοιπὸν ἢ ἀντίστασις ἀνυψώνει καὶ τὸ ἀεροπλάνο.

Διότι, καθὼς φαίνεται στὰ δύο σχήματα κάτω ἀπ' τὸ σχέδιον τοῦ ἀεροπλάνου, ἡ ἀντίστασις αὕτη R χωρίζεται σύμφωνα μετὰ τὸ δυναμικὸν παραλληλόγραμμο σὲ δύο δυνάμεις Δ_1 καὶ Δ_2 , τὴν μιὰ Δ_1 πού ἀντιτίθεται στὴν πρὸς τὰ ἔμπροσ κίνησι τοῦ ἀεροπλάνου καὶ τὴν Δ_2 πού τείνει νὰ ἀνυψώσῃ τὸ ἀεροπλάνο καὶ τὸ ἀνυψώνει ὅταν γίνῃ μεγαλυτέρα ἀπὸ τὸ βάρος του. Αὐτὸ κατορθώνεται χάρις σὲ κατάλληλον κλίσι τῶν πτερῶν καὶ κατάλληλον ταχύτητα. Διότι ὅσο περισσότερα εἶναι ἡ κλίσις τῶν πτερῶν ἢ ἡ ταχύτης τόσο μεγα-

λιγότερα είναι ή αντίστασις και επομένως και ή ανιψωτική δύναμις.

Γι' αὐτὸ όταν τεθῇ ὁ ἔλιξ τοῦ ἀεροπλάνου σὲ κίνησι ἀμέσως αὐτὸ δὲν ἀνεβαίνει, ἀλλὰ τρέχει ἀπάνω στὸ ἔδαφος ἕως ὅτου ή ταχύτης του γίνεи τόση, ὥστε νὰ παράγη μιὰ ἀντίστασι ἐπάνω στὰ πτερὰ τῆς ὁποίας ή ανιψωτική δύναμις νὰ ὑπερβῇ τὸ βάρος τοῦ ἀεροπλάνου, πού τότε μόνον ἀνεβαίνει.

Στὸ ἀεροπλάνο δὲν γίνεται τίποτε παραπάνω ἀπ' ὅτι γίνεται στήν ἀνύψωσι τοῦ χαρταετοῦ μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι στὸν χαρταετὸ κινητήριος δύναμις εἶναι τὸ χέρι μας.

Ἡ κυριαρχία τοῦ ἀέρος ἔδωσε στὸν ἄνθρωπο πολλὰ πλεονεκτήματα τὸν ἔδωσε μιὰ μεγάλη ταχύτητα χάρις στήν ὁποία θὰ κερδίσῃ τὸ $\frac{1}{5}$ τῆς ἐργατικῆς ζωῆς του καὶ θὰ συντελέσῃ στήν πρόοδό του.

Δ. Π. ΛΟΥΚΙΔΗΣ

ΠΕΖΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Ψαράδικη ζωή.

Γερά κορμιά τῶν ψαράδων, σφικτοδεμένα τυλιγμένα σὲ φτωχικά κουρέλια, δουλεύουν κι' ὅλα δουλεύουν. . .

Πόσο ταπεινωμένα καὶ καρτερικά ἀντικρίζουν τὴν ζωή! . .

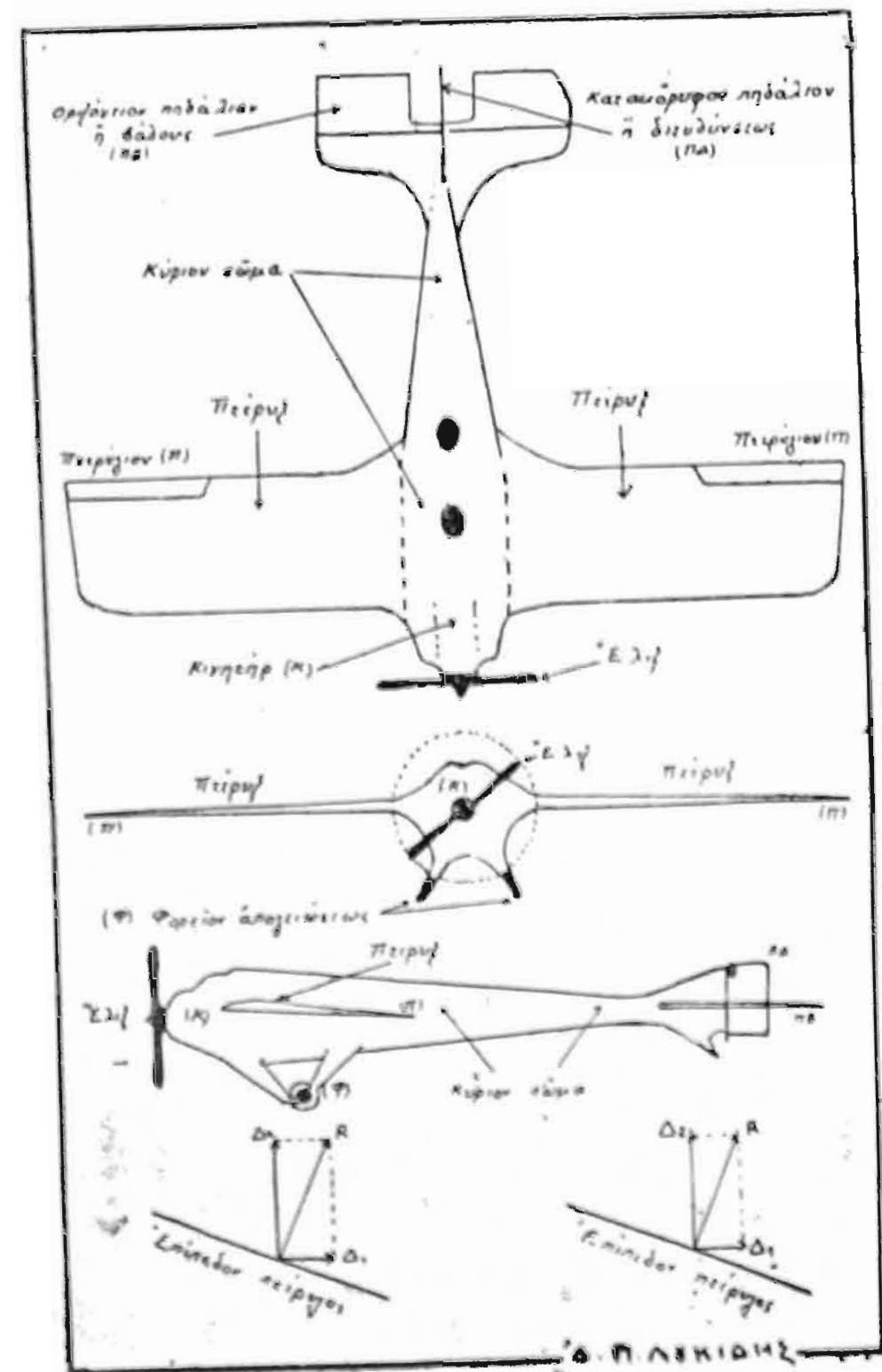
Γελοῦν τόσο παράξενα! λές καὶ ξεχειλίζει ή ζωή κι' ή εὐχαρίστηση ἀπὸ μέσα τους!

Κι' ή θάλασσα, ή γόνισσα, χαϊδευτικά σ' ἓνα πελώριο φόντο τ' ἀγκαλιάζει ὅλα, μὰ ὅλα μαζὺ μὲ τὸν κόσμο πού ἀποζη ἀπ' τὸ δίχτυ, τ' ἀγκίστρι καὶ τὸ δόλωμα! . .

Ὡ ψαράδικη γλυκεῖα ζωή! . .

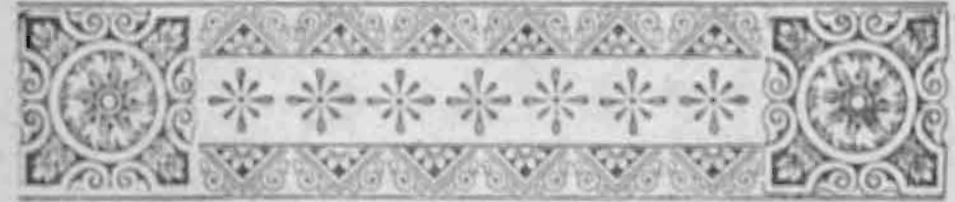
Ἰούλιος 1926

Μάρθα

L. PASTEUR
(1822-1895)

Ἀπὸ τοὺς Εὐεργέτας
τῆς ἀνθρωπότητος

ΠΑΣΤΕΡ

Εκαστος αἰὼν χαρακτηρίζεται ἀναλόγως τῆς ἐπιδόσεως τὴν ὁποίαν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἔδειξε κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Αἴρνης οἱ ἀρχαιότεροι αἰῶνες ἐχαρακτηρίζοντο κυρίως ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, τὸν ὅποιον εἶχον ἐπιδείξει, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς μεγάλας στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις. Οὕτως ἔχομεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν αἰῶνα τοῦ Περικλέους, διακρινόμενον διὰ τὴν μεγίστην ἀνάπτυξιν τῆς λογοτεχνίας καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν.

Ἔχομεν τὸν αἰῶνα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του, χαρακτηριζόμενον ἀπὸ τὰς μεγάλας στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἔχομεν ἐπίσης τοὺς αἰῶνας τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, τοῦ Αὐγούστου, τοῦ Βολταίρου.

Ὁ δέκατος ἑννατος ὅμως αἰὼν, παρ' ὅλας τὰς φιλολογικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς προόδους, τὰ διάφορα στρατιωτικὰ γεγονότα, τὰ ὅποια ἔχει νὰ μᾶς ἐπιδείξη, δικαίως δύναται νὰ διακριθῇ τῶν ἄλλων διὰ τὸ θετικὸν πνεῦμά του, καὶ νὰ ὀνομασθῇ αἰὼν Τοῦ Παστέρ, τοῦ σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ὅποιος ἐδαπάνησε ὅλον του τὸν βίον, με-

λειτών τίνι τρόπῳ θὰ ἠδύνατο νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα.

Αὐτοῦ λοιπὸν τὸν βίον, θὰ προσπαθῶ νὰ ἀναπτύξω ἐν συντόμῳ. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Dôle τοῦ Franche Comté εἰς τὸς 27 Δεκεμβρίου 1022. Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν γέννησίν του, οἱ γονεῖς του ἐγκατεστάθησαν εἰς Arbois ὅπου φυλάσσεται ἀκόμη ἡ κατοικία των, ὅπως ἦτο ὅτε ἔζη ὁ Παστέρ.

Ὁ πατήρ του, Ἰωάννης-Ἰωσήφ Παστέρ ἐγεννήθη εἰς Salins, ὑπῆρξε στρατιώτης τοῦ Ναπολέοντος, διακριθεὶς δὲ διὰ τὴν διαγωγήν του καὶ τὴν ἀνδρείαν του εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐτιμήθη μὲ τὸν Σταυρὸν τοῦ ἱππότης τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

Κατὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς δυναστείας τῶν Βουρβόνων εἰς τὴν ἀρχήν, ἀπελύθη τοῦ στρατοῦ θεωρῶν πάντοτε τὸν μικροδεκνέντα ὡς ἡμίθεον. Ἀπολυθεὶς ἐπέστρεψε εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ἰωάνναν-Στεφανίαν Ρόκη.

Τὸ ἀντίθετον τοῦ χαρακτήρος τῶν δύο συζύγων, τοῖς ἤρκεσε νὰ ζήσωσι εὐτυχεῖς. Ἐκεῖνος ἦτο ἄνθρωπος ἀπλοῦς, σκεπτικός, σιωπηλός, μελαγχολικός, ἐκείνη πολὺ ἐργατική μὲ μεγάλην φαντασίαν καὶ ἐνθουσιῶσαν πάντοτε ψυχὴν. Δὲν ἦσαν πλούσιοι, διότι ὁ Ἰωσήφ ἦτο βυρσοδέψης, ἀλλ' εἶχον ὡς ὄνειρον νὰ σπουδάσωσι τὰ τέκνα των.

Καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἐφρόντισαν νὰ στείλωσι τὸν μικρὸν Λουδοβίκον εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ κατόπιν εἰς τὸ κολλέγιον. Ἐκεῖ ὁ Παστέρ δὲν ὑπῆρξε ἐξοχος μαθητής, διακρινόμενος μόνον διὰ τὰς ωραίας ἱερογραφίας του. Ἀλλὰ πνεῦμα ὀξύδερκός ἠδύνατο νὰ διίδῃ εἰς τὸν Παστέρ τὸ σκεπτικὸν καὶ ἐπίμονον πνεῦμα τοῦ πατρὸς του καὶ τὸν μητρικὸν ἐνθουσιασμόν. Εἰς ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ κ.

Ρομανέ, διευθυντῆς τοῦ Λυκείου τοῦ Arbois, ὁ ὁποῖος παρεκίνησε αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα του εἰς τὸ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Ecole Normale Supérieure τῶν Παρισίων, διὰ νὰ γίνῃ καθηγητής. Ὁ Λουδοβίκος ἐνεθουσιάσθη καὶ ἠθέλε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἀλλ' ὁ πατήρ του ἀντεστέκετο.

Τέλος ὁ καθηγητῆς καὶ ἄλλος τις φίλος του κατώρθωσαν νὰ καταπείσωσι τὸν πατέρα καὶ οὕτω κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1838 τὸ λεωφορεῖον μετέφερε τὸν μέλλοντα σωτήρα τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων. Ἐκεῖ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ οἰκοτροφεῖον Barbet, τοῦ ὁποῖου οἱ μαθηταὶ ἠκολούθουν τὰ μαθήματα τοῦ λυκείου τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ Παστέρ κατελήφθη ὑπὸ νοσταλγίας καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του ὅπου ἐξηκολούθησε τὰ μαθήματά του εἰς τὸ λύκειον τοῦ Arbois. Ἐπεδὴ ὁμως εἰς αὐτὸ δὲν ὑπῆρχε τάξις τῆς φιλοσοφίας, ἀνεχώρησε διὰ τὸ λύκειον τῆς Besançon ὁπόθεν μετὰ ἐν ἔτος ἐξῆλθε πτυχιούχος τῆς φιλολογίας καὶ διωρίσθη διδάσκαλος, προγυμναστής εἰς τὸ αὐτὸ λύκειον. Ἐν τῷ μεταξύ ὁμως ἠιολούθει καὶ τὴν τάξιν τῶν εἰδικῶν μαθηματικῶν, παρασκευαζόμενος διὰ τὰς εἰσαγωγικάς ἐξετάσεις τῆς Ecole Normale.

Τέλος ἦλθεν εἰς Παρισίους, ὅπου ἔδωκε τὰς ἐξετάσεις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο εἰς τὴν διαβάθμισιν δέκατος τέταρτος, ἐπὶ εἴκοσι δύο, ἀπεφάσισε νὰ προπαρασκευασθῇ ἐπὶ ἓνα χρόνον ἀκόμη εἰς Παρισίους τὴν φορὰν αὐτήν, εἰς τὸ οἰκοτροφεῖον Barbet.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐξετασθεὶς ἦλθε τέταρτος καὶ κατετάχθη εἰς τὴν σχολήν. Ἡ σχολὴ αὕτη ἔσχε μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ Παστέρ. Ἡ κλίσις τὴν ὁποίαν εἶχε δεῖξει ὅτε ἦτο

εἰς Besançon, πρὸς τὴν χημεῖαν, ἐδῶ μετεβλήθη εἰς πάθος. Εἰς μὲν τὴν σχολὴν παρηκολούθει τὰ μαθήματα χημείας τοῦ Balard, εἰς δὲ τὴν Σορβόννην τὸν J.—B. Dumas. Τὸ ἀντίθετον τοῦ χαρακτῆρος τῶν δύο τούτων μεγαλοφυῶν ἐπέδρασεν πολὺ ἐπὶ τοῦ Παστέρ, ὥστε οὗτος μετὰ 40 ἔτη ἔλεγε πρὸς τὸν Dumas: «Ἐξερχόμενος τῆς Σορβόννης μετὰ τὸ μάθημά σας, ἤμην σχεδὸν πάντοτε συγκεκαυμένος μέχρι δακρύων».

Τὰς διαθέσιμους ὥρας ποὺ εἶχε, διεμοίραζεν εἰς τὸ χημεῖον καὶ τὴν βιβλιοθήκην. Ἀνεγίνωσκε πολὺ. Ἀντιθέτως δὲ πρὸς τινὰς φοιτητὰς τῶν ἐπιστημῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφοροι πρὸς τὴν φιλολογίαν—καὶ ἄλλους φιλολογοῦντας, οἵτινες περιφρονοῦν τοὺς ἐπιστήμονας—ἀφιέρωνε ἄρκετον χρόνον εἰς τὴν φιλολογίαν, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ὡς τὴν ὁδηγὸν τῶν γενικῶν ἰδεῶν.

Κατὰ τὸ 1846 ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν σχολὴν ὡς ὁμηγητῆς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὸ δὲ 1847 ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ δώσας ὡς ἐναίσιμον διατριβήν, διὰ μὲν τὴν φυσικὴν «Τὰ σχετικὰ φαινόμενα διὰ τὴν περιστροφικὴν πόλωσησιν τῶν ὑγρῶν», διὰ δὲ τὴν χημεῖαν: «Μελέτη περὶ τῶν ἀρσενικοδῶν ἀλάτων».

Ἡ πρώτη σπουδαία ἀνακάλυψίς του ὑπῆρξεν ἡ λύσις προβλήματος διαφυγόντος τὰς κεφαλὰς τῶν μεγαλυτέρων ἐπιστημόνων τῆς ἐποχῆς του, ὡς τοῦ Biot καὶ τοῦ Mitscherlich.

Κατώρθωσε νὰ ἐξηγήσῃ τὴν διαφορὰν, ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ἀλάτων τοῦ τρυγικοῦ καὶ τοῦ παρατρυγικοῦ ὁξέως ὡς πρὸς τὴν στροφὴν τοῦ ἐπιπέδου πολώσεως, ἀποδώσας αὐτὴν εἰς τὴν μοριακὴν ἀσυμμετρίαν.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη τὸν ἔθεσε μεταξὺ τῶν πρώτων ἐπι-

στημόνων τῆς ἐποχῆς του, ἐν ᾧ δὲν ἦτο παρὰ εἰκοσιεξαετής.

Ὁ Παστέρ διάσημος πλέον διωρίσθη εἰς τὴν Dijon ὡς καθηγητῆς τῆς φυσικῆς, ὅπου ὁμῶς δὲν ἠδυνήθη διόλου νὰ ἐργασθῇ ἐπιστημονικῶς διότι δὲν ὑπῆρχε ἐκεῖ ἐργαστήριον χημείας.

Εὐτυχῶς ὁμῶς τὸ ἐπόμενον ἔτος διωρίσθη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου ὡς ἀναπληρωτῆς καθηγητῆς (1849). Ἐκεῖ συνέχισε τὰς ἐργασίας του ἐπὶ τῆς κρυσταλλογραφίας καὶ μοριακῆς ἀσυμμετρίας, διωρίσθη ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ... ἐνυμφεύθη τὴν κόρην τοῦ πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου, Μαρίν Λωράν. Καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἐγνώριζε πῶς συνέβη τοῦτο. «Ἐγώ, ὁ ὁποῖος ἠγάπων τόσον τοὺς κρυστάλλους μου» ἔλεγε μετὰ ἔτη. Ἀλλ' ὁ γάμος δὲν ἔβλαψε διόλου τὸ παραγωγικὸν πνεῦμα του καὶ ἐξηκολούθησε τὰς κρυσταλλογραφικὰς μελέτας, ἐπιχειρήσας καὶ ταξίδιον ἀνὰ τὴν Εὐρώπην διὰ νὰ γνωρίσῃ ἀκριβῶς τὴν προέλευσιν τοῦ παρατρυγικοῦ ὁξέως.

Ἀλλὰ παρ' ὅλας τὰς ὥραίαις ἀνακαλύψεις τὰς ὁποίας ἔκαμε εἰς τὸν κλάδον τοῦτο τῆς χημείας, ὁ Παστέρ ἀφῆκε τὴν ἐνασχόλησιν αὐτὴν, διὰ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς σπουδαιότεραν καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν. Εἰς ἡλικίαν τριάκοντα δύο ἔτων, τὸ 1854 ἤρχισε νὰ μελετᾷ τὰς ζυμώσεις. Πρὸ ὀλίγου εἶχε διορισθῇ καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λίλλης, ὅπου ἀπεφάσισε μέρος τῶν μαθημάτων τῆς χημείας νὰ ἀφιερῶσιν εἰς τὰς ζυμώσεις. Τὸ μάθημα ἦτο ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον διὰ τὴν περιοχὴν, διότι ἡ Λίλλη εἶναι πόλις ζυθοπαραγός.

Μελετῶν λοιπὸν τὰς ζυμώσεις, κατέρριψε πάσας τὰς πρὸ αὐτοῦ ὑπαρχούσας θεωρίας, ὁρίσας αὐτὰς ὡς ἑξῆς:

«Ζυμώσεις εἶναι χημικαὶ μεταβολαὶ ὀφειλόμεναι εἰς τὴν παρουσίαν μικροσκοπικῶν ὄντων, ἅτινα ἀναπτύσσονται καὶ

αυξάνουσιν εἰς βάρος στοιχείων τινῶν τοῦ ζυμουμένου ὕλικοῦ».

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ζυμώσεων προέκυψεν ἡ συστηματοποίησης τῆς μελέτης τῶν μικροβίων. Διότι τὰ μικρόβια ἦσαν μὲν γνωστὰ προηγουμένως, ἀλλὰ δὲν ἦτο γνωστός ὁ ρόλος τὸν ὁποῖον παίζουν εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Παστέρ ἀνακαλύψας ὅτι ἡ ζύμωσις εἶναι ἀποτέλεσμα ἑνὸς μικροοργανισμοῦ, τοῦ ζυμεγέρτου μύκητος, συνεπαίρανε ὅτι καὶ πολλαὶ ἀσθένειαι προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν μικροοργανισμῶν, τῶν μικροβίων. Ἀκολουθῶς ὁ Παστέρ ἀπέδειξεν ὅτι πανταχοῦ ὑπάρχουν μικρόβια, εἰς τὰ ποτά, εἰς τὸν ἀέρα, εἰς τὸ ὕδωρ κ.λ.π.

Ἀλλὰ πόθεν προήρχοντο αὐτά; Ἐγίνοντο αὐτομάτως ἢ ἐπολλαπλασιάζοντο διὰ σπερμάτων καὶ σπορίων; Οἱ σύγχρονοι τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος ὑπεστήριζον τὴν αὐτόματον γένεσιν, ἐν ᾧ αὐτὸς ἦτο ὅλως ἀντιθέτου γνώμης.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε μετατεθῆ ἔκ τῆς Λίλλης εἰς τὴν Ecole Normale ὡς διευθυντὴς τοῦ ἐπιστημονικοῦ τμήματος. Ἀλλὰ δὲν ἔμενε πάντοτε ἐκεῖ ἐπεχείρησε διάφορα ταξίδια δι' ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς. Ἀμὰ τῷ διορισμῷ του εἰς τὴν σχολὴν ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὸ ζήτημα τῆς αὐτομάτου γενέσεως. Διὰ νὰ ἀποδείξῃ δὲ τὸ ἀναληθὲς αὐτοῦ ἠναγκάσθη νὰ ἐφεύρῃ διάφορα εἰδικὰ ἐργαλεῖα τὰ ὁποῖα φυλάσσονται ὡς κειμήλια εἰς τὴν Ecole Normale καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτον Παστέρ.

Μετὰ ταῦτα ἐμελέτησεν τὰς ἀσθενείας τοῦ οἴνου καὶ ἐφεύρε διαφόρους μεθόδους πρὸ καταπολέμησιν αὐτῶν.

Κατὰ τὸ 1865 ὁμιλος σηροτρόφων ἔκ τοῦ Alais ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πατρίδα των ὅπως καταπολεμήσῃ τὴν ἀσθένειαν, ἣ ὁποία ἐνέσκηψεν

ἐπὶ τῶν μεταξοσκολήκων. Ὁ Παστέρ ἠρνήθη ἰσχυρισθεῖς ὅτι δὲν εἶχεν ἰδέαν σηροτροφικῆς. Ἀλλ' ὁ χημικὸς J.—B. Dumas τὸν ἐνεθάρρυνε εἰπὼν εἰς αὐτὸν ὅτι διὰ τὴν ἄγνοιαν ἦτο καταλληλότερος, διότι δὲν θὰ ἦτο προκατειλημμένος ἀπὸ τὰς ἐργασίας καὶ μελέτας τῶν ἄλλων καὶ οὕτω θὰ ἐξήταζε τὸ ζήτημα ἀμεροληπτικώτερον. Πράγματι ἀνεῦρε τὸ αἷτιον τῆς ἀσθενείας καθὼς καὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν ἐυεργετήσας μεγάλως τὴν Γαλλίαν διότι ἡ ἐξαγωγή μετάξης καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων ἀποτελεῖ μίαν τῶν μεγαλυτέρων προσόδων τῆς χώρας. Ἐπιστρέψας εἰς Παρισίους ἀνέλαβε τὰ μαθήματα τοῦ Balard εἰς τὴν Σορβόννην.

Ἀλλ' οἱ πολλοὶ κόποι, ἡ λύπη τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του καὶ τῶν δύο θυγατέρων του, τὸν κατέβαλον πολὺ καὶ τὴν 19 Ὀκτωβρίου 1868 ἐπιστρέφων ἔκ τῆς συνεδρίας τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, τῆς ὁποίας εἶχε νεωστὶ ἐκλεγῆ μέλος, προσεβλήθη ὑπὸ ἡμιπληγίας εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευράν.

Δύναται σχεδὸν νὰ θεωρηθῇ θαῦμα πῶς ἡ ἀσθένεια αὐτῇ οὐδόλως ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Παστέρ. Ἀμὰ τῇ ἀναρρώσει του ἐγκατεστάθη εἰς μίαν βίλλαν πλησίον τῆς Τεργέστης τὴν ὁποίαν ὁ Ναπολέων ὁ Γ' ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν του. Ἐκεῖ ὁ Παστέρ διέμεινεν ἐπὶ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος, ὁπότε ἠδυνήθη νὰ συστηματοποιήσῃ τὰ διάφορα συμπεράσματα ἔκ τῆς μελέτης τῶν μεταξοσκολήκων, περιλαβὼν αὐτὰς εἰς δίτομον σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον «Μελέτη ἐπὶ τῶν ἀσθενειῶν τῶν μεταξοσκολήκων».

Ἐν τῷ μεταξὺ κηρύττεται ὁ Γαλλογερμανικὸς πόλεμος καὶ ὁ Παστέρ ἐπιστρέφει εἰς Παρισίους. Ἐφερε δὲ πολὺ βαρέως τὴν ἥτταν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων διότι ἦτο εἰς ἄκρον φιλόπατρις.

«Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἔχει πατρίδα, ἀλλ' ὁ ἐπιστήμων ἔχει», ἔλεγε συχνά. Τοσοῦτον δὲ μέγα μῖσος ἔτρεφε κατὰ τῶν ἑχθρῶν τῆς πατρίδος του, ὥστε τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος τῆς Ιατρικῆς, τὸ ὁποῖον τοῦ εἶχε στείλει τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βόννης πρὸ ἐτῶν, τὸ ἐπέστρεψεν ὀπίσω, ἐπισυνάψας λίβελλον, ἐν ᾗ δηλοῖ ὅτι τοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀτενίσῃ εἰς τὸ δίπλωμα αὐτό, τὸ ὁποῖον τὸν ὀνομάζει μὲν *Virus Clarissimus*, ἀλλὰ φέρει τὴν ὑπογραφήν ἀνθρώπου ἐπιθυμοῦντος τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἔθνους του, τοῦ Βασιλέως Γουλιέλμου.

Μετὰ τὸν πόλεμον ὁ Παστέρ ἐπεδόθη εἰδικῶς εἰς βιολογικὰς μελέτας, καταγινόμενος εἰδικῶς μὲ τὰς μεταδοτικὰς ἀσθενείας.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν μικροβίων προήλθεν ἡ ἀντισηψία, τὴν ὁποίαν τὸ πρῶτον ἐφήρμοσεν ὁ διεπρεπὴς ἀγγλος χειρουργὸς Lister, καὶ ἣτις ἀνεσιδίωσεν ὅλην τὴν χειρουργικὴν.

Πειράματα τὰ ὁποῖα ἐξετέλει εἰς τῆς χολέρας τῶν ὀρνίθων, ἔφερον εἰς φῶς, ὅπως τιχαίως, τὴν θαυμαστὴν καὶ σωτήριον ἐφεύρεσιν τῶν ὀρρῶν (*sérum, vaccins*). Ἡμέραν τινὰ διεβίβαζεν ὀρρὸν χολέρας τῶν ὀρνίθων εἰς ὀρνίθας πρὸς πειραματισμόν. Εἰς μίαν δὲ ἐξ αὐτῶν διεβίβασεν ὀρρὸν πολλοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ εἰς τὰς λοιπὰς νέον. Παρατήρησε δὲ ὅτι αἱ μὲν λοιπαὶ ὀρνίθες ἡσθένησαν ἐν ᾧ ἐκεῖνη δὲν προσεβλήθη, καίτοι ἐμβολιασθεῖσα κατόπιν ἐπανειλημμένως διὰ νεωτάτου ὀρροῦ. Ἐκ τούτου συνεπέρανε ὅτι παλαιὸς ὀρρὸς ἀσθενὴς διαβιβαζόμενος εἰς τὸ σῶμα, χρησιμεύει ὡς προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῆς αὐτῆς ἀσθενείας.

Αὐτὸ τὸ πόρισμα ἐγενικεύθη καὶ ἐπαβεβαιώθη ἀπὸ τὰ μετέπειτα πειράματα καὶ κυρίως ἀπὸ τοῦ περίφημον πείραμα ἐπὶ τοῦ ἀνθρακος τῶν προβάτων εἰς τὸ Pouilly—le—Fort :

Εἰς 25 πρόβατα ἐμβολιασθέντα μὲ ὀρρὸν παλαιὸν τοῦ ἀνθρακος καὶ εἰς 25 μὴ ἐμβολιασθέντα διεβιβάσθη ἰσχυρὸς ἀνθρακικὸς ὀρρὸς. Τὴν ἐπομένην τὰ μὲν ἐμβολιασθέντα ἦσαν ὑγιέστατα, τὰ δὲ ἄλλα εἶχον ἀποθάνει.

Εἰς τὸ 1885 ἐφήρμοσε τὴν αὐτὴν μέθοδον καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τῆς λύσσης. Διαβιβάζεται κατὰ τὴν πρὸ τῆς κρίσεως περίοδον, ὀρρὸς εἰς πολλὰς δόσεις, παλαιότερος μὲν κατ' ἀρχάς, νεώτερος δὲ ὕστερον, καὶ οὕτω μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς κρίσεως τὸ κακὸν ἔχει ἀποσοβηθῇ.

Σήμερον γίνεται μεγίστη χρῆσις ὀρρῶν εἰς ὅλας τὰς ἀσθενείας. Ἐάν ἐφηρμοζόντο αὐστηρῶς οἱ ἐμβολιασμοὶ τοῦ Παστέρ, ὁ τυφοειδὴς, ἡ χολέρα, ἡ πανώλης καὶ αἱ πλείσται λοιμικαὶ νόσοι δὲν θὰ ὑπῆρχον πλέον.

Μόνον κατὰ τοὺς πρώτους ἑξ μῆνας παρουσιάσθησαν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παστέρ ἄνω τῶν 350 προσβεβλημένων ὑπὸ λύσσης. Πάντες ἐθεραπεύθησαν πλὴν τῆς μικρᾶς Πελετιέ, ἡ ὁποία ἐφέρθη εἰς τὸν Παστέρ 38 ἡμέρας μετὰ τὸ δῆγμα.

Ἐν τῷ μεταξὺ διωργανώθησαν ἔρανοι μὲ σκοπὸν τὴν ἰδρυσιν ἰδιαιτέρου κτιρίου, ὅπου νὰ ἐφαρμόζωνται αἱ μέθοδοι τοῦ Παστέρ καὶ νὰ διδάσκωνται οἱ νέοι ἐπιστήμονες τὴν μικροβιολογίαν. Μεταξὺ τῶν πρώτων μαθητῶν του εἶναι ὁ Roux, Elie Metchnikoff, Chamberlan καὶ ἄλλοι. Τὸ ἴδρυμα ὀνομάσθη Ἰνστιτοῦτον Παστέρ καὶ ἔχει ὑποκαταστήματα εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ὡς εἰς Τουρκίαν, Ἑλλάδα, Ἰαπωνίαν, Βραζιλίαν, Ἀλγέριον, Τύνιδα, Αἴγυπτον, Κογκὸ καὶ ἄλλαχού. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παστέρ διευθυντὴς αὐτοῦ ὑπῆρξε μέχρι τὸ 1904 ὁ Duclaux. Ἐκτοτε δὲ διατελεῖ τοιοῦτος ὁ Mr Roux ἐφευρέτης τοῦ κατὰ τῆς διφθερίτιδος ὀρροῦ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1892, δηλ. ὅτε ὁ Παστέρ ἦτο 70 ἐτῶν, διοργανώθη πρὸς τιμὴν του μεγάλη ἑορτή, ὅπου ἀντεπροσωπεύθη ὁλόκληρος ἡ Γαλλία καὶ ὁ διεθνὴς ἐπιστημονικὸς κόσμος. Περίφημος ἔχει μείνη ὁ ἀσπασμὸς τὸν ὁποῖον τῷ ἔδωκεν ὁ ἀνωτέρω ρηθεὶς Ἀγγλος Lister καὶ ἡ συγκινητικὴ εὐχαριστία τοῦ Παστέρ πρὸς τὸ πλῆθος.

Ἄλλ' ὁ Παστέρ παρ' ὅλον τὸ ὑπεράνθρωπον πνεῦμά του, ἦτο ἄνθρωπος καὶ ὡς ἄνθρωπος θνητός. Λοιπὸν καὶ ὁ Παστέρ ἀπέθανεν εἰς Villeneuve l'Étang παρὰ τὸ St Cloud τὴν 28ην Σεπτεμβρίου 1895, λυπούμενος ἀπὸ σύμπτωσιν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐκηδεύθη δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἡ δὲ κηδεία του ἀφῆκεν ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῶν ἑορτῶν τῆς Γαλλίας. Τὸ σῶμα του ἀναπαύεται εἰς κρύπτην ὑπὸ τὸ Ἰνστιτούτον, ὅπου ἐτάφη καὶ ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1910 ἀποθανοῦσα σύζυγός του.

Κατὰ τὸ ἔτος 1922, ὁλότε συνεπληρώθησαν ἑκατὸν ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, διοργανώθησαν μεγάλαι ἑορταὶ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον.

Ὡς ἐπίλογον δὲ τῆς μελέτης ταύτης ἃς ἀναφέρωμεν μερικὰς γνώμας τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος καὶ σωτήρος τῆς ἀνθρωπότητος.

«Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ὁδὸς τῶν μεγάλων προσπαθειῶν πολὺ συχνὰ ταυτίζεται μὲ τὸν δρόμον τῶν μεγάλων θυσιῶν».

«Οἷονδῆποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀκολουθήσετε, ἀποβλέπετε πάντοτε εἰς ὑψηλά. Τρέφετε πάντοτε ἐκείμησιν πρὸς τοὺς μεγάλους ἀνδρας καὶ τὰς μεγάλας πράξεις».

«Μακάριος ὅστις φέρει ἐν ἑαυτῷ ἐν ἰδεῶδες κάλλος, καὶ ὑπακούει εἰς αὐτό: ἰδεῶδες τέχνης, ἰδεῶδες ἐπιστή-

μης, ἰδεῶδες πατρίδος, ἰδεῶδες, εὐαγγελικῶν ἀρετῶν. Ἐκεῖ εἶναι αἱ ζῶσαι πηγαὶ τῶν μεγάλων ἰδεῶν καὶ τῶν μεγάλων πράξεων. Πᾶσαι φωτίζονται ἀπὸ τὰς σκέψεις τοῦ ἀπείρου».

ΔΗΜ. Θ. ΧΑΒΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΖΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

ΝΥΚΤΑ

Ἡ μόρφη ἀγκαλιά τῆς νύκτας ἔσφιξε πάλι τὸ σῶμα, καὶ μιὰ συναλιά, μιὰ ἀβεβαιότης χύθηκε στὴν ψυχὴ μου.

Βλέπω τὴ σελήνη, ποὺ ντροπαλὴ κα' ὀλοπύρινη λούζει μὲ τὸ υπέρλαμπρο φῶς τῆς τὴν νυσταγμένη πλάση, καὶ μὲ τίς ἄρρωστες ἀκτίνες τῆς ὀσημώνει τὴν μικρὴ λίμνη ποὺ φαίνεται ἀπὸ τὴν ταράτσα μου.

Βλέπω καὶ τὸ τρελλοῦτσικο τριαντάφυλλο νὰ σιγοκλείνη μὲ πόθο τὸ ματάκι του στοὺς χλωμοὺς μενεξέδες, καὶ τὰ γιοῦλια νὰ σιγοκλειοῦνται δειλά-δειλά γιὰ νὰ ἐνώσουν τὰ ρόδινα χεῖλη τους.

Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὴν ὅση τὴ μαγευτικὴ σιγὴ τῆς νύκτας, ἀκούεται τὸ κρήκρυσμα τοῦ τζιτζικα καὶ ἡ ὀλόγλυκη φωνὴ τ' ἀηδονιοῦ, ποὺ ἀδιάκοπα ὑμνολογεῖ τὸ μεγάλο θεὸ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ζωῆς.

Γ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΙΔΗΣ

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΗΡΗΜΑ

Είναι περίεργο ότι οι κυνηγοί είναι θύματα μιᾶς γενικής καταδίωξης, παντός μὴ κυνηγοῦ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ διωγμοὶ ἐναντίον τῶν κυνηγῶν δὲν ἀποβλέπουν εἰς κακοὺς σκοποὺς. Κανείς, ἄταγε, δὲν ζητεῖ νὰ τοὺς κακοποιήσῃ, τίποτε κοινὸν πρὸς τοὺς διωγμοὺς τῶν πρώτων Χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους Αὐτοκράτορας. Ἀλλὰ ὅλος ὁ μὴ κυνηγετικὸς κόσμος τὸ ἔχει τῆς ξιμο νὰ τοὺς γελοιοποιῇ. Σατυρικά περιοδικά, χρονογραφήματα, γελοιογραφικὰ σκίτσα, ἀποτελοῦν τὴν πλέον πλουσίαν παρακαταθήκην σατυρικῆς ἐμπνεύσεως.

Πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἐποχὴν, ὅπου εἶναι τὰ φθινοπωρινὰ περάσματα τῶν πουλιῶν, ποῦ σηκώνουν στὸ ποδάρι κάθε κυνηγόν, καὶ ὅπου ἀνοίγει ἐπισήμως τὸ κυνήγι, νομίζει κανείς ὅτι τότε στερεῖται κάθε ἄλλη πηγὴ διὰ τὴν σάτυραν, γιὰ τὸ σκίτσο, καὶ διὰ κάθε ἄλλην ἐκδήλωσιν σπινθηροβόλου πνεύματος.

Καὶ δὲν εἶναι μόνον ἡ πέννα καὶ τὸ κονδύλι τὰ ὅπλα ὅπου μεταχειρίζονται ἐναντίον τῶν κυνηγῶν. Εἶναι καὶ κατὰ ἄλλα δέκοπα μπαΐρια! οἱ γλωσσες. Καὶ τί δὲν τοὺς ψάλλουν, ὅτι εἶναι οἱ μεγαλείτεροι τερατολόγοι, οἱ μεγαλείτεροι ψεύ-

τες. Ὅτι νάμουν πολλοὶ τὸν κυνηγὸ χωρὶς νὰ εἶναι, καὶ ὅτι οἱ ὀλίγοι δὲ ποῦ εἶναι, εἶναι ἄνθρωποι ἀνισόρροποι, ὅπου ἐπῆρε νὰ τοὺς μαζεῦουν ἐγκαίρως οἱ δικοὶ τους, ἂν τοὺς ἐλυποῦντο.

Αὕτῃ κυρίως εἶναι ἡ ἀκλόνητη γνώμη ὅλων, ὅσοι δὲν ἐννοοῦν ποτέ νὰ τὸ κουνήσουν ἀπὸ τὸ ἀγκυροβόλιο τριῶν τεσσάρων καρεκλῶν ἐμπρὸς εἰς ἓνα τραπέζι καφενεῖου.

Καὶ ὡς δεῖγμα ἀναγράφω ἐδῶ τί ἤκουσα μίαν ἡμέραν καθήμενος εἰς ἓνα γειτονικὸν τραπεζάκι ὑπαιθρίου καφενεῖου, ἀπ' ὅσα ἔψαλλε εἰς δύο τρεῖς φίλους τοῦ κυνηγοῦς, ἓνας φανατικὸς ἄπιστος, ἓνας διώκτης τῆς ἱερᾶς θρησκείας τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ὁ ὅποιος εἶχε μάλιστα τὴν πατριὰ ὅτι εἶναι ἀπὸ τοὺς λεγομένους διανοουμένους. Καὶ τὸ περίεργον εἶναι ὅτι τοὺς τὰ ἔψαλλε ἐμμέσως ὁ κύριος αὐτός, ὅτι τόχα ὠμίλει ὅτι δι' αὐτούς, — ὅπου δὲν θύει τοὺς ἔκανε ποτέ τὴν προσβολὴ νὰ τοὺς νομίσῃ κυνηγοὺς, — ἀλλὰ δι' ἄλλα, τρίτα πρόσωπα, ἀπόντα.

— «Ξέρετε, τοὺς ἔλεγε φίλοι μου, ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Ἰουλίου, σὲ τρόπο ποῦ ἐγὼ δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸν ἐξηγήσω, μὰ ποῦ πιστεύω πῶς οὔτε οἱ φρενολόγοι θὰ καταλάβωσαν τίποτε, σὲ μερικοὺς δυστυχημένους παρουσιάζονται κατὰ πολὺ ὑποπτα φαινόμενα, ἐνῶ ὡς τώρα ἐφαίνοντο σιδερένιοι καὶ στὸ μυαλὸ καὶ στὸ κορμί. Ἀξαφνα, ἂν εἶναι λατροί, εἰδοποιοῦν τὴν πελατεσίαν τους ὅτι εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ λείψουν δι' ὀλίγον καιρὸν καὶ τοὺς συστήνουν εἰς ἄλλους συναδέλφους των. Ἄν εἶναι ὑπάλληλοι, ἢ ἀφίνουν τὰ γραφεῖά τους σύξυλα, ἢ τὸ πολὺ ζητοῦν ἄδεια λόγῳ ἀσθενείας.

Πηγαίνουν οἱ πελάται εἰς τὰ δικηγορικὰ γραφεῖα τους καὶ μανθάνουν ὅτι ὁ κύριος δικηγόρος ἐτοιμάζεται γιὰ ταξίδι. Ἄν εἶναι ἔμπορος τὸν ζητεῖτε εἰς τὸ κατάστημά του, καὶ ὁ ὑπάλληλος σὰς ἀποκρίνεται.

Καλέ, πού τόν πιάνετε τώρα τόν κύριο, πού τοῦ μύρισε θυμάρι!». Καί ὅλοι πραγματικῶς τοῦ δίνουνε γιά τὸ θυμάρι καί γιά τὸ κλαρί, χωρὶς νὰ εἶναι οὔτε ληστοφυγódικοι οὔτε φυγόποινοι. Καί ὅλοι ἀφοῦ πρώτα βάλουν εἰς τὸ κεφάλι τους κάσκες τοῦ νέου ἀγγλικοῦ μοδέλου, ἀφοῦ μποῦν μέσα εἰς βαθειὰς μπότες, ἀφοῦ ἐπιστρατεύσουν συντάγματα σκύλλων, καί φορτωθοῦν κάθε εἶδους σιδηρικά καί σάκκους πέρνουν τὰ βουνά.

Αἱ ἀπονενοημένοι ὅμως αὐταὶ ἀποφάσεις δὲν προέρχονται ἀπὸ τὰ κυνικά καύματα, διότι ἡ ἐξοδος τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κτυπημένους, γίνεται μέσα στὶς δροσιὰς καὶ στὰ μελτέμια τοῦ Λύγούστου. Ἄν τοὺς προφθάσετε πρὶν πάρουν τὰ βουνά, ἀφοῦ πουνθενὰ ἄλλοῦ δὲν τοὺς βρίσκετε θὰ τοὺς πετύχετε τέλος ὅλους μέσα στὰ ὀπλοπωλεῖα νὰ ἀγοράζουν φυσέκια, φωκὸλ διὰ σκύλλους, σάκκους, γκέτες καὶ χίλια ἄλλα σχετικά μὲ τὸ κακὸ πού τοὺς βρῆκε.

Ἡ ἀρρώστεια τους βλέπετε εἶναι ἀπότοκος τῶν λεγομένων περασμάτων, διότι αὐτὴ τὴν ἐποχὴ νὰ ξέρετε περνοῦνε ἐναέριοι Ἀτσιγγανοί, τρυγῶνια, ὀρτύκια, συκοφάγοι καὶ ἄλλοι ὁδοιπόροι πού κατεβαίνουν ἀπὸ τὰ καλοκαιρινὰ τους λημέρια στὰ χειμάδια τους στὴν Ἀφρική.

Αὐτὰ τοὺς κάμνουν νὰ τὸ σκάζουν γιά τὸ λόγγο, αὐτὰ τοὺς κάμνουν διψομανεῖς γιά αἷμα : . . πουλιῶν.

«Ἄν δὲν πάω νὰ ρίξω μερικὲς τουφεκιές, σοῦ λέγουν, θὰ τρελλαθῶ». Καί σοῦ λέγουν πῶς θὰ τρελλαθοῦν οἱ δυστυχημένοι, ἐπειδὴ δὲν καταλαβένουν ὅτι ἐπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πρὶν στὰ χέρια φρενολόγου καὶ ὅτι εἶναι θύματα μιᾶς μονομανίας, ὅπου οἱ λεγόμενοι εἰδικοί ἂν ἐγνώριζαν ὅχι βεβαίως νὰ τὴν θεραπεύσουν ἀλλὰ ἀπλῶς νὰ τὴν κατατάξουν, τότε θὰ τὴν ὠνόμαζαν «*κυνηγετικὸ παραλήρημα*». Εὐτυχῶς ὅπου αὐτὴ

ἡ ἐπιδημικὴ τρέλλα τοῦ κυνηγιοῦ δὲν χρειάζεται φρενολόγο καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο καὶ γιαιτρεύετε. Πρέπει μονάχα νὰ κάμη τὸν κύκλο της.

Πρέπει οἱ προσβαλλόμενοι, μικροί, μεγάλοι νὰ μὴ ἐμποδισθοῦν ἀπὸ κανένα ἀπὸ τὸ νὰ κάμουν ὅτι θέλουν εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς ἀρρώστειας τους.

Ἄν θελήσετε νὰ χτυπήσετε τὴν ἀρρώστεια τους εἰς τὴν ἐκδήλωσί της καὶ νὰ τῆς φέρετε ἐμπόδια εἰς τὴν ἐξέλιξι, τότε πάει τοῦς χάσατε. Γιατὶ τότε τὸ ἀβλαβὲς κυνηγετικὸ παραλήρημα θὰ ὑποστῇ ἐπιπολὴν μὲ μανίαν καταδιώξεως τοῦ πλέον κλασικοῦ τύπου.

Ἀφήστε τους λοιπὸν ἐλευθέρους νὰ κάμουν ὅτι θέλουν, πρέπει γιά ἓνα μῆνα νὰ ποδοκοποῦν στὰ βουνὰ φορτωμένοι τὰ σιδηρικά τους, καὶ τοὺς ματαράδες μὲ τὸ νερό, νὰ χύσουν τοῦλάχιστον τρία τέσσερα καντάρια ἰδρώτα νὰ σκοτώσουν ὅσα μπορέσουν περισσότερα τρυγῶνια, καὶ ὀρτύκια, καὶ καμμιά φορὰ κανένα δυὸ σκύλλους ἕως ὅτου ἐπέλθῃ τελεία θεραπεία. Ὅταν γίνουν ὅλα αὐτὰ καὶ περάσουν καὶ τὰ τελευταῖα ὀρτύκια, τοὺς βλέπετε τότε νὰ γυρίζουν ἕνας ἕνας, ἡσυχοὶ μὲ ἡμερο μᾶτι χωρὶς πλέον ἐκείνη τὴν νευρικὴ διέγερσι, σὰν νὰ κατάπιαν μονορούφι ὀλόκληρη μπουτίλια βρωμιούχου καλίου καὶ μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ἀνθρώπων πού ἔγιναν ἐκ νέου ἰσόρροποι.

«Τότε πιάνουν πάλι τὶς δουλειές τους καὶ τὸ περίεργο εἶναι, ὅτι αὐτὸ γίνεται μὲ πολὺ περισσότερη, δραστηριότητα, ἱκανότητα καὶ διαύγεια.

Γιατὶ ὅταν γυρίσουν ἀπ' αὐτὸ τὸ προσκύνημα τῆς παρθένου (φεῦ ἀγρίας ἡθικῆς), ὁ δικαστὴς θὰ βγάλῃ σωστότερες ἀποφάσεις, ὁ χρηματιστὴς θὰ κάμη ὀλιγότερες γκάφες εἰς τὰς προβλέψεις του διὰ τὰς κυμάνσεις τοῦ συναλλάγμα-

τος, και ο Ιατρος — ίσως διότι έχορτασε σκοτώνοντας που-
λιά—θα στείλη ολιγότερους πελάτας του, πάντοτε κατά τους
κανόνες της τέχνης.»

Ι. Ν. ΒΑΛΛΗΣ

ΜΙΑ ΚΑΥΣΙΜΟΣ ΥΛΗ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΙΝΗΤΗΡΑΣ ΔΙ'ΕΚΡΗΞΕΩΝ

Ο μηχανικός κ. Μακκονίνε έφευρε τρόπον να εξαγάγν εκ της πίς-
σης των λιθανθράκων ένα υγρόν χρησιμοποιούμενον εις τους κινη-
τήρας δι' εκρήξεων αντί της βενζίνης και του πετρελαίου. Η νέα
αυτή καύσιμος ύλη έχει τα σπουδαιότατα προτερήματα να είναι εύ-
θυνη και να μην αναφλέγεται. Το πειράματα τα όποια έγινοντο επί
καταδρομικών του Γαλλικού στόλου απέδειξαν ότι η καύσιμος αυτή
ύλη είναι ανωτέρα, εις απόδοσιν της βενζίνης και του πετρελαίου.
Δυναμένη να χρησιμοποιηθῇ έιτιτυχός εις την άεροπλοΐαν, ως άπε-
δείχθη δια πειραμάτων, λύει θαυμασίως το πρόβλημα του κινδύνου
πυρκαϊάς επί των αεροπλάνων.

Γ. Κ.

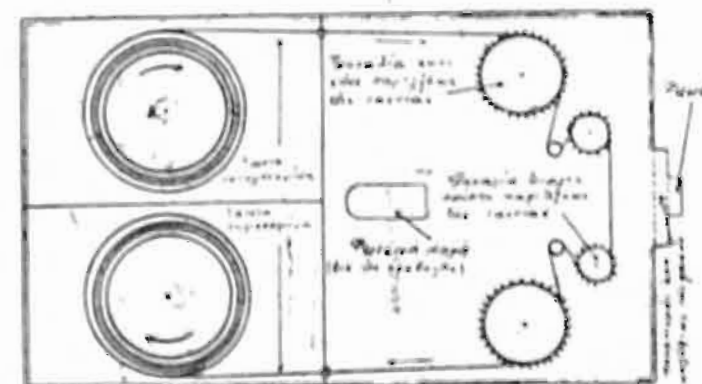
ΜΕΡΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΤΥΧΙΑ

Η ευτυχία είναι ένα φρούτο γευστικό. Μπορεί να το κόψη κανείς
όλες τις εποχές της ζωής· αλλά έρχεται σπανίως σε τέλεια ώριμό-
τητα. Οι περισσότεροι απ' τους ανθρώπους δεν ξέρουν παρά το
λουλούδι που λέγεται διασκέδαση. Θα μπορούσε κανείς να κάνει
πολλούς ανθρώπους εύτυχεις με όλη την ευτυχία που χάνεται σ'
αυτό τον κόσμο.
(De Lewis)

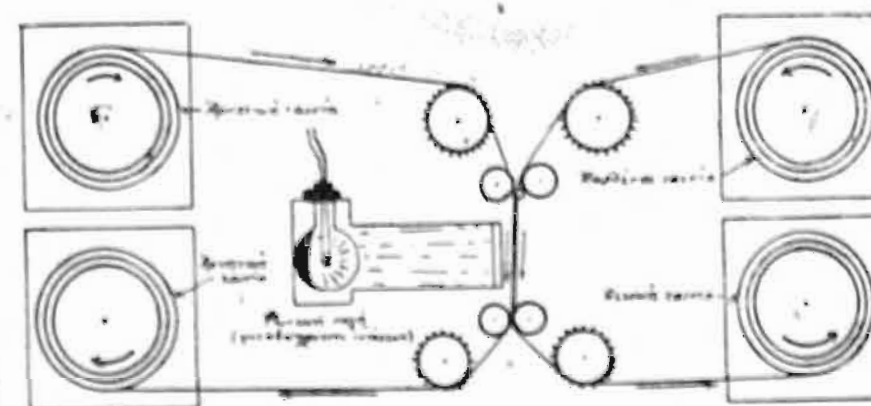

Η άληθινή ευτυχία βρίσκεται στην ειρήνη της ψυχής, δηλαδή
στην ειρήνη της συνείδησης, στη φρόνηση κα' στην έκτελεση των
καθηκόντων μας.
(Mile de Lambert)

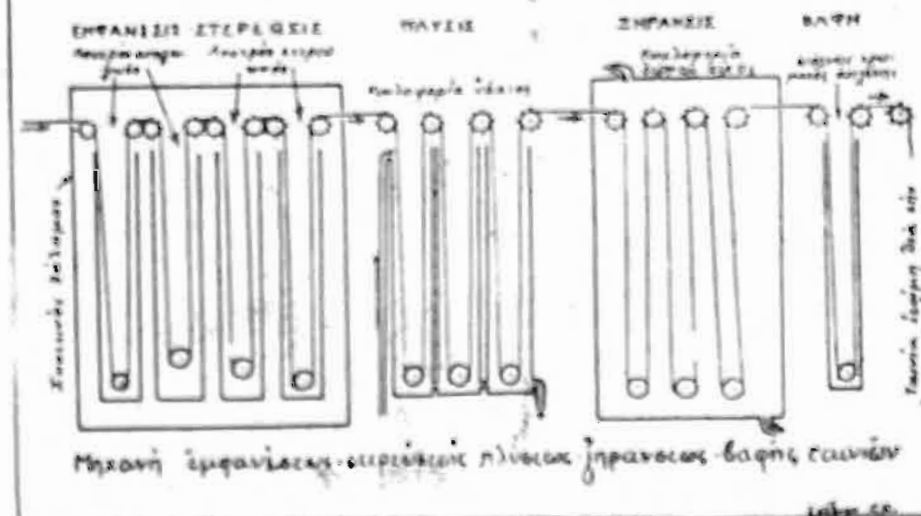
ΜΑΡΒΑ

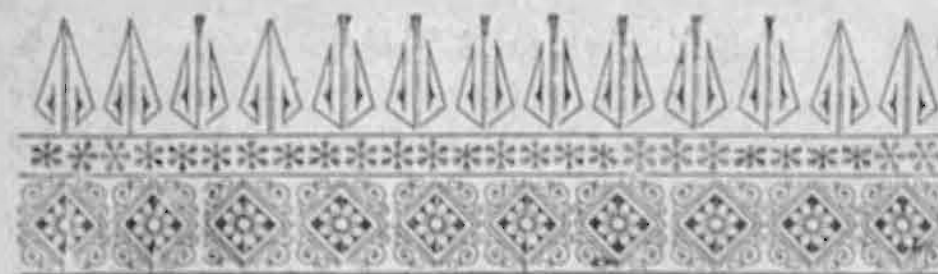
Κινηματογραφική μηχανή δια την λήψιν και προβολήν των ταινιών

Μηχανή δια την λήψιν δεξιων ταινιών

Μηχανή εμφάνισης-ειρείσεως πλυνίας μηχανικής-βαφής ταινιών

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

κινηματογράφος κατέστη σήμερον μία ἀπὸ τῶν καλλιτέρας τῶν διασκεδάσεων καὶ ὅλοι σπεύδουσιν μετὰ χαρᾶς εἰς τὰς διαφόρους κινηματογραφικὰς αἰθούσας διὰ νὰ διέλθωμεν μερικὰς εὐχαρίστους ὥρας. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ὅτι ὁ κινηματογράφος εἶναι μία διασκεδασίς ἢ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς τὴν βιολογίαν, τὴν μηχανικὴν, τὴν ζωολογίαν καὶ τὴν ἀστρονομίαν τὸν καθιστᾷ ἕν ἰσχυρὸν ὄπλον διὰ τὴν ἔρευναν καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης.

Ὁ κινηματογράφος στηρίζεται ἐπὶ τῆς ιδιότητος τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ὀφθαλμὸς νὰ διατηρῇ ἐπὶ τινὰ χρόνον τὴν ἐντύπωσιν εἰκόνης ἣτις ἐξέλιπε. Ἡ ιδιότης αὕτη τοῦ ὀφθαλμοῦ καλουμένη μεταίσθημα ἦτο γνωστὴ ἀπὸ καιροῦ καὶ ἐπενοήθησαν πολλὰ μηχανήματα στηριζόμενα ἐπ' αὐτῆς.

τῶν ὁποίων κοινότερον εἶναι τὸ Πραξινοσκόπιον τοῦ Ρεϋνῶ. Τὰ πρῶτα βήματα πρὸς ἐφεύρεσιν τοῦ κινηματογράφου ἔκαμαν ὁ Ἀμερικανὸς Maybridge (1878), οἱ Γάλλοι Marcy καὶ Demeny (1889—1892) καὶ ὁ Ἑδισων, ὅστις κατὰ-
θῶσε νὰ κατασκευάσῃ τὸ Κινητοσκόπιόν του, σχεδὸν ὅμοιον πρὸς τὸν σημερινὸν κινηματογράφον. Ἡ πρώτη δημοσία κινηματογραφικὴ παράστασις ἐδόθη τὸ 1895 εἰς τὸ Grand Café τῶν Παρισίων δεικνύουσα σκηναὶς ληφθείσας ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ὀρεилоμένη εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀδελφῶν Lumière. Πόσον μακρὰν εἴμεθα ἀπὸ τὰς σημερινὰς σκηναὶς τὰς ὁποίας μᾶς παρουσιάζει ὁ κινηματογράφος, πόσαι πρόοδοι ἐγένοντο ἔκτοτε!

Ἄς ἐξετάσωμεν μὲ τὴν σειρὰν ποῖαι ἐργασίαι χρειάζον-
ται διὰ νὰ ἴδωμεν τὸν Harold Lloyd νὰ μορφαῖῃ ἢ τὸν Jackie Coogan νὰ μᾶς συγκινή μὲ τὰς τραγικὰς περιπε-
τείαις του. Πρῶτον καὶ κυριώτερον εἶναι ἡ ἐργασία τῆς σκη-
νοθετήσεως. Ἄλλαι μὲν σκηναὶ ἐξελίσσονται εἰς τὸ ὑπαι-
θρον, μεταφέρουσαι ἡμᾶς νοερῶς εἰς παρθένα καὶ σκιερὰ
δῶση, εἰς καταφύτους καὶ θαλεροὺς λειμῶνας ἢ εἰς ὑψηλὰ
χιονοσκεπῆ ὄρη καὶ ὅπου ἡ φύσις μόνη κάμνει τὰ ἐξοδα
τῆς σκηνοθετήσεως, ἄλλαι δὲ ἐντὸς δωματίων. Αἱ σκηναὶ
αὗται λαμβάνονται ἐντὸς εἰδικῶν ἐργαστηρίων—studios—
τὰ ὅποια εἶναι μεγάλα κτίρια ὑάλινα μὲ σιδηροὺν σκελετόν.
Ἐκεῖ εἰδικοί πρὸς τοῦτο ἐργάζονται καὶ καλλιτέχναι ἐτοιμά-
ζουν τὰς διαφόρους αἰθούσας αἱ ὁποῖαι θὰ χρειασθοῦν διὰ
τὴν ταινίαν, δαπανῶντες ἀφειδῶς κόπους, τάλαντον καὶ
χρῆμα διὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὰ ἀριστουργήματα τὰ
ὅποια καθημερινῶς μᾶς θέλγουν καὶ μᾶς διασκεδάζουν. Ὀ-
λόκληροι πόλεις εἶναι ἀνάγκη πολλάκις νὰ ἀνεγερθοῦν διὰ
τὴν παραγωγὴν ἐνὸς κινηματογραφικοῦ ἔργου. Βεβαίως αἱ

οἰκίαι οὔτε θεμέλια ἔχουν, οὔτε στερεαὶ εἶναι, συνήθως δὲ
ἔχουν μόνον ἓνα τοῖχον, εἶναι ὅμως πάντοτε τόσον τεχνικῶς
κατεσκευασμένοι, ὥστε νὰ νομίζωμεν ὅτι πρόκειται περὶ ἀ-
ληθινῶν ὁδῶν καὶ πόλεων. Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψω
ἐδῶ πόσα τεχνάσματα ἐπενοήθησαν διὰ νὰ μᾶς δώσουν τὴν
ἐντύπωσιν ὅτι ὁ ἥρως τοῦ δράματος εὐρίσκεται π. χ. εἰς τὸ
βάθος τῆς θαλάσσης, ἢ περιπατεῖ ἐπὶ ἐνὸς τοίχου κ. τ. τ.
Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὸ κολοσσαῖον τοῦτο ἔργον ἡθοποιοί,
ἐργάται, καλλιτέχναι, βοηθοὶ ἀποτελοῦν—κυρίως δὲ εἰς τὴν
Καλιφορνίαν τῆς Ἀμερικῆς—ὀλοκλήρους πόλεις μὲ τὰ σχο-
λεῖά των, τὰ νοσοκομεῖά των, τὰ θεάτρά των καὶ τοὺς...
κινηματογράφους των. Τώρα λοιπόν, ἡ σκηνοθεσία καὶ οἱ
ἡθοποιοὶ εἶναι ἔτοιμοι, χρειάζεται ὅμως ἡ κατάλληλος μη-
χανὴ ἢ ὁποία θὰ φωτογραφήσῃ τὰς κινήσεις των. Ἡ κινη-
ματογραφικὴ αὕτη μηχανὴ ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὴν συνήθη
φωτογραφικὴν μηχανήν. Ἡ πλᾶξ ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς
κινηματογραφικῆς ταινίας ἐπὶ τῆς ὁποίας λαμβάνονται πολ-
λαὶ διαδοχικαὶ εἰκόνες τῶν ἐν κινήσει ἀντικειμένων. Διὰ
ταὐτὸν μηχανισμόν ἀποκαλύπτεται ὁ φακὸς τῆς μηχαν-
ῆς ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν εὐρίσκεται ἀκίνητος ἡ ἐνώ-
πιον αὐτοῦ ἡ ταινία. Τὸ ἀνοίγμα τοῦτο διαρκεῖ, ἀναλόγως
τοῦ φωτισμοῦ ἀπὸ 1/25 ἕως 1/100 τοῦ δευτερολέπτου. Μόλις τε-
λειώσῃ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα κλείει ὁ φακὸς καὶ ἡ
ταινία προχωρεῖ διὰ νὰ εἶναι ἐτοιμὴ, ὅταν θὰ ἀποκαλυφθῇ
καὶ πάλιν ὁ φακός, νὰ λάβῃ νέαν εἰκόνα. Ἡ οὕτω λαμβά-
νομένη ταινία, ἀφοῦ τεμαχισθῇ καὶ καταταχθοῦν μὲ τὴν
σειρὰν αἱ διάφοροι αὐτῆς σκηναὶ, ἀποτελεῖ τὴν ἀρνητικὴν
ταινίαν ἢ ὁποία θὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἀναπαραγωγὴν
πολλῶν ἄλλων ταινιῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ προβληθοῦν εἰς τὰς
διαφόρους κινηματογραφικὰς αἰθούσας. Αἱ μηχαναὶ διὰ τὴν

παραγωγήν τῶν θετικῶν ταινιῶν ἔχουσι περίκον ὦ; ἐξῆς : ἡ ἀρνητικὴ καὶ ἡ παρθένος ταινία δι' ἑνὸς ἡλεκτροκινητή-
ρος ἐκτυλίσσονται καὶ διέρχονται, ἐφαπτόμεναι ἀλλήλων, ἐνώπιον ἡλεκτρικοῦ λαμπτήρος.—ἡ ἀρνητικὴ ταινία εἶναι πρὸς τὸν λαμπτήρα καὶ ἡ ἄλλη ὅτισθεν αὐτῆς;—ὅστις χρη-
σιμεύει διὰ νὰ προσβάλλῃ τὴν παρθένον ταινίαν, ἀκριβῶς ὅπως γίνεται μὲ τὰς φωτογραφικὰς εἰκόνας. Ἡ ἔντασις ὁμοῦ τῆς ἀρνητικῆς ταινίας δὲν εἶναι παντοῦ ἡ αὐτή, καὶ διὰ νὰ εἶναι ὁμοιόμορφος ἡ θετικὴ ταινία πρέπει νὰ μεταβάλωμεν τὴν ἔντασιν τῆς φωτεινῆς πηγῆς, πρῶγμα τὸ ὁποῖον ἐντε-
λεῖ κατὰλληλος πρὸς τοῦτο μηχανὴ (variateur). Κατόπιν διὰ τὴν ἐμφάνισιν καὶ στερίωσιν τῶν εἰκόνων ἡ ταινία διέρ-
χεται διὰ μέσου δοχείων περιεχόντων τὰ ἀναγωγικά καὶ στερεωτικά ὑγρὰ καὶ ὕστερον δι' ἄλλων δοχείων ὅπου κυ-
κλοφορεῖ ὕδωρ. Τέλος διὰ τὴν ἀποξήρανσιν αὐτῆς διέρχεται δι' ἑνὸς δωματίου ὅπου διοχετεύεται θερμὸς καὶ ξηρὸς ἀήρ. Αἱ τοιαῦται μηχαναὶ ἐμφανίσεως, στερεώσεως, πλύσεως, ξηράνεως, παρέχουσι καθ' ὥραν, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἑνὸς μόνου ἐργάτου, τριακόσια μέτρα ταινίας ἐντελῶς ἐτοίμης διὰ τὴν προβολήν.

Ἡ κατασκευὴ τῶν μονοχρόων ταινιῶν εἶναι καθὼς βλέ-
πομεν ὁπωσδήποτε εὐκολός, πολὺ δυσκολωτέρα ὁμοῦ εἶναι ἡ κατασκευὴ τῶν χρωματιστῶν καὶ πλεῖσται μέθοδοι ἐπε-
νοήθησαν διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῶν. Μία ἐκ τῶν εὐχρηστοτέρων καὶ σχετικῶς εὐκολωτέρων εἶναι ἡ μέθοδος Pathé, ἣτις ἔχει ὦ; ἐξῆς : ἀφοῦ ἐκλεγῇ ἡ πρὸς χρωματισμὸν ταινία, δίδονται μερικαὶ μεγεθύνσεις τῶν κριωτέρων αὐτῆς σκηνῶν εἰς ἓνα ζωγράφον, ὅστις χρωματίζει αὐτάς, περιο-
ριζόμενος εἰς ἑξὶ τὸ πολὺ χρώματα. Λαμβάνονται κατόπιν τόσαι θετικαὶ ταινίαι, ὅσα εἶναι τὰ χρώματα καὶ παραδί-

δονται εἰς εἰδικὰς πρὸς τοῦτο ἐργάτιδας, αἱ ὁποῖαι ἀποκό-
πτουν ἀπὸ ἐκάστην ταινίαν τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ χρωματισθοῦν μὲ τὸ αὐτὸ χρῶμα. Λαμβάνεται κατόπιν μία θετικὴ ταινία πρὸς χρωματισμὸν καὶ τίθεται ἐπ' αὐτῆς μία ἀπὸ τὰς ὡς ἄνω ἐπεξεργασμένας ταινίας, αἱ δύο δὲ ὁμοῦ ἐκτυλίσσονται ἐφαπτόμεναι ἑνὸς κυλίνδρου περιτυ-
λιγμένου μὲ χονδρὸν ὑφασμα καὶ ἐμπεποτισμένου διὰ χρώ-
ματος ἀνιλίνης. Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐπαναλαμβάνεται δι' ὅλα τὰ χρώματα—εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀντιστοιχεῖ καὶ μία ταινία μὲ κενὰ—καὶ οὕτω λαμβάνεται ἡ ταινία χρωματι-
σμένη μὲ πέντε ἢ ἑξὶ χρώματα, ἀκριβῶς ὅπως τὸ ὑπέδειξεν ὁ καλλιτέχνης. Μία ἄλλη μέθοδος ἐπίσης ἐν χρήσει εἶναι ἡ τοῦ ἐργοστασίου Gaumont βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὅλα τὰ χρώματα παράγονται ἐκ τῆς ἀναμίξεως τριῶν ἀ-
πλῶν χρωμάτων, ἐρυθροῦ, κυανοῦ καὶ πρασίνου. Ἡ λαμ-
βάνουσα τὰς φωτογραφίας μηχανὴ φέρει τρεῖς φακοὺς ὅ-
τισθεν τῶν ὁποίων εὐρίσκονται τρεῖς κεχρωσμένοι ὑαλοὶ (ἐρυ-
θρά, κυανῇ, πρασίνῃ). Οὕτω ἀντὶ μιᾶς λαμβάνονται τρεῖς εἰκόνες, ἐκάστη τῶν ὁποίων προσεβλήθη μόνον ὑπὸ τοῦ χρώματος τῆς ἐμπροσθεν αὐτῆς ὑάλου. Ἡ προβολικὴ μη-
χανή, ἣτις φέρει καὶ αὐτὴ τρεῖς φακοὺς μὲ τρεῖς χρωματι-
στάς ὑαλοὺς, προβάλλει τρεῖς εἰκόνας, μίαν ἐρυθράν, μίαν
κυανῇ καὶ μίαν πρασίνῃν ἀκριβῶς τὴν μίαν ἐπὶ τῆς ἄλλης,
οὕτως ὥστε ἡ ἀνάμειξις τῶν τριῶν χρωμάτων νὰ μιᾶ; πα-
ρέχῃ ὅλους τοὺς δυνατοὺς χρωματισμούς, ὅπως εἶχον αὐτοὶ
εἰς τὰ κινηματογραφηθέντα ἀντικείμενα.

Τέλος πρέπει νὰ ἀναφέρω καὶ ἓν ὥραϊον θέαμα τὸ ὁ-
ποῖον μιᾶς παρουσιάζει ὁ κινηματογράφος, τὸ λεγόμενον
talenti. Αἱ συνήθεις ταινίαι λαμβάνονται καὶ προβάλλονται
μὲ ταχύτητα 16 εἰκόνων κατὰ δευτερόλεπτον. Ἐάν διὰ κα-

ταλλήλου μηχανῆς λάβωμεν ἀντὶ δεκαεῖς, 240 εἰκόνας κατὰ δευτερόλεπτον καὶ προβάλωμεν αὐτάς με μίαν συνήθη προβολικὴν μηχανήν, εἶναι εὐνόητον ὅτι αἱ κινήσεις αἱ ὁποῖαι διήρκεσαν ἐν δευτερόλεπτον, προβαλλόμεναι θὰ διαρκέσουν 15 δευτερόλεπτα καὶ ἀντιστοίχως αἱ μακρότεραι σκηναί.

Γ. Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΚΣΤΑΣΗ

Σὲ νοιώθω ἀπόψε ὠζωτικὴ λαχτάρα,
Ὅρμη σαλεύτρα μέσ' ἀπ' τὰ λουλούδια,
Φύσημα, Φῶς· καὶ τᾶπρεπον ἢ κατάρα,
Συντρίμι μέσ' τὰ πλούσια τὰ τραγούδια.

Σὲ νοιώθω ἀπόψε ὦ τρέξιμο ἑλαφένιο
Ρυθμὲ γεμάτε πάθος ἀπὸ τᾶστρα
Ἄγγελι· ἀγνὸ τοῦ Νοῦ τρισονειρένιο
Ποῦ σβύνει κάθε ἀγάπη ἀναγελάστρα.

Σαλεύτρα μέσ' τῆς Ἀρμονίας τὰ πλάτια.
Λαχτάρισμα πλατὺ μέσα στὸ βράδυ·
Ἀπόψε, ἢ ψυχὴ μου στὰ παλάτια

Τῆς Ὁμορφιάς, θάγγιξῃ κάποιο φάδι
Κι' ἀπόμακρα θὰ κρούσουν κάποια χέρια
Μιά ζωτικὴ ἀρμονία πρὸς τ' ἀστέρια. . . .

ΘΑΛΕΙΑ ΚΕΙΣΙΟΓΛΟΥ

Χαριζμένο στὸν φίλο μου Μάρβα.

Πρὸ πολλοῦ ὁ Νίκος, ποῦταν τὸ καμάρι τοῦ μπάρ-
μα Μήτσου τοῦ πρώτου τσέλιγκα τοῦ χωριοῦ, εἶχε
ξενητευθῇ. Ὁ πατέρας του σὰν ἔφευγε μαζί με
τὴν εὐχή του τὸν ἔδωκε καὶ τὴν συμβουλή ν' ἀποφεύγῃ τοὺς
κακοὺς συντρόφους.

Μὰ τί τὰ θέλετε δύσκολο εἶναι νὰ διαλέξῃ κανένας τοὺς
φίλους του, καὶ μάλιστα νὰ βλέπῃ τὴν ἀνάγκη. Ἐπὶ ὁ Νί-
κος ὁλομόναχος κι' ἀνήμερος μέσ' τὴν ξενητεία εἶδε τὴν
ἀνάγκη νὰ γνωρισθῇ με κάποιον, καὶ τὸν πρώτο πού
συνήντησε ἦταν ὁ Λάμπρος. Ὅλοι δὲ τὸν ξεύρανε τὸν Λάμπρο·
ἕνας μόρτης, καταργάτης πρώτης τάξεως. Μὲ τὸν γλυκό του
τρόπο, καὶ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη κατώρθωνε νὰ γελά ὅλους
κι' ὅλοι τὸν ἀποφεύγανε. Μὰ ποῦ νὰ τὰ ξεύρῃ αὐτὰ ὁ καυ-
μένος ὁ Νίκος, ποῦ νὰ ξεύρῃ πῶς κάτω ἀπὸ τὸ χαμόγελο
ἐκεῖνο κρυβούντανε καρδιὰ φειδιοῦ; Αὐτὸς χρειαζόνταν φίλο
καὶ τὸν ἤυρε. Ὁ Νίκος κι' ὁ Λάμπρος ἔγειναν φίλοι στενοί.
Ἡ μόνη διαφορὰ των βρισκόνταν στὴν διαφορὰ τῆς ἀνα-
τροφῆς των. Ὁ Νίκος καλοανατεθραμμένος καὶ συνηθισμένος
στὴν τάξι, ἐργαζόντανε μ' ὅλη του τὴν καρδιά, ὅλη τὴ μέρα,

και το βράδυ σαν βρισκε λίγη ώρα τώριχνε στην μαλέτη. Μά η ζωή αυτή δεν άρεζε του Λάμπρου. Πολλές φορές πήγε να πάρη τον Νίκο να βγουνε έξω μα ποτέ του δεν το κατώρθωσε. Μά μιιά μέρα για να τον αναγκάση να τον ακολουθήση πήγε και στάθηκε έξω από το εργοστάσιο που δουλευε ο Νίκος, κι' όταν εκείνος βγήκε τον πλησίασε και θέλοντας και μη τον ανάγκασε να τον ακολουθήση. Αφού γύρισαν αρκετή ώρα ο Λάμπρος του λέει :

— "Ελα Νίκο να κάσουμε λιγάκι σ' αυτό το καπηλειό.

Ο Νίκος καθώς ήταν κουρασμένος δέχθηκε Καθήσανε και πήραν ένα ρακάκι. Αυτή ήτανε η καταστροφή του. Την άλλη μέρα ξαναν το ίδιο, και την άλλη και την άλλη. Κι' όταν μιιά μέρα που ο Λάμπρος είχε δουλειά και δεν ήλθε να τον πάρη, ο Νίκος προτίμησε από την κάμαρί του το καπηλιό του μπάριμπα Σταμάτη. Έτσι κατήντησε τακτικός πελάτης του. Στο τέλος μάλιστα παραιήσε και την δουλειά του και περνούσεν την μέρα του μέσα σιού; καπνούς τών τσιγάρων και του ρακιού.

Σε λίγο βρέθηκε απένταρος. Είχε ξεδεύση στο ποτό και στα χαρτιά όσα είχε μαζεύση με τόσο κόπο απ' την δουλειά του κι' αναγκάσθηκε να χρεωθῇ. Βουτήχθηκε ως το λαιμό στα χρέη. Και τότε κατέφυγε στον Λάμπρο μ' αυτός σκέφθηκε να εκμετελευθῇ την βοήθεια που θ' άδιδε στον φίλο τον.

— Θα σε δώσω χρήματα να πληρώσης τα χρέη σου, του είπε, μα πρέπει και συ να μου κάμης μιιά χάρι.

Ο Νίκος στο άκουσμα αυτό κόντεψε να τρελλαθῇ απ' την χαρά του. Τι τον έμελλε τί χάρι θα του ζητούσε; Όλα θα δεχούντανε, αρκεί που θ' άπλήρωνε τα χρέη του. Και δέχθηκε.

— Άκουσε, εξακολούθησε ο Λάμπρος. Είναι ανάγκη να

ξεφορτωθῶ έναν άνθρωπο. Έρχεται με τον σημερινό σιδηρόδρομο που φθάνει τα μεσάνυχτα να με καταγγείλῃ για μιιά υπόθεσι που θα με κοστίση το λιγώτερο δέκα χρόνια φυλακή. Πρέπει αυτός ο άνθρωπος να μὴ ἔλθῃ.

— Και τί πρέπει να γίνῃ; ρώτησε τρομαγμένος ο Νίκος που άρχισε να καταλαβείνη που ήθελε να καταλήξῃ ο Λάμπρος.

— Πρέπει να χαθῇ ὅλῳ; δόλου απ' τον κόσμο, ξακολούθησε ήσυχα εκείνος. Αποψε σαν νυχτώση θα πάμε να χαλάσουμε ένα μέρος τῆς γραμμῆς; αυτό φτάνει. Δέχσαι;

— Να γίνω φονιάς; Ποτέ!

— Σκέψου τα χρέη σου.

Στα λόγια αυτό ο Νίκος κοντοστάθηκε. Σαν μάγια τον άλλαξαν τις ιδέες του κι' αφού σκέφθηκε είπε :

— Έστω δέχουμαι.

Μεσάνυχτα. Οί δύο φίλοι καθισμένοι στο καπηλειό του μπάριμπα Σταμάτη πίνανε. Ο Λάμπρος ήταν ευθυμος γελούσε κι' άστειυόντανε μα ο Νίκος, κάτασπρος, δόστου και σκούπιζε το μέτωπό του που το σκέπαζε κρύος ιδρώς.

Είχε μπροστά του το ποτήρι του μισογεμισμένο και φαινονται ανήσυχος. Φανταζόντανε τον σιδηρόδρομο να τρέχῃ να ἔρχεται, να βγαίνῃ απ' την γραμμή και να πύτῃ; άκουγε φωνές άπληπισμένες έβλεπε αἵματα κι' υστερα... — στη σκέψι αυτή έκλειε από τον τρόμο τα μάτια του, δεν ήθελε, δεν μπορούσε να το σκεπθῇ. Έβλεπε... μιιά... κρεμάλα! Και περνούσαν τα λεπτά που με καρδιοχτύπι τα μετρούσε ο Νίκος. Αξιαφνα ανοίγει ή πόρτα και μπαίνει κάποιος πελάτης. Ήταν ένας τύπος από κείνους που αγαπούν να φλυαρούν, τα διαδίδουν. Διι μαθαίνουγ χωρίς κανένα σκοπό

ἀπλῶς γιὰ νὰ ποῦν καί. Ὁ Λάμπρος σὰν τὸν εἶδε κατάλαβε πῶς γιὰ νάλθη τέτοια ὥρα θᾶχε καί ἐξαιρετικὸ νὰ τῇ γι' αὐτὸ τὸν πρόλαβε καὶ τὸν ρώτησε.

— Τί τ' ἐχει μπάρμπα Κωνσταντῇ;

— Μεγάλο κακὸ παιδί μου. Μπα! καὶ σὺ ἰδῶ Νίκο; ζωῆς ἐλόγου σου, παιδί μου.

— Τί λές μπάρμπα; τὸν διέκοψεν τρομαγμένος ὁ Νίκος.

— Παιδί μου, κόσμος εἶν' αὐτὸς κι' ὁ θάνατος γιὰ τοὺς ἀνθρώπους; λυποῦμαι μόνο πὺν ἐγὼ βρέθηκα νὰ σὲ πῶ τὸν σκοιῶδὸ τοῦ πατέρα σου.

— Τί! τὸ ξεύρεις καλά!... ποιὸς στὸ εἶπε!... ἦλθε εἶδησι ἀπὸ τὸ χωριό;...

— Ὁχι παιδί μου, ὁ καυμένος βρισκοῦνταν μέσ' τὸν σιδηρόδρομο πὺν πρὶν ἀπὸ μιὰ ὥρα βγήκε ἀπ' τὴν γραμμὴ του καὶ καταστράφηκε ὁλότελα μαζὺ μὲ τοὺς ἐπιβάτας πὺν...

Ὁ Νίκος δὲν περίμενε ν' ἀκούσῃ περισσότερα; βγήκε σὰν τρελλὸς ἀπὸ τὸ καπηλιὸ καὶ τρεχᾶτος ἔφθασε στὸ μέρος τοῦ δυστυχήματος. Τί δὲν ἔπαθε σὰν διέκρινε μεσ' τὰ πτώματα πὺν βγάζανε μεσ' ἀπ' τὰ βαγόνια τὸν πατέρα του κοματιασμένο, μέσ' τὰ αἵματα.

Δὲν βᾶσταξε... Μετάνοιωσε πικρὰ γὰ ὅτι ἔκανε... Ἦθελε νὰ τιμωρηθῇ μὲ τὴν πειρὸ ἄγρια τιμωρία γι' αὐτὸ πῆγε κι' ὁμολόγησε ὅλα στὸν ἀνακριτὴ κα σὲ λίγο βρισκότανε ἀλυσσοδεμένος στὴ φυλακὴ. Στὴν ἀνάκρισιν τῆς ἄλλης μέρας ἔμαθε πῶς ὁ πατέρας του ἐρχόντανε ἐπίσηδες νὰ διῇ τίς δουλειές του καὶ νὰ τὸν συμβουλεύσῃ γιατί εἶχε μάθει τὸν κακὸ δρόμο πὺν ἄρχισε νὰ πέρνῃ. Καὶ... σκoiώθηκε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ γυιῶ του πὺν θὰ σαπίσῃ δέκα χρόνια στὴ φυλακὴ.

Τί δὲν κάνει, ἀλήθεια, ἡ κακὴ **ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗ**

ΝΑΙΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΕΦΙΚΤΑ ΟΝΕΙΡΑ

ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Μεταξὺ τῶν προβλημάτων, αἵτινα ὁ ἄνθρωπος πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς τόπου ἐπέβαλλε καὶ θὰ ἐξακολουθῇ διαρκῶς νὰ ὑποβάλλῃ εἰς ἑαυτὸν πρὸς ἐπίλυσιν, παρορμώμενος ἀπὸ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινον ἐνστικτον: τὸ **Ἔνστικτον τοῦ εἶδέναι**, ἐπάρχουν μερικά αἵτινα εἰς πολὺ ἀπετέλεσαν τὸ ἀντικείμενον ματαίως ὅσον καὶ ματαιώδους ἐρεῦνης ἐκ μέρους πολλῶν μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀνεγινώρισθη γενικῶς ὅτι τὰ προβλήματα ταῦτα εἶχον τὴν ιδιότητα νὰ εἴνε ἀνεπίδεκτα λύσεως. Δὲν πρόκειται διὰ τὰ περὶ φημα **Αἰτίγματα τοῦ Σύμπαντος** τῶν ὁποίων ὁ Χέκελ ἐφαντάσθη ὅτι ἐπέτυχε τὴν ἐπίλυσιν, ἀλλὰ διὰ προβλήματα μᾶλλον πρακτικὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Φυσικομαθηματικῶν, αἵτινα θὰ ἠδύναντο κάλιστα νὰ εἴνε ἐπιλύσιμα.

Ἐκ τῶν προβλημάτων τούτων, τρία, τὰ γεωμετρικὰ, ἰδιαζόντως ἀπασχολήσαντα τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας μαθηματικούς εἴνε τ' ἀκόλουθα:

Λον) ὁ διπλασιασμὸς κύβου, τὸ ἄλλω; γνωστὸν καὶ ὡς Διήλιον πρόβλημα καθ' ὃ ζητεῖται, νὰ εὑρεθῇ ἡ ἀκμὴ κύβου ἔχοντος ὅγκον διπλάσιον τοῦθέντος κύβου.

Βον) ή τριχοτόμησις γωνίας, ή διαίρεσις δηλονότι τυχούσης γωνίας εις τρία ίσα μέρη

καί Γον) ο τετραγωνισμός του κύκλου ήτοι ή άνεύρεσις της πλευράς τετραγώνου, ίσοδυνάμου προς δοθέντα κύκλον.

Η επιζητουμένη κυρίως εις τα προβλήματα ταυτα λίσσις δίν συνίστατο εις την καθ' οίονδήποτε τρόπον επίλυσιν αυτών καθ' όσον οι έλληνες γεωμέτραι με την αφθαρτον γεωμετρικήν των δεξιότητα της οποίας την έλλειψιν παρά τοις συγχρόνοις μαθηματικοίς μετά πολλής του λύτης διατιστοί διάσσημος γεωμέτρης τών γεωμέτρων χρόνων ο Chasles, πλείστας όσας λύσεις επέτυχον να δώσουν επινοήσαντες ο μὲν Διοκλής την Κισσοειδή καμπύλην δια το Δήλιον πρόβλημα, ο Νικομήδης την Κογχοειδή δια τίν τριχοτόμησιν γωνίας και ο Δε νόστρατος την Τετραγωνίζουσαν καμπύλην δια τόν τετραγωνισμόν του κύκλου. Έν μόνον παρ' όλας τών τας προσπαθεία, δέν κατώρθωσαν, να επιλύσουν τα προβλήματα ταυτα δια της ευθείας και της περιφερείας κύκλου, ή ως άλλως λέγομεν: εν τη Εύκλεδειφ Γεωμετρία. Και δέν το κατώρθωσαν, διότι ή άνηθής των λύσις συνίστατο εις την μαθηματικήν απόδειξιν του ότι είνε αδύνατον να επιτευχθῃ παρόμοια κατασκευή δια του κατόφους και του διαβήτου.

Καίτοι δέ ή απόδειξις αυτή έδόθη πολύ άργα, μόλις περί το 1883 υπό του Lin-Jemann, Gaiols και άλλων εν τούτοις μη νομίσθη τις ότι ή προηγηθείσα ματαιά προσπάθεια υπήρξεν απολύτως άγανος.

Τούναντιον, ή πειραματική υπόδειξις ότι τα προβλήματα ταυτα δίν ήδύναντο να λυθούν με τα ειρημένα όργανα, αποτελεῖ σπουδαίαν επιστημονικήν πρόοδον, καθόσον αυτή προαρεσκεύασε και επροκάλεσε την γέννησιν αξιοσημεώτου γενικεύρας θεωρίας.

Το 'Δεικνίνητον. (Perpetuum mobile).

Τοιαύτα όρνητικά αποτελέσματα πειραμάτων με θετικήν ώφέλειαν άνευρίσκει τις ένοργέστερον και όφθονώτερον εις την απρίπτωσιν ενός άλλου προβλήματος μηχανικού, επί της αλήτου του 'Δεικνίνητον. Υπό το όνομα τούτο έννοούμεν μηχανήμα άφ' αυτού

τιθέμενον εις κίνησιν άέννητον, άνευ οίασδήποτε έξωτερικής δαπάνης έργου. Πάς τις φαντάζεται, την μεγίστην πρακτικήν άξίον την όποιαν θα είχε παρόμοιον μηχανήμα. Προς παραγωγήν ως γνωστόν κινήσεων υποβαλλόμεθα πάντοτε εις έξοδα: δια ζώα, δια καύσιμον ύλην, δια στρώσιν γραμμών, κτλ, κτλ. Όλα αυτά τα έξοδα θα τά άπεφυγόμεν εάν το δεικνίνητον επραγματοποιητο. Η πραγματώσις του εξ άλλου θα παρουσίαζε μέγιστον ενδιαφέρον και από επιστημονικής άπόψεως. Διότι εάν, ως ή καθημερινή πείρα μάς διδάσκει, όλους αι έαί της Γής γνωσταί κινήσεις παύουν κατά το μάλλον ή ήττον ταχέως, εάν δέν τός τροφοδοτήσωμεν καταλλήλως, το άστροικόν όμω; διάστημα μάς παρουσιάζει το μεγαλοτραπέζ θέαμα ουχι ενός αλλά συστήματος δεικνίνητων, όπου απολύτως τίποτε δέν άντιυρίσκει, που να μάς επιτρέψη να πιστεύωμεν, εις πιθανήν έν τῷ μέλλοντι, επιβράδυνσιν ή παύσιν των κινήσεων των. Ότε ιδού ότι ύπάρχουν έν τη Φύσει άεικνίνητα. Αλλά τότε είνε και φυσικόν να έρωτήσωμεν: Διατί, λοιπόν το άεικνίνητον έφικτόν εις τόν ουρανόν επι της Γής είνε άνέφικτον;

Όλοι οι προς τόν σκοπόν τούτον έπινοηθεῖ και μηχαναί δια την κατασκευήν των όποιων μέγας όριθμός σφών έγκτεφάλων αλλά και πολύ μεγαλύτερος μετρίων, κατηνάλωτε ύλην αύτοῦ τίν έφευρετικότητα, έχον την ιδίαν τύχην. Ένώ ως σχέδια έαί του χάριτου ένέπειον την μάλλον ακλόνητον έμπιστοσύνην εις τοῦς έφευρέτας των, ήρνούτο έτιμύνω; να τεθούν εις κίνησιν μόλις επερατούτο ή κατασκευή των.

Χάριν της περιτρείας των άναγνωστών παρατίτομεν μερικούς τύπους δεικνίνητων, εκ των απλουστέρων εις υβ; σχεδόν άνάγονται και οι πολυπλοκώτεροι, έπιστώντες ί'ιαιτέρως την προσοχήν έαί του δεικνίνητου του Stevinus.

Σχ. 1.

Το μεταξύ 2 όλοκέ'τρων τροχών κατακαρτέως προσσηρμοσμένων επί του αύτου όριζοντίου άξονος δακτυλιοειδές διάστημα είνε διηρημένον εις ίσα διαμερίσματα ως το σχήμα δεικνύει. Έκαστον διαμέρισμα φέρει σφαίραν έλευθέως κινουμένην έν αύτῷ. Άνεν

τῶν σφαιρῶν τὸ σύστημα εὐρίσκεται εἰς τὴν κτίστην τῆς ἀδιαφόρου ἰσορροπίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐκάστη τῶν σφαιρῶν κυλίσσεται ὡς ἐκ τοῦ βάρους τῆς εἰς τὸ χαμηλότερον σημεῖον τοῦ διαμερίσματός τῆς καὶ αἱ πρὸς τὰ δεξιὰ σφαῖραι ἀπέχουν πάντοτε τῆς διὰ τοῦ κέντρου διερχομένης κατακορύφου μᾶλλον ἢ οἱ πρὸς ἀριστεράν, ὁ κατασκευαστὴς τῆς μηχανῆς ἐφανείσθη ὅτι ὀφείλει αὕτη νὰ κινήται ἀενάως κατὰ τὴν φοράν τῶν δεικτῶν ὥρολογίου.

* *

Σχ. 2.

Τὰ διαμερίσματα τοῦ σχήματος 1, ἀντικατεστάθησαν διὰ σωλῆνων καὶ αἱ σφαῖραι δι' ὕδρ' ἐγγύρου.

* *

Σχ. 3.

Εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον, εἰς ὃ ἀνέρχεται κατὰ τὴν πρώτην του αἰώρησιν ἐκκρεμὴς ἐκ σιδήρου ἐτοποθετήθη μαγνήτης σταθερὸς ἵνα ἐξαναγκασμένου τοῦ ἐκκρεμοῦς νὰ φθάσῃ πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος, ἐπιτευχθῇ ἡ ἀένναος τοῦ ἐκκρεμοῦς αἰώρησις.

* *

Σχ. 4.

Δὲν ἐλησμόνησαν οὐδ' αὐτὸς τὸς ιδιότητας τῶν τριχοειδῶν φαινομένων. Ἐκ τῆς ὑδροστατικῆς εἶνε γνωστὸν, ὅτι ἐάν εἰς τὸ ἓν ἐκ δύο ὑαλίνων συγκοινωνούντων δοχείων ἔχει μικρὴν ἐσωτερικὴν διάμετρον, τὸ ὕδωρ ἕνεκα τῆς ἐφέλξεως τῆς ὑαλοῦ ἀνυψοῦται εἰς αὐτὸ περισσότερον παρὰ εἰς τὸ ἕτερον. Καὶ ἡ ἀνύψωσις εἶνε τόσον μεγαλειτέρα ὅσον ἡ διάμετρος του τριχοειδεστέρα.

Κατὰ ταῦτα ἐάν (αβ) εἶνε ἡ ἐκ τῆς ἐφέλξεως ἀνυψουμένη ὑγρὰ στήλη ἐσκέφθησαν γὰ κάμψουν τὸν τριχοειδῆ σωλῆνα οὕτως ὥστε χυνομένου τοῦ ὕδατος, ὡς ἐκ τοῦ βάρους του, εἰς τὸ δοχεῖον Α καὶ ἀντικαθισταμένου διαρκῶς ὑφ' ἑτέρου παρσυχθῇ κίνησις ἀένναος.

* *

Τὸ δεικνύον τοῦ Stevinus.

ἡ μωριαία του ἀποτυχία καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς ὄφελος

Σχ. 5.

Ὁ Stevinus σοφὸς γεωμέτρης ὁλλανδὸς ἐπενόησε σύστημα ἐκ 2 κεκλιμένων ἐπιπέδων μὲ τυχούσας γωνίας κλίσεως περιβαλλόμενον ὑπὸ ἀλύσεως συγκειμένης ἐκ βαρῶν ἰσαπεχόντων δυναμένων νὰ ὀλισθήσουν ἢ εἰ καλλίτερον νὰ κυλισθοῦν κατὰ μῆκος τῶν 2 ἐπιπέδων. Παραβλέψωμεν χάριν ἀπλότητος τὴν τριβὴν καὶ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ σύνθημα εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ (σχ. 5) παριστώμενον. Βλέπομεν ἀμέσως ὅτι ὑπάρχουν 4 βάρη ἀριστερὰ καὶ δύο μόνον δεξιὰ. Ὡστε τὸ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐνεργοῦν βάρος, ἐσκέφθη ὁ Stevinus, εἶνε διπλάσιον τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἡ ἄλυσος ὀφείλει νὰ κινήθῃ πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἀλλὰ τότε θὰ ἔχομεν κίνησιν ἐκ τοῦ μηδενός, διότι ἡ αἰτία τῆς κινήσεως ἐξακολουθεῖ ἐπ' ἀπειρον ὑφισταμένη. Ὅσοι χρόνος καὶ ἂν παρελθῇ θὰ ἔχομεν πάντοτε 4 βάρη ἀριστερὰ καὶ 2 μόνον δεξιὰ.

Ὅτι συνέβη δι' ὅλας τὰς μηχανάς τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἦτο φυσικὸν νὰ συμβῇ καὶ ἰδῶ. Ὁλὴ τοῦ Stevinus ἡ ἐφευρετικότης δὲν ἔχουσε νὰ πείσῃ τὸ δεικνύον του νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν. Εἶνε δὲ λίαν πιθανὸν ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Stevinus, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἠσούχασε προτοῦ δυνήθῃ νὰ εὗρῃ τὴν ἐξήγησιν τῆς ἀποτυχίας τοῦ πειράματός του. Ἴδου ἐν τέλει τὸ συμπέρασμά του.

Ἐκ τῆς ἀκινήσεως τῆς ἀλύσεως πρέπει νὰ συμπαιράνωμεν ὅτι ἡ δρᾶσις (1) τῶν 4 βαρῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ εἶνε ἴση, πρὸς τὴν δρᾶσιν τῶν 2 πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὁ δὲ μόνος λόγος δι' ὃν πρὸς ἀριστερὰ ὑπάρχουν βάρη περισσότερα εἶναι ὅτι ἡ κλίσις τοῦ ἀριστεροῦ κεκλιμένου ἐπιπέδου εἶνε μικροτέρα. Ὡστε ὅσον ἡ κλίσις μικροτέρα τόσον καὶ ἡ δρᾶσις τῶν βαρῶν ἀσθενεστέρα.

Συνδυάζοντες τὸ πόρισμα τοῦτο πρὸς ἀπλὰς γεωμετρικὰς σχέσεις συνάγομεν ὅτι: αἱ δρᾶσεις τῶν βαρῶν ἐπὶ 2 κεκλιμένων ἐπιπέδων στηριζομένων εἶνε ἀντιστρόφως ἀνάλογοι, τῶν μηκῶν τῶν ἐπιπέδων.

(1) Τὴν σήμερον θὰ ἰλέγομεν: ἡ κινήσεως συνιστώσα.

Καί οὕτω ἐνθ' ὁ Ἀρχιμήδης ἔλυσεν τὸ πρόβλημα τοῦ μοχλοῦ δομηθεὶς ἀπὸ τῶ ἀπλοῦν πειραματικὸν ἀξιωμα: «Τὰ ἴσα βαρέα ἀπὸ τῶν ἴσων μακρίων ἰσορροπεύει.» ἐξηγουμένον ἄλλως τε καὶ ἄνευ πειράματος, διὰ τῆς συμμετρίας, ὁ Στενίους ἔλυσεν τὸ πρόβλημα τῶν 2 κεκλιμένων ἐπιπέδων ἐν τῇ γενικωτάτῃ αὐτοῦ μορφῇ, χρησιμοποιήσας οὐχὶ τὴν ἀρχὴν τῆς συμμετρίας ὡς ὁ Ἀρχιμήδης, ἀλλὰ τὴν τόσον γόνιμον ἀρχὴν τοῦ ἀδυνάτου τοῦ ἀεικινήτου.

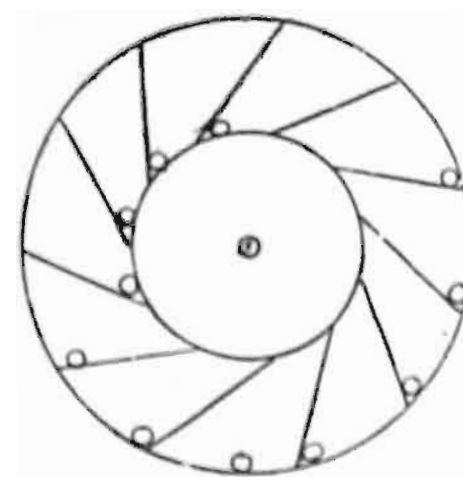
Εἰς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν κατέληξε καὶ ὁ Γαλιλαῖος, ἐκ τῆς μελέτης τῶν συνθηκῶν τῆς λειτουργίας τῶν ἀπλῶν μηχανῶν (μοχλοῦ, τροχαλίας κτλ.)

* *

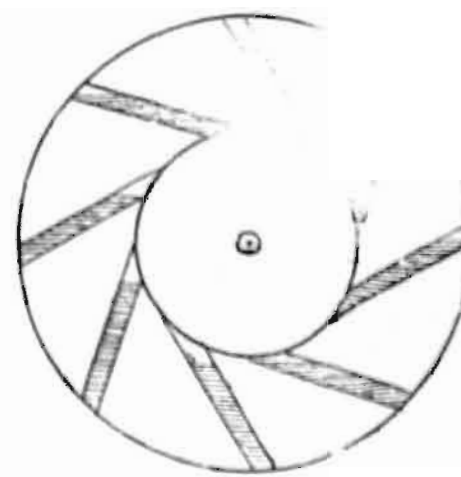
Τὸ πραγματικὸν αἶτιον τοῦ ἀδυνάτου τῆς πραγματοποιήσεώς του.

Ὅταν δὲ πολὺ ἀργότερον ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης ἀνεκαλύφθη καὶ διεπιστώθη δι' ἀπειραρίθμων παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων ὅτι εἰς οἰονδήποτε σημεῖον τοῦ Σύμπαντός μας εἶνε ἀδύνατον νὰ προέλθῃ κίνησις ἄνευ ἀντιστοίχου δαπάνης Ἔργου, ὅτι τὸ Ἔργον κυρίως εἶνε ἐκεῖνο ὅπερ αὐτομάτ' ἐξ δέν γεννᾶται καὶ ὅτι αἱ μηχαναὶ δὲν παράγουν Δύναμιν οὔτε καὶ Ἔργον, ἀλλ' ἁπλῶς τὰ μετατρέπουν, ὅτι αἱ γίνονται φυσικαὶ δυνάμεις (θερμότης, φῶς, ἡλεκτρικὸς σιὸς, μαγνητισμός, χημικὴ συγγένεια, κτλ.) δὲν εἶνε ἀνιξορρητοὶ ἀλλήλων, ἀλλ' ὅτι ἔχουσι κοινὸν χαρακτηριστικόν. Τὴν παραγωγὴν Ἔργου, ἔχουσι κοινὴν καὶ τὴν καταγωγὴν οὕσαι ἀλλοτροπίας ἢ μορφᾶς ἐνταῖας τινος ὀντότητος ἀφθάρτου καὶ σταθεροῦ ἐν τῷ Σύμπαντι: τῆς Ἐνεργείας καὶ ὅτι τέλος δὲσάκις ἐξαφανισθῇ μία τῶν μορφῶν τούτων ἐμφανίζεται ἀμέσως ἰσοδύναμον ποσὸν ἑτέρας, τότε κατενοήθη καὶ ἡ διαφορὰ ποῦ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπιγείων κινήσεων.

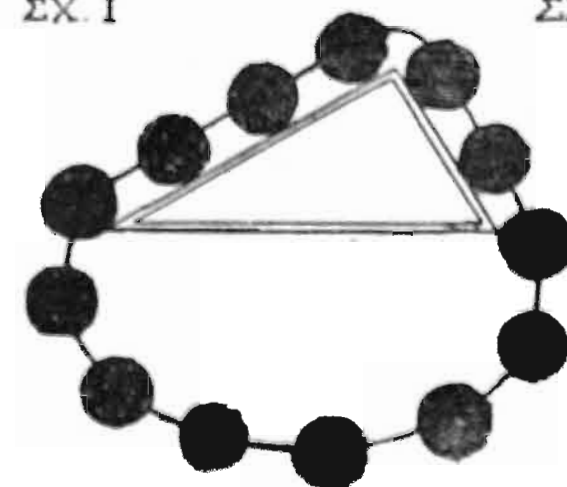
Εἰς τὰς οὐρανίας κινήσεις, ἀντιστάσεις φαίνεται νὰ μὴν ὑπάρχουν καὶ διὰ τοῦτο τῆς Κινητικῆς τῶν Ἐνεργείας τὴν ὁποίαν παρέλαβον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννέσεώς των μὴ δαπανωμένης, τὰ οὐράνια σώματα θὰ ἐξακολουθοῦν ἀενάτως νὰ κινῶνται. Ἐνθ' ἐπὶ τῆς Γῆς πᾶσι κινήσεις καταδικασμένη νὰ κατανικῇ διαρκῶς ἀντιστάσεις τοῦ εἶδους τῆς τριβῆς, καταλίσκει καὶ τὴν χημικὴν ἐνέργειαν τοῦ σώ-

ΣΧ. I

ΣΧ. II

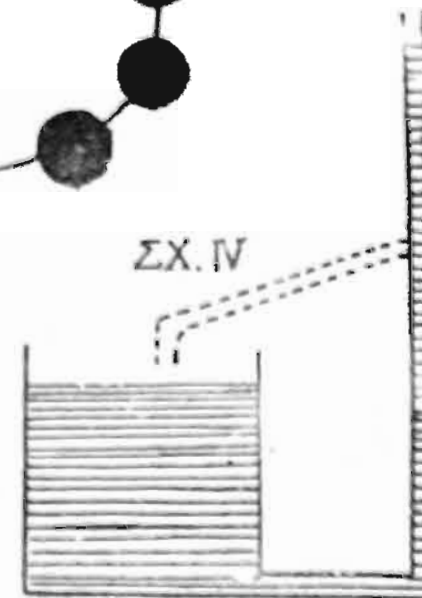

ΣΧ. V

ΣΧ. III

ΣΧ. IV

ματος. Ἐάν ἐπομένως αὐτὴ δὲν ἀναπληροῦται συνεχῶς, ἡ κίνησις τοῦ γηίνου σώματος, ἀργὰ ἢ γλήγορα δὲν δύναται παρὰ νὰ παύσῃ.

* *

Τὸ Ἀεικίνητον τοῦ δευτέρου εἶδους.

Τὸ ἀεικίνητον περὶ οὗ ἐγένετο λόγος μέχρι τοῦδε, εἶνε τὴν σήμερον γνωστὸν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ πλέον συγκεκριμένως, ὥς Ἀεικίνητον τοῦ Ἀου εἶδους, διότι ἔχομεν καὶ τὸ Ἀεικίνητον τοῦ Βου εἶδους συνιστάμενον εἰς τὴν ἀφ' ἑαυτῆς μετατροπὴν εἰς ἔργον τῆς ὀλικῆς θερμοαντικῆς ἐνεργείας ἐνὸς σώματος. Ἐξηγούμεθα :

Ὅπως τεμάχιον πυρακτωθέντος σιδήρου μόλις ἐξαχθῇ τῆς πυρᾶς ἀρχίζει νὰ παραχωρῇ ἀφ' ἑαυτοῦ μέρος τῆς θερμότητός του εἰς τὸ περιβάλλον μέχρις ἐξισώσεως τῶν 2 θερμοκρασιῶν, οὕτω ἔάν κατορθώσωμεν ὥστε τὸ αὐτὸ τεμάχιον σιδήρου νὰ παραχωρήσῃ ὅχι μέρος τῆς θερμότητός του, ἀλλὰ τὴν ὅλην αὐτοῦ θερμότητα αὐτοψυχόμενον μέχρι τοῦ ἀπολύτου μηδενός· δηλ. μέχρι τῶν 273° Κελσίου, καὶ τοῦτο ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνεῖ ἐξωτερικῆς δαπάνης ἔργου, τότε καὶ μόνον δυνατόμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐλύσαμεν τὸ πρόβλημα τοῦ ἀεικινήτου τοῦ Βου εἶδους.

Ἐ! λοιπόν. Καὶ τὸ ἀεικίνητον τοῦτο εἶνε εἰσῆς ἀδύνατον ὥς τὸ τοῦ Ἀου εἶδους.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἄς μᾶς παρακολουθήσουν εἰς τὴν ἐπομένην μακρὰν παρέκβασιν :

* *

Ἡ Θερμοδυναμική.

Ὑπάρχει κλάδος τῆς Φυσικῆς Φιλοσοφίας μόλις ἀπὸ ἡμῶν αἰῶνος χρονολογούμενος, ὅστις, ἐνθ' κατ' ἀρχὰς ἐνεφανίσθη, ὥς Κεφάλαιον τῆς Φυσικῆς, τὸ μὲν τὰς θερμομηχανὰς ἀσχολούμενων, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου εἰς τὰς θαυμασίας πειραματικὰς ἐρεῦνας τῶν : Mayer, Joule, Rumford, Sadi-Carnot, Hirn, Rowland, καὶ ἄλλων καὶ τὰς θεωρητικὰς τῶν : Helmholtz, Clausius, Lord Kelvin, Boltzmann, Ostwald, Gibbs κτλ. περιέλαβε οὐ μόνον ὁλόκληρον τὴν Φυσικὴν καὶ τὴν Χημείαν, ἀλλ' ἐφθάσε μέχρι τοῦ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐνεργειακὴν τοῦ ἐπίδρασιν καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Βιολογίας.

Εἶνε ἡ Θερμοδυναμική, ἡ ἄλλοτε γνωστὴ καὶ ὡς Μηχανικὴ θεωρία τῆς θερμότητος, τὴν σήμερον δὲ ὡς ἡ ἐπιστήμη τῆς Ἐνεργείας καὶ τῶν ιδιοτήτων αὐτῆς. (Ἐνεργητικὴ)

Ἀπορρίπτοντα πάντας ὑπόθεσιν καὶ ἐπὶ βίσεων, πειραματικῆς μὲν φύσεως ἀλλ' ἀπολύτως ἀσφαλῶν ἐδραζομένη, τῶν δύο αὐτῆς δ. - καιωμάτων, εἶνε ἡ μόνη ἡ μὴ διατρέχουσα τὸν κίνδυνον νὰ ὑποστῇ οὐσιώδεις παραμορφώσεις, ἀπὸ τῶς μεταγενεστέρως τῆς Ἐπιστήμης προσόδους. Λέγομεν δὲ ἀπολύτως ἀσφαλῶν διότι ὅχι μόνον ὅλα ἀνεξαίρετως τὰ πορατηρούμενα φαινόμενα εὐρίσκονται ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ πρὸς αὐτήν, ἀλλ' ὅτε καὶ τὸ σπουδαιώτερον, χάρις εἰς αὐτὴν ἐπέτυχον εἰς μέγιστον ἀριθμὸν περιπτώσεων νὰ προείπουν νέα φαινόμενα, νὰ προείδουν νέους νόμους ἐξαρτήσεως μετοξὺ τῶν φαινομένων καὶ συνεπῶς νέας ιδιότητος τῆς ὕλης.

Τὸ πρῶτον τῶν δύο τούτων περιηγήμων ἀξιωμάτων εἶναι τὸ Ἀξίωμα τῆς ἀφθαρσίας τῆς Ἐνεργείας ὀφειλόμενον, εἰς τὰς ἐπιμέρους ἐξέσεις τοῦ ἱατροῦ Robert Mayer, ἐπὶ τοῦ μηχανικοῦ ἰσχυρισμοῦ τῆς θερμότητος. Ἀξιοπαρατήρητον ὅτι οὐδὲ ὁ Mayer ἤδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὸν πειρασμὸν τοῦ Ἀεικινήτου (τοῦ α' εἶδους), ἐφ' ὅσον, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, δὲν εἶχε ἐπὶ συμπληρώσει τὰς φυσικομαθηματικὰς τῶν γνώσεις.

Ἐνθ' τὸ δεύτερον ἐξαχθέν ἀπὸ τὰς ἐξέσεις τοῦ Sadi Carnot ἐπὶ τῶν θερμομηχανῶν διέκει τὰς συνθήκας τὰς ἀπαραιτήτους διὰ τὴν μεταφοράν τῆς Ἐνεργείας.

Ἡ ἀτμοσφῆρὶς τῶν διατυπώσεων του εἶναι τὸ αἶτημα τοῦ Clausius: «Ἡ θερμότης δὲν δύναται ἀπ' ἐαυτῆς νὰ διαβῇ ἀπὸ σώματος ψυχροτέρου εἰς σῶμα θερμότερον» ἢ γενικώτερον: «Οἷαδήποτε μορφῇ ἐνεργείας, δὲν δύναται ἀπ' ἐαυτῆς νὰ διαβῇ ἀπὸ σώματος, ἔχοντος χαμηλοτέραν τάσιν ἐνεργείας εἰς σῶμα ὅπου ἡ τάσις εἶναι ὑψηλοτέρα.»

Τῶν δύο τούτων ἀξιωμάτων ὁμοσος συνέπεια, εἶναι τὸ ἀδύνατον τῶν δύο ἀεικινήτων. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἀξιώματος τὸ ἀδύνατον τοῦ Ἀεικινήτου τοῦ α' εἶδους, ἐνῶ πόρισμα τοῦ δευτέρου ἀξιώματος τὸ ἀδύνατον τοῦ Ἀεικινήτου τοῦ β' εἶδους.

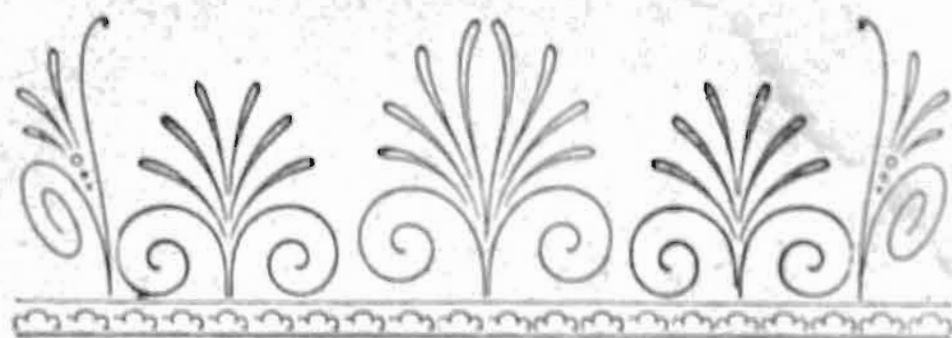
Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ διὰ νοηθῶν ἐπέρχως καὶ νὰ μᾶς προφυλάξουν ἀπὸ ὀλισθήματα, προκαπιτοῦν ὁμολογουμένως κάποιαν προπαί-

δευσιν. Καὶ μετοξὺ τῶν ἐπερημένων ταύτης εἶναι φρικτὸν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ν' ἀναπαίνωνται ἀκόμη οἱ ἀσχολούμενοι μετὰ τὴν χίμψιν τοῦ ἀεικινήτου. Πρόσφατος ἡ ὑπὸ συμπολίτου Τζῶν Ἀχμὲτ ὀνόματι παρουσίασις εἰς ἐπιτροπὴν καθηγητῶν τοῦ Τουρκ. Πανεπιστημίου καὶ Πολυτεχνείου μηχανήματος λόντος κατ' αὐτὸν τὸ πρόβλημα τοῦ ἀεικινήτου τοῦ Δου εἶδους διὰ τοὺς ἀδιορθώτους τούτους δὲν μᾶς μένει παρὰ νὰ ἀναφέρωμεν τὰ ὅσα ἀμίμητα γράφει ὁ διάσημος μαθηματικὸς Henri Poincaré, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν τετραγωνισμόν τοῦ κύκλου εἰς τὸ βαθυστόχαστόν του ἔργον: Ἐπιστήμη καὶ Ὑπόθεσις. (Κεφ. περὶ Πιθανότητος).

«Τὸ ἀδύνατον τοῦ τετραγών. τοῦ κύκλου ἀπεδείχθη ἀπὸ τοῦ 1883.
• Ἀλλὰ πολὺ πρὸ τῆς προσφάτου ταύτης χρονολογίας πάντες οἱ γεωμέτραι ἐθαύρων τὴν ἀδυναμίαν ταύτην τόσο πικρὰν, ὥστε
• ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἀπέρριπτεν ἄνευ ἐξετάσεως τὰ ὑπομνήματα αὐτὰ! τόσο πολυάριθμα τὰ ὅποια δυσχερεῖς τινες παρὰ φρόνες τῇ ἀτέστελλον κατ' ἔτος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.
• Ἡ Ἀκαδημία εἶχε ἄδικον; Προφανῶς ὅχι. Καὶ αὕτη ἐγνώριζε καλῶς ὅτι οὕτως ἐνεργοῦσα δὲν ἐκινδύνευε καθόλου νὰ καταπνίξῃ ἀνακάλυψιν σοβαρὰν. Δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶε δίκαιον ἀλλὰ συνηθίζετο, ὅτι τὸ εἰστικτὸν τῆς δὲν τὴν ἡπάτα.
• Οἱ Ἀκαδημαῖκοι ἐρωτῶμενοι θὰ εὖ ἀπῆντων: Ἐχομεν συγκρίγει τὴν πιθανότητα τοῦ νὰ ἐγερθῇ ἄγνωστός τις σοφός, ὅστις νὰ κατορθώσῃ ἐκεῖνο, ὅπερ ματαιῶς ἐπὶ τὸσον χρόνον ἐζητοῦμεν, μετὰ τὴν πιθανότητα τοῦ νὰ ὑπάρξῃ εἰς τρελλὸς εἰς πλεον ἐπὶ τῆς Γῆς.
• Ἡ δευτέρα μᾶς ἐγάνη ἀσυγκρίτως μεγαλειότερα.»

A. K.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Ἄ μου ἐπιτρέψετε νὰ εἰς παρουσιάσω τὸν πρῶτο δάσκαλο ποὺ εὐτύχησα νὰ ἔχω ὅταν τεσσάρων χρονῶν μωρὸ ἀποφάσισα νὰ πάγω σχολεῖο. Μέσου ἀναστήματος, παρ' ὀλίγον νὰ πῶ μεγέθους, μ' ἐξωγκωμένα τὰ μῆλα τῶν παρειῶν, μετὰ τὴν ἀνω σιαγόνα προεξέχουσιν, οὕτως ὥστε νὰ φαίνονται διαρκῶς οἱ κυνόδοντες (οἱ κοπιτήρες ἔλειπαν διότι ὁ κουρέας τοῦ χωριοῦ μας ἔβγαζε μονάχα δόντια χωρὶς νὰ τ' ἀντικαθιστᾷ), μετὰ τὴν ράχιν ὑπενθυμίζουσιν κάμηλον τὴν δρομάδα, μετὰ δακτύλους τῶν χειρῶν ὁστεῶδεις τῶν ὁποίων πικρὰν ἀνάμνησιν ἔχουν τὰ δυστυχισμένα μου μάγουλα καὶ μετὰ μιὰ βέργα, μὰ τί βέργα! φρίττω ὁσάκις τὴν ἐνθυμούμαι. Μικροσκοπική, μόλις 20 ἑκατοστομέτρων μήκους, καὶ ἐνὸς πλάτους, ἀλλὰ γερὴ ὅσο δὲν φαντάζεσθε. Αἱ κακαὶ γλῶσσαι διέδιδαν ὅτι καθεὶς βράδυ ἔμπαινε μέσα στὸ λάδι διὰ νὰ διατηρεῖται πάντοτε γλωρὰ. Τὸν συνήνητσα τὸν ἀγαπητόν μου δάσκαλον πρὸ δύο ἐτῶν ἐπάνω στὸ γεφύρι κεκνυφῶτα καὶ τρικλίζοντα καὶ ἐν τούτοις ἐτρόμαξα.

Σὺς τὸν ἀνέφερα τὸν ἐξαιρετικὸν αὐτὸν ἄνθρωπο γιατί τις πρῶτες μου ἐκδρομὲς εἶχα κάνει μαζὺ του. Κ' ἔτσι κάθε φορὰ ποὺ μιλῶ γιὰ ἐκδρομὴ, νὰ σου κι' ὁ δάσκαλος ὁ Βασίλης ἔρχεται ἀπρόσκλητος νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν του στὸ τμῆμα τῶν ἀναμνήσεων τοῦ ἐγκεφάλου μου. Συγχρονισμὸς παραστάσεων καθὼς βλέπετε. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ πὼς δὲν ἤξευρα τότε τὴν λέξιν ἐκδρομὴ γιατί τὴν ὀνομάσαμε περίπατο. Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἠυδόκει ἅπαξ τοῦ ἔτους ὁ κύρ Βασίλης νὰ μᾶς πάγῃ περίπατον, ἔπρεπε ὁ οὐρανὸς νὰ ἦτο τελείως ἀπηλλαγμένος νεφῶν. Ὁ ὁδὸς ἦτο ἀπαραίτητος. Κ' ἔτσι κάθε πρᾶτ' ὅλοι οἱ μαθηταὶ μετεβαλλόμεθα εἰς σοβαροὺς μετεωρολόγους διὰ νὰ προβλέψωμεν τὴν πιθανὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὸ μεσημέρι, διότι ἡ ἐκδρομὴ μας ἦτο πάντοτε ἀπογευματινὴ. Ὁ τόπος καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκδρομῆς ἦτο κάθε χρόνον ὁ ἴδιος. Ἡ πέτρινη βρύση ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπός. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν στάθμευσις στ' ἀλώνια τοῦ χωριοῦ, ὅπου ὁ διδάσκαλος ἑαπλωμένος στὸ χαλί του παρακολουθοῦσε τὸ ἀγώνισμα τῆς πάλης μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ τὰ κλασικὰ σκλαβάκια ποὺ παίζανε τὰ πιὸ μεγάλα παιδιὰ. Τὸ βέβαιον εἶναι πὼς ἡ μεγαλύτερή μας χαρὰ ἦτο ποὺ γλυτώνουμε ἀπὸ τὰ μαθήματα ἔστω καὶ δι' ἐν ἀπόγευμα.

Ὅταν μᾶς ἔφυγεν ὁ κύρ Βασίλης ἀτελπισμένος γιὰ τὴν προκοπὴν μας, ἀποκτήσαμεν ἕνα δάσκαλον πιὸ καλόν. Ὁ αὐτὸς εἶχεν ἀρτίαν μόρφωσιν. Στὸ Γυμνάσιον ποὺ σπούδασεν εἶχεν ἀκούσει καὶ παιδαγωγικὰ μιὰ ὥρα τὴν ἐβδομάδα ἀπὸ τὸν Καθηγητὴν τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Αὐτὸς ἦταν φίλος τῶν ἐκδρομῶν. Μᾶς ἔμαθε πρῶτα τὴν λέξιν ἐκδρομὴ. Μᾶς εἶπε κάμποσα λόγια γιὰ τις χάρες τῆς ἐξοχῆς καὶ μᾶς ὁδηγοῦσε συχνὰ στὰ βουνά. Ἀλλ' ὁ εὐλογημένος ἦτανε συγχρόνως

δροσερό τους ἴσκιό κι' ἂν ἔτρεχε ποτάμι τὸ καθάριο νερό.

Δὲν ἔπρεπε νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὰ σύρματα τῆς μάνδρας γιὰ νὰ μᾶς καμαρώνουν ὅσοι ἦσαν ἀπέξω καὶ νὰ ψιθυρίζουν «Τοὺς βλέπετε αὐτοὺς ἐκεῖ; Εἶναι ἐκδρομὴ ἀπὸ τὸ Σκευροδρομὶ». Τὸ βράδυ γυρίσαμε τρικλίζοντας κι' οὐρλιάζοντας.

Πέρασαν χρόνια καὶ καιροὶ ἀπὸ τότε. Ὁ δάσκαλός μου κὺρ Βασίλης πέθανε, ὁ ἄλλος μὲ τὴ Γραμματικὴ του δὲν ξεύρω τί ἀτέγινε, τὸ δεσποινίδιον, ποὺ θᾶναι τὴν ὥρα καμμιὰ ἀπὸ τὰς κυρίας τῶν ὁποίων παρελαύνουν τὰ ὀνόματα στὰ δελτία τῶν κοσμικῶν κινήσεων, θὰ ἔχασεν ὁλότελα τὸ ἐπισόδιον, ἄρχισα 'κ' ἐγὼ νὰ κατεβαίνω τὸν κατήφορο τῆς ζωῆς, μὰ κάθε φορὰ ποὺ βλέπω μικροὺς καὶ μεγάλους νὰ τρέχουνε στὴν ἐξοχή, θυμοῦμαι πάντα μὲ κάποια νοσταλγία τὶς παλιὰς ἐκεῖνες μέρες ὅποτε μᾶς συνιρόφευε στίς ἐκδρομὲς ἢ γλυκειὰ παιδικὴ ἡλικία ποὺ, ἄλλοῦμονο, μᾶς ἐγκατέλειπεν ὀριστικῶς.

ΑΝΑΤΟΛΙΤΗΣ

ΘΡΥΨΑΛΑ

Οἱ ἄνθρωποι ἔγειναν, ἄλλοι γιὰ νὰ κάθονται, ἄλλοι γιὰ νὰ τρέχουν κι' ἄλλοι γιὰ νὰ βάζουν τρικλο τοδιὰ σ' ἐκείνους ποὺ τρέχουν.

Τὶς μεγαλύτερες ἀνοησίες, γράφει ὁ ἄνθρωπος ὅταν δοκιμάζει τὴν πέννα του νὰ ἰδῇ ἂν γράφῃ.

Ὅλα τὰ βέβαια τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἔχει καὶ τὸ ζῷο· ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα.

Α. Γ. Κ.

Ὑψιῶδης χαρακτήρ τόσον ἐν ταῖς εἰκαστικαῖς ὅσον καὶ ἐν ταῖς ἀποτελεσματικαῖς τέχναις εἶναι ἢ ὅσον ἔνεστι τελειότερα τῆς φύσεως ἀτομίμησις ὑπὸ τοῦ τεχνίτου. Τὸ τέλειον ἄγαλμα, ἐπὶ παραδείγματι, ὑποκείμενον ἔχει τὴν ἀτομίμησιν ζῶντος ἀνθρώπου, ἢ εἰκὼν τὴν τελείαν παράστασιν πραγματικῶν προσώπων ἢ ποικίλων σχημάτων ὁ δὲ ποιητὴς στοχάζεται νὰ ἀπεικονίσῃ πιστῶς τοὺς λόγους, τὰς πράξεις, τοὺς χαρακτήρας ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἡρώων αὐτοῦ. Ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ ἣν ἀποκαλοῦμεν ἀκμὴν τῆς τέχνης, ὁ τεχνίτης λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας ἐντείνει πάσας αὐτοῦ τὰς προσπάθειας, ἵνα ὑποτυπώσῃ ὅσον οἶόν τε πιστῶς τὴν ἰδέαν τοῦ ἰδίου δημιουργήματος εἴσοτε μάλιστα καὶ μεθ' ὑπερβαλλούσης ἀκριβείας. Διὰ τῆς ἐντεταμένης δὲ ταύτης ἐργασίας, ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ χρόνου οἶονεῖ ἰδιοποιούμενος τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας τῆς τέχνης, παύεται πλέον μιμούμενος τὸ ζῶν πρωτότυπον καὶ ἀνυόμενος ἐκ τῶν διδαγμάτων πολυχρονίου πείρας τὰ πρότυπα τῶν εἰκόνων του, τὰ αἰσθήματα ἢ τοὺς χαρακτήρας, δημιουργεῖ εἰκόνας ποιήματα, δράματα. Ἡ περίοδος τῆς

δροσερό τους ἴσκιον κι' ἂν ἔτρεχε ποτάμι τὸ καθάριο νερό.

Δὲν ἔπρεπε νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὰ σύρματα τῆς μάνδρας γιὰ νὰ μᾶς καμαρώνουν ὅσοι ἦσαν ἀπὲξ καὶ νὰ ψιθυρίζουν «Τοὺς βλέπετε αὐτοὺς ἐκεῖ; Εἶναι ἐκδρομὴ ἀπὸ τὸ Σταν-ροδρόμι». Τὸ βράδυ γυρίσαμε τρικλίζοντας κι' οὐρλιάζοντας.

Πέρασαν χρόνια καὶ καιροὶ ἀπὸ τότε. Ὁ δάσκαλός μου κύρ Βασίλης πέθανε, ὁ ἄλλος μὲ τὴ Γραμματικὴ του δὲν ξεύρω τί ἀπέγινε, τὸ δεσποινίδιον, ποὺ θᾶναι τώρα καμμιὰ ἀπὸ τὰς κυρίας τῶν ὑποίων παρελαύνουν τὰ ὀνόματα στὰ δελτία τῶν κοσμικῶν κινήσεων, θὰ ἔχασεν ὁλότελα τὸ ἐπισόδιον, ἄρχισα κ' ἐγὼ νὰ κατεβαίνω τὸν κατήφορο τῆς ζωῆς, μὰ κάθε φορά ποὺ βλέπω μικροὺς καὶ μεγάλους νὰ τρέχουνε στὴν ἐξοχή, θυμοῦμαι πάντα μὲ κάποια νοσταλγία τίς παλιὰς ἐκεῖνες μέρες ὅποτε μᾶς συντρόφευε στὶς ἐκδρομὰς ἡ γλυκειὰ παιδικὴ ἡλικία ποὺ, ἄλλοιμονο, μᾶς ἐγκατέλειπεν ὀριστικῶς.

ΑΝΑΤΟΛΙΤΗΣ

ΘΡΥΨΑΛΑ

Οἱ ἄνθρωποι ἔγιναν, ἄλλοι γιὰ νὰ κάθονται, ἄλλοι γιὰ νὰ τρέχουν κι' ἄλλοι γιὰ νὰ βάζουν τρικλοποδιὰ σ' ἐκείνους ποὺ τρέχουν.

Τὶς μεγαλύτερες ἀνοησίες, γράφει ὁ ἄνθρωπος ὅταν δοκιμάζει τὴν πέννα του νὰ ἰδῇ ἂν γράφῃ.

Ὅλα τὰ βάζαντα τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἔχει καὶ τὸ ζῷον ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα.

Δ. Γ. Κ.

Ουαιώδης χαρακτὴρ τὸσον ἐν ταῖς εἰκαστικαῖς ὅσον καὶ ἐν ταῖς ἀποτελεσματικαῖς τέχναις εἶναι ἢ ὅσον ἐνεσιτελαιοτέρα τῆς φύσεως ἀτομίμησις ὑπὸ τοῦ τεχνίτου. Τὸ τέλειον ἄγαλμα, ἐπὶ παραδείγματι, ὑποκείμενον ἔχει τὴν ἀπομίμησιν ζῶντος ἀνθρώπου, ἢ εἰκὼν τὴν τελείαν παράστασιν πραγματικῶν προσώπων ἢ ποικίλων σχημάτων ὁ δὲ ποιητὴς στοχάζεται νὰ ἀπεικονίσῃ πιστῶς τοὺς λόγους, τὰς πράξεις, τοὺς χαρακτήρας ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἡρώων αὐτοῦ. Ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ ἦν ἀποκαλούμεν ἀκμήν τῆς τέχνης, ὁ τεχνίτης λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς ἀπαντήσεις ταύτας ἐντείνει πάσας αὐτοῦ τὰς προσπάθειας, ἵνα ὑλοτυπώσῃ ὅσον οἶόν τε πιστῶς τὴν ἰδέαν τοῦ ἰδίου δημιουργήματος ἐνίοτε μάλιστα καὶ μεθ' ὑπερβαλλούσης ἀκριβείας. Διὰ τῆς ἐντεταμένης δὲ ταύτης ἐργασίας, ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ χρόνου οἶονεῖ ἰδιοποιούμενος τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας τῆς τέχνης, παύεται πλέον μιμούμενος τὸ ζῶν πρωτότυπον καὶ ἀνυόμενος ἐκ τῶν διδασμάτων πολυχρονίου πείρας τὰ πρότυπα τῶν εἰκόνων του, τὰ αἰσθήματα ἢ τοὺς χαρακτήρας, δημιουργεῖ εἰκόνας ποιήματα, δράματα. Ἡ περίοδος τῆς

τέχνης ἐν ἣ ὁ τεχνίτης ἀπομιμείται τὸ ζῶν πρωτότυπον ἀποτελεῖ τὴν ἀκμὴν τῆς τέχνης καθ' ἣν κυριαρχεῖ τὸ πραγματικὸν αἶσθημα. ὅταν δὲ ὁ καλλιτέχνης ἀντιγράψῃ ἀπλῶς τὰ ἔργα τῶν προγενεστέρων ἐμφανίζεται ἡ περίοδος τῆς καθ' ἧς εἰν δημιουργίας, τῆς παρακμῆς τῆς τέχνης.

Τὰς δύο ταύτας περιόδους ἀπαντῶμεν αἰίοις ἐν τῷ βίῳ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς τέχνης.

Οὐ μόνον δὲ ἡ τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν ἀλλὰ καὶ πάσης μεγάλης Σχολῆς ἐν τῇ τέχνῃ. Ἱστορία, διδάσκει τὴν ἀνάγκην τοῦ μιμεῖσθαι τὴν φύσιν, τὸ ζῶν πρωτότυπον.

Ἡ **πολλαπλὴ** ἐξέτασις καὶ ἐρευνα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ διαρκὴς ἀνάλυσις τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἡ μελέτη παθῶν τραγικῶν καὶ ἡ ἐξωτερικεύσεις αὐτῶν εἶναι τὰ μέσα πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς θερμομοιροῦ δυνάμεως ἣν ἐνδομύχως συναισθάνεται ὁ ἐνθους καλλιτέχνης.

Ὁ ἀθλητισμὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦτο τὸ ζῶν πρότυπον πρὸς παραγωγὴν τελείως ἀνεπτυγμένου σώματος καὶ ἡ μόνη εὐκαιρία εἰς τὸν καλλιτέχνην νὰ ἐπιδείξῃ τὰ ἀριστα τῶν πρωτύπων τοῦ σωματικοῦ κάλλους ἐν τῇ τελείᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Γυμναστικῆς διαμερφώσει. Οἱ ἀνδριάντες τῶν νικητῶν τῆς Ὀλυμπίας ἀσχολουμένων περὶ τῶν ἔργων ἐν οἷς ἐνίκησαν εἶναι τῶν ἀριπρεπεστάτων καλλιστευμάτων κλασσικῆς σμῆλης.

Οἱ τρεῖς ἐπιφανέστατοι ζωγράφοι τῆς Ἰταλίας Λεονάρδος da Vinci, Μιχαὴλ Ἀγγέλως καὶ Ραφαὴλ ὑπετύπωσαν πιστῶς ἐν τοῖς ἑαυτοῖς ἔργοις αὐτὴν τὴν ἀνατομίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, διότι ἀπεμνήθησαν πρότυπα ζῶντα. Ὅτε ὁμοῦ οἱ τεχνῖται ἔπαυσαν νὰ βλέπωσι ζῶντα πρότυπα καὶ ἤρχισαν νὰ ἀντιγράψωσι τὰ ἔργα διδασκάλων τῆς τέχ-

νης, ἐπεκράτησεν ἐν τῇ τέχνῃ ἡ ἀντιγραφή τῶν κλασσικῶν ἔργων, βραδύτερον ἢ τῶν ἀντιγράφων ἀντιγραφῇ καὶ οὕτω ὁ τεχνίτης βαθμηδὸν ἀπομακρυνόμενος τοῦ πρωτοτύπου κατὰ τι, ἀπώλεσε πᾶσαν προσωπικὴν ἰδέαν καὶ αἶσθημα καὶ μετεβλήθη εἰς μηχανὴν ἀντιγραφῆς. Ὁ χωρισμὸς δὲ τοῦ τεχνίτου ἀπὸ τοῦ ζῶντος πρωτοτύπου περιέστησε τὴν τέχνην μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ παράγῃ ἔργα οὐδόλως θεραπεύοντα τὸ καλλαισθητικὸν τοῦ θεατοῦ συναἶσθημα. Τοιαῦτα τὰ ἔργα, τῶν τοὺς τρεῖς μεγάλους τῆς Ἰταλικῆς τέχνης τοῦ 15 καὶ 16 αἰῶνος ἐκπροσώπους, διαδεξάμενων, οἵτινες ἐφιλοτέχνουν καλλωπιστήρια γυναικῶν καὶ θεατρικὰς σκηνογραφίας.

Εἰς τὰ αὐτὰ συμπεράσματα καταλήγει τις ἐπισκοπῶν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τραγωδίας.

Ὁ ὑψηλότης τῆς Βοιωτίας ἀοιδὸς ἐγκωμιάζων ἐν τοῖς «Ἐπινίκιοις» αὐτοῦ τοὺς νικητὰς ἀγώνων προβάλλει εἰς τοὺς θαυμαστὰς αὐτοῦ σύγχρονα ζῶντα πρωτότυπα τελείας σωματικῆς ρώμης καὶ ψυχικῆς εὐρυθμίας. Ὁ δὲ δαιμόνιος Σοφοκλῆς ὁ δεινὸς ἐρευνητὴς τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἀναβιβάζει ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς ἥρωας τῶν τραγωδιῶν αὐτοῦ πρόσωπα ἐγγύτατα τῇ ψυχῇ καὶ τοῖς αἰσθήμασι τῶν θεατῶν κείμενα.

Κατὰ τὸν αἰῶνα Λουδοβίκου ΙΔ' ἡ θεατρικὴ τέχνη παρουσίασε τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, διότι οἱ συγγραφεῖς ἐστρέφοντο μετὰ τῶν πρωτοτύπων τῶν ἔργων τῶν.

Μετὰ παρέλευσιν ὁμοῦ 100ετηρίδος ἀπὸ τοῦ Racine ὅτε οἱ μετ' αὐτὸν λογοτέχνη εἶχον ὡς πρότυπα οὐχὶ ζῶντας ἀνθρώπους, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς συγγραφεῖς, ἡ διάνοια κατετριγμένη πλέον ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἀντιγραφῆς δὲν

ἔξοδῳ οὔτε τόνον, οὔτε ἀλήθειαν, οὔτε ζωήν, οὔτε ἀνέ-
δειξεν ἀξίους λόγου καλλιτέχναις ἢ ἀτροπεῖς στιχοπλόκους
χάριν τῆς ὁμοιοκαταλήξεως.

Συμπέρασμα: Ὁ ἀληθὴς καλλιτέχνης ὀφείλει νὰ ἔχη ὡς
ὑπόδειγμα αὐτὴν τὴν φύσιν, καὶ ταύτην νὰ ἀπομιμῆται εἰς
τὴν ἑξωτερικὴν παράστασιν τοῦ ἑαυτοῦ ἔργου.

Ἐν Πέραν, τῇ 1 Μαρτίου 1927

ΑΛ. Ν. ΚΥΡΚΟΣ
Κάθηγητής

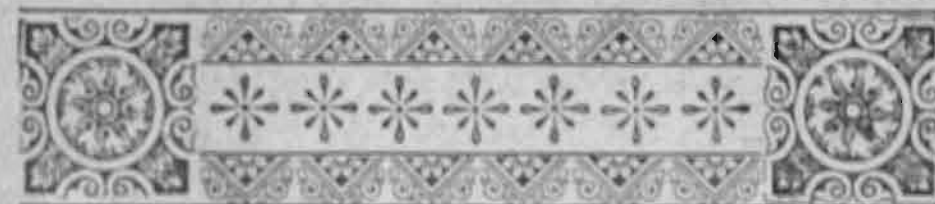
ΖΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ἄποψε ἔγειρε ἀπαλὰ
ἢ γιαγιά κι' ἀποκοιμήθη·
Πάψετε τίς φωνές,
Κάποιο γλυκὸ θὰ ὄνειρευτεῖ
καινούργιο παραμῦθι
Νὰ μᾶς τὸ πει ὁργά, σιγά,
στὶς βαρυχειμωνιές.

—*—

Ἄποψε ἔγειρε ἀπαλὰ
ἢ γιαγιά κι' ἀποκοιμήθη
Κύτταξτε — λές — γελά
Πλέρια ἢ χαρά — πῶς φτερουγά! —
στὰ γέρικιά της στήθη.
Τὸ παραμῦθι τ' ὄνειρο.
εἰν' ὁμορφο παιδιὰ.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΥΤΟΥΝΤΖΑΚΗΣ

NESSUN MAGGIOR DOLORE...

(Dante)

*Χαρισμένο στὸν ἀγαπημένο φίλο ποιητὴ,
Βασίλη Κασαπάνη*

Κι' ἀπ' αὐτὸ θὰ περάσεις ὅπως ὅπως...
Κι' αὐτὰ μίρα, σὶν κυλίσουνε τὰ χρόνια,
καθισμένος στῆς ἀνάμνησης τὰ θρόνια
θὰ θυμᾶσαι καὶ θὰ λές: Κρανίου τόπος!

Ὡ μὴν κλαῖς... Μὴ φιντάζεις ἀσκόπως
πὼς γίνεται τὸ κάθε τί. Αἰώνια
τίποτα δὲ βαστάει. Μέσ' στὰ χρόνια
τοῦ δικοῦ σου λυτρωμοῦ βρίσκεται ὁ τρόπος.

Σ' ἐμένα πληγωμένος ἀκουμπήσου
κι' ἀνοιξέ μου γλυκὲ φίλε τὴν ψυχὴ σου
ποὺ αὐλακώνεται ἀπ' τοῦ πόνου τὸ χαράκι.

Μὴ μοῦ πῆς: — Ἡ συμπονιά σου δὲ μὲ μέλει... »
Ὀλημερίς κι' ἀπ' ἑνας κόμπος μέλι
δὲ γλυκαίνει τὸ πικρότερο φαρμάκι;

ΜΕΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΑΣ ΜΟΥ ΠΟΝΟΣ

Τι μαύρη μέρα, τι σκοτεινή, τι μονότονη...!

Πόσο την καρδιά μου σκεπάζει αυτή η μολυβένια θωριά του ουρανού, της θάλασσας, της φύσης... Μά γιατί τον εαυτόν μου δεν αισθάνομαι καλά, τί συμβαίνει; Μήπως πονώ πουθενά; Όχι, δεν τό πιστεύω, μά ίσως και στην καρδιά.

Φευγάτε, φευγάτε, μαύρα κοράκια, φευγάτε, μ' έκνευρίσατε μ' αυτό το πένθιμο χρώμά σας και κρωγμό! Ή νέα άκόμη καρδιά μου, νομίζεις πώς γέρας, μέσα σέ λίγα λεπτά, νομίζεις πώς μαράζιασα.

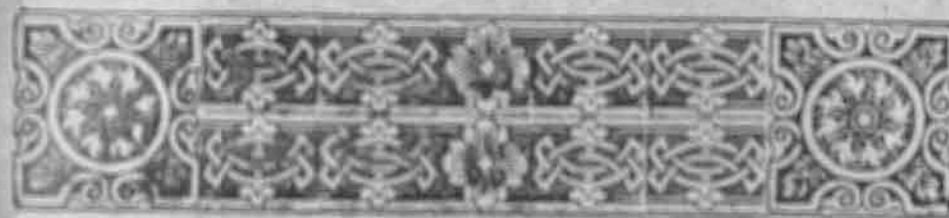
Πόσον ή καρδιά μου πεταχτή, μεθυσμένη άπ' της νεότητας τό γλυκό κρασί, χοροτηδά, τραγουδά, ζή, όταν ή φύσις γύρω άπλώνεται μέσ' τά λούλουδα φορεμένη, όταν ή άχρόλευκη νύφη της νύκτας ανάμεσα στά τρεμοβύνοντα άστέρια βαπλεύει, όταν τ' αϊδονόκι τό γλυκό του έχει στίσει σκοπό, πόσοι πόθοι μέσα σ' την καρδιά μου ξυπνούν, πόσο σκέπτομαι, πόσο γλυκά μου φαίνονται τά περασμένα! Πόσο την καρδιά μου συγκινεί, φωτίζει την νεότη της καρδιάς μου ή μοιχοβελισμένη της φύσης νεότη.

Ένθ τώρα... Νομίζεις την καρδιά μου πώς ένα χέρι σιδερένιο άτονα σφύγγει. Αυτή ή σκοτεινιά της θάλασσας και της στεριάς την ψοχή μου σκεπάζει.

Μά γιατί οί παλμοί της καρδιάς μου λιγοστεύουν, γιατί τον εαυτόν μου εξηντελημένο βρίσκω, γιατί τό χέρι μου δύσκολα κινείται, γιατί; Τι έχω;

Άχ! Καταλαβαίνω, καταλαβαίνω, ναι! Είναι αυτός της φύσης ό ύπνος που και μένα νερκώνει, και την ψυχή μου άποκοιμίζει. Ναυ αύτή είν' ή αίτία, γιατί της ψυχής στεφάνι είν' ή φύσης.

Κ. ΑΓΙΑΝΟΖΟΓΛΟΥ

ΑΙΩΝΙΑ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΑΝΕΣΤΗ ΧΡΙΣΤΟΣ

Κάποιος άθεος ή άλλόθρησκος του είπε με σοβαρότη πολλή και έτοιμότητα πάμπολλα, με άληθοφάνειας λόγια πώς ό ώραιος Χριστός δεν άναστήθηκε.

Και κείνος άνθρωπος που μιλι πάντα με τό «νομίζω» και τό «φαίνεται» έσκυψε τό κεφάλι στη σοφία την άσοφη του όμιλητή κέφυγε μάργο βήμα νιώθοντας στην καρδιά του να γκρεμίζει τό άέτωμα του ναού, που ή σκέψη του κεί μέσα έχτισε και ό του ή ψυχή του πανωραία και άμωμη, ώσαν τό κρῖνο των άπάτητων άγρών άγνή, τελούσε τη λειτουργεία της άγάπης με άβυσσική τη φλογίτσα του κανδηλιού μπροστά στον άγιο Πόνο.

Πήγε στό σπίτι του, που μιάζει έρημητήριο, άνέβηκε στην καμαρούλα του, τρέβηξε άπ' τη βιβλιοθήκη του κάπια κιντρινομένα με φύλλα σκουλικοφαγωμένα παλιά β βλία κι άλλα καινούργια, άπό την Νέα Γραφή ώτ αμε τις γραφές των άθεων.

«Έρευνάτε τός Γραφάς»...

Μέρες και νυχτιές άλλά κερές σκυφτός ξεψάχνιζε χωρίς να

μπορέσει νὰ λύσει τὸ πρόβλημα. Κι' ὥχραινε κι' ἔαθινε καὶ μαραινόταν σὰν τῶν ἀνθόκηπων τὰ λούλοιδα ποὺ ἀναπάν- τεχα φύτρωσαν σὲ ἀνεμόδαρτα ὑψώματα.

Ἄνεμοι λυσασμένοι — οἱ ἀμφιβολίες του . . . ὥχραινε, ἔφθινε καὶ θὰ τέλειωναν οἱ μέρες τῆς ζωῆς του στὴν ἔρευνα σὰν τὸ κερὶ ποὺ τὸ λυώνει δυσανάλογη φλόγα.

Εἶδε τὴ μορφὴ του στὸν καθρέφτη. Τρόμαξε. Τοῦ φάνη- κε πῶς ὁ χάρος χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ ἐρημητήριου του στὸ κρώξιμο τῆς φωνῆς τῆς κουκουβάγιας.

Ἔσυρε τὸ κουρτινάκι τοῦ παραθυριοῦ. Εἶδε τὸ ἄσπρο χάραμα τῆς αὐγῆς, πρὶν προμηνεῦσε μιὰν ὑπέρολαμπρη μέρα . . .

Πῆγε τὸν δρόμο ποὺ φέρνει ὄξω ἀπὸ τὴν Πολιτεία. Πέ- ρασε τοὺς κάμπους κι' ἀνέβηκε στὸ βουνό.

Καὶ στὸ πέρασμα του τὸ ριθινὸ εἶδε τὸν κορυδαλὸ ν' ἀνε- βαίνει ψηλὰ μὲ φωτερὰ φτερὰ στὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου τραγουδώντας ἄπανστα. Ἀκουσε ὅλα τὰ πουλιά, ποὺ εἶχανε στήσει κονσέρτο.

Οἱ χυμοὶ ἀνέβαιναν ἀπὸ τίς ρίζες τῶν δένδρων, στὰ κλώνια καὶ τὰ παρακλώναρα κι' ἂν βολοῦσαν προμαντέματα μιᾶς πλούσιας καρποφορίας· τὰ δέντρα ποὺ χιῆς εἶταν θαρεῖς, πεθαμένα.

Στ' ἀπαλὰ χορταράκια τ' ἀνθοπλούμιστα, ποὺ μιάζαν χαλὶ ὑφασμένο λὲς ὄλο ἀπὸ μεταξὶ ἀστιαφτερό, ἀπάνω σκέδιο δαιμόνιου κοσμηματογράφου, ἀρνάκια χοροπηδοῦσαν χαρι- τωμένα βελάζοντας γύρω στίς γαλαχτόφωρες ἀμνάδες καὶ τοῦ βοσκοῦ ἢ φλογέρα σκορποῦσε τραγουδάκια γιομαῖτα ἄ- ἔρωτα καὶ πολυπόθητην εἰρήνην.

Τὸ μελισολοῖ βούιζε σὰν τὰ ἐργατικά κορίτσια ποὺ χα- ρούμενα τὴν αὐγὴ πᾶνε στὴ δουλιὰ. Οἱ πεταλοῦδες τρελλὰ

πετούσανε ὦ καὶ κεῖ σὰν τὴ τρελλὴ νιότη, ποὺ σβύνει ἡ ὠραία ζωὴ τῆς στὸ χορὸ καὶ τὰ παρὰ ξένα ὄνειρα . . .

Καὶ νά, τὸ στάρι. Θὰ μεγαλώσει, θὰ σταχιάσει, θὰ με- στώσει, θὰ δώσει τὸ ξανθὸ στάρι κι' ἀπὲ «τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς» — Λάβετε, φάγετε. . . .

Καὶ νά, στάμπελοκλήματα σκάζουν τὰ χρυσοπράσινα μπουμπουκάκια. Θ' ἀνθίσουν, θὰ δώσουν τσαμπιά σταφυ- λιοῦ, ποὺ ὅταν περκάσουν, θὰ τρυγηθοῦν, θὰ μποῦν στὸ λῖνο καὶ θὰ δώσουν «τὸ θεῖον αἶμα» τὸ αἶμα τῆς ζωῆς. — Πίστε ἐξ αὐτοῦ πάντες. . . .

Καὶ νά, εἶδε ἄκόμα, τὰ ἐρωτικά ζευγάρια πλαῖ-πλαῖ, ἀγ- καλιαστὰ νὰ πέρνουν τὸ δρόμο μέσ' ἀπὸ τ' ἀνθισμένα μο- νοπάτια, ποῖος ξαίρει γιὰ ποιά μοσκόβολλη, λουλουδένια παστάδα. Μέσα εἰς κίλνα τὰ κορμιά τὰ σφιχτὰ βράζανε σὰν τὸ μοῖστο οἱ χυμοὶ τῆς νιότης, ποὺ δίνουν τὴν αἰωνι- ότητα, ζωὴ ζωῆς.

Στὴν κορφή τοῦ ἀνθισμένου βουνοῦ στάθηκε ὁλόρτος κι' ἔνωσε τὸ ραχοκόκαλό του, ποὺ εἶταν κυριτωμένο τὸ χει- μῶνα ἀπὸ τὸ κρῦο καὶ τὸ σκῆψιμο ἀπάνω στὰ μουχλια- σμένα, τὰ φύλλο καὶ φτερό, παλιὰ βιβλία καὶ τᾶλλα, ποὺ μύριζαν ἄκόμα τυπογραφικὴ μελάνη — τὸ ραχοκόκαλό του νὰ ὀρθόνηται ντοῦρο καὶ νὰ κρατάει τὸ κορμί του ἀλύγι- στα σὰν κεπαρίσι σὲ γαληνεμένην ὥρα, κι' ἔνωσε τὰ πνε- μόνια του νὰ φουσκώνουν ἀπὸ καθαρὸν ἀέρα, τὰ μά/ουλά του, τὰ ὠχρὰ πρὶ, νὰ ροδίζουν τὸρ' ἀπὸ τὸ αἶμα τῆς ροδο- δάφνης λουλούδια καθρεφτισμένα σὲ ἀργόκυλα καθάρια νερὰ ρυακιοῦ.

Κι' ἀποκεῖ ψηλὰ βλέποντας γύρω τὴν φύση, ὁλόγυρά του, τὴ φύση, ποὺ τὸν χειμῶνα εἶχανε στὰ ἔγκατα τῆς γῆς θαμένη, σκεπασμένα σὰν ἀποκάτω σὲ μάρμαρον ὁλόλευκο, τὸ χιόνι, μιὰ πλάκα τάφου, λὲς, ποὺ σὰν ἄγγελος Κυρίου

ὁ ἥλιος ἦρτε καὶ τὴν ἀνασῆκωσε γιὰ ν' ἀναστηθεῖ ἡ ἐν τάφῳ Ζωή. Αὐτὴνε τότε τὴ βλέπει ὀλοφάνερα. Βάζει τὸ δάχτυλό του στὸν τύπο τῶν ἡλίων ὁ ἄπιστος ὡς τὰ χθὲς Θωμᾶς.

... Καὶ μέσα του ἀκούγει πάλι τὴν ψυχὴ του νὰ ψάλλῃ μὲ φωνὴ γλυκιὰ σὰν νὰ ἠχοῦσαν μέσα του ψαλτήρια καὶ φόρμιγγες, κιθάρες καὶ φλογέρες :

« Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν » ...

καὶ ἄνοιξε διάπλατα τὸ στόμα του καὶ φώναξε :

« Χριστὸς ἀνέστη » ...

καὶ ἡ φωνὴ του σὲ μύριους ἀντίλαλους ἀπλώθηκε στὸν κάμπο, πάνω ἀπὸ τὰ σπίτια τῶν χωριῶν φτάνοντας ὥς μέσα ἀκόμη στὴν Πολιτεία, καὶ οἱ καμπάνες καὶ τὰ σήμαντρα στὴ φωνὴ του ἠχολόησαν χαρμόсуна :

« Χριστὸς ἀνέστη » ...

Ὅλοι ἀκουσαν τὴν χαρούμενη φωνή, πὺ κύλησε ψηλὰ ἀπὸ τὸ βουνό, ὁ τριγμὸς τοῦ ἀρότρου σταμάτησε κι' ὁ ἀργαλὶδὸς ἐπίσης, οἱ κρότοι τῶν μηχανῶν τῶν ἐργοστάσιων παίζανε ἔξω ἀπὸ τὴν Πολιτεία καὶ μέσα σ' αὐτὰ τὰ χοντρά βιβλία μὲ τὸ Δοῦναι καὶ Λαβεῖν τῶν ἐμπόρων κλείστησαν.

Ὅλοι ἀκουσαν τὴ χαρούμενη φωνή, πὺ κύλησε ψηλὰ ἀπὸ τὸ βουνό καὶ εἶπαν πῶς ἄγγελος Κυρίου ἀνάγγειλε τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου.

Ὅμως, ὄχι. Δὲν εἶταν ἄγγελος. Μὰ, ἂν δὲν εἶταν ἄγγελος Κυρίου εἶταν ὁ Ποιητὴς πὺ βρῆκε τὴν ἀλήθεια στὴ φύση. Καὶ γὰρ πὺ στὶς φλέβες μου τρέχει αἷμα κάποιου παλιοῦ Λαοῦ λάτρη τῆς Ὁμορφιάς καὶ τῆς ἀλήθειας στὴ φύση φώναξα γιομαῖος πίστη :

— « Ἀληθῶς ἀνέστη ».

Φανάρι—Πάσχα

εἰρηνάρχης ΚΟΒΑΣ

Κατὰ διασκευὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ
ὑπὸ Ἀρ. Βασιλειάδου.

Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ πειρὰ ψηλὰ βουνὰ τῆς Γερμανίας ἦ-
τανε κτισμένο, χρόνια πολλὰ τώρα, τὸ κάστρο τοῦ
Βαρόνου Katzenellenbogen. Μοναχικὸ καὶ ἔρημο
ἔμοιαζε μὲ τὴν μεγαλοπρέπειά του σὰν ἓνα λιοντάρι μέσα
στὰ δάση. Ἡ μόνη χαρὰ τοῦ βαρόνου ἦτανε ἡ μονάκριβη
του κόρη, ἡ φύσις ὅμως τοῦ τὴν χάρισε μὲλες τίς ἀσωτείες
πὺ μπορεῖ ν' ἀχῇ μιὰ μοναχοκόρη.

Δύο θείες τῆς ἀνέλαβαν νὰ τὴν μάθουν τοὺς τρόπους
καὶ τὰ γράμματα πὺ ἀρμολζαν σὲ μιὰ κόρη βαρόνου. Μὲ
τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὴν ἀνατροφὴ τῶν παρθένων θειῶν τῆς
ἔγεινε ἓνα πλάσμα πὺ κινουσε τὸν θαυμασμόν ! Ὅταν ἦ-
τανε 18 χρονῶ, ἔγραψε τὸ ὄνομά της χωρὶς λάθος καὶ ζω-
γράφηκε ἀνθρώπους καὶ ζῶα πὺ δὲν μπορούσε κανεὶς νὰ
τὰ ξεχωρίσει.

Εἶχε μάθῃ ὅμως τοὺς πειρὰ δύσκολους χορούς τῆς ἡμέ-
ρας καὶ ἔπαιζε στὴν ἀρπα καὶ στὴν κιθάρα τοὺς καλύτε-
ρους σκοπούς ἤξευρε ἐπίσης καὶ τὰ πειρὰ αἰσθηματικὰ τρα-
γοῦδάκια ἀπ' ὅξω.

Ποτέ της δὲν ἔβγαινε ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρο χωρὶς τὴν ἀκολουθεία τῶν θείων της. Ἀπ' τὸ πρωῒ ὥς τὸ βράδυ τῆς διάβαζαν συναξάρια καὶ προσευχές.

Ὡς γιὰ τοὺς ἀνδρας δὲ τὴν εἶχαν συμβουλευσὴ νὰ τοὺς κρατῇ σὲ τέτοιαν ἀπόστασιν ὥστε νὰ μὴ ρίξῃ οὔτε μιὰ ματιὰ στὸν ὠραιότερον ἱππότη τοῦ κόσμου, κι' ἂν ἀκόμη ξεφυχοῦσε μπρὸς στὰ πόδια της.

Ὁ Βαρῶνος ἂν καὶ εἶχε μόνον ἓνα παιδί τὸ σπιτικό του, δὲν ἦταν ἔρημος. Ὅλοι οἱ πτωχοὶ τοὺς συγγενεῖς μαζεύονταν κάθε βράδυ καὶ ἀφοῦ ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν τὰ παλιὰ κρασιὰ τοῦ βαρῶνου καὶ τῶριχναν σιὸ γλέντι. Κεῖτοι ὁ βαρῶνος εἶχε τοὺς πιστοὺς του ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

Στὸ τέλος ὁμῶς αὐτὲς ἡ συ/αθροίσεις ἀρχίζαν νὰ πέρνουν πειὸ σοβαρὸ χαρακτήρα. Ἐπρόκειτο νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν μίλλοντα γαμβρὸν τῆς κόρης του, κάποιον κόμην τῆς Βαβαρίας στρατηγὸν μιᾶς μοίρας.

Ὅλο τὸ κάστρο βρῖσκονταν σὲ μιὰ ταραχὴ προετοιμασίης.

Ἡ ὥραία νύφη στολίσθηκε ἀπὸ τίς θείες της μὲ μιὰ ἀσυνήθιστη φορεσιὰ ποὺ τὴν ἔκαμνε τόσο ὀμορφη ποὺ ἡ παρθένος θείες ἔμειναν κεραυνόπλικτες.

Ὁ βαρῶνος ἂν καὶ δὲν εἶχε τίποτε νὰ κάμῃ ἀνεβοκατέβαινε ὅλες τίς κάμαρες τοῦ κάστρου, ἐφώναζε τοὺς ὑπηρέτας, τοὺς ἔδιδε διαταγὰς καὶ βομβοῦσε σὰν μέλισσα.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ πειὸ παχὺ μοσχάρι εἶχε σφαγῇ, τὸ μαγειριὸ ἦταν γεμᾶτο ἀπὸ φαγιὰ καὶ παλιὰ κρασιὰ. Ὅλη ἦσαν ἔτοιμοι, μόνον ὁ γαμβρὸς ἀργοῦσε νὰ κάμῃ τὴν ἐμφάνισιν του.

Ἡ ὥρες περνοῦσαν καὶ ὁ ἥλιος ἔριχνε τῆς τελευταίης του

ἀκτίνες σιὸ κάστρο. Ὁ βαρῶνος ἀνήσυχος ἀνέβηκε σιὸν πειὸ ὑψηλὸ πύργο τοῦ κάστρου καὶ ἀρχισε νὰ βλέπῃ μὲ τὰ κιάλια μήπως διῇ τὸν γαμβρὸ μὲ τὴν ἀκολουθεία του.

Καὶ ἐνῷ αὐτὰ συνέβαιναν σιὸ κάστρο, εἰς τὴν Βαβαρία ξετυλίζονταν μιὰ ἄλλη σκηνή.

Ὁ νεαρὸς κόμης ἐρχόνταν σιὸ κάστρο ἔφιππος μὲ τοὺς πιστοτέρους τοῦ ὑπασπιστὰς καὶ ἀμέριμνος προχωροῦσε ἐκεῖ ποὺ τὸν περίμενε μιὰ χαριτωμένη νύφη, ποὺ θὰ τὴν ἐγνώριζε, ἀλλὰ ποὺ ἦταν ξακουσμένη γιὰ τὴν ὁμορφιά της σὺλὴν τὴν Γερμανία. Σιὸν δρόμο του ὁμῶς συνήντησε ἓνα συνάδελφό του σιὸ στρατὸ τὸν πρίγκηπα Sterkenfaust καὶ ἐξακολούθησαν μαζὺ τὸν δρόμο τους.

Ἐδῶσε δὲ διαταγὰς σιὸς κοβαλάρηδες νὰ τοὺς παρακολουθοῦν ἀπὸ μακρυνά, αὐτοὶ δὲ πήγαιναν μπρὸς καὶ συνωμιλοῦσαν καὶ λέγανε τὰ κατορθώματα τοῦ πολέμου. Μαζὺ μὲ τὰλλα ὁ κόμης τοῦ διηγήθηκε καὶ γιὰ τῆς γυναίκας του τὴν ὁμορφιά, καὶ ποὺ τὴν ἐξωτεύθηκε χωρὶς ἀκόμη νὰ τὴν διῇ.

Ἐνῷ ὁμῶς ὁμιλοῦσαν χωρὶς νὰ προσέξουν μπῆκαν σένα ἀπὸ τὰ πυκνὰ δάση τῆς Γερμανίας ποὺ εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ λιποτάκτας καὶ συμμορίτας ἐνῷ ἡ ἀκολουθεία τους εἶχε μείνει ἀρκετὰ πίσω. Περικυκλώθηκαν λοιπὸν ἀπὸ μιὰ συμμορία ληστῶν. Ἀλλὰ ἀμύνθηκαν μὲ μεγάλη γενναιότητα καὶ κόντευαν νὰ τοὺς κινήσουν μάλιστα καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῶν στρατιωτῶν ποὺ ἔφθασαν ἀπὸ μακρυνά. Σχεδὸν ὅλοι οἱ λησταὶ πληγώθηκαν, ἀλλὰ καὶ ὁ κόμης ἔλαβε μιὰ θανάσιμη πληγὴ. Σιὸ ξεψύχημά του παρεκάλεσε τὸν φίλο του νὰ πάγῃ καὶ νὰ πῇ τὸ τί εἶχε συμβῇ καὶ ὅτι λάτρευε τὴν γυναῖκά του.

Ὁ φίλος του δὲν μποροῦσε ν' ἄρνηθῇ τὴν παράκλησιν τοῦ κόμη καὶ ἀφοῦ τὸν ἔθαψαν ἀμέσως ξεκίνησε γιὰ τοῦ βαρῶνου τοῦ κάστρου.

“Ας ρίψουμε και μιὰ ματειὰ στο κάστρο και στο βαρῶνο πού τὸν ἀφήσαμε νὰ πέρνει ἀέρα στὸν πύργο ἐπάνω. Εἶχε κατεβῆ πειὰ ἀπὸ τὸν πύργο ἀπελπισμένος.

Τὸ τραπέζι πὺν ἀνεβάλετο ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα δὲν μποροῦσε πειὰ νὰ ἀργοπορήσῃ. Ὁ βαρῶνος διέταξε νὰ καθήσουν στο τραπέζι χωρὶς τὸν γαμβρό. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴ πὺν θὰ ἀρχίζαν ἕνας ἦχος τρομπέτας, ἀνήγγειλε ὅτι κάποιος ξένος ἐρχόνταν. Δεύτερος ἦχος ἀκούσθηκε καὶ ὁ βαρῶνος ἔτραξε νὰ προαπαντήσῃ τὸν μέλλοντα γαμβρόν του.

Ἡ πόρτα ἀνοῖξε καὶ ἕνας ὑψηλὸς καὶ ὠραῖος ἱππεὺς μὲ ρωμαντικὸν πρόσωπον προχώρησε μέσα. Ὁ βαρῶνος στήν ἀρχὴ θύμωσε ἐπειδὴ ἦρτε μόνος χωρὶς ἀκολουθίαν. Ὑστερα ὁμως καθυσήχασε τὸν ἑαυτὸν του ἀποδίδοντας αὐτὸ στήν ἀνυπομονησίαν πὺν εἶχε, γιὰ νὰ διῇ τὴν νύφη.

— «Λυποῦμαι πολὺ», εἶπε ὁ ξένος πὺν σὰς ἀντισυχω σ’ αὐτὴν τὴν ὦρα. . . .

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσει τὴν φράση του καὶ ὁ βαρῶνος ἀρχισε νὰ τὸν ἐκφωνεῖ καὶ ἕνα σωρὸ φιλοφρονήματα καὶ ἔτσι ὁμιλῶντας ἔφθασαν στήν ἐσωτερικὴ αὐλὴ τοῦ κάστρου. Ἐδῶ ὁ ξένος προσπάθησε νὰ τελειώσῃ τὴν φράση του, ἀλλὰ διακόπηκε πάλιν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν ὄλων τῶν κυριῶν, ὁδηγῶντας μπρὸς τὴν χαριτωμένη καὶ λίγο συνεσταλμένη νύφη.

Ὁ νεαρὸς κόμης τὴν κύτταξε γιὰ μιὰ στιγμὴ σὰν ἐκπληκτος. Φαινόνταν σὰν ὅλη ἡ ψυχὴ του νὰ ἔλαμπε στο βλέμμα της καὶ ἐθαύμαζε αὐτὸ τὸ ἀγαπημένο κορμί.

Μιὰ ἀπ’ τὶς θεῖες της τὴν ψυθύρισε κάτι στ’ αὐτὴ της. Ἀλλὰ μόλις καὶ ἀνοῖξε τὸ στόμα της γιὰ ν’ ἀρθρώσῃ δύο λέξεις, τὸ μάτι της ἔπεσε πάνω στο ρωμαντικὸ πρόσωπο τοῦ νέου σὰν νὰ ζητοῦσε πληροφορίας. Ἦτο ἀδύνατο σὲ ἕνα κορίτσι τῆς ἡλικίας της, ἀναθρεμμένο καὶ παρασκευα-

σμένο γιὰ τὸν γάμο, νὰ μὴ μίνη εὐχαριστημένο μὲ τὸσον ὠραῖον ἱπλότην.

Ἡ περασμένη ὦρα πὺν ἦρτε ὁ γαμπρὸς δὲν ἐπέτρεπε συζητήσεις, καθὼς τὸ ἐπεβεβαίωσε καὶ ὁ βαρῶνος, πὺν τὰ μάτια του εἶχαν βαθουλώσῃ ἀπὸ τὴν πείνα.

Τὸ τραπέζι ἦταν ἔτοιμο, στήν πειὸ μεγάλη σάλλα τοῦ κάστρου. Γύρω στοὺς τοίχους ἦταν κρεμασμένα κάντρα μὲ ἀγριους πολεμιστὰς καὶ ἡρώας τῆς οἰκογενείας τῶν Katzenellenbogen.

Ὁ ἱπλότης δὲν ἔδωκε μεγάλη προσοχὴν στήν ὁμήγουρη καὶ στήν διασκέδαση μόλις καὶ ἔβαλε κάτι τι στο στόμα του· φαινόνταν ὁμως ἀπορροφημένος ἀπὸ τὰ θέλητρα τῆς νύμφης.

Ὁμιλοῦσε πολὺ χαμηλὰ μόλις καὶ ἀκουε ὁ ἴδιος τὰ λόγια του.

Ἀλλὰ πότε εἶναι τὸ αὐτὶ τῶν γυναικῶν τόσο ἀδύνατο, ὥστε νὰ μὴ ἀκούσῃ καὶ τὰ σιγανώτερα ψιθυρίσματα τοῦ ἑραστοῦ; Μιὰ ἀνάμηκτη τρυφερότης καὶ σοβαρότης ὑπῆρχε στοὺς τρόπους του, πὺν φαίνοντο ὅτι εἶχαν μιὰ δυνατὴ ἐπίδραση σὶ τὴν νύμφη.

Τὸ πρόσωπό της ἄλλαξε χρῶμα ἐνόσω ἀκουε μὲ βαθειὰ προσοχή.

Κάποτε, ἔκαμνεν μιὰ ντροπαλὴ ἀπάντηση καὶ ὅταν τὸ μάτι του ἔβλεπε ἄλλου, τότε τὸν ἔβλεπε μὲ θαυμασμό καὶ τῆς ἔφενγε ἕνας σιεναγμὸς τρυφερῆς εὐτυχίας.

Ἦσαν φανερό ὅτι οἱ νέοι εἶχαν ἀγαπηθῇ. Καὶ μάλιστα οἱ θεῖες της πὺν εἶχαν εἰσχωρήσῃ καλὰ στὰ μυστήρια τῆς καρδιάς ἐδήλωσαν ὅτι ἀγαπήθηκαν μὲ τὴν πρώτη συνάντησιν τῶν ματιῶν τους.

Τὸ συμπόσιο ἐξακολουθοῦσε μὲ φωνὲς καὶ τραγούδια. Ὁ

βαρῶνος διηγόνταν τις πειὸ καλὴς του ἱστορίας καὶ οἱ πτωχοὶ του συγγενεῖς ἱρεθισμένοι ἀπὸ τὸ παλιὸ κρασί ἄρχισαν νὰ τραγουδοῦν καὶ νὰ ἀστεῖζονται. Ὁ νεῦρὸς ὅμως ξένος κρατοῦσε μιὰ μοναδικὴ ἀκατάλληλη σοβαρότητα τὸ πρόσωπό του λάμβανε μιὰ βαθειὰ λύπη ὅσα προχωροῦσεν ἡ ὥρα.

Οἱ συνὸμιλίες του μὲ τὴν νύφην γίνονταν περισσότερα πρόθυμες καὶ μυστικές. Ὅλα αὐτὰ δὲν διέφυγαν τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων. Ἡ φαιδρότης τους μετριάσθηκε ἀπὸ τὴν σοβαρότητα τοῦ γαμπροῦ. Ὅλοι ἀντάλλαξαν νέματα καὶ κούνησαν τοὺς ὤμους των γι' αὐτὴ τὴν ἀπρεπὴ σιῶση τοῦ γαμπροῦ.

Τὶς εὐθυμες ἱστορίες τὶς διαδέχθηκαν ἄγρια παραμῦθια. Καὶ ὁ βαρῶνος ἐτρόμαξε δύο κυρίες μὲ τὴν ἱστορία τοῦ βρυκολαχιασμένου ἱππέα ποὺ ἔκλεψε τὴν ὥραια Ἐλεονόρα.

Ὁ νέος ἄκουε τὴν ἱστορία μὲ βαθειὰ προσοχή, ἔχοντας τὸ μάτι στὸν βαρῶνο καὶ ἐνόσω ἡ ἱστορία κόντινε νὰ τελειώσῃ, ἄρχισε βαθμηδὸν νὰ σικῶνεται ἀπὸ τὸ κάθισμά του καὶ γινότανε ὀλοένα ἀψηλότερος ἕως ὅτου, ἐφάνηκε σὰν ἕνας γίγας στὸ ἐκπληκτὸ μάτι τοῦ βαρῶνου. Τὴν στιγμὴ ποὺ τελείωσε τὸ παραμῦθι ἐσιτέναξε βαθεῖα καὶ ἀποχαιρέτησε τοὺς συντροφους.

Ὁ βαρῶνος ἔμεινε ἐκπληκτός.

— Τί, ἐτοιμάζεσαι νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ κάστρο μεσάνυχτα, ἐνῶ ὅλα ἔχουν ἐτοιμασθῇ γιὰ τὴν ὑποδοχὴ σου μιὰ κάμαρη μάλιστα ἔχει ἐτοιμοθῇ γιὰ σένα ἐὰν θέλῃς ν' ἀναπαυθῇς.

Ὁ ξένος κούνησε λυπητερά καὶ μυστικὰ τὸ κεφάλι του. Σὲ ἄλλη μιὰ κάμαρη πρέπει ν' ἀναπαυθῶ σήμερα.

Ὑπῆρχε κάτι τι στὸν τόνο τῆς φωνῆς του καὶ στὴν ἀπάντησίν του ποὺ ἔκαμε τὸν βαρῶνο νὰ τὸν ὑποψιάζεται.

Ἄλλ' ἀνέλαβε πάλι τὶς δυνάμεις του καὶ ἐπανέλαβε τὶς φιλόξενες φιλοφρονήσεις του. Ὁ ξένος ἐκίνησε πάλι τὸ κε-

φάλι του ἦσαν ἀλλὰ θετικὰ καὶ ἀποχαιρετῶντας τὴν ὁμήγυρη βγῆκε ἔξω ἀπὸ τὴν σάλλα.

Ἡ παρθένος θεῖες ἔμειναν κυριολεκτικὰ ἀπολιθωμένες· ἡ νύφη ἔγειρε τὸ κεφάλι της καὶ ἕνα δάκρυ ἔτρεξε ἀπὸ τὰ μάτια της.

Ὁ βαρῶνος τὸν ἀκολούθησε ὡς τὴν αὐλὴ τοῦ κάστρου ὅπου ἐπερίμενε τὸ ἄλογό του. Ὅταν ἐφθασαν στὴν ἐξώπορτα, τῆς ὁποίας τὸ βάθος ἦταν ἀμυδρὰ φωτισμένο ἀπὸ ἕνα καιδηλέρι, ὁ ξένος στάθηκε, καὶ ἀπευθύνθηκε στὸν βαρῶνο μὲ ἕνα ὑπόκωφο τόνο φωνῆς, τὴν ὁποίαν ὁ θόλος τὴν ἔκαμε νὰ φαίνεται σὰν νὰ ἔβγαινε ἀπὸ μνήμα.

— Γώρα ποὺ εἶμαστε μόνοι εἶπε, θὰ σὲ εἴπω τὴν αἰτίαν ποὺ μὲ ἀναγκάζει νὰ φύγω. Ἐχῶ ἕνα σοβαρὸ καὶ ἀπαραίτητο καθήκον.

— Γιατί εἶπε ὁ βαρῶνος δὲν μπορείς νὰ στεῖλῃς ἄλλον στὴν θέσι σου;

— Δὲν ἐπιτρέπει ἀνάθεσι πρέπει νὰ πάγω ἐγὼ, — ὀφείλω νὰ πάγω εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Wurtzburg.

— Ἐ! εἶπεν ὁ βαρῶνος, αὐριο μπορείς νὰ πᾶς μαζὺ μὲ τὴν γυναῖκα σου.

— Ὅχι, ὄχι ἀπήντησεν ὁ ξένος, μὲ μεγάλη σοβαρότητα. Τὸ καθήκον μου δὲν θέλει γυναῖκα. Τὰ σκουλήκια! τὰ σκουλήκια μὲ περιμένουν! Εἶμαι πεθαιμμένος ἄνθρωπος, εἶμαι ἕνας νεκρός. — Ἐχῶ φονευθεῖ ἀπὸ τοὺς κλέπτας, τὸ σῶμα μου εἶναι στὸ Wurtzburg· τὰ μεσάνυχτα πρέπει νὰ ταφῶ ὁ τάφος μὲ περιμένει.

Ἐπήδησε στὸ ἄλογό του, καὶ ἀπομακρύνθηκε μὲ μεγάλη ταχύτητα.

Ὁ βαρῶνος ἐπέστρεψε σιὴ σάλλα κατατρομαγμένος καὶ διηγήθη τὸ τί συνέβηκε. Δύο κυρίες ἐλυποθήκησαν καὶ

ἄλλες ἀρώστησαν μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι συνέφαγαν μὲ φάντασμα.

Ὅλες αὐτὲς τὶς ὑποψίες τῆς καθησύχασαν αἱ τακτικαὶ πληροφορίαι, κατὰ τὴν ἐπομένην ἡμέρα γιὰ τὸν φόνο τοῦ κόμη καὶ τὴν ταφή του στὴν μητρόπολη τοῦ Wurtzburg.

Ἀπ' ὅλες πιὸ πολὺ ἀξιολύπητος ἦταν ἡ χήρα νύμφη.

Ὑστερα ἀπὸ δύο μέρες ἡ νέα χήρα τραβήχτηκε στὴν κάμαρά της καὶ μὲ τὴν ἀκολουθία τῆς πορθένας θείας της, ἡ ὁποία ἐπέμεινε νὰ κοιμηθῇ μαζὺ της. Ἡ κάμαρη αὐτὴ ἦτανε σὲ ἓνα ἀπομεμακρυσμένο μέρος τοῦ κάστρου καὶ ἔβλεπε σὲ ἓνα μικρὸ κῆπο.

Ἡ θεία ἄρχισε νὰ διηγῆται μιὰ ἱστορία, ἐνῶ ἡ ἀνεψιὰ κοίταξε τὶς ἀκτίνες τῆς σελήνης. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ θεία ἀποκοιμήθηκε στὴ μέση τῆς ἱστορίας.

Τὸ ὥρολόϊ τοῦ κάστρου εἶχε σημάνει ἀκριβῶς μεσονύκτιον, ὅταν ἓνας ἀπαλὸς ἡχος μουσικῆς ἀκούσθηκε ἀπὸ τὸν κῆπο.

Ἡ νέα σηκώθηκε βιαστικά ἀπὸ τὴν κλίνη της καὶ ἐπροχώρησε σιγὰ εἰς τὸ παράθυρο.

Ἐνα ὑψηλὸ σῶμα διεκρίνετο ἀνάμεσα στίς σκιὰς τῶν δένδρων. Καὶ καθῶς σήκωσε τὸ κεφάλι του μιὰ ἀκτὴ τοῦ σεληνόφωτος ἔπεσε στὸ πρόσωπό του.

Ἐβγαλε μιὰ φωνὴ καὶ ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά τῆς θείας της ποὺ εἶχε ξυπνήσῃ ἀπὸ τὴν μουσικὴ καὶ ἤρθε στὸ παράθυρο.

Ἦταν τὸ φάντασμα τοῦ νυμφίου! Ὅταν παρετήρησε ξανά, τὸ φάντασμα εἶχε ἐξαφανισθῇ.

Ἡ θεία ἐδὴλῶσε ὅτι δὲν ἤθελε πια νὰ κοιμηθῇ σ' αὐτὴν τὴν κάμαρη, ἡ ἀνεψιὰ ὅμως ἐπέμεινε.

Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ κοιμηθῇ μόνη σ' αὐτήν. Ἐλαβε ὅμως μιὰ ὑπόσχεση ἀπὸ τὴν θεία της, νὰ μὴ πῇ τίποτε στὸν πατέρα της γιὰ τὴν στεροῖσε καὶ ἀπὸ αὐτὴν

τὴν τελευταία μελαγχολικὴ εὐχαρίστησι, δηλ. νὰ κοιμᾶται στὸ δωμάτιό της ὅπου παρουσιοζόνταν τὸ φάσμα τοῦ ἀγαπημένου ἀνδρός της.

Ἡ θεία δὲν βίασταξε καὶ πάλι τὸ μυστικὸ της καὶ μὲ μίαν ἐνῶ καθόνταν στὸ τραπέζι διηγήθηκε τὰ συμβαίνοντα καὶ μάλιστα ὅτι ἡ κόρη εἶχε ἐξαφανισθῇ. Τὸ κρεβάτι της εἶταν ἀδειο καὶ τὸ παράθυρο ἀνοικτό. Ἡ ἐκπληξὶς ποὺ διαδέχθηκε τὴν εἶδῃσι εἶναι ἀτάνταστος, ὁ βαρῶνος ἔμεινε ἀπολιθωμένος στὸ κᾶθισμά του. Ἡ δὲ θεία ἤρχισε νὰ φωνάζει.

— Τὸ φάντασμα, τὸ φάντασμα τὴν ἔλαψε! Ἡ κατάστασις τοῦ βαρῶνου ἦτανε ἀξιδιόμαστη. Θὰ γινόνταν παποῦς σὲ φαντάσματα ἐγγόνια. Αὐτὸ ἦταν ἀπελπισία. Διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ ἀνέβουν στὰ ἄλογα καὶ νὰ τρέξουν σὲ ἀναζήτησι τῆς κόρης.

Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ βαρῶνος ἀνέβηκε σ' ἓνα ζῶο καὶ ἦταν ἐτοιμὸς νὰ ξεκινήσῃ. ὅταν ἐστάθῃ ἀπὸ τὴν προσέγγισι μιᾶς κυρίας ἀπάνω σὲ ἓνα μουλάρ', ποὺ τὴν ἀκολουθοῦσε ἓνας ἱππίας. Ἐτρέξε πρὸς τὴν ἐξώθυρα κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἄλογό της καὶ ἀφοῦ ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ βαρῶνου ἄρχισε νὰ φιλῇ τὰ γόνατά του. Ἦταν ἡ χαμένη του κόρη καὶ ὁ «Νυμφίος». Ὁ βαρῶνος ἔμεινε ἐκστατικός. Ἐβλεπε μιὰ τὴν κόρη του καὶ μιὰ τὸν γαμπρό του καὶ δὲν μποροῦσε νὰ πιστέψῃ στὰ μάτια του.

Τὸ πρόσωπο τοῦ γαμπροῦ του δὲν ἦτανε πια ὥχρὸ καὶ μελαγχολικό. Τὸ ὄλον του ἔλαμπε ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν χαρὰν τῆς νεότητος. Καὶ τὸ μυστήριον ἀμέσως διαλευκάνθηκε. Ὁ ἱππότης εἶπεν ὅτι ὀνομάζεται Sterkenfaust. Διηγήθηκε τὴν συνάντησί του μὲ τὸν κόμη τῆς Βαβαρίας.

Πῶς ἔσπευσε ἀμέσως στὸ κάστρο γιὰ νὰ τοὺς μεταδώσῃ

τὴν θλιβερὴ εἶδησι καὶ οἶε ἡ εὐγλωττία τοῦ βαρῶνου τὸν διέκοψε. Ἡ θέα τῆς νύμφης τὸν εἶχε σκλαβώσει καὶ γὰρ νὰ μείνῃ μερικὲς ὥρες κοντὰ τῆς ἄφινε νὰ τὸν ἐκλαμβάνουν γιὰ τὸν γαμπρό.

Τέλος πῶς ἐρχόνταν κρυφὰ κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς νύμφης, πῶς ἀγαπήθηκαν, πῶς τὴν ἔκλεψε καὶ ἐπὶ τέλους τὴν πενδρεύτηκε. Γιὰ κάθε ἄλλη περίπτωση ὁ βαρῶνος θὰ ἦταν ἀκαμπτος, ἀλλὰ προκειμένου γιὰ τὴν κόρη του ποῦ τόσο τὴν ἀγαποῦσε καὶ ποῦ εἶχε κλάψῃ γιὰ χαμένη τοῦς συγχώρησε καὶ τοὺς δύο καὶ ἔτσι ὁ βαρῶνος ἡσύχασε πιά ἀπὸ τὴν ὑποψίαν οἷο θὰ εἶχε γιὰ ἐγγόνια παιδιὰ βρυκόλακας.

ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

*Τὰ λουλούδια εἶνε ἀπὸ σκέψη
Παλαμᾶς*

Τὰ λουλούδια π' ἀπλώσαν τὴ σκέψη τους
'Απ' τὰ κρουστάλλινα λεπτὰ ἀνθογαῖα,
Οἱ ἀνθοὶ ποὺ σκορπίσαν τὴ χάρη τους
στῆς σιγῆς τὰ βοῦβὰ περιγυαῖα,

Καὶ τὰ μάγια, ποὺ λῦσαν στῆς ἄχαρης
Μοναξιάς τὴ μονότονη ὥρα,
Γαλήνῳ κάποιῳ φέραν ἀνάσσωμα
'Απ' τ' Ὀρείρου τὴν αὐλὴ χώρα.

Τὰ λουλούδια π' ἀγγίξαν ἀσύλληπτα
τὴν ψυχὴ μου, σιωπηλὰ τὰ λουλούδια
Τοῦ Ὁραίου τὸν πόθο ξυπνήσανε
Στοχασμῶν ἀτολότατων χνούδια...

ΘΑΛΕΙΑ ΚΕΙΣΙΟΓΛΟΥ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Εὐγενεῖ φρονίδι,

Διευθύνσεις Παρθεναγωγείου Τ. Βαρείδου: — Τερψιχόρη Μανραγελάστου, Εὐθαλία Μαλλή, Ἀλεξάνδρα Σπυρίδονος, Δανιὴλ Βασιλείου, Γαλάτεια Παπαδοπούλου, Βασιλικὴ Δρεστηλιάδη, Ἀλεξάνδρα Χυτοπούλου, Εὐφημία Γεωργίου, Δημήτρης Κα,αγιάννη, Ἑλένη Μοζαράκη, Φώτιος Ἀναστασιάδης, Παυλίνα Σωτηριάδου, Σμαρῶ Ἐλευθεριάδου, Ἰωάννα Τέντη, Ἑλλή Ζουμπούλογλου, Μαρία Βλάχου, Μαρτίνθη Γερασιμίδου, Α. Μανραγελάστου.

Διευθύνσεις Ἀρρεναγωγείου Καδήκιοι: — Κ. Γεωργαντίδης, Α. Παπαδόπουλος, Ἰωάννης Χρυσάκης, Γ. Δολιτόγλου, Μ. Καγιαπλόγλου, Α. Καλτσᾶς, Π. Ν. Τζούρης, Ι. Πατούνας.

Ἐφοροεπιτροπὴ Φερικιοῖ: — Ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος Οἰκονόμος Γεώργιος Παπαδόπουλος, Σταύρος Νικολόπουλος, Μιχαὴλ Μιχαηλίδης, Ζήσης Κοιτώνης, Βασίλειος Μέτσης, Ἀλέξανδρος Σαορίδης, Χρ. Χ' Ἰωσήφ, Ἀρτίσταρχος Παπαδόπουλος, Χρήστος Λύτος, Δῆμος Καλοῦδης.

Κοιν. Γ. Τεχνουμτζή: — Μ. Μισσηλίδης, Ἰορδ. Καζαντζόγλου, Κ. Χαβαριτζόγλου, Γ. Νεαπολιτάκης, Σ. Ἀλεξιάδης, Ι. Ἰακωβίδης, Στ. Ζαχαριάδης, Ἀν. Εὐγενίδης, Κυρ. Κιολέογλου, Ι. Βαφειδῆς, Α. Λάσιος, Χ. Μάνθος, Στ. Ἀναστασιάδης, Γ. Ἀντωνιάδης, Τ. Νεοῦρ, Α. Οἰκονομίδης, Γ. Νικολαΐδης, Γ. Γιαννησόπουλος, Κ. Πλάκας, Π. Στάνιτς, Τ. Δαβίδ, Ι. Περβάνογλου, Κ. Καμπαλούρης, Β. Μάρδας, Β. Ζαφειρόπουλος, Γ. Τσατίλας, Ν. Χατζημάρκου, Ν. Τριανταφυλλόπουλος, Ἑλ. Λάγγα, Ι. Μερτσάρης.

Δ)δος Μ. Πέτρογλου: — Εὐγενία Βασιλείου, Ξανθίππη Συμβουροπούλου, Ἀμαλία Χατζῆ Γεωργίου, Ἑλένη Κωνσταντινίδου, Σφία Ἀθανασιάδου, Ἀγλαΐα Καζᾶ, Ἑλημήνη Πετσίδα, Πολυξένη Καλούδη, Μακρίνα Κοντίλα.

Δ)δος Ἑλ. Ἀναστογιᾶ: — Ν. Διπορί, Θ. Κερδαράς, Α. Σκανοβῆς, Α. Ἀποστολίδης, Χ. Ἀραβανόπουλος, Γ. Παντελίδης, Κ. Πασχαλίδου, Αἰκ. Λάγια, Μαρίκα Λάσκου, Angelle Jadegna, Ἑλένη Λάτση, Σοφία Τρικεριώτου, Εὐφημία Ταμπάκη, Στ. Παπαδοπούλου, Οὐρ.

Τσαμπουκόγλου, Δ. Προδρομίδου, 'Αρτ. 'Ανασωντζή, 'Ηρώ Στου-
γιαννίδου

κ. Δίκ. Σταματιάδου: — Μ. Πάππη, Γ. Γαβριηλίδης, Α. Στα-
ματιάδου, Χαρ. Παυλοπούλου 'Αρ. Στυλιανού, 'Όλυμ. Πασχαλίδου,
Βασίλ. Θ. Γιαννησοπούλου, Βασ. Κοτιώνη, Ν. Παπαδόπουλος.

κ. Ι. Α. 'Ιωαννίδου, Ιατρού: — Κ. Κοντόπουλος, Ι. Παπανικήτας,
Ι. Νικολαΐδης, Ι. Δημητριάδης Ε. Κωνσταντινίδης, Δ. Ξανθόπουλος,
Π. Σακελλαρίδης, Ι. Α. 'Ιωαννίδης.

Δ)δος Φωφῶς Λιβεριάδου: — 'Ανώνυμος, Καλ. Ζαφειρίδου, Γ.
Ξανθόπουλος, Β. 'Αλεξανδρίδης, Α. Μολφέσης, Π. Κοντόπουλος,
Ν. Μιχαηλίδης, Φωφῶ Λιβεριάδου, Α. Ντούλος.

Δ)δος Μ. Δήμογλου: Ι. Λυμπερόπουλος, Μάρω Δήμογλου, 'Αθ.
Μακρίδου, Μ. Τσαγγοπούλου, Β. Πικολόγλου, Μ. Σακλαρίδου, Ι.
Λυασιάδης, Ε. 'Ακτισόγλου, Π. Γεωργιάδου, Ε. Πολυγενίδου Α. Χ.
'Ιωσήφ, Α. Μείμαρίδου, Α. Στυλιανίδη, Α. Τανούδη Α. Κοντο-
πούλου.

Δ)δος Θαλείας Κεσίσογλου: — 'Ελλη 'Εφραιμίδου, Θ. Γεωργιάδου
Α. Βαλμιάς, Κ. 'Αντωνέλλης, Γ. Γραμμένος, Κ. Τραγάκη, Μ. Βαρα-
σόπουλος, Ν. 'Αμούτζας, Βάσσω Μουρέλου, Γ. Ψάλτου, Βίλκα
Σουπάν.

Κου Χρ. Δεδέογλου: — 'Αλ. 'Αλβέρτης, Α. Ραλλίδης, Σ. Χεζεν-
τζόγλου, Π. Κωνταντινίδης, Ρ. Τσιλέης Εύθ. Παπαδόπουλος,
Μιλτ. 'Αλεξιάδης, Θάλεια 'Αντωνιάδου, Τσατσούλα Θεοδορίδου,
Α. Τσομπάνογλου, Έρμ. 'Αντωνιάδου, Μιλτ. Σαραολάνογλου, 'Όλυ-
μπία 'Εκιντζή, 'Υπατία Βυζαντιάδου, Μ. Νικολαΐδου, Β. Τσομπά-
νογλου, Καλ. 'Αρδίτσογλου, Σοφία Στεφανίδου.

Κου Δημ. Λουκίδου: Σώματα 28

Κου Α. Κείρη: — 'Ελ. Μορφιάδου, 'Ελ. Κουρτίση Στ. 'Ιερεμίας,
'Ελ. Πιτσιλαΐδη, 'Όλγα Βασολαρίδου, Εύθ. 'Αρπατζόγλου, 'Ελ.
Πόντου, Ραλλού Συναδινού, 'Ελ. Γκιουμπάλη, Sophie Reisl, Agatha
Alexandridis, Θ. Παπαδοπούλου.

Κου Γ. Ι. Κωνσταντινίδου: — Κ. Κωνσταντινίδης 2, Α. 'Ιωαν-
νίδης, Χρ. Κωνσταντινίδης, Χ. Δεδέογλου, Ι. Ποιμενίδης, Κ. 'Αλε-
ξιάδης, Γ. Τζιβράς, Γ. Κωνσταντινίδης, Η. Τεβίσι, Γ. Γ. Κωνσταν-
τινίδης, Γ. Βακαλόπουλος, Γ. Θεοδορίδης.

Κου Α. Η. Παπάρογλου: — Σώματα 30.

Κου Κρ. Μελαγχροϊνού: — Π. Κουρτεσάκης, Γ. 'Αναστασιάδης,
Οίκ. Θεολογικής Σχολής Σωκράτης Π. Νικολάου 2, 'Ιωάννης Στρα-
τίδης Byron Kiskides, Χ. Κορωναίος, Κ. Γλινός, Κ. Καλλίνικος, Στ.
Πελικανίδης, Κλ. Κλημινίδης, Γ. 'Αηδονόπουλος, Α. Λαγούρος, Κρ.
Μελαγχροϊνός, Κλειούλα Μόσχου,

Κου Πασχ. Πασχαλίδου: Α. Παπαδόπουλος, Α. Π' Οικονόμου,
Χρ. Κουρτίδης, Κ. Πασχαλίδης, Κ. Κωνσταντινίδης, Γ. Γεωργιάδης
Γ. Τσούλιος, Χ. Βασιλειάδης, Κ. Χατζηπέτρου, Ι. Καρφόπουλος,
Α. Σγουρδαίος, Θ. 'Ιωαννίδης, Πασχ. Πασχαλίδης.

Κου Θ. Σεργάνη: — Κ. Ζημόντουλος 'Η Πελεκας, Α. Κονδύλης,
Ν. Αλεξανδρίδου, Α. Αλεξανδρίδου, Ε. Μοϊσόπουλος Χαρής Ξαν-
θόπουλος Χ. 'Αγιάνογλου, Μορίκα Συλλαβοπούλου, Ε. Κίσσας,
Χρ. Διαμάντογλου, Ι. Μανδέλλας 'Ελένη Μανδελίση, Ι. Ντομπα-
νοβιτς.

Κου 'Ηλία Παπαδοπούλου: — Θ. Σεργάνης, Θ. Γκιτζής Ν. Σοφια-
νός, Ι. Δαβίδ, Ν. Λετοής, Μ. Σεργάνης, Δ. Νικολαΐδης, Π. Παπ-
πας, 'Αναστ. 'Ιωαννίδης, Δ. Σεργίδου, Π. Δεδέσκης, Μ. Τσουβαλί-
δης, Στ. Σχοινάς, Κ. Παπαδόπουλος, Μ. 'Εφραιμίδης.

Κου Στ. Σταυροπούλου: — Γ. Βαρσάμης, Σ. Πασχαλίδης, Β.
Κυριακός, Annette Magretti, Κλειώ Κοττάκη Ματθ, Κρυωνάς, Α.
Σταυροπούλου.

Κου Χρ. Κωνσταντινίδου: — Κ. Ραφαλέτος, Στ. Σταυρόπουλος,
Β. 'Ηλιάδης, Α. 'Εξαρχος, Στ. Σταυρίδης, Μ. 'Αναματερός, 'Εμ.
Τσομπανάκης, Σ. 'Εβραϊστώνης, Diogene Adjian, Ε. Γιάνναρος, Α.
Καζαντζή, Γ. Παπαδόπουλος.

Δ)δος 'Ελ. 'Ανδρεΐδου: — Στ. Σταυρόπουλος, Εύθ. Σταυρόπου-
λος, Φ. 'Ισακίδου, Σοφία Κοντογιαννάκη, Α. Λεοντιΐδου, 'Ελένη
Κωνσταντινίδου, 'Ελευθερία 'Αγιάνογλου.

Κου Ε. 'Αγιανόζογλου: — Ρ. Βουτσοδόπουλος, 'Αδόμ 'Αδάμ,
Κ. Παπαγιαννόπουλος, Κ. Μασιχόπουλος, Γ. Χατζαργυρός, Μ.
Τσελλέντης, 'Αγιανόζογλου.

Κου Μ. Κυριαζή: — Δ. Γουλανδρής, Η. Κατσινόπουλος, Μ.
Παυλίδης, Ι. Κετσειζόγλου, Ι. Πολυχρονίδης, Ν. Πολυχρονίδης, Ν.
Βαμβακίδης, Sophie X' Hladis, Πρόδρομος Παρλίδης.

Κου Ι. Χεζεντζόγλου: — Ε. Παπαδόπουλος, Χρ. Κύδας, Ι.
Μαλλιογλου, Ι. Ξενιάδης, Μ. Βιφειάδης.

Κας Χρυσάνθης Τζωάννη: — 'Αθ. Γιόλασιμάκη, 'Αναστ. Δα-

δηρα, Μ. Αβρεστοπούλου, Γρ. Πανταζή, Άγγελ. Λαδηρα, Βιοζέντα Θεοδώρου.

Κου Κ. Ρουμάνη. - Κώστας Ρουμάνης, Γ. Παππας. Εύστορ. Μαρίνος, Γ. Γαλανός, Γ. Σωτηριάδης, Γ. Θεοδωρίδης, Δημ. Δούνας, Άντ. Γαλάτης.

Κου Γ. Σαρρή. - Γ. Παπαδόπουλος, Δ. Βλαστάρης. Χαρ. Μπεκίς, Α. Μπεκίς, Η. Άνανιάδης, Γρ. Τσάμης, Κ. Καλβοκορίσης, Α. Χρυσοφίδης.

Κου Στεφ. Άγγελοπούλου. - Στέφ. Άγγελόπουλος, Ζ. Μισσηλίδης, Τ. Καβακόπουλος, Γ. Γραμματόπουλος, Β. Σωτηριάδης, Β. Άγιάνογλου, Α. Άντωνιάδης, Γ. Χελιδωνίδης.

Κου Εύστορ. Έμμανουηλίδου. - Γ. Παζαρίδης, Α. Κωνσταντινίδης, Γ. Τζόνης, Δ. Κουρμανόπουλος, Α. Μιλόνης, Μ. Περούδου.

Κου Κ. Θεοδωρίδου. - Ε. Κεχαγιόγλου, Δωμν. Ζαννή, Μαρ. Ήλιοπούλου, Μαρ. Μοδίτσου, Έλ. Δημοπούλου, Άννα Παπαδοπούλου, Χρυσώ Τοπαλοπούλου.

Κου Χ. Σπίγγου. - Α. Καίσης, Γ. Πατριαρχίας, Κ. Καρασάβας, Έλένη Βαξεβάνογλου.

Κου Χ. Ίωαννίδου. - Κ. Έμμανουήλιδης, Τατιανή Γρηγοριάδου, Μαρ. Ζαβαπούλου, Α. Βουράκης.

Κου Δ. Δ. Άγγελίδη. - Μ. Σισμάνογλου, Γ. Κοντζόπουλος, Χ. Ρόσης, Μ. Κοντζόπουλος.

Κου Κ. Ραφαέλου. - Ήλ. Τσηρόπουλος, Μ. Κυβερκοπάνου, Θ. Λύτος, Εύδοξία.

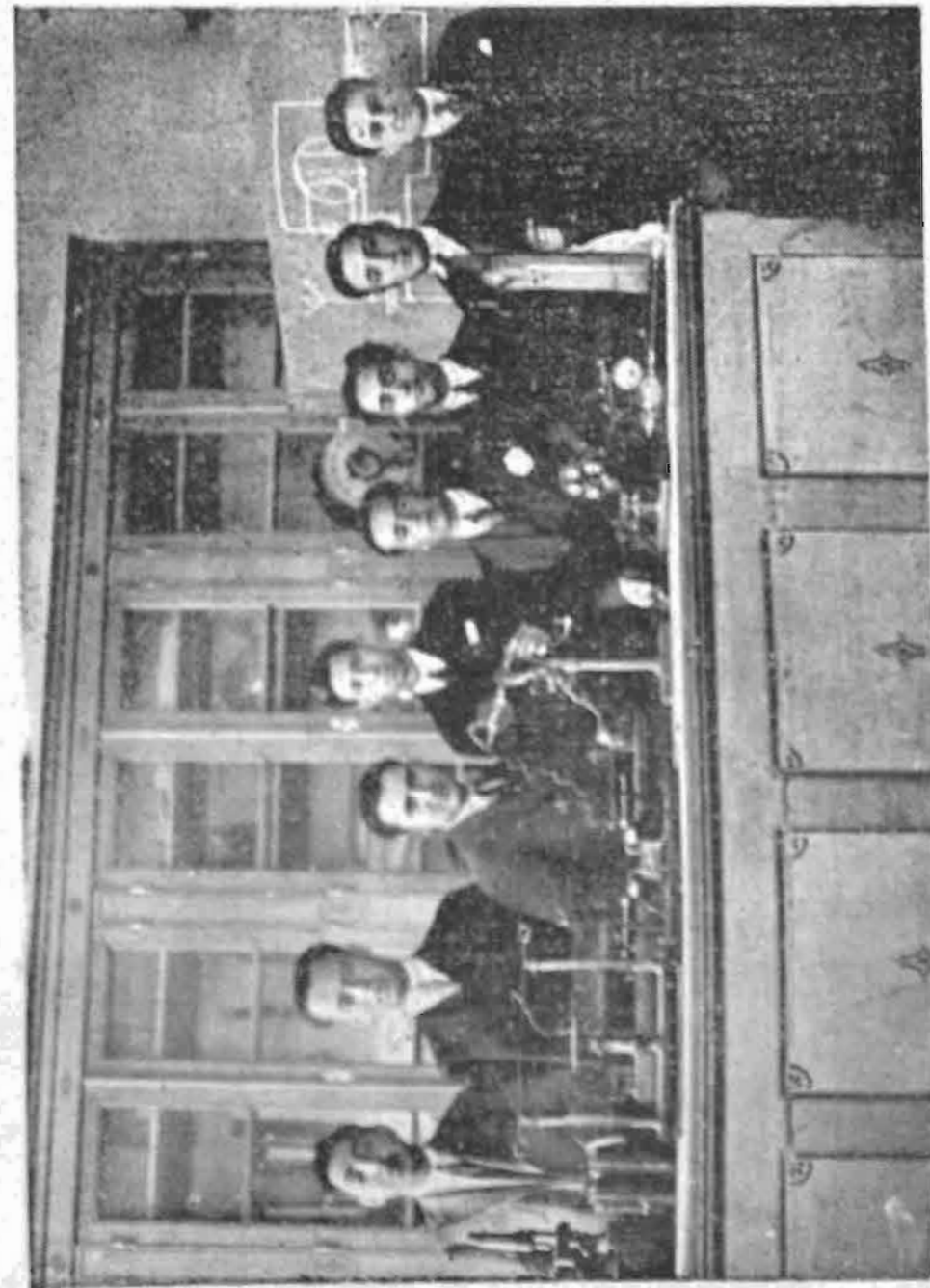
Α)δων Ίακωβίδου. - Α. Παπιδόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Θ. Πατσιάκη, Γ. Ζαρόκωστας, Μ. Μιχαλόπουλος, Έλ. Καλαϊτζόγλου, Κ. Λεακάκη.

Κου Άρ. Βασιλειάδου. - Μίμης Βαφτιάδης, Βίκτωρ Κάζιλας, Γ. Ξανθόπουλος, Κ. Μαρκάκης, Κ. Άντωνιάδης, Δ. Γιαννακάκη, Γ. Βλαστάρης, Άθ. Άντωνόπουλος, Α. Γραμμανίδης, Ν. Μπέλλα, Δ. Χριστοδούλου, Μητροπολίτης Ίμβρου κ. Ίάκωβος 2.

Α)δος Θαλείας Ζαχαριάδου. - Θάλεια Ζαχαριάδου, Έλένη Ήλιάδου, Όλγα Άτίσογλου.

Α)δος Α. Κωνσταντινίδου. - Σώματα 7.

ΣΗΜ. - Ζητούμεν συγγνώμην παρά τών κ. κ. συνδρομητών τών οποίων τά διόματα δέν κατεχωρήθησαν, έντοκα καθυστερήσεως τών άγγελιών.

Έξ άριστερών προς τά δεξιά : Δ. Λουκίδης, Θ. Κιρεμισόγλου, Α. Παπάραγλους, Γ. Κωνσταντινίδης, Η. Παπαδόπουλος, Δ. Χαβιαρόπουλος, Γ. Βαλλής, Α. Βασιλειάδης.

 SISMANOGLIO
MEGARÒ

